

EVALUARE STRATEGICĂ DE MEDIU
RAPORT DE MEDIU
pentru
PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2014-2020
MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

Întocmit de:

Mihaela BEU

mihaela.beu@mabeco.ro

Victor PLATON

victor.platon@clicknet.ro

August 2014

CUPRINS

LISTA DE TABELE

LISTA DE ABREVIERI ȘI ACRONIME

1.	INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE	5
1.1.	Aspecte legale și obiective SEA	5
1.2.	Metodologie	5
2.	CONTEXTUL ȘI CONȚINUTUL PROGRAMULUI OPERAȚIONAL REGIONAL 2014-2020	6
2.1.	Relația POR cu alte planuri, programe și strategii naționale relevante	6
2.1.1.	Relația POR cu alte planuri, programe și strategii naționale relevante	6
2.2.	Obiective generale, specifice și axe prioritare ale POR 2014-2020	11
2.2.1.	Obiective generale și specifice	11
2.2.2.	Axe prioritare	11
3.	ASPECTE RELEVANTE ALE STĂRII MEDIULUI	16
3.1.	Starea actuală a mediului și caracteristicile de mediu ale zonelor posibil a fi afectate de implementarea POR	16
3.1.1.	Calitatea aerului	18
3.1.2.	Schimbări climatice	21
3.1.3.	Calitatea apei și gospodărirea apelor	27
3.1.4.	Biodiversitatea, arii naturale protejate de interes național și comunitar	35
3.1.5.	Zgomotul	38
3.1.6.	Starea de sănătate a populației	40
3.1.7.	Transportul	43
3.1.8.	Deșeurile	45
3.1.9.	Solurile	48
3.2.	Rezumat al problemelor specifice de mediu existente	49
4.	OBIECTIVE DE MEDIU RELEVANTE PENTRU POR 2014-2020	51
4.1.	Documente de programare naționale relevante pentru POR	51
4.1.1.	Strategia națională de dezvoltare durabilă a României	51
4.1.2.	Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020 (SNSC)	52
4.1.3.	Strategia națională și planul de acțiune pentru conservarea biodiversității 2014-2020	52
4.1.4.	Planul național de amenajare a bazinelor hidrografice în România	52
4.1.5.	Strategia națională de gestionare a deșeurilor (2014-2020).	53
4.2.	Documente strategice la nivel comunitar/internațional considerate relevante pentru POR	53
4.2.1.	Strategia Europa 2020	53
4.2.2.	Agenda Lisabona reînnoită	54
4.2.3.	AI-7-lea Program de Acțiune pentru Mediu până în anul 2020	55
4.2.4.	Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă	55
4.2.5.	Revizuirea politicii UE privind calitatea aerului și emisiile de GES	55
4.2.6.	Pachetul Energie – Schimbări Climatice	55
4.2.7.	Strategia UE pentru regiunea Dunării	55
4.3.	Obiective de protecție a mediului relevante pentru POR 2014 – 2020	56
4.4.	Evaluarea impactului obiectivelor specifice și investițiilor prioritare propuse în cadrul axelor prioritare	61
5.	POSSIBILE EFECTE SEMNIFICATIVE ALE POR 2014-2020 ASUPRA MEDIULUI	83
5.1.	Evaluarea efectelor cumulative ale POR în raport cu obiectivele de mediu relevante	83
5.2.	Impact transfrontalier	84
5.3.	Măsuri de prevenire, reducere și compensare a posibilelor efecte semnificative asupra mediului	89
5.3.1.	Măsurile generale	89
5.3.2.	Măsurile specifice	90
6.	ANALIZA VARIANTELOR PROPUSE	92
6.1.	Alternativa zero	92
6.2.	Alternativa selectată	96
7.	ASPECTE PRIVIND MONITORIZAREA	100
7.1.	Obiective și mijloace de monitorizare	100
7.2.	Organizarea unui sistem de monitorizare	101
7.2.1.	Eficiență și eficacitate	101
7.2.2.	Stabilirea nivelului de monitorizare	102
7.2.3.	Frecvența monitorizării	102
7.3.	Propunerea unui set de indicatori de monitorizare a posibilului impact asupra mediului al POR	102
8.	CONCLUZII	106
9.	REZUMAT NON TEHNIC	107
10.	CONSULTAREA PUBLICULUI	109
10.1.	Lista părților interesate	110
10.2.	Observații reacții sugesii formulate de factorii interesați	110
11.	ANEXE	111
12.	BIBLIOGRAFIE	111

LISTA DE ABREVIERI ȘI ACRONIME

POR 2014-2020	PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL POR 2014-2020
SEA	Strategic Environmental Assessment
MMSC	Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice
MFE	Ministerului Fondurilor Europene
ANPM	Agencia Națională pentru Protecția Mediului
UE	Uniunea Europeană
CE	Comisia Europeană
ANAR	Administrației Naționale "Apele Române"
GL	Grup de lucru constituit conform HG 1076/2006
SNDR	Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională
PNDR	Planurile de Dezvoltare Regională (8 planuri) 2014-2020
SNRSC	Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice
PN ASC	Planul Național de Acțiune privind Schimbările Climatice
SER	Strategia Energetică a României 2007 - 2020. Actualizare pentru perioada 2011 - 2020
PNAEE	Planul Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice
PNAER	Planul Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile 2010-2020
SNDD	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României. Orizonturi 2010-2020-2030
SNDET	Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România
SNCPN	Strategia Sectorială în Domeniul Culturii și Patrimoniului Național
PND	Planul Național de Dezvoltare (PND)
SNSP	Strategia Națională de Sănătate Publică
SNPA	Strategia Națională pentru protecția atmosferei
SNCB	Strategia națională de conservare a biodiversității 2010 – 2020
SNGD	Strategia Națională pentru Gestionare a Deșeurilor (2014-2020)
PNGD	Planul național de gestionare a deșeurilor (2004-2017)
PRGD	Planurile Regionale de Gestionare a Deșeurilor
SPNDGA	Strategia și politica națională în domeniul gospodăririi apelor - obiective și acțiuni
PATN	Planul de amenajare a teritoriului național
GES	Gaze cu Efect de Seră
TEN-T	Rețeaua Transeuropeană de Transport
LULUCF	Folosința Terenurilor, Schimbarea Folosinței Terenurilor și Silvicultură

LISTA DE TABELE

Nr. tabel	Titlu tabel
Tabelul 1	Relația POR cu alte planuri, programe și strategii naționale relevante
Tabelul 2	Axe prioritare, obiective tematice și specifice, priorități de investiții și activități POR
Tabelul 3	Categorii de probleme de mediu (anexa 5 Ghidul practic al planificării de mediu)
Tabelul 4	Categorii de probleme de mediu relevante pentru POR 2014-2020
Tabelul 5	Obiective UE 20-20 și obiectivele acceptate de România pentru anul 2020, precum și situația sa actuală
Tabelul 6	Contribuțiile naționale sectoriale la emisiile de gaze cu efect de seră
Tabelul 7	Bazinele/spațiile hidrografice, suprafața și ponderea din suprafața totală
Tabelul 8	Starea chimică a corpurilor de apă subterană în anul 2012 la nivelul Bazinelor/Spațiilor Hidrografice
Tabelul 9	Evaluarea corpurilor de apă lacuri naturale, pe stări ecologice și bazine hidrografice
Tabelul 10	Evaluarea potențialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate – lacuri de acumulare, pe bazine hidrografice
Tabelul 11	Principalele neconformități ale apei potabile înregistrate în anul 2012
Tabelul 12	Cantitățile de deșuri municipale colectate, pe principalele categorii de deșuri, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2011 (mii tone)
Tabelul 13	Probleme de mediu existente, relevante pentru program
Tabelul 14	Obiective de mediu relevante pentru POR 2014 – 2020
Tabelul 15	Criterii stabilite în evaluare, scor și pondere
Tabelul 16	Lista întrebărilor dirijate, orientative, pentru fiecare obiectiv relevant de mediu în parte
Tabelul 17	Evaluarea priorității de investiții 1.1 din axa prioritară 1
Tabelul 18	Evaluarea priorității de investiții 2.1 din axa prioritară 2
Tabelul 19	Evaluarea priorității de investiții 2.2 din axa prioritară 2

Tabelul 20	Evaluarea priorității de investiții 3.1 din axa prioritară 3
Tabelul 21	Evaluarea priorității de investiții 4.1 din axa prioritară 4
Tabelul 22	Evaluarea priorității de investiții 4.2 din axa prioritară 4
Tabelul 23	Evaluarea priorității de investiții 4.3 din axa prioritară 4
Tabelul 24	Evaluarea priorității de investiții 5.1 din axa prioritară 5
Tabelul 25	Evaluarea priorității de investiții 6.1 din axa prioritară 6
Tabelul 26	Evaluarea priorității de investiții 7.1 din axa prioritară 7
Tabelul 27	Evaluarea priorității de investiții 8.1 din axa prioritară 8
Tabelul 28	Evaluarea priorității de investiții 9.1 din axa prioritară 9
Tabelul 29	Evaluarea priorității de investiții 10.1 din axa prioritară 10
Tabelul 30	Evaluarea priorității de investiții din axa prioritară 11
Tabelul 31	Impactul cumulativ al investițiilor propuse de toate axele prioritare
Tabelul 31.1	Prioritățile de investiții care pot genera un posibil impact negativ și analiza acestuia în context transfrontalier
Tabelul 32	Măsuri specifice priorităților de investiții
Tabelul 33	Evoluția posibilă a stării mediului în situația neimplementării POR 2014-2020
Tabelul 34	Comparație între alternativa "0" și cazul implementării axelor prioritare
Tabelul 35	Rezultate comparative ale evaluării versiunilor POR, impactul cumulativ al investițiilor propuse de toate axele prioritare
Tabelul 36	Compatibilitatea obiectivelor specifice POR cu obiectivele de mediu relevante
Tabelul 37	Indicatori de monitorizare pentru mediu propuși

LISTA DE GRAFICE

Nr. grafic	Titlu grafic
Grafic 1	Evoluția națională a emisiilor anuale de gaze cu efect acidifiant și de eutrofizare și precursori ai ozonului în perioada 2005-2011
Grafic 2	Nivelul emisiilor naționale anuale de dioxid de carbon, 1989-2011 (mii tone CO ₂ echivalent, excluzând LULUCF)
Grafic 3	Nivelul emisiilor naționale anuale de metan, 1989-2011 (mii tone CH ₄ , excluzând LULUCF)
Grafic 4	Nivelul emisiilor naționale anuale de protoxid de azot, 1989-2011 (mii tone N ₂ O, excluzând LULUCF)
Grafic 5	Nivelul emisiilor naționale anuale de perfluorocarburi, 1989-2011 (mii tone PFC)
Grafic 6	Ponderea populației care beneficiază de servicii publice de alimentare cu apă (%)
Grafic 7	Distribuția nivelului de zgomot produs de trafic pe județe
Grafic 8	Frecvența simptomelor pe categorii de trafic rutier
Grafic 9	Expunerea la PM ₁₀ , populația urbană, UE, 2009
Grafic 10	Expunerea la PM ₁₀ , populația urbană, România, 2000-2009
Grafic 11	Emisiile GES generate de transportul intern din România (1000 tone CO ₂)
Grafic 12	Grafic 12 Tendințele privind emisiile comparate cu UE 27 (2000=100)
Grafic 13	Evoluția gradului de conectare la serviciul de salubritate în perioada 2006-2011
Figura 14	Reprezentarea schematică a rolului monitorizării

RAPORT DE MEDIU

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2014-2020 (varianta iulie 2014)

1. INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE

1.1. Aspecte legale și obiective SEA

Prezentul Raport de mediu a fost întocmit în cadrul procedurii de evaluare strategică de mediu (SEA), care se realizează în baza cerințelor Directivei Consiliului European nr. 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului (denumită în continuare Directiva SEA) și a Hotărârii de Guvern 1076/2004 de stabilire a procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe (Monitorul Oficial 707/5.08.2004), care transpune în legislația națională prevederile Directivei menționate.

Obiectivele procedurii SEA sunt:

- asigurarea unui nivel înalt de protecție a mediului;
- integrarea aspectelor de mediu în pregătirea și adoptarea planurilor și programelor, pentru o dezvoltare durabilă.

Cu alte cuvinte, scopul principal al procedurii SEA este acela de a evalua riscul de mediu încă din faza de elaborare a unui plan sau program. Efectuarea de consultări, elaborarea raportului de mediu și luarea în considerare a raportului de mediu și a rezultatelor consultărilor în procesul de luare a deciziilor sunt de asemenea, cerințe ale actelor normative enumerate mai sus.

Procedura SEA derulată în cadrul realizării Programul Operațional Regional 2014-2020 (POR 2014-2020) a avut rolul de a propune modificările necesare pentru a mări beneficiile pentru mediu și pentru a micșora eventualele impacturi negative asupra mediului generate de implementarea programului.

Strategia Uniunii Europene pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale - Europa 2020 - cere ca toate instrumentele de la nivelul UE să contribuie la această strategie. Prin aceasta se asigură faptul că toți actorii implicați se angajează la o dezvoltare economică durabilă. Evaluarea strategică de mediu are astfel și rolul de a verifica modul în care POR 2014-2020 sprijină obiectivele de mediu ale Uniunii Europene și dacă nu se contrapune cu țintele și obiectivele de mediu, așa cum sunt acestea precizate în alte strategii relevante.

Prin urmare procesul de realizare a POR 2014-2020 a ținut cont de planificarea strategică europeană și națională în domeniul protecției mediului și de principiile dezvoltării durabile. Evaluarea strategică de mediu s-a dezvoltat pe tot parcursul procesului de programare a POR 2014-2020, având aceeași bază în abordare.

Cerințele Directivei SEA subliniază importanța implicării efective a ONG-urilor de mediu și a societății civile în procesul de consultare și de informare, pe toată durata derulării acestei proceduri. Precizăm că din acest punct de vedere au fost respectați toți pașii prevăzuți de lege privind implicarea și informarea publicului în luarea deciziilor de mediu.

1.2. Metodologie

POR 2014-2020 intră în categoria planurilor și programelor prevăzute la art. 5 alin. (2) din HG 1076/2006, care sunt supuse în mod obligatoriu procedurii SEA. Astfel, autoritatea competentă de mediu, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice (MMS) a transmis titularului adresa privind necesitatea supunerii acestui program procedurii SEA și lista autorităților interesate de efectele implementării POR 2014 -2020, participante în grupul de lucru (GL), prevăzut de art. 14 al HG 1076/2004.

Elaborarea prezentului raport de mediu s-a realizat parcurgând următoarele etape:

- Analiza stării actuale a mediului la nivel național și regional, luând în considerare datele și informațiile existente;
- Analiza planurilor și programelor de mediu relevante și a strategiilor conexe la nivel european și național;
- Identificarea domeniilor de mediu relevante pentru POR 2014-2020, printr-o analiză multicriterială, în baza caracterizării stării mediului și a analizării strategiilor, planurilor și programelor de mediu relevante în raport cu POR 2014-2020;
- Formularea obiectivelor de mediu relevante pentru POR 2014-2020, pentru domeniile selectate și agreerea acestora în cadrul sesiunilor GL;
- Evaluarea strategiei POR, a axelor prioritare și a priorităților de investiții în raport cu obiectivele de mediu relevante;
- Analiza evoluției probabile a stării mediului, în condițiile neimplementării POR 2014-2020 și în condițiile implementării programului, în formele de evoluție ale acestuia, până la varianta finală;
- Întocmirea unor propuneri de măsuri de prevenire, diminuare și compensare a potențialelor efecte adverse asociate implementării POR 2014-2020;
- Propunerea unor indicatori de mediu, dacă este cazul, pentru monitorizare impactelor de mediu, ca urmare a implementării programului.

Metodologia utilizată în cadrul procedurii SEA pentru POR 2014-2020 a inclus cerințele Directivei SEA și ale HG 1076/2004, recomandările metodologice ale "Manualului privind aplicarea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și

programe” elaborat de MMGA si ANPM, aprobat prin Ordinul 117/2006, precum și recomandările metodologice din unele ghiduri elaborate în cadrul proiectului EuropeAid/121491/D/SER/ RO-Phare 2004/016-772.03.03/ „Întărirea capacității instituționale pentru implementarea și punerea în aplicare a Directivei SEA și Directivei de Raportare” și anume:

- Ghid generic privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe;
- Ghid privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe de amenajare a teritoriului și urbanismului;
- Ghid privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe de dezvoltare;
- Ghid privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe în domeniul transporturilor;
- Ghid privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe în domeniul energiei;
- Ghid privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe de dezvoltare a zonelor industriale.

Pentru evaluarea strategiei POR 2014-2020, a axelor prioritare, a priorităților de investiții și a obiectivelor specifice în raport cu obiectivele de mediu relevante s-a folosit analiza matricială și multicriterială, astfel prioritățile de investiții au fost evaluate în raport cu mai multe criterii, cum ar fi:

- Impactul direct sau indirect al activităților propuse asupra mediului;
- Durata posibilului impact;
- Scara potențialului impact (la nivel regional sau național)
- Probabilitatea impactului;
- Posibilitatea de a crea sinergii pozitive sau negative asupra mediului.

POR se aplică tuturor regiunilor din România și s-a construit pe o abordare de jos în sus și de sus în jos, în largi parteneriate, pentru asigurarea corelării cu strategiile regiunilor de dezvoltare conținute în Planurile de Dezvoltare Regională, precum și cu strategiile naționale sectoriale. Totodată, s-a asigurat corelarea și cu politica de coeziune a UE, fiind luate în considerare obiectivele promovate prin Strategia Europa 2020, precum și cu obiectivele tematice și prioritățile de investiții stabilite în regulamentele aprobate pentru perioada 2014 – 2020.

2. CONTEXTUL ȘI CONȚINUTUL PROGRAMULUI OPERAȚIONAL REGIONAL 2014-2020

2.1. Relația POR cu alte planuri, programe și strategii naționale relevante

Tabelul 1 Relația POR cu alte planuri, programe și strategii naționale relevante

Nr. crt.	Denumirea strategiei/planului sau programului	Orizontul de timp	Scurtă descriere a documentului	Relația strategiei, a planului sau a programului cu Programul Operațional Regional 2014 - 2020
1	Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională (SNDR)	2014-2020	SNDR reprezintă viziunea Guvernului României privind dezvoltarea regională, stabilindu-se prioritățile de dezvoltare ale regiunilor, precum și relațiile instituționale care să faciliteze corelarea cu strategiile sectoriale. Acest document de programare reprezintă baza strategică pentru fundamentarea programelor de finanțare din fonduri externe/comunitare, naționale, regionale și/sau locale, care au ca scop dezvoltarea regională. Prin SNDR se dau liniile directoare de dezvoltare regională a României în perioada 2014-2020. Obiectivul general al SNDR este de îmbunătățire continuă a calității vieții. Acest obiectiv se corelează cu obiectivul european de creșterea competitivității regiunilor și promovarea echității.	POR s-a construit pe o abordare de jos în sus și de sus în jos, pentru asigurarea corelării cu strategiile regiunilor de dezvoltare conținute în Planurile de Dezvoltare Regională. Toate prioritățile și obiectivele SNDR se regăsesc în cadrul POR, iar în cadrul celor 11 axe prioritare din POR se propun acțiuni conținute, la nivel strategic, și de SNDR, respectiv PDR. Cele două documente sunt astfel corelate, POR fiind practic instrumentul de implementare al SNDR. POR va contribui la promovarea și susținerea progresului economic și social la nivelul regiunilor, având o importantă contribuție la dezvoltarea durabilă a regiunilor. POR are, cu alte cuvinte, la bază, prioritățile de investiții ale planurilor regionale de dezvoltare.
2	Planurile de Dezvoltare Regională (8 planuri)	2014-2020	PDR-urile 2014-2020 conturează cadrul strategic de referință pentru planificarea regională, identificând prioritățile de dezvoltare pe baza resurselor regiunii, precum și pe baza oportunităților oferite de contextul implementării fondurilor europene. Fiecare plan conține liste cu proiecte prioritare pentru fiecare regiune. Parteneriatul inter-instituțional care stă la baza proceselor de planificare și programare regionale se caracterizează prin sinergia a două grupuri de lucru: parteneriatul interinstituțional creat la nivel național și parteneriatul inter-instituțional regional. Fluxul de informații cu privire la indicatorii regionali și la nevoile de finanțare din regiune se realizează de jos în sus, iar comunicarea dintre nivelul regional și cel național se realizează în ambele direcții, creând premisele unui parteneriat interinstituțional fiabil.	Prioritățile de dezvoltare cuprinse în PDR-uri sunt reflectate corespunzător în prioritățile de investiții ale POR, acestea realizându-se, de fapt, în regiunile respective. Obiectivele specifice ale planurilor de dezvoltare regională, cum ar fi creșterea numărului locurilor de muncă, creșterea accesibilității regiunilor și a mobilității locuitorilor, creșterea calității vieții etc sunt acoperite în totalitate de obiectivele specifice ale POR.

Nr. crt.	Denumirea strategiei/planului sau programului	Orizontul de timp	Scurtă descriere a documentului	Relația strategiei, a planului sau a programului cu Programul Operațional Regional 2014 - 2020
5	Planul Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice (PNAEE)	2010-2020	<p>Conform Planului Național, țintele care trebuie atinse în viitor, în domeniul eficienței energetice, nu se mai stabilesc cu ajutorul unor indicatori care corelează consumul de energie cu dezvoltarea economică (de exemplu, indicatorul de intensitate energetică), ci se referă exclusiv la consumul de energie, emisii de CO2 etc., fără a mai corela explicit acești indicatori cu dezvoltarea economică. Acest nou mod de abordare face ca problemele tehnologice și comportamentale în domeniul creșterii eficienței energetice să devină mai importante decât în etapa precedentă (aferentă Primului Plan Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice).</p> <p>Planul național de acțiune privind eficiența energetică (PNAEE) prevede o reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră în sectorul rezidențial cu 41,5 % (până în 2020 față de media 2001-2005) prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea performanței termice a clădirilor - Încurajarea dezvoltării de proiecte ce vizează casele ecologice, casele pasive și/sau active - Modernizarea infrastructurii de transport și distribuție a energiei termice în sisteme centralizate - Program de sprijin pentru îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile ocupate de persoanele cu venituri reduse - Programe de încurajare a consumatorilor pentru achiziționarea de articole electrice și electrocasnice cu eficiență energetică crescută - Reducerea consumului de apă - o reducere substanțială a consumului de energie folosit la pomparea apei - Programe de educare și conștientizare a populației - Creșterea suprafețelor de spații verzi în zonele urbane și periurbane. 	<p>Conform documentele de evaluare pe programare, economiile potențiale de energie pot să provină¹:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mari din: <ul style="list-style-type: none"> - Reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale - Eficiența energetică a motoarelor industriale - Măsuri de eficientizare energetică a industriilor producătoare de oțel și substanțe chimice - Medii din: <ul style="list-style-type: none"> - Măsuri de eficientizare energetică a IMM-urilor - Modernizarea sistemelor de termoficare comunală - Reabilitarea termică a clădirilor publice, precum școlile - Noi clădiri cu consum energetic aproape de zero (nZE) - Iluminatul rezidențial (LED) - Iluminatul comercial (LED) <p>Legătura POR cu acest document este reflectată în special de axa prioritară 3 - Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice și axa prioritară 4 - Dezvoltare urbană durabilă. Axa prioritară 6, susține de asemenea măsuri de modernizare a infrastructurii locale și regionale cu impact pozitiv în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.</p> <p>Conform axei prioritare 2, prin care se urmărește creșterea competitivității, se vor susține în cadrul POR investiții care pot să contribuie la îmbunătățirea eficienței economice a IMM-urilor, inclusive prin achiziționarea de echipamente care duc la economii de energie.</p> <p>În cadrul axei prioritare 4 se urmărește îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public; de asemenea se are în vedere promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor climatice.</p> <p>Obiectivele POR 2014-2020 sunt corelate și cu obiectivul din cel de-al doilea Plan național de acțiune pentru eficiența energetică, referitor la cofinanțarea proiectelor de investiții privind creșterea eficienței energetice în sectoarele încălzirii urbane, al reabilitării clădirilor publice și al iluminatului public.</p>
6	Planul Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile (PNAER)	2010-2020	<p>Acțiunile PNAER se referă la următoarele domenii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - integrarea surselor regenerabile de energie în structura sistemului energetic național; - diminuarea barierelor tehnico-funcționale și psiho-sociale în procesul de valorificare a surselor regenerabile de energie, simultan cu identificarea elementelor de cost și de eficiență economică; - promovarea investițiilor private și crearea condițiilor pentru facilitarea accesului capitalului străin pe piața surselor regenerabile de energie; - asigurarea independenței consumului de energie al economiei naționale; - asigurarea, după caz, a alimentării cu energie a comunităților izolate prin valorificarea potențialului surselor regenerabile locale; - crearea condițiilor de participare a României la piața europeană de "Certificate verzi" pentru energie din surse regenerabile. 	<p>Obiectivele POR 2014-2020 sunt corelate cu Planul Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile (PNAER), având relevanță pentru următoarele obiective ale PNAER :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integrarea surselor regenerabile de energie în structura sistemului energetic național (axa prioritară 1 și 2 a POR) - Îmbunătățirea eficienței energetice (în special axele prioritare 2, 3 și 4 a POR) - Realizarea de investiții în instalații și echipamente pentru întreprinderile din industrie care să conducă la economii de energie (axa prioritară 2 a POR) - Proiectare ecologică (axa prioritară 1 a POR) - Campanii de informare a populației și mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice (axa prioritară 1 și 2 a POR)

¹ Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

Nr. crt.	Denumirea strategiei/planului sau programului	Orizontul de timp	Scurtă descriere a documentului	Relația strategiei, a planului sau a programului cu Programul Operațional Regional 2014 - 2020
7	Master Planul General de Transport – în lucru	2014-2020	<p>Finalizarea acestui document este de o importanță critică, din perspectiva realizării unei liste de proiecte și politici prioritizate ce pot fi finanțate din intervalul de Măsuri de investiții și asistență tehnică disponibil prin Programele operaționale.</p> <p>Scopul Master Planului este acela de identificare a proiectelor și politicilor ce vor răspunde cel mai bine cerințelor de transport din România, pentru toate modurile de transport, constituind, astfel, o bază analitică solidă în alegerea acestor politici.</p> <p>Master Planul general de transport, care are la bază Modelul național de transporturi servește drept bază pentru selectarea proiectelor de drumuri din cadrul ambelor Programe operaționale Programul Operațional Infrastructura Mare și Programul Operațional Regional.</p>	<p>Evaluările efectuate în perioada de preprogramare propun o serie de măsuri, printre care amintim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea planificării urbane integrate – după cum este acoperită în raportul de evaluare rapidă a sectorului urban. - Elaborarea de planuri de mobilitate urbană durabilă (PMUD-uri) pentru toate orașele cu populații peste 100.000 de locuitori. - Investiție în transportul public urban, în conformitate cu cadrul oferit de PMUD-uri, cu condiția ca investiția să facă parte dintr-un pachet holistic, pentru a crește atractivitatea transportului public urban. - Investiție în infrastructura pentru bicicliști și pietoni, în conformitate cu cadrul oferit de PMUD-uri, combinată cu o mai bună punere în aplicare și cu campanii promoționale. - Implementarea de sisteme inteligente de transport urban, în conformitate cu orice priorități stabilite în aceste arii de PMUD-uri². <p>Toate aceste propuneri le regăsim în cadrul axei prioritare 4, prioritatea de investiții 4.2. De asemenea, în cadrul POR, pentru acest document strategic este relevantă și axa prioritară 6 - Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală. Prin această axa prioritară se urmărește stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere locale regionale la infrastructura TEN - T. Prin implementarea acestor proiecte va avea loc creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin asigurarea legăturilor cu drumurile județene de importanță regională, aceste măsuri având și componenete strategice orizontale, prin creșterea incluziunii sociale și creșterea gradului de accesibilitate la rețele de transport.</p> <p>Proiectele privind autostrăzile și drumurile naționale vor fi finanțate prin Programul Operațional Infrastructura Mare, în timp ce drumurile județene vor fi finanțate prin Programul Operațional Regional, iar acestea trebuie coordonate, pentru a se asigura faptul că, atunci când o secțiune de autostradă este construită, sunt actualizate și căile de acces și drumurile</p>
8	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României	2013-2020-2030	<p>Strategia prezintă 3 orizonturi de timp, respectiv 2013, 2020 și 2030, ce au în vedere, în mare, următoarele: încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale țării, ca stat UE, atingerea nivelului mediu actual al țărilor UE la principalii indicatori ai dezvoltării durabile, respectiv apropierea semnificativă a României de nivel mediu al țărilor membre UE, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile. Această strategie propune o serie de obiective naționale pentru fiecare din cele 3 orizonturi de timp (2013, 2020 și 2030), pentru cele 5 domenii menționate mai sus. Obiectivele specifice aferente POR sunt în concordanță cu obiectivele naționale stabilite prin acest document.</p>	<p>Domeniile Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României relevante pentru POR sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schimbările climatice și energia curată; - Transportul durabil; - Producția și consumul durabile; - Conservarea și gestionarea resurselor naturale; - Sănătatea publică; <p>Toate cele 11 axe prioritare ale POR sunt corelate cu SNDDR:</p> <p>Axa prioritară 1: Promovarea transferului tehnologic Axa prioritară 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii Axa prioritară 3: Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice Axa prioritară 4: Dezvoltare urbană durabilă Axa prioritară 5: Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural Axa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului Axa prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale Axa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban Axa prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale Axa prioritară 11: Cadastru și înregistrarea proprietăților în zonele rurale din România</p>

² Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

Nr. crt.	Denumirea strategiei/planului sau programului	Orizontul de timp	Scurtă descriere a documentului	Relația strategiei, a planului sau a programului cu Programul Operațional Regional 2014 - 2020
9	Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România	2010-2020	Scopul acestui document este de a promova ecoturismul, ca formă principală de turism, în favoarea formelor clasice și de a crește rolul pe care ecoturismul îl joacă în dezvoltarea economică a arealelor respective și în prosperitatea populației locale. Obiectivul general al Strategiei Naționale de Dezvoltare a Ecoturismului în România este acela de a crea condiții de dezvoltare a ecoturismului urmărindu-se realizarea unui produs Eco turistic competitiv pe plan național și internațional.	În cadrul POR, prevederile acestui document strategic se regăsesc în cadrul axei prioritare 7- Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului. În această AP se urmărește conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural precum și valorificarea economică durabilă a potențialului turistic cultural, și natural al regiunilor. Investițiile din cadrul acestei axe prioritare vor contribui direct și indirect la îndeplinirea obiectivului general al Strategiei Naționale de Dezvoltare a Ecoturismului în România.
10	Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național	2014-2020	Obiectivul general al strategiei este acela de a proteja patrimoniul cultural pentru generațiile viitoare. Conform acestei strategii, turismul reprezintă un sector văzut ca interdependent de patrimoniul cultural. Investițiile în turism și cultură vor permite regiunilor să folosească avantajele oferite de turism și de patrimoniu cultural pentru a-și spori avantajul competitiv în sectoarele performante, de nivel calitativ și cognitiv ridicat, atât pe piețele tradiționale, cât și pe cele în curs de formare.	Axa prioritară 5 – Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, prin investiții propuse va contribui la valorificarea economică durabilă a potențialului turistic cultural și natural al regiunilor.
11	Planul Național de Dezvoltare	2007-2013	<p>Acest document programatic este instrumentul fundamental prin care România a încercat să recupereze cât mai rapid disparitățile de dezvoltare socio-economică față de Uniunea Europeană. PND este un concept specific politicii europene de coeziune economică și socială și a fost elaborat într-un larg parteneriat, pentru orientarea și stimularea dezvoltării socio-economice a României în conformitate cu politica de coeziune a Uniunii Europene.</p> <p>Documentul este amintit în contextul asigurării continuității viziunii strategice privind dezvoltarea regională în România, una dintre principalele recomandări ale Raportului de evaluare ex-ante POR 2007 – 2013, fiindcă pe termen lung obiectivul global al politicii de dezvoltare regională va putea fi atins dacă se urmăresc în continuare prioritățile majore de dezvoltare stabilite în perioada 2007 - 2013.</p>	<p>POR își propune să completeze și să dezvolte direcțiile și prioritățile de dezvoltare regională conținute în Planul Național de Dezvoltare (PND) și Cadrul Național Strategic de Referință (CNSR) 2007 – 2013, implementate prin Programul Operațional Regional 2007 – 2013, precum și prin alte programe naționale.</p> <p>Din cele șase priorități naționale de dezvoltare, în cadrul cărora sunt grupate măsurile și acțiunile în vederea atingerii obiectivului global și a obiectivelor specifice, pentru perioada 2007 -2013, ale Planului Național de Dezvoltare, patru sunt regăsite și în cadrul POR 2014-2020:</p> <p>Obiectivele specifice ale priorităților naționale de dezvoltare sunt reflectate în obiectivele specifice formulate de POR, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Crearea și dezvoltarea entităților de inovare și transfer tehnologic în vederea creșterii capacității acestora de a realiza servicii tehnologice specifice pentru a stimula inițiativele inovative, susținerea și dezvoltarea întreprinderilor inovative - Sprijinirea dezvoltării firmelor în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și creării de locuri de muncă - Îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile publice - Creșterea rolului economic și social al orașelor - Valorificarea economică durabilă a potențialului turistic cultural și natural al regiunilor - Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T - Dezvoltarea accesibilității și calității serviciilor sociale și medicale acordate și stimularea trecerii de serviciile instituționalizate la serviciile acordate în cadrul comunității - Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin asigurarea unor condiții proprii de locuit pentru comunitățile defavorizate, precum și prin asigurarea acestora cu servicii de bază - medicale, educaționale, sociale în vederea creșterii gradului de ocupare și incluziune socială a acestora - Îmbunătățirea condițiilor infrastructurii educaționale pentru asigurarea premiselor materiale necesare unui proces educațional la nivel european - Dezvoltarea gradului de acoperire geografică și incluziune a înregistrării proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară
12	Strategia Națională de Sănătate Publică (SNSP)	2008-2018	<p>Domeniile prioritare ale Strategiei naționale de sănătate publică sunt următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - servicii medicale preventive; - boli transmisibile; - boli netransmisibile; - sănătatea familiei; - sănătate mintală; - managementul sistemului de sănătate. 	POR corelat cu SNSP prin intermediul AP 8 - Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale; în cadrul acestei AP sunt prevăzute investiții în infrastructurile sanitare și sociale menite să contribuie la reducerea inegalităților în ceea ce privește starea de sănătate a cetățenilor din diverse regiuni, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale. Astfel POR va contribui la susținerea a două domenii prioritare ale SNSP: servicii medicale preventive și managementul sistemului de sănătate.

2.2. Obiective generale, specifice și axe prioritare ale POR 2014-2020

2.2.1. Obiective generale și specifice

Obiectiv general al POR 2014-2020 este **creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunilor, capabile să gestioneze în mod eficient resursele, să valorifice potențialul lor de inovare și de asimilare a progresului tehnologic.**

Acest obiectiv se corelează cu obiectivul european privind **creșterea competitivității Regiunilor și promovarea echității sociale.**

Obiectivele specifice ce decurg din obiectivul general sunt formulate în cadrul programului astfel:

- Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic
- Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor
- Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri
- Creșterea eficienței energetice în clădirile publice
- Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public
- Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții în transportul public urban
- Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit
- Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane
- Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în vederea consolidării identității culturale și utilizării eficiente ale acestuia
- Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene
- Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia
- Creșterea speranței de viață sănătoasă prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora
- Reducerea concentrării spațiale a sărăciei prin măsuri integrate
- Creșterea gradului de participare în sistemul educațional
- Creșterea gradului de acoperire geografică și incluziune a înregistrării proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară

Programul acoperă 9 obiective tematice așa cum sunt stabilite în regulamentele de programare aprobate pentru perioada 2014 – 2020:

- OT 1 - consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării
- OT 3 - îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii
- OT 4 - sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele
- OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
- OT 8 - promovarea ocupării forței de muncă sustenabile și de calitate și sprijinirea mobilității forței de muncă
- OT 7 - promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore
- OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
- OT 10 - investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții
- OT 11 – consolidarea capacității instituționale și o administrației publice eficiente

2.2.2. Axe prioritare

În tabelul de mai jos este prezentat pachetul de propuneri strategice așa cum este acest descris de POR.

Tabelul 2 Axe prioritare, obiective tematice și specifice, priorități de investiții și activități POR

AXA PRIORITARĂ 1: Promovarea transferului tehnologic
OT 1 - consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării
Prioritate de investiții 1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, cluster.
- OBIECTIV SPECIFIC 1.1 – Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic
Acțiuni care vor fi sprijinite:
- crearea, modernizarea și extinderea entităților de inovare și transfer tehnologic, inclusiv dotarea cu echipamente a acestora
- servicii tehnologice specifice
- crearea unei infrastructuri viabile de inovare și transfer tehnologic
- dotarea entităților de transfer tehnologic prin achiziționarea de bunuri, servicii și dotări independente în vederea creșterii capacității acestora de a realiza servicii tehnologice specifice de calitate

<ul style="list-style-type: none"> - studii de investiții tehnologice; - asistență și consultanță tehnică de specialitate la aplicarea / achiziționarea de tehnologii; - evaluare tehnologică și audit tehnologic; - veghe tehnologică, informare tehnologică, asistență la restructurarea/retehnologizarea și dimensionarea agenților economici; - dezvoltarea de activități economice inovative în vederea reconversiei forței de muncă în zonele cu probleme accentuate cu șomajul; - transfer tehnologic și validare tehnologică; - prognoza, evaluare tehnologică; - audit tehnologic; - analize statistice și indicatori ai eficienței inovării; - crearea, dezvoltarea și întreținerea de bănci de date specializate.
AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii
OT 3 - îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii
Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri
OBIECTIV SPECIFIC 2.1 – Consolidarea poziției de piață a microîntreprinderilor
Acțiuni care vor fi sprijinite: <ul style="list-style-type: none"> - construirea/modernizarea și dezvoltarea producției / serviciilor IMM-urilor, inclusiv dotarea cu active corporale și necorporale - crearea/modernizarea și dezvoltarea de incubatoare de afaceri/ acceleratoare, incluzând dezvoltarea de afaceri și servicii cu firme conexe - achiziționarea de echipamente IT, cititoare de coduri, sisteme de înregistrare electronică etc - echipamente de control, inclusiv software aferent, echipament de controlul operațiunilor - furnizarea de echipamente de birou pentru derularea afacerilor - site-uri de prezentare a produselor și afacerilor - activitățile de achiziționare de instalații și echipamente specifice în scopul obținerii unei economii de energie sau sisteme care utilizează surse regenerabile sau alternative de energie, pentru eficientizarea activităților desfășurate - amenajare sau dotarea spațiilor de prezentare, servicii de marketing etc
Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor
OBIECTIV SPECIFIC 2.2 – Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri
Acțiuni care vor fi sprijinite: (prioritatea este destinată IMM-urilor cu o vechime mai mare de 3 ani) <ul style="list-style-type: none"> - construcția/modernizarea și dezvoltarea producției serviciilor, inclusiv dotarea cu active corporale și necorporale - activități pentru completarea și implementarea certificării produselor, servicii sau procese specifice diverse, implementarea de sisteme de management de mediu, calitate sau integrate - promovarea produselor sau serviciilor, webdesign - investiții în echipament pentru obținerea de economie de energie, utilizarea de energie alternativă sau pentru realizarea de activități într-o manieră mai eficientă
AXA PRIORITARĂ 3: Sprijinirea eficienței energetice în clădirile publice
OT 4 - sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele
Prioritate de investiții 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor
OBIECTIV SPECIFIC 3.1 - Creșterea eficienței energetice în clădirile publice, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari
Acțiuni care vor fi sprijinite: <ul style="list-style-type: none"> - măsuri de eficiență energetică având ca scop reabilitarea energetică completă (deep renovation), inclusiv izolarea termică, reabilitarea sistemelor de încălzire și a rețelelor, iluminat și sistemul de management al clădirii (măsuri de eficiență energetică tipice). - îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acesteia; - reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a ventilării și climatizării; - implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice; - utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum; - înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață - orice alte activități care conduc la îndeplinirea realizării obiectivelor proiectului (înlocuirea lifturilor și a circuitelor electrice în părțile comune - scări, subsol, lucrări de demontare a instalațiilor și echipamentelor montate, lucrări de

reparații la fațade etc.)
AXA PRIORITARĂ 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile
Prioritate de investiții 4.1 <i>Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i>
OBIECTIV SPECIFIC 4.1 - <i>Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public din zonele urbane</i>
<p>Acțiuni care vor fi sprijinite: (prioritatea este destinată proiectelor care sunt parte a strategiilor de dezvoltare urbană)</p> <ul style="list-style-type: none"> - îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acesteia; - reabilitarea termică a sistemului de încălzire (reabilitarea instalației de distribuție, montarea de robinete termostatați, repararea/inlocuirea cazanului și/sau arzătorului din centrala termică de bloc/scara etc.) - achiziționarea și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile – panouri solare termice, panouri solare electrice, pompe de caldura și/sau centrale termice pe biomasa; - implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice; - orice alte activități care conduc la îndeplinirea realizării obiectivelor proiectului (înlocuirea lifturilor și a circuitelor electrice în părțile comune - scări, subsol, lucrări de demontare a instalațiilor și echipamentelor montate, lucrări de reparații la fațade etc.), - înlocuirea sistemelor de iluminat public cu incandescență cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător, inclusiv prin reabilitarea instalațiilor electrice – stâlpi, rețele, etc.; - achiziționarea/instalarea de sisteme de telegestiune a iluminatului public; - extinderea/reîntregirea sistemului de iluminat public în localitățile urbane; - orice alte activități care conduc la îndeplinirea realizării obiectivelor proiectului.
Prioritate de investiții 4.2 <i>Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor</i>
OBIECTIV SPECIFIC 4.2.1 <i>Reducerea emisiilor de carbon în municipii prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbana durabilă</i>
OBIECTIV SPECIFIC 4.2.2 <i>Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit</i>
<p>Acțiuni care vor fi sprijinite: (prioritatea este destinată proiectelor care sunt parte a strategiilor de dezvoltare urbană)</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea parcului de mijloace de transport cu vehicule noi, nepoluante, cu facilități pentru persoanele cu mobilitate redusă și sisteme de supraveghere video; - transportul urban electric și modernizarea tramvaielor; - modernizarea parcului de material rulant existent, prin îmbunătățirea sistemelor existente la bordul acestora, realizarea echipamentelor pentru accesul persoanelor cu dizabilități etc va asigura un transport civilizat și eficient din punct de vedere energetic, încurajând utilizarea transportului public de către locuitorii marilor aglomerări urbane; - modernizarea/înlocuirea stațiilor și substațiilor de redresare și a rețelelor electrice; - realizarea de trasee separate exclusive pentru vehiculele de transport public; - dezvoltarea unei infrastructuri rutiere prietenoase cu utilizatorii de biciclete; - realizarea sistemelor de e – ticketing; - realizarea sistemelor de tip Park and Ride; - realizarea de planuri de mobilitate urbană durabilă; - realizarea de perdele forestiere, alineamente de arbori (cu capacitate mare de retenție a CO₂) pe terenurile publice din imediata vecinătate a rețelelor de străzi sau pe coridoarele majore de transport precum șoselele ocolitoare; - achiziționarea de material rulant vehicule electrice / ecologice; - modernizarea/reabilitarea/extinderea liniilor de transport electric; - modernizare/reabilitare clădirilor de transport public și a infrastructurii tehnice aferente; - îmbunătățirea stațiilor de transport public existente, inclusiv crearea de noi stații și terminale pentru transportul public; - construirea/modernizarea/reabilitarea de benzi/ piste pentru bicicliști; - crearea de zone și alei pietonale, inclusiv măsurile de reducere a traficului auto în anumite zone - crearea de sisteme de monitorizare video bazat pe instrumente inovatoare și eficiente de management al traficului; - crearea sistemelor de e-ticketing pentru pasageri și locuri de parcare; - construirea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii rutiere (coridoare deservite de transportul public) pentru a crește siguranța și eficiența în mișcarea și funcționarea rețelei de transport; - realizarea de variante ocolitoare, cu statut de stradă urbană, în orașele mici și mijlocii care nu au șosele de centură, pentru devierea tranzitului auto și traficului greu.
Prioritate de investiții 4.3 <i>Acțiuni pentru îmbunătățirea calității mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea de măsuri pentru reducere zgomotului</i>
OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
OBIECTIV SPECIFIC 4.3 – <i>Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane</i>

<p>Acțiuni care vor fi sprijinite: (prioritatea este destinată proiectelor care sunt parte a strategiilor de dezvoltare urbană)</p> <ul style="list-style-type: none"> - construcția/reabilitarea/modernizarea clădirilor pentru a găzdui diferite activități sociale, comunitare, culturale, de agrement și sport etc.; - crearea/reabilitarea/modernizarea spațiilor publice urbane (străzi nemodernizate, inclusiv reabilitarea/modernizarea utilităților publice, zone verzi neamenajate, terenuri abandonate, zone pietonale și comerciale, etc.)
<p>AXA PRIORITARĂ 5: Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural</p>
<p>OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor</p>
<p>Prioritate de investiții 5.1 <i>Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural (se aplică pentru toate regiunile de dezvoltare din România, inclusiv regiunea București Ilfov)</i></p>
<p>OBIECTIV SPECIFIC 5.1 - <i>Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în vederea consolidării identității culturale și utilizării eficiente ale acestuia</i></p>
<p>Acțiuni care vor fi sprijinite:</p> <p>-activități precum restaurarea, protecția și conservarea obiectivelor de patrimoniu care să conducă spre salvarea acestora de la o dispariție iminentă și la reducerea nivelului de degradare</p> <p>Investiții specifice obiectivelor de patrimoniu cultural, cum ar fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - restaurarea, protecția, conservarea și realizarea picturilor interioare, frescelor, picturilor murale exterioare; - restaurarea și remodelarea plasticii fațadelor; - dotări interioare (instalații, echipamente și dotări pentru asigurarea condițiilor de climatizare, siguranță la foc, antifracție); - dotări pentru expunerea și protecția patrimoniului cultural mobil și imobil; - activități de marketing și promovare turistică a obiectivului restaurat, în cadrul proiectului. - restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice.
<p>AXA PRIORITARĂ 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală</p>
<p>OT 7 - promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore</p>
<p>Prioritate de investiții 6.1 <i>Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T</i></p>
<p>OBIECTIV SPECIFIC 6.1 - <i>Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene.</i></p>
<p>Principala acțiune propusă se referă la investiția de bază în structura căii de rulare, având drept scop mărirea vitezei de deplasare, creșterea portanței, îmbunătățirea sistemelor și marcajelor de semnalizare și siguranță rutieră etc. O altă acțiune propusă o reprezintă construirea/amenajarea de piste pentru biciclete în intravilanul localităților traversate de drumul județean, construirea/amenajarea/reabilitarea traseelor pietonale (trotuare) în intravilanul localităților traversate. Sunt preconizate și amenajări pentru protecția mediului (inclusiv perdele forestiere cu rol de protecție împotriva alunecărilor de teren, a înzăpezirii sau a poluării cu gaze sau fonice) pe lungimea drumului județean modernizat/reabilitat, operațiuni pentru stabilizarea structurii drumului în zone supuse pericolului de alunecare.</p> <p>Acțiuni orientative care vor fi sprijinite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene care asigura conectivitatea, directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T, construirea unor noi segmente de drum județean pentru conectarea la autostrăzi. - construcția / modernizarea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean ce vor face parte din drumul județean respectiv, construirea/realizarea de sensuri giratorii și alte elemente pentru creșterea siguranței circulației. - construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/noduri rutiere (construirea doar pentru asigurarea conectivității directe la autostrăzi TEN T a drumurilor județene) și construirea pasarelelor pietonale.
<p>AXA PRIORITARĂ 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului</p>
<p>OT 8 - promovarea ocupării forței de muncă sustenabile și de calitate și sprijinirea mobilității forței de muncă</p>
<p>Prioritate de investiții 7.1- <i>Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</i></p>
<p>OBIECTIV SPECIFIC 7.1.1 - <i>Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia</i></p>
<p>Acțiuni care vor fi sprijinite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valorificarea atracțiilor turistice din diferitele zone ale țării; - investiții în turismul balnear; - reabilitarea/modernizarea infrastructurii rutiere, inclusiv utilitățile din corpul drumului, în stațiuni balneare, climatice și balneo – climatice; - crearea / reabilitarea parcurilor balneare, parcuri – grădini în stațiuni balneare, climatice și balneo-climatice. - dezvoltarea rețelilor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice; - crearea / modernizarea și dotarea (inclusiv cu utilități) a bazelor de tratament din stațiunile balneare, climatice și balneo –

<p>climatice, inclusiv a salinelor terapeutice;</p> <ul style="list-style-type: none"> - crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente - amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică; - construirea / modernizarea punctelor (foișoarelor) de observare / filmare / fotografiere; - construirea /modernizarea refugiilor montane; - amenajarea posturilor Salvamont/ Salvamar, inclusiv construirea de noi posturi Salvamont/ Salvamar; - marcarea traseelor montane; - modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust pentru transport feroviar de interes turistic din zonele de deal și de munte; - construirea de piste pentru cicloturism; - activități de marketing și promovare turistică ale obiectivului finanțat.
AXA PRIORITARĂ 8: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale
OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
Prioritate de investiții 8.1 <i>Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale</i>
OBIECTIV SPECIFIC 8.1.1- <i>Creșterea speranței sănătoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora</i>
Acțiuni care vor fi sprijinite: <ul style="list-style-type: none"> - construirea unor spitale regionale de urgență; - reabilitarea/ modernizarea/ dotare cu echipamente a spitalelor județene de urgență; - reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea infrastructurii de servicii medicale (ambulatorii, unități de primiri urgențe); - construirea/reabilitarea/modernizarea/extinderea dotarea centrelor comunitare de intervenție integrată; - reabilitare/ modernizarea/ extinderea dotarea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi, centre „respiro”, centre de consiliere psihosocială, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu etc.); - sprijinire, prin componenta infrastructurală, a tranziției de la serviciile sociale furnizate în sistem instituționalizat (centre sociale rezidențiale) la serviciile furnizate în cadrul comunității. Aceasta va presupune investiții în căsuțe și apartamente de tip familial, în locuințe protejate etc. precum și în dotările aferente.
AXA PRIORITARĂ 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban
OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
OT 10 - investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții
Prioritate de investiții 9.1 <i>Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității</i>
OBIECTIV SPECIFIC 9.1 - <i>Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin măsuri integrate</i>
Acțiuni care vor fi sprijinite: <p>Investițiile finanțabile în cadrul acestei axe prioritare vor viza zonele urbane.</p> <ul style="list-style-type: none"> - investițiile în infrastructura de locuire - construirea/reabilitare/modernizare locuințelor sociale - investițiile în infrastructura de locuire - construirea/reabilitare/modernizare locuințelor sociale; - investiții în infrastructura de sănătate, educație și servicii sociale – construirea/reabilitarea/modernizare centrelor integrate de intervenție medico-socială, precum și reabilitare/modernizare de unități de învățământ preuniversitar - investiții în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate; - stimularea ocupării, prin intermediul activităților de economie socială (construirea de infrastructură de economie socială).
Axa prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale
OT 10 - investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții
Prioritate de investiții 10.1 <i>Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare</i>
OBIECTIV SPECIFIC 10.1 - <i>Creșterea gradului de participare în sistemul educațional</i>
Acțiuni care vor fi sprijinite: <ul style="list-style-type: none"> - investiții în infrastructura educațională; - investiții în infrastructura educațională adiacentă (facilități de cazare, cantină, biblioteci, ateliere speciale, săli de sport); - centre comunitare pentru învățarea pe tot parcursul vieții de la nivel local și regional care își desfășoară activitatea în cadrul liceelor tehnologice și școlilor profesionale prin investiții în construcția, reabilitarea, modernizarea, extinderea, dotarea acestora; - dezvoltarea și modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ superior (terțiar) și a resurselor relevante; - dezvoltarea capacităților de cercetare – inovare prin punerea la dispoziție a infrastructurii necesare, respectiv dotarea laboratoarelor didactice și de cercetare; - investiții în consolidarea și modernizarea spațiilor de studiu și rezidență, în alte tipuri de infrastructură a campusurilor universitare, precum și în dotarea acestora; - construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale antepreșcolare (creșe); - construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale preșcolare (gradinițe);

<ul style="list-style-type: none"> - construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul general obligatoriu (școli I - VIII); - reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii școlilor profesionale și tehnice / liceelor tehnologice; - reabilitarea/modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale universitare;
AXA PRIORITARĂ 11: Cadastru și înregistrarea proprietăților în zonele rurale din România
OT 11 – consolidarea capacității instituționale și o administrației publice eficiente
Prioritate de investiții 11.1 Îmbunătățirea cadastrală și a înregistrării proprietăților în zonele rurale din România
OBIECTIV SPECIFIC 11.1 - Creșterea gradului de acoperire geografică și de înregistrare a proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară
<p>Acțiuni care vor fi sprijinite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - integrarea datelor existente și extinderea înregistrării sistematice în zonele rurale; - consolidarea sectorului TIC în domeniul funciar, inclusiv a sistemelor hardware, software și a serviciilor informatice; - înregistrarea sistematică a proprietăților imobiliare în zonele rurale selectate, prin: (i) efectuarea de servicii de înregistrare sistematică; (ii) conversia în format digital a cărților funciare existente și (iii) generarea planurilor cadastrale vectorizate; - îmbunătățirea serviciilor de administrare a terenurilor prin: (i) campanii de conștientizare publică referitoare la înregistrarea terenurilor; (ii) consolidarea capacităților ANCP și OCPI. - pregătirea Strategiei de management a programului și a studiilor aferente pentru: (i) gestionarea lucrărilor de înregistrare sistematică; (ii) monitorizare și evaluare; (iii) finalizarea studiilor; - pregătirea de sesiuni de instruire pentru personalul implicat în proiect: contractori, municipalități, OCPI. <p>Aceste acțiuni urmează a fi implementate în trei faze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Integrarea datelor existente și extinderea înregistrării sistematice în zonele rurale ale României; 2. Servicii îmbunătățite de înregistrare cadastrală; 3. Management, strategie și tactici. <p>Se apreciază astfel ca suprafața de teren înregistrată în SICCF în 2023 va ajunge la 7.241.000 ha, față de valoarea de referință din 2013 de 3.385.000 ha.</p>

3. ASPECTE RELEVANTE ALE STĂRII MEDIULUI

3.1. Starea actuală a mediului și caracteristicile de mediu ale zonelor posibil a fi afectate de implementarea POR 2014-2020

POR 2014-2020 este elaborat pentru întreg teritoriul României, nefiind cunoscute localizări teritoriale concrete ale activităților planificate (nivelul strategic al Programului Operațional este la scara întregii țări).

Prin urmare, în acest capitol sunt identificate și scoase în evidență aspectele de mediu existente relevante pentru POR. Caracteristicile de mediu ale zonelor unde vor fi realizate concret acele proiecte susținute de program vor fi evaluate prin procedura EIA, acolo unde aceasta este aplicabilă.

Analiza stării actuale a mediului a fost realizată pentru fiecare domeniu de mediu relevant, selectat împreună cu GL. Domeniile de mediu, precum și aspectele sociale și economice considerate a fi relevante pentru POR sunt următoarele:

- Calitatea aerului
- Schimbările climatice
- Calitatea apei/gospodărirea apelor
- Biodiversitatea
- Starea de sănătate a populației și calitatea mediului urban
- Producția și consumul durabile
- Solul
- Managementul riscurilor naturale
- Deșeuri
- Peisajul și patrimoniul cultural
- Conștientizare

Determinarea acestor domenii s-a făcut ținând cont, orientativ, de anexa 5 a Ghidului practic al planificării de mediu elaborat de Ministerul Mediului și ANPM în 2009, prin care s-au propus următoarele codificări ale categoriilor de probleme/aspecte de mediu, prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3 Categoriile de probleme de mediu (anexa 5 Ghidul practic al planificării de mediu)

COD	CATEGORII DE PROBLEME/ASPECTE DE MEDIU
01	Calitatea necorespunzătoare a aerului
02	Combaterea fenomenului schimbărilor climatice
03	Poluarea generată de surse de poluare majore și riscul de accidente majore
04	Cantitatea și calitatea necorespunzătoare a resurselor de apă
041	Cantitatea și calitatea necorespunzătoare a apei potabile
042	Poluarea apelor de suprafață
05	Gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor menajere
06	Poluarea generată de activitățile din agricultură
07	Poluarea solului și apelor subterane
08	Degradarea mediului natural și construit
09	Urbanizarea mediului
10	Pericole generate de catastrofe/fenomene naturale și antropice
11	Poluarea mediului datorată activităților de transport
12	Degradarea mediului datorită tursimului și agrementului
13	Asigurarea necorespunzătoare a stării de sănătate a populației
14	Insuficientă implicare politică și administrativă a factorilor de decizie în soluționarea problemelor de mediu
15	Structuri organizatorice instabile, neconcordante cu obiectivele generale/specifice de protecție a mediului înconjurător
16	Educație ecologică
17	Calitatea vieții

Analizând cele 11 axe prioritare și prioritățile de investiții corespunzătoare, precum și activitățile propuse, au fost selectate, ca fiind relevante, categoriile de probleme/aspecte de mediu prezentate în tabelul de mai jos, raportate la anexa 5 a Ghidului practic al planificării de mediu elaborat de Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și ANPM în 2009 .

Tabelul 4 Categoriile de probleme de mediu relevante pentru POR 2014-2020

COD	CATEGORII DE PROBLEME/ASPECTE DE MEDIU	DESCRIEREA PROBLEMEI IDENTIFICATE
01	Calitatea necorespunzătoare a aerului	Calitatea aerului depășește limitele stabilite de normele legale în unele localități din România din cauza: <ul style="list-style-type: none"> - infrastructurilor locale vechi de încălzire și iluminat; - creșterii numărului de autovehicule rutiere; - traficului congestionat cauzat de infrastructura insuficientă și de proasta calitate și lipsa susținerii pentru transporturile publice; - inexistența infrastructurilor nemotorizate; - activităților industriale cu procese tehnologice învechite. Este astfel necesară regândirea, modernizarea, transportului public urban, creșterea infrastructurii pentru bicicliști, în scopul transformării într-un transport ecologic.
02	Combaterea fenomenului schimbărilor climatice	Creșterea nivelului emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din procesele de ardere poate contribui la fenomenul de schimbare a climei. Multe procese tehnologice sunt energoface și au randamente energetice mici, nu folosesc surse alternative regenerabile de energie. Eficiența energetică a sistemelor de încălzire a clădirilor publice și rezidențiale este scăzută, aflându-se sub media europeană. Consumurile excesive de combustibili, datorate lipsei de eficiență energetică a obiectivelor publice, dar și a clădirilor rezidențiale, afectează calitatea aerului și pot exista depășiri ale limitelor stabilite de normele legale pentru emisiile de poluanți din gazele de ardere. Infrastructurile de încălzire locale sunt de multe ori vechi. Randamentul global energetic al clădirilor este deficitar (lipsa izolațiilor, pierderi de energie etc). Sursele de energie regenerabilă în instituții/ infrastructuri publice și locuințe nu sunt suficient utilizate.
04	Cantitatea și calitatea necorespunzătoare a resurselor de apă	Dintre principiile care stau la baza politicii privind protecția apei, se pot menționa: principiul precauției, acțiuni preventive, rectificarea și corectarea prejudiciilor la sursa, principiul poluatorul plătește, integrarea politicii privind protecția apei în alte politici comunitare, folosirea datelor științifice și tehnice disponibile. Obiectivul de mediu pentru un corp de apă de suprafață se consideră a fi atins atunci când corpul de apă atinge starea bună, respectiv se încadrează în starea chimică bună și starea ecologică foarte bună sau bună, respectiv potențial ecologic maxim sau bun.
042	Poluarea apelor de suprafață	Probleme de poluare a apei sunt datorate apei uzate netratate provenita din surse municipale și industriale ca și poluării difuze datorate activităților agricole și gestionării incorecte a deșeurilor. Realizarea de noi capacități de producție sau extinderea capacităților existente, pot să aibă un impact asupra apelor de suprafață, dacă respectivele investiții sunt efectuate în zone care nu sunt dotate cu sisteme de canalizare și stații de epurare. Realizarea unor obiective economice noi, extinderea capacităților de producție, modernizarea sau realizarea de noi obiective turistice și de agrement, de învățământ, spitale, sociale, trebuie să se facă cu asigurarea sistemelor corespunzătoare de epurare a apelor uzate și cu asigurarea parametrilor de calitate pentru deversare a acestora în sursele de apă de suprafață, cu respectarea valorilor maxim admise pentru indicatorii prevăzuți de legislația în vigoare.
07	Poluarea solului și	Calitatea solurilor este afectată, în funcție de nivelul de poluare, de activități industriale, așa cum rezultă din

COD	CATEGORII DE PROBLEME/ ASPECTE DE MEDIU	DESCRIEREA PROBLEMEI IDENTIFICATE
	apelor subterane	datele obținute prin inventarierea parțial efectuată la nivelul APM-urilor locale și ANPM. Pe de altă parte, din analiza datelor din anul 2012 obținute în urma monitorizării parametrilor fizico-chimici la forajele situate în stratul freatic ³ se observă că cele mai multe depășiri ale valorilor de prag/standardelor de calitate s-au înregistrat la indicatorii: azotați, azotiți, amoniu, cloruri, sulfați și mai puțin la fosfați. Realizarea unor lucrări de infrastructură, abordarea incorectă a problemei deșeurilor generate de noi obiective economice/ procesele industriale, agricultura, turism, construcțiile, pot constitui surse punctiforme de poluare a solului și freaticului, dacă nu se asigură infrastructura adecvată.
08	Degradarea mediului natural și construit	Deteriorarea capitalului natural și construit este un proces complex, de lungă durată și cu o evoluție dependentă de ritmul, formele și forțele dezvoltării și sistemelor socio-economice. Dintre presiunile directe și indirecte amintim: exploatarea excesivă a resurselor naturale, depozitățile necontrolate de deșeuri, siturile industriale abandonate din jurul marilor orașe, slaba implementare a legislației în domeniul biodiversității, degradarea monumentelor naturale, istorice arhitecturale (în cele mai multe situații ca urmare a existenței unor conflicte între diverși proprietari sau utilizatori de terenuri etc.)
09	Urbanizarea mediului	Datorită procesului de extindere a zonelor rezidențiale, comerciale și industriale există o presiune continuă asupra zonelor împădurite și spațiilor verzi. Urbanizarea mediului conduce la pierderi de biodiversitate (pierderi de habitate sau fragmentarea acestora). Dezvoltarea necontrolată a construcțiilor și a activităților de turism, recreere și agrement peste capacitatea de suportabilitate a mediului fac ca presiunile exercitate să fie semnificative.
10	Pericole generate de catastrofe/ fenomene naturale și antropice	Amplasarea unor noi obiective industriale în zone inundabile sau punerea în funcțiune de noi capacități care utilizează în procesul tehnologic substanțe și preparate chimice periculoase pot genera accidente de mediu și poluare semnificativă, dacă nu sunt luate măsurile preventive corespunzătoare.
11	Poluarea mediului datorată activităților de transport	La nivelul UE, sectorul Transporturilor rămâne în continuare sectorul cu cel mai mare impact asupra emisiilor de gaze cu efect de seră, având o tendință de creștere de 26% între 1990 și anul 2007, respectiv 0,5% între anul 2006 și 2007, datorate în principal creșterii cererii pentru transportul pasagerilor și a bunurilor precum și preferinței pentru utilizarea transportului rutier ca modalitate de transport, în schimbul altor modalități de transport mai puțin poluante. Conform celor mai recente date publicate la nivel european, tendința emisiilor de gaze cu efect de seră din sectorul transporturi este de creștere în următorii ani, comparativ cu dinamica creșterii emisiilor generate de alte sectoare precum cele industriale, rezidențial sau cel de producere a energiei.
12	Degradarea mediului datorită turismului și agrementului	Practicile necontrolate în domeniul turismului conduc la deteriorarea mediului și la pierderea diversității naturale și a patrimoniului.
13	Asigurarea necorespunzătoare a stării de sănătate a populației	Deteriorarea sănătății umane se datorează poluării actuale a mediului (aer, apă și sol) și poluării istorice (de ex. pesticide, deseuri minerale etc.). În marile aglomerări urbane, dar și în zonele rurale, datorită infrastructurilor de transport necorespunzătoare, rămâne problema semnificativă a zgomotului ca factor de risc pentru sănătate. Sursele antropice de poluare ale aerului sunt sistemele de încălzire locală, activitățile industriale și traficul. În România, principalii poluanți atmosferici sunt particulele în suspensie, oxizii de azot și dioxidul de sulf. Principalii indicatori de sănătate care pot fi influențați de poluarea aerului se referă la bolile respiratorii și cardiovasculare. Tratarea corectă a apelor reziduale menajere reprezintă o importantă condiție de sanitație a mediului, protejând solul și sursele de apă de suprafață față de riscul poluării toxice cu detergenți, substanțe organice, nutrienți, insecticide, precum și germeni patogeni, în cea mai mare parte de proveniență intestinală. Racordarea locuinței la sistemul de canalizare reprezintă cea mai bună măsură de protecție a factorilor de mediu și în special de protecție a solului și surselor de apă de suprafață, dar și a surselor individuale pentru cazul în care stratul freatic nu este la o adâncime care să asigure protecția apei. Locatarii caselor individuale, în special din mediul rural, neavând sistem de canalizare, au grupul sanitar în exteriorul locuinței, prezentând un risc crescut de insalubritate prin infiltrarea germinilor patogeni, dar și de dezvoltare a insectelor și rozătoarelor, care pot transmite îmbolnăviri infecțioase și parazitare.
16	Educația ecologică	Există în continuare, în ciuda eforturilor realizate de sectorul guvernamental, cel privat și al societății civile, o nevoie crescândă de programe educaționale specializate pe diverse teme de mediu (de la gestionarea corectă a deșeurilor și până la problemele generate de schimbările climatice, turism și transport durabile, dar și protecția unor factori de mediu cum ar fi apele de suprafață și subterane)

3.1.1. Calitatea aerului

Problema **calității aerului este relevantă pentru POR, cel puțin din perspectiva următoarelor axe prioritare și priorități de investiții:**

- AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii (prioritățile de investiții: 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatarei economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri; 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor)
- AXA PRIORITARĂ 3: Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice

³ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM) http://www.anpm.ro/upload/116008_RSM-2012.pdf

- AXA PRIORITARĂ 4 : Dezvoltare urbană durabilă (prioritățile de investiții: 4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor; 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor; 4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului)
- AXA PRIORITARĂ 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală (prioritatea de investiții: 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T.
- AXA PRIORITARĂ 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

Dacă prioritățile de investiții din cadrul axelor prioritare 3, 4 și 6, se așteaptă să aibă doar efecte pozitive în urma implementării proiectelor, în cazul axei prioritare 2 și 7, proiectele de creștere, modernizare, a capacităților de producție, precum și cele de dezvoltare a unor obiective turistice pot să genereze, alături de impacte pozitive și influențe negative asupra mediului (de exemplu, emisii suplimentare în aer, ca urmare a consumurilor de combustibili în procesul tehnologic, din trafic etc).

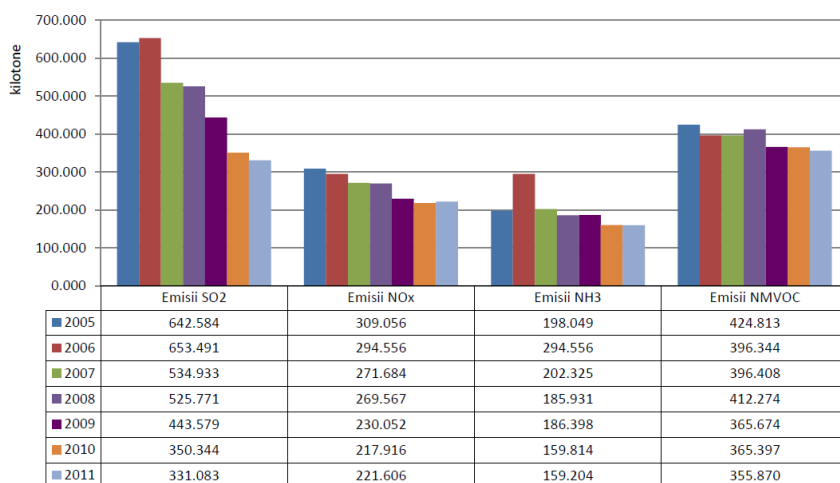
Evaluarea calității aerului înconjurător este reglementată prin Legea 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător ce transpune Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa și Directiva 2004/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind arsenul, cadmiul, mercurul, nichelul, hidrocarburile aromatice policiclice în aerul înconjurător.

Calitatea aerului înconjurător în România în anul 2012 a fost permanent monitorizată prin intermediul a 138 stații automate ce fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA), repartizate pe întreg teritoriul țării. Pe teritoriul României, au fost stabilite, conform prevederilor Anexei nr.2 din Legea nr. 104/2011:

- 13 aglomerări: Bacău, Baia Mare, Brașov, Brăila, București, Cluj Napoca, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Pitești, Ploiești și Timișoara;
- 41 zone, identificate la nivel de județ.⁴

În anul 2010 calitatea aerului înconjurător a rămas la un nivel constant în zonele și aglomerările unde concentrațiile substanțelor poluante se aflau și anterior acestui an sub valorile limite pentru protecția sănătății umane. La stațiile din mediul rural, nu s-au înregistrat depășiri ale nivelului critic pentru protecția vegetației pentru NO₂, SO₂, O₃ și CO⁵. Pentru toate zonele și aglomerările în care au fost înregistrate depășiri ale valorilor limită pentru SO₂, NO_x sau pulberi (PM₁₀), au fost elaborate programe de gestionare a calității aerului, cu măsuri de reducere ce au avut un impact pozitiv semnificativ asupra concentrațiilor de poluanți în aerul înconjurător în anii ce au urmat.

Grafic 1 Evoluția națională a emisiilor anuale de gaze cu efect acidifiant și de eutrofizare și precursori ai ozonului în perioada 2005-2011⁶

Conform datelor prezentate în Rapoartele privind Starea Mediului pentru ultimii ani, disponibile pe site-ul Agenției Naționale pentru Protecția Mediului (www.anpm.ro), majoritatea poluanților monitorizați înregistrează tendințe semnificative de scădere după cum urmează:

⁴ www.mmediu.ro

⁵ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM)

⁶ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM)

- **Emisiile de SO₂** înregistrează o tendință de scădere în perioada 2005-2011, valoarea asociată anului 2011 fiind cu 48,48% mai mică decât cea din 2005, iar în anul 2012 s-au înregistrat depășiri ale valorilor limită orare și zilnice pentru protecția sănătății umane, la niciuna din cele 94 stații automate din cadrul R.N.M.C.A., unde au fost validate măsurătorile.
- **Emisiile de NO_x** în perioada 2005-2011, au înregistrat o tendință de scădere, ajungând de la 642,584 mii de tone în 2005 la 331,083 mii de tone în 2011. În anul 2012 concentrațiile medii anuale de dioxid de azot în aerul înconjurător au depășit valorile limită anuale admise pentru sănătatea umană (40 μg/m₃) la două stații din municipiul București - stația de trafic, B-3 Mihai Bravu, media anuală = 59 μg/m₃ și stația industrială B-5 Drumul Taberei, media anuală = 45 μg/m₃.
- **Emisiile de CO** au fost evaluate pentru anul 2012 folosind valoarea limită pentru protecția sănătății umane (10 mg/m₃), calculată ca valoare maximă zilnică a mediilor pe 8 ore (medie mobilă). Din analiza datelor statistice obținute din monitorizarea CO, în anul 2012, s-a constatat că valorile maxime zilnice ale mediilor concentrațiilor pe 8 ore, s-au situat mult sub valoarea maximă zilnică pentru protecția sănătății umane (10 mg/m₃).
- Situația **concentrațiilor de particule în suspensie (PM₁₀ și PM_{2,5})** din aerul înconjurător în anul 2012 s-a prezentat astfel:
 - Pentru **PM₁₀** au fost validate măsurările efectuate la 68 puncte de prelevare din cadrul RNMCA, înregistrându-se depășiri ale valorii limită anuale pentru protecția sănătății umane (40μg/m³) la:
 - stația industrială B-5, Drumul Taberei București, media anuală 44μg/m³;
 - stația de trafic IS-1, B-dul N. Iorga Iași, media anuală 46,86 μg/m³;
 - stația de trafic BV-3, B-dul Gării Brașov, media anuală 40,20 μg/m³.
 - de asemenea, s-au înregistrat depășiri ale valorii limită zilnice (mai mult de 35 ori într-un an calendaristic) la următoarele stații: stația de fond urban B-1(Lacul Morii, București) - 66 depășiri; stația industrială B-2 (Titan, București) - 60 depășiri; stația industrială B-4 (Berceni, București) - 41 depășiri; stația industrială B-5 (Drumul Taberei, București) - 88 depășiri; stația de fond suburban B-7 (Măgurele, jud. Ilfov) - 54 depășiri; stația de trafic BV-3 (B-dul Gării, Brașov) - 81depășiri; stația de trafic IS-1 (B-dul N. Iorga, Iași) - 58 depășiri.
 - Pentru **PM_{2,5}** valoarea limită anuală este 25 μg/m³, valoare care trebuie atinsă la 1 ianuarie 2015. Pentru anul 2012 valoarea limită anuală plus marja de toleranță a fost de 27,00 μg/m³ și s-au înregistrat depășiri ale valorii limită anuale pentru protecția sănătății umane la următoarele stații:
 - stația de fond urban BZ-1, Buzău, media anuală 28 μg/m³;
 - stația de fond urban VL-1 Râmnicu-Vâlcea, media anuală 32,26 μg/m³.
- **Concentrațiile de ozon (O₃)** din aerul înconjurător în anul 2012, au fost validate prin măsurările efectuate la 67 stații automate din cadrul RNMCA și nu s-au înregistrat depășiri ale valorii pragului de alertă pentru ozon. Depășirea pragului de informare a fost înregistrată în următoarele locații:
 - stația de trafic DJ-3 (Craiova) o dată, fiind atins nivelul de 185,72 μg/m³;
 - stația industrială DJ-4 (Ișalnița)de doua ori, fiind atins nivelul de 190,56 μg/m³;
 - stația de fond suburban DJ-5 (Breasta) de 3 ori, fiind atins nivelul de 189,38 μg/m³.
- **Emisiile de benzen** - în anul 2012, au fost validate măsurările înregistrate la 53 stații automate din cadrul RNMCA, iar concentrațiile medii anuale nu au depășit valoarea limită anuală pentru sănătatea umană la niciuna din stațiile de monitorizare.

În raportul anual privind starea mediului pe anul 2012⁷, în urma analizei tendințelor în evoluția măsurărilor, referitor la calitatea aerului înconjurător, se concluzionează următoarele:

- S-a menținut calitatea aerului înconjurător în zonele și aglomerările în care nivelurile poluanților s-au situat și în anii precedenți sub valorile limită pentru protecția sănătății umane;
- S-au înregistrat reduceri ale nivelurilor de dioxid de sulf și plumb pentru zonele cu poluare istorică (Maramureș, Sibiu);
- Nivelul concentrațiilor de particule în suspensie este în continuare ridicat în aglomerările București, Iași și Brașov unde s-au înregistrat depășiri ale valorilor limită zilnice peste numărul prevăzut și ale valorii limite anuale la unele stații urbane, de trafic și industriale. Pentru aceste aglomerări au fost elaborate programe de gestionare a calității aerului, cu măsuri de reducere ce au avut un impact pozitiv semnificativ asupra concentrațiilor de particule în suspensie, numărul depășirilor fiind în scădere față de anii precedenți;
- Nivelul concentrațiilor de dioxid de azot este în continuare ridicat în aglomerarea București la stațiile de trafic și de tip industrial;
- S-a atins pragul de informare la ozon pe fondul unor condiții de calm atmosferic, nefavorabil dispersiei de poluanți în aer, care a condus la producerea și acumularea de ozon în zonele respective.

România este parte a Protocolului de la Gothenburg și, în acest context, trebuie menționat faptul că acest protocol, privind reducerea gradului de acidifiere, eutrofizare și nivelul de ozon troposferic, a fost modificat în anul 2012 prin includerea angajamentelor Părților în ceea ce privește reducerea emisiilor de poluanți atmosferici, angajamente care trebuie îndeplinite până

⁷ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM)

În anul 2020. Prin acest document sunt stabilite și pentru România angajamente importante privind reducerea emisiilor de poluanți atmosferici până în anul 2020, raportat la anul 2005, după cum urmează:

- 77% pentru SO₂,
- 45% pentru NO_x,
- 13% pentru NH₃,
- 25% pentru NMVOC și
- 28% pentru PM_{2,5},

ceea ce înseamnă că în anul 2020 și în anii ulterioari emisiile anuale de poluanți atmosferici trebuie să fie de mai mici de:

- 147 mii tone/an pentru dioxidul de sulf (SO₂),
- 170 mii tone/an pentru NO_x,
- 319 mii tone/an pentru NMVOC,
- 172 mii tone/an pentru NH₃ și
- 75 mii tone/an pentru PM_{2,5}.

Pentru România, atingerea acestor ținte va reprezenta o mare provocare în următorii ani.

3.1.2. Schimbări climatice

Obiectivele și politicile aferente obligațiilor privind schimbările climatice sunt articulate în trei documente principale de politici UE:

- Pachetul Schimbări climatice- Energie,
- Europa 2020 și
- Foaia de parcurs pentru 2050.

În plus, o serie de politici și regulamente UE sprijină implementarea atât a măsurilor de adaptare, cât și a celor de atenuare.

În calitate de stat membru al UE, România s-a angajat să ia măsuri privind schimbările climatice. Următorul tabel prezintă pe scurt obiectivele UE 2020 și obiectivele acceptate de România pentru anul 2020, precum și situația sa actuală.

Tabelul 5 Obiective UE 20-20 și obiectivele acceptate de România pentru anul 2020, precum și situația sa actuală

	Emisii de gaze cu efect de seră	Energie regenerabilă	Eficiență energetică
Obiectivul UE 2020	Reducerea emisiilor de GES cu 20% până în 2020, comparativ cu 1990	Sursele de energie regenerabilă trebuie să contribuie la 20% din consumul final de energie	Reducerea consumului de energie primar cu 20% față de nivelul de bază
Obiectivul pentru 2020 al României	Reducerea emisiilor de GES cu 20% până în 2020, comparativ cu 1990	Sursele de energie regenerabilă trebuie să contribuie la 24% din consumul final de energie	Reducerea consumului de energie primar cu 19% față de nivelul de bază (10 MTone)
Situația efectivă a României în 2012	Emisiile de GES efective sunt reduse cu 52% în 2011, comparativ cu 1990	Sursele de energie regenerabilă reprezintă 20,8% din consumul final de energie	Consumul de energie primar efectiv a scăzut cu 16,6% față de nivelul de bază

Conform Raportului de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele Operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în anul 2014, în cadrul proiectului „Operaționalizarea strategiei naționale privind schimbările climatice și dezvoltarea componentei climatice a Programelor Operaționale 2014-2020”, prin Acordul de prestări de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, ca toate celelalte țări din UE, România nu este imună la schimbările climatice. În România, anul 2007 a fost cel mai cald an din ultimele două decenii (cu o temperatură medie de 11,5° C), în timp ce temperatura medie cea mai scăzută (8,4° C) a fost înregistrată în 1985. În 2005, România a fost afectată de inundații istorice, care au provocat 76 de morți și daune importante ale proprietăților, iar anul 2007 a adus cea mai gravă secetă din țară din ultimii 60 de ani. Efectele acestor fenomene meteorologice extreme au afectat țara prin pierderile economice semnificative suferite în agricultură, transporturi, furnizarea de energie și gestionarea apei. În cazul unei încălziri globale cu 4° C, impacturile schimbărilor climatice vor duce cu siguranță la înrăutățirea situației în România. Prin urmare, adaptarea la schimbările climatice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sunt priorități importante pentru România.

România contribuie, de asemenea, la schimbările climatice prin emisiile sale de gaze cu efect de seră, în ciuda scăderii semnificative a emisiilor de gaze cu efect de seră ca urmare a perioadei de încetinire economică începând cu 1989. Emisiile totale CO₂ echivalent fără LULUCF (Folosința terenurilor, schimbarea folosinței terenurilor și silvicultură) pentru România au fost de 123 milioane de tone în 2011, reprezentând 2,7 % din totalul emisiilor la nivelul UE. Tabelul de mai jos prezintă contribuțiile sectoriale la emisiile de gaze cu efect de seră în România⁸.

⁸ Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul proiectului „Operaționalizarea strategiei naționale privind schimbările climatice și dezvoltarea componentei climatice a Programelor Operaționale 2014-2020”, prin intermediul Acordului de prestări de servicii de consultanță

Tabelul 6 Contribuțiile naționale sectoriale la emisiile de gaze cu efect de seră comparativ 2011 și 2012

Sursă GES și categorii de absorbanți	Total emisii GES în 2011 (echiv. CO ₂)	% din Total emisii GES (fără LULUCF)	% Schimbări din 1989 (anul de referință)
Energie (inclusiv transporturi)	86.320,46	69,98%	-54,99%
din care Transporturile	14.577,72	11,82%	-
Procese industriale (inclusiv folosirea solvenților)	12.591,53	10,21%	-59,67%
Agricultură	18.941,46	15,36%	-53,50%
Silvicultură	-23.353,01	-	-
Alte moduri de folosință a terenului (în afară de păduri)	-1.951,93	-	-
Deșeuri	5.366,48	4,35%	+14,91%
Total echiv. CO ₂ cu LULUCF	98.040,60	-	-
Total echiv. CO ₂ fără LULUCF	123.345,54	100%	-54,86%

Sursă GES și categorii de absorbanți	Total emisii GES în 2012 (echiv. Gg CO ₂)	% din Total emisii GES (fără LULUCF)	% Schimbări din 1989 (anul de referință)
Energie (inclusiv transporturi)	82.245,95	69,27%	-59,59 %
din care Transporturile	15.086,67	18,34%	-
Procese industriale	12.241,31	10,31%	- 65,49%
Utilizarea solvenților și a altor produse	130,60	0,11%	-80,22%
Agricultură	18.177,93	15,31%	-55,38 %
Deșeuri	5.948,49	5,01%	+ 27,27%
Total echiv. CO ₂ cu LULUCF	98.054,21	-	231,99%
Total echiv. CO ₂ fără LULUCF	118.732,43	100%	-58,35%

Este evident că sectorul energetic contribuie cu aproximativ 70% din emisiile de gaze cu efect de seră și este, fără îndoială, sectorul prioritar pentru reducerea emisiilor. Emisiile produse de sectorul transporturilor, deși până acum se ridică la doar cca 12% din totalul emisiilor de GES, se află într-o creștere rapidă - până la 36% din 1990. Această tendință ascendentă va continua probabil și pe viitor și, prin urmare, acestui sector va trebui să i se acorde mare atenție în vederea controlării creșterii emisiilor de GES. Sectorul urban este sectorul în care sunt localizate cele mai multe activități economice și 56% din populație. Este un sector complex și foarte diversificat, atât în ceea ce privește măsurile de reducere, cât și cele de adaptare la schimbările climatice. Sectorul agricol rămâne sectorul tradițional dominant în economia României în ceea ce privește ocuparea terenului și populația. Peste 15% din totalul emisiilor de GES se datorează agriculturii, acest sector fiind, de asemenea, foarte vulnerabil la SC. Este un sector important de luat în calcul în ce privește potențialul măsurilor de adaptare. Bogatul sectorul forestier al României reprezintă un important absorbant de carbon, al cărui rol în domeniul schimbărilor climatice este în creștere.

Prin urmare, în raport cu POR, acest aspect de mediu trebuie luat în considerare în legătura cu următoarele axe prioritare:

- AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii (prioritățile de investiții: 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri; 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor)
- AXA PRIORITARĂ 3: Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice
- AXA PRIORITARĂ 4 : Dezvoltare urbană durabilă (prioritățile de investiții: 4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor; 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor; 4.3

Încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, ca toate celelalte țări din UE, România nu este imună la schimbările climatice

Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului)

- AXA PRIORITARĂ 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală (prioritatea de investiții: 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T
- AXA PRIORITARĂ 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

Obiectivele specifice declarate ale axelor prioritare 3 și 4, respectiv:

- Creșterea eficienței energetice în clădirile publice, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari (axa prioritară 3)
- Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public din zonele urbane (axa prioritară 4, prioritatea de investiții 4.1)
- Implementarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană în vederea reducerii emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții în transportul public urban (axa prioritară 4, prioritatea de investiții 4.2),

indică faptul că proiectele promovate în cadrul acestor axe prioritare, vor avea impact pozitiv asupra mediului raportat la domeniul "schimbărilor climatice". De asemenea activitățile care vor fi susținute în cadrul axei prioritare 6 - Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală se așteaptă, ca prin îmbunătățirea infrastructurii, să genereze scăderi ale emisiilor din trafic, respectiv consumuri specifice de combustibili mai mici.

Relevante pentru acest aspect de mediu sunt și proiectele ce vor fi dezvoltate în cadrul axei prioritare 2, în special în contextul emisiilor industriale de gaze cu efect de seră.

Conform Protocolului de la Kyoto, România s-a angajat să reducă emisiile de gaze cu efect de seră cu 8% în perioada 2008-2012, considerând nivelul emisiilor din anul de 1989 drept nivel de referință. Tendința emisiilor totale de gaze cu efect de seră este descrescătoare, determinată pe de o parte de diminuarea activităților economice și a consumului de energie din perioada 1989 – 1992 și pe de altă parte de criza economică din ultima perioadă de timp. Unele industrii energo - intensive și-au redus semnificativ activitățile, iar acest lucru s-a reflectat în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Cel mai semnificativ gaz cu efect de seră este **dioxidul de carbon (CO₂)**. Scăderea emisiilor de CO₂ de la 212348,50 mii tone în anul 1989, la 87949,27mii tone în anul 2011, se datorează scăderii consumului de combustibili fosili utilizați în sectorul energetic, în special în producția de electricitate și căldură pentru sectorul public și în industria de prelucrare și construcții, ca o consecință a faptului că amploarea activităților din aceste industrii s-a diminuat semnificativ.⁹

Nivelurile emisiilor de **metan (CH₄)**, generate în principal de activitățile de extracție și distribuție a combustibililor fosili și de activitățile de creștere a animalelor, au înregistrat o scădere de-a lungul perioadei 1989 – 2011, mai pronunțată în primii patru ani ai acestei perioade. Scăderea emisiilor în anul 2011, față de nivelul înregistrat în anul de bază 1989, este de 52,17%¹⁰.

Emisiile de **protoxid de azot (N₂O)** rezultă în principal din sectorul **Agricultură** - soluri agricole și sectorul **Procese Industriale** - industria chimică. Declinul acestor activități este reflectat în evoluția nivelelor emisiilor de N₂O. Dintre gazele cu efect de seră, nivelul acestor emisii înregistrează cea mai semnificativă scădere: 54,54% în anul 2011 comparativ cu anul de referință 1989¹¹.

Emisiile de **gaze fluorurate (PFC)** provenite din industria aluminiului au fost calculate având la bază producția anuală de aluminiu primar și factori de emisie implicați, considerând informațiile aferente tipului de proces tehnologic folosit de-a lungul seriei de timp. În comparație cu anul 1989, emisiile de perfluorocarburi rezultate din producția de aluminiu au scăzut în anul 2011 cu 99,67%¹².

Estimarea emisiilor de hidrofluorocarburi, perfluorocarburi și hexafluorură de sulf (HFC, PFC, SF₆) provenite din consumul și importul acestora pentru instalațiile de răcire, echipamentele de aer condiționat, echipamentele electrice precum și alte activități, s-a realizat pentru perioada 1995-2011. În general, tendința acestor emisii a urmărit evoluția PIB. Astfel, tendința crescătoare înregistrată în perioada 1995-2008 s-a datorat evoluției ascendente a PIB. În schimb, în perioada 2009-2011 scăderea PIB a influențat semnificativ nivelul emisiilor de gaze fluorurate¹³.

Având în vedere importanța Deciziei nr. 406/2009/CE în procesul de reducere a emisiilor de GES la nivel european și național, România trebuie să asigure fundamentarea și respectarea tuturor aspectelor tehnice și instituționale legate de implementarea acestei Decizii în țara noastră. Politica națională de reducere a emisiilor de GES urmărește abordarea europeană, pe de o parte, prin implementarea schemei EU-ETS, și pe de altă parte, prin adoptarea unor politici și măsuri la nivel sectorial, în așa fel încât la nivel național emisiile de GES aferente acestor sectoare să respecte traiectoria liniară a nivelurilor de emisii anuale alocate în baza prevederilor Deciziei nr. 406/2009/CE¹⁴.

Conform raportului privind Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES), transmis la începutul anului 2013 de România către Secretariatului Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice (UNFCCC), ce conține estimările emisiilor/reținerilor prin sechestrare a gazelor cu efect de seră pentru perioada 1989-2011, emisiile totale de gaze cu efect de seră

⁹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

¹⁰ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

¹¹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

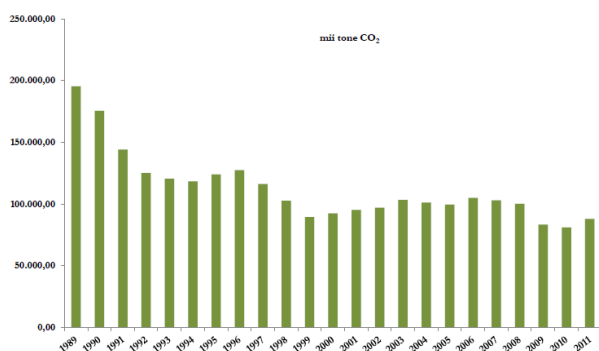
¹² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

¹³ Raportul național privind starea mediului 2012 (MMSC/ANPM)

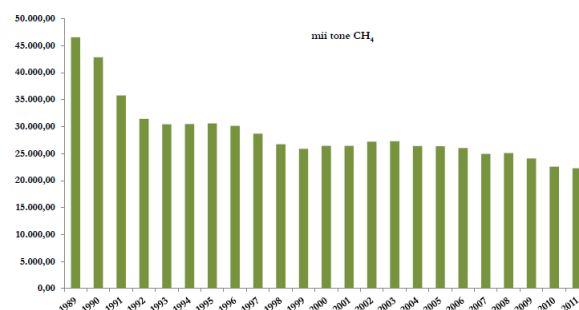
¹⁴ Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013-2020

(excluzând contribuția sectorului Folișința Terenurilor, Schimbarea Folișinței Terenurilor și Silvicultură - LULUCF) au scăzut în anul 2011 cu 54,86%, comparativ cu nivelul emisiilor din anul 1989.¹⁵

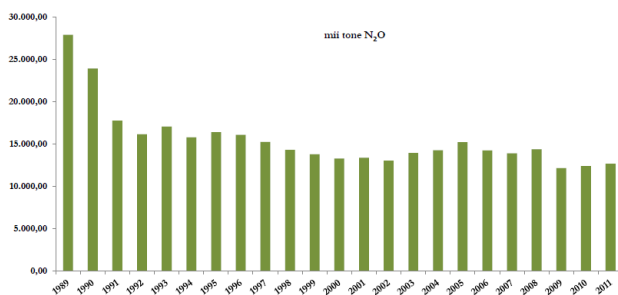
Grafic 2 Nivelul emisiilor naționale anuale de dioxid de carbon, 1989-2011 (mii tone CO₂ echivalent, excluzând LULUCF)

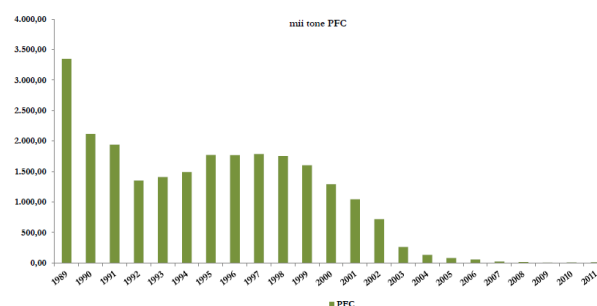
Grafic 3 Nivelul emisiilor naționale anuale de metan, 1989-2011 (mii tone CH₄, excluzând LULUCF)

Grafic 4 Nivelul emisiilor naționale anuale de protoxid de azot, 1989-2011 (mii tone N₂O, excluzând LULUCF)

Grafic 5 Nivelul emisiilor naționale anuale de perfluorocarburi, 1989-2011 (mii tone PFC)

Relevante pentru POR 2014-2020 sunt următoarele sectoare generatoare de emisii de gaze cu efect de seră:

- **activitatea de transport**

La nivelul Uniunii Europene, Sectorul Transporturilor rămâne în continuare sectorul cu cel mai mare impact asupra emisiilor de gaze cu efect de seră, având o tendință de creștere de 26% între 1990 și anul 2007, respectiv 0,5% între anul 2006 și 2007, datorate în principal creșterii cererii pentru transportul pasagerilor și a bunurilor precum și preferința pentru utilizarea transportului rutier în schimbul altor modalități de transport mai puțin poluante.¹⁶

Potrivit estimărilor prezentate în Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră, elaborat în anul 2012, emisiile de gaze cu efect de seră (GES) au crescut în domeniul transporturilor cu cca 155% comparativ cu emisiile din anul 1989.

Creșterea emisiilor din acest domeniu se datorează creșterii mobilității cetățenilor în perioada de după anul 1990, expansiunii urbane, transferului transportului de pasageri și de mărfuri preponderent către transportul rutier, intensificării traficului aerian etc.

Conform Strategiei naționale a României privind schimbările climatice 2013-2020, reducerea emisiilor de CO₂ provenite din transport trebuie să fie realizată printr-o abordare integrată, eficientă din punct de vedere al costurilor, care combină inovația din domeniul tehnologiei cu eforturi depuse de factorii de decizie și consumatori pentru adoptarea unei noi atitudini în ceea ce privește dezvoltarea acestui sector economic.

La nivelul anului 2030 se preconizează o reducere de 20% a emisiilor de GES din domeniul transporturilor comparativ cu nivelul din 2008 și cu 60% în anul 2050, comparativ cu nivelul de emisii din anul 1990 (conf. Cartei Albe a Transporturilor 2050 - Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor, elaborat de Comisia Europeană)¹⁷. Acest lucru se va putea realiza prin implementarea unor măsuri cum ar fi:

- Trecerea la un transport durabil, prietenos mediului în zonele urbane (obligație asumată de România, conform Planului de acțiune privind mobilitatea urbană, adoptat de Comisia Europeană în 2009).
- Dezvoltarea Transportului Intermodal
- Eficientizarea transportului feroviar

¹⁵ Raportul privind inventarul național al emisiilor de gaze cu efect de seră INEGES 2009-2011

¹⁶ Raport național privind starea mediului 2012

¹⁷ Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013-2020

- Susținerea sistemelor de transport inteligent (STI)
- Utilizarea autovehiculelor prietenoase mediului
- Încurajarea și promovarea transportului nemotorizat
- Finanțarea unor activități de cercetare și dezvoltare care să urmărească:
 - Încurajarea și asigurarea corespunzătoare a activităților de cercetare aplicată, urmărind găsirea soluțiilor pentru utilizarea biocarburanților, dezvoltare tehnologiilor noi de transport, planificare urbană etc.;
 - Încurajarea mediului academic de a realiza studii de cercetare privind gradul de poluare în marile aglomerări urbane, pentru a informa publicul și autoritățile centrale privind măsurile ce se impun pentru reducerea poluării.
- **generarea energiei electrice și termice**

România are cel mai redus consum de energie pe cap de locuitor din UE, dar una dintre cele mai mari intensități ale energiei¹⁸. Nivelul scăzut al consumului de energie a fost cauzat de o perioadă de încetinire a PIB și, de asemenea, de închiderea multor consumatori industriali intensivi de mari dimensiuni, ineficienți, care erau principalii contribuabili la economia țării în perioada de economie centralizată. În pofida consumului redus de energie, România continuă să rămână în urmă în ceea ce privește conservarea energiei și eficiența energetică, ceea ce a făcut ca țara să aibă una dintre cele mai mari intensități ale energiei din Europa.

Sectorul "energie" este responsabil pentru 69,98% din emisiile totale de gaze cu efect de seră, generate în anul 2011 la nivel național¹⁹.

Emisiile de GES din acest sector au scăzut cu 55% față de nivelul înregistrat în anul de bază 1989, emisiile de CO₂ au scăzut astfel de la 195449,25 mii tone în anul 1989, la 87949,27 mii tone în anul 2011, în principal datorită scăderii consumului de combustibili fosili utilizați în sectorul energetic, în producția de electricitate și căldură pentru sectorul public și în industria de prelucrare și construcții, ca o consecință a faptului că amploarea activităților din aceste industrii s-a diminuat semnificativ²⁰.

Pentru atingerea în anul 2020 a obiectivului european, care prevede o pondere de 20% energie provenită din surse regenerabile în consumul final brut de energie, România trebuie să asigure un procent minim de 24% din consumul final de energie, care să fie generat din surse regenerabile de energie (RES).²¹

- **spațiul locativ și dezvoltarea urbană**

Sectorul rezidențial are o pondere de 40% din consumul energetic al UE, oferind un potențial deosebit pentru eficiența energetică și în consecință pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Intensitatea energetică a sectorului rezidențial din România este de 8 ori mai mare decât cea din UE, ca urmare a ineficienței de încălzire centralizată și lipsei de izolare termică a majorității locuințelor (apartamentelor). În acest sector, creșterea economică generală se traduce în mai multe locuințe construite care, deși pot consuma mai puțină energie fiecare, contribuie, în total, la creșterea cantității de energie consumată, deci și la cea a emisiilor.

- **procesele industriale**

Sectorul "Procese Industriale" a contribuit cu 10,21% la emisiile totale de gaze cu efect de seră, generate în anul 2011. În acest sector între 1989 și 2010 s-a înregistrat o scădere importantă a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 64,40% (față de 1989), motivul acestei scăderi fiind reprezentat în principal de declinul sau încetarea anumitor activități industriale. Emisiile de CO₂ provenite din acest sector au scăzut de la cca 40 milioane tone la cca 13 milioane tone CO₂²².

În perioada 1961 - 2007 au fost semnalate o serie de schimbări în regimul climatic din România:

- Temperatura anuală: în timpul verii s-a semnalat o încălzire semnificativă de aproximativ 2°C în toată țara, în regiunile extracarpatiche, în timpul iernii și primăverii. În timpul toamnei se remarcă o tendință de răcire ușoară în toată țara, care nu este însă semnificativă din punct de vedere statistic.
- Precipitații: în iarnă și primăvară s-au identificat tendințe de scădere a cantităților de precipitații în majoritatea regiunilor țării, dar nu semnificative. Tendințe semnificative de creștere a cantităților de precipitații pe arii mai extinse se remarcă în anotimpul de toamnă.
- Vânt: iarna și primăvara, viteza medie a vântului prezintă tendințe semnificative de scădere în toate regiunile extracarpatiche și în arealele montane. Vara și toamna, tendințele de scădere sunt mai reduse sau sunt nesemnificative statistic, în cea mai mare parte a țării.
- Evenimente extreme: s-a înregistrat creșterea semnificativă a duratei maxime a intervalului cu zile consecutive fără ploaie în sudul țării, în timpul iernii, și în vestul țării, în timpul verii.

¹⁸ Agenția Internațională pentru Energie (Statistică AIE © OCDE/AIE, <http://www.iea.org/stats/index.asp>), Statistici și bilanțuri energetice pentru țările care nu sunt membre OCDE.

¹⁹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

²⁰ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

²¹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

²² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

Scenariile climatice se realizează pe baza unor proiecții ale creșterii globale de emisii pentru gazele cu efect de seră și aerosoli care sunt condiționate de factori socio-economici (creșterea populației, dezvoltarea economică, schimbările tehnologice anticipate).

Acțiuni pentru atenuarea și adaptarea la schimbările climatice

Sectoarele **transport și energie, atât de bine reprezentate în POR, în special în cadrul axelor prioritare nr. 3, 4 și 6**, joacă un rol important în sprijinirea dezvoltării economice a României, aflându-se în strânsă corelație cu consumul de energie/combustibil și emisiile de gaze cu efect de seră (GES). Ca urmare, este necesară adoptarea unor măsuri corespunzătoare care să conducă la decuplarea emisiilor de GES, aferente sectoarelor menționate, față de creșterea economică, cu scopul asigurării unei dezvoltări durabile.

Așa cum se poate observa și din proiecțiile privind schimbările în regimul climatic din România, realizate de Administrația Națională de Meteorologie, pentru perioada 2001-2030, față de perioada 1961-1990 (temperatura aerului și precipitațiile atmosferice), temperatura medie globală va continua să crească în perioada următoare, fiind necesare măsuri cât mai urgente de adaptare la efectele schimbărilor climatice. Principalele acțiuni cuprinse în Ghidul privind adaptarea la efectele schimbărilor climatice (2008) pentru aceste sectoare sunt:

- revizuirea reglementărilor privind infrastructura, cum ar fi: drenarea apelor pluviale, terasamente, drumuri, căi ferate, poduri, tuneluri;
- identificarea de rute alternative de transport;
- asigurarea colectării adecvate a apelor pluviale din rețeaua stradală;
- asigurarea protecției rețelei căilor de comunicație pentru a rezista condițiilor meteorologice extreme. În construcția drumurilor, trebuie asigurate suficiente poduri, rigole și canale în cazul precipitațiilor intense și a inundațiilor;
- protejarea infrastructurii căilor ferate împotriva eroziunii;
- întărirea structurii porturilor pentru a face față furtunilor din ce în ce mai puternice (de ex. prin folosirea stabilopozilor);
- înlocuirea cablurilor de suprafață cu cabluri subterane;
- construirea, în rețeaua de drumuri și cale ferată, a unui număr adițional de facilități pentru a asigura tranzitul animalelor sălbatice (poduri verzi, pasaje);
- promovarea unor tehnologii noi de îmbrăcăminte stradale (beton asfaltic sau beton de ciment) și de execuție a stratului de rulare, pe bază de mixturi asfaltice realizate cu bitum modificat pentru preîntâmpinarea deformațiilor permanente (datorate creșterii temperaturii) și asigurarea rezistenței la fisurare (datorată scăderii temperaturii);
- reducerea transportului rutier, în special a celui de marfă prin îmbinarea cu celelalte tipuri de transport (feroviar, maritim, fluvial), promovarea transportului intermodal;
- încurajarea transporturilor alternative cu impact cât mai redus asupra mediului;
- îmbunătățirea căilor de rulare și fluidizarea traficului cu efecte de reducere a consumurilor de combustibil și implicit de emisii de gaze cu efect de seră;
- limitarea masei mijloacelor de transport de mărfuri pe anumite tronsoane cu expunere ridicată a populației;
- împădurirea zonelor afectate de inundații și alunecări de teren limitrofe căilor de comunicație;
- elaborarea de urgență de studii privind evaluarea riscului efectelor schimbărilor climatice pentru sectorul energetic în general și, în special, în evaluarea riscului pentru sectorul hidroenergetic, dar și luarea în considerare a acestor riscuri în ceea ce privește proiectele de investiții planificate a fi construite;
- acțiuni de stabilire a infrastructurii critice din sistemul energetic (baraje hidroenergetice, sistemul de transport și distribuție, sistemul de transport gaze naturale, petrol și derivați ai acestuia) în vederea stabilirii măsurilor ce se impun în cazul unor fenomene meteorologice extreme (furtuni, tornade, inundații, secetă, temperaturi foarte scăzute);
- analize și studii cu privire la eventualele modificări în cererea și consumul de energie datorat creșterii temperaturii și a fenomenelor extreme;
- promovarea producerii de energie din surse regenerabile;
- elaborarea de strategii proprii ale autorităților administrației publice locale în vederea utilizării de surse de energie care să respecte normele europene de mediu și eficiență, în vederea producerii de energie electrică și termică, în sisteme centralizate.

Reglementarea emisiilor de GES din ramurile industriale la nivel european se face fie prin schema de comercializare a certificatelor de emisii de GES, promovată prin Directiva 2003/87/CE cu amendamentele sale ulterioare și prin Decizia 2009/406/CE privind efortul Statelor Membre de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% până în 2020.

Conform POR, o reducere a emisiilor din procesele industriale se va realiza în principal prin aplicarea măsurilor de creștere a eficienței energetice, prin optimizarea fluxurilor tehnologice și prin promovarea tehnologiilor verzi, în strânsă corelare, de altfel, și cu măsurile prevăzute în Planul Național de Acțiune privind Eficiența Energetică.²³

Ca și concluzie, putem aminti și Hotărârea nr. 29/iunie 2014, adoptată de Camera Deputaților, privind aprobarea opiniei referitoare la Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Bilanțul Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii COM (2014) 130, conform căreia, **obiectivul de reducere a emisiilor totale de gaze cu efect de seră cu 20%**, față de anul de referință 1990, a fost îndeplinit de România, cu o reducere a emisiilor de 49,54%, țara noastră se situează pe locul al treilea în UE 27. Camera Deputaților, în cadrul

²³ Strategia națională privind schimbările climatice

acestui act normativ, recomandă autorităților naționale competente să țină cont de aceste date în orice exercițiu de programare, în organizarea instituțională și în deciziile punctuale luate în aplicarea programelor.

3.1.3. Calitatea apei și gospodărirea apelor

În contextul POR calitatea și gospodărirea apelor prezintă relevanță cel puțin din perspectiva următoarelor axe prioritare:

- AXA PRIORITARĂ 1: Promovarea transferului tehnologic
- AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii (cu ambele priorități de investiții)
- AXA PRIORITARĂ 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului
- AXA PRIORITARĂ 8 : Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale
- AXA PRIORITARĂ 9 : Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban
- AXA PRIORITARĂ 10 : Îmbunătățirea infrastructurii educaționale
- AXA PRIORITARĂ 11 : Cadastru și înregistrarea proprietăților în zonele rurale din România

Deși toate tipurile de proiecte ce se intenționează a fi susținute în cadrul acestor axe prioritare se vor supune reglementărilor naționale și comunitare referitoare la buna gospodărire și protecția calității apelor, există posibilitatea ca dezvoltarea de capacități industriale, a turismului, a infrastructurii educaționale sau medicale să exercite anumite presiuni asupra factorului de mediu apă. Astfel, în faza de proiectare trebuie avute în vedere toate reglementările ce vizează protecția calității apei, inclusiv analiza amplasării unor obiective în afara zonelor cu potențial risc la inundații.

Referitor la axa prioritară 11, menționăm că nu sunt așteptate impacturi directe legate de implementarea proiectelor susținute în cadrul axei. Indirect, o mai bună cunoaștere a teritoriului, poate aduce beneficii de mediu tuturor activităților care se vor dezvolta în cadrul regional respectiv.

Resursele de apă ale României sunt constituite din apele de suprafață – râuri, lacuri, fluviul Dunărea, Marea Neagră și respectiv apele subterane.

Potențialul total al apelor de suprafață din România ajunge la 127 miliarde de metri cubi (MMC)/an, bazinele hidrografice interne contribuind cu 40 MMC, iar 87 MMC fiind disponibili din bazinul Dunării. Potențialul apelor subterane este estimat la 10 MMC/an. Frația utilizabilă din resursele totale de apă (de suprafață și subterană), după cum este definită de capacitatea existentă de a extrage și utiliza apa, este de 40 MMC/an. Prin comparație, cererea totală de apă se situează la 8 MMC/an. Disponibilitatea medie a apei în România este de 2000 de metri cubi pe cap de locuitor anual. Această valoare se află deasupra pragului definit în general pentru stres hidric (1700 metri cubi pe cap de locuitor anual), dar este mai mică decât valoarea medie pentru Europa (aproximativ 4500 metri cubi pe cap de locuitor anual) și subliniază necesitatea unei bune gestionări în vederea asigurării conservării și durabilității resurselor²⁴.

Cererea de apă are la bază utilizarea industrială (67%), în agricultură (18%) și municipală (15%). Cererea de apă a scăzut constant din anii 1990, datorită schimbărilor structurale din economie, incluzând reducerea activității industriale, închiderea sistemelor de irigații neviabile economic, introducerea contorizării și a tarifelor pentru furnizarea apei menajere și reducerea pierderilor din sistem. Cererea totală, măsurată prin volumul de apă pus la dispoziția utilizatorilor, a scăzut de la aproximativ 20 MMC/an la începutul anilor 1990 la 8 MMC/an în prezent. Consumul efectiv este în continuare mai redus (aprox. 6,5 MMC în 2012). Drept urmare, sistemul are în prezent un grad de exces de capacitate la nivel național.

Aproximativ 70% din apa folosită pentru uz casnic provine din surse de suprafață, în comparație cu 95% din apa folosită în scop industrial provenită din aceleași surse. Din punct de vedere cantitativ, majoritatea bazinelor nu se confruntă cu probleme deosebite legate de asigurarea volumului suficient de apă pentru a răspunde cererii de apă folosită pentru uzul casnic sau industrial. Cu toate acestea, bazinele mai sărace în apă (Jiu, Argeș-Vedea, Buzău-Ialomița, Siret, Prut-Bârlad și Dobrogea-litoral) se confruntă cu probleme legate de fiabilitatea aprovizionării în timpul lunilor de vară, în special în anii secetoși. Bazinul Dobrogea-litoral este cel mai grav afectat în această privință.

Principala resursă, constituită de **râurile interioare**, are câteva caracteristici specifice: variabilitatea foarte mare în spațiu (zona montană aduce jumătate din volumul scurs), variabilitatea debitului mediu specific (1 l/s și km² în zonele joase, până la 40 l/s și km² în zonele înalte), variabilitatea foarte pronunțată în timp, astfel încât primăvara se produc viituri importante, urmate de secete prelungite.

Dunărea, al doilea fluviu ca mărime din Europa (cu lungime de 2.850 km, din care 1.075 km pe teritoriul României), are un stoc mediu la intrarea în țară de 170×10^9 m³²⁵.

Resursele de apă subterană sunt constituite din depozitele de apă existente în straturi acvifere freatice și straturi de mare adâncime.

România dispune de o rețea hidrografică complexă cu o lungime de aproximativ 79.567 km, ce cuprinde următoarele categorii de ape²⁶:

²⁴ Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

²⁵ Sursa: Administrația Națională „Apele Române” din Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

²⁶ Planul Național de Management – Sinteza Planurilor de Management la nivel de bazine/spații hidrografice

- râuri permanente – 55.535 km, ce reprezintă 70 % din totalul cursurilor de apă;
- râuri nepermanente – 23.370 km, ce reprezintă 30 % din totalul cursurilor de apă;
- lacuri naturale - 117 cu suprafața mai mare de 0.5 km², dintre care 52 % sunt în Delta Dunării;
- acumulari - 242 cu suprafața mai mare de 0.5 km²;
- ape tranzitorii –781.37 km² (128 km ape tranzitorii marine și lacul Sinoe);
- ape costiere – 571.8 km² (116 km).

Din punct de vedere al administrării sistemului de gospodărire al apelor și al managementului resurselor de apă, teritoriul României a fost împărțit în următoarele 11 bazine/spații hidrografice, așa cum se vede din tabelul de mai jos.

Tabelul 7 Bazinele/spațiile hidrografice, suprafața și ponderea din suprafața totală

Nr. crt.	Bazin hidrografic	Suprafața (km ²)	% din suprafața totală
1	Someș - Tisa	22.380	9,4
2	Crișuri	17.860	6,3
3	Mureș	28.310	11,9
4	Banat	18.393	7,7
5	Jiu	16.713	7,1
6	Olt	24.050	10,1
7	Argeș - Vedea	21.479	9,0
8	Ialomița Buzău	23.874	10,1
9	Siret	28.116	11,9
10	Prut - Bârlad	20.267	8,5
11	Dobrogea Litoral	20.079	8,0

Directiva Cadru 60/2000/CE în domeniul apei se bazează pe principiul managementului pe bazine/spații hidrografice și stabilește termene pentru realizarea/implementarea programului de măsuri. *Obiectivul central al Directivei Cadru în domeniul Apei este acela de a obține o „stare bună” pentru toate corpurile de apă, atât pentru cele de suprafață cât și pentru cele subterane, cu excepția corpurilor puternic modificate și artificiale, pentru care se definește „potențialul ecologic bun”.* Conform acestei Directive, Statele Membre din Uniunea Europeană trebuie să asigure atingerea stării bune a tuturor apelor de suprafață până în anul 2015, mai puțin corpurile de apă pentru care se cer excepții de la atingerea obiectivelor de mediu.

Una dintre cerințele esențiale ale Directivei Cadru Apa este stabilirea obiectivelor de mediu pentru toate corpurile de apă și implicit dezvoltarea de programe de măsuri, pentru atingerea acestor obiective, cum sunt:

- prevenirea deteriorării stării apelor de suprafață și subterane;
- protecția, îmbunătățirea și restaurarea tuturor corpurilor de apă de suprafață, inclusiv a celor care fac obiectul desemnării corpurilor de apă puternic modificate și artificiale, precum și a corpurilor de apă subterană în vederea atingerii “stării bune” până în 2015;
- protecția și îmbunătățirea stării corpurilor de apă puternic modificate și artificiale în vederea atingerii “potențialului ecologic bun” și a “stării chimice bune” până în 2015;
- reducerea progresivă a poluării cu substanțe prioritare și eliminarea evacuărilor de substanțe prioritare periculoase în apele de suprafață prin implementarea măsurilor necesare;
- reducerea tendințelor semnificative și susținute de creștere ale poluanților în apele subterane;
- atingerea standardelor și obiectivelor stabilite pentru zonele protejate de către legislația comunitară.

Aproape 60% din corpurile de apă din România întrunesc condițiile prevăzute de Directiva-cadru UE pentru desemnarea calității apei ca fiind în stare ecologică bună/având potențial ecologic bun, pe baza a mai multor elemente de calitate (biologice, fizico-chimice și agenți poluanți specifici).

Planurile de management bazinale reprezintă principalul instrument de implementare a Directivei Cadru privind Apa 2000/60/CE și a majorității prevederilor din celelalte Directive europene din domeniul calității apei.

Apele de suprafață, spre deosebire de cele subterane, sunt de regulă mai puțin mineralizate, mai bogate în elemente biologice, mai influențabile de către factorii naturali și antropici, mai ușor vulnerabile la poluare, mai puțin stabile în caracteristici, dar totodată au și capacități mai crescute de a-și automenține calitatea prin autoepurare. Nitrații și fosfații se monitorizează în apele de suprafață, atât în râuri cât și în lacuri, și sunt indicatori ce contribuie la evaluarea stării ecologice / potențialului ecologic al corpurilor de apă de suprafață. De asemenea, în zonele declarate vulnerabile sau susceptibile a fi vulnerabile la poluarea cu nitrați proveniți din surse agricole, este urmărit conținutul de nitrați conform cerințelor HG 964/2000. Oxigenul dizolvat, CBO₅, CCO-Cr-ul și amoniul sunt indicatori ce contribuie atât la evaluarea stării ecologice / potențialului ecologic al corpurilor de apă, cât și la urmărirea impactului antropoc asupra resurselor de apă (în special impactul apelor uzate urbane evacuate).

Directiva Cadru Apă definește în art.2 starea apelor de suprafață prin starea ecologică (*foarte bună, bună, moderată, slabă și proastă*, cu codul de culoare corespunzător-*albastru, verde, galben, portocaliu și roșu*) și starea chimică (bună și proastă, cu codul de culoare albastru, respectiv roșu).

Începând cu anul 2010, evaluarea calității apelor de suprafață a fost efectuată conform cerințelor Directivei Cadru a Apei 2000/60/CEE, transpusă în legislația românească prin Legea nr. 310/2004 (care modifică și completează Legea Apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare) pe baza elementelor biologice, chimice și hidromorfologice.²⁷

În anul 2011 s-a constatat că doar 79,55% din totalul apelor de suprafață evaluate îndeplineau condițiile de mediu. În ceea ce privește fluviul Dunărea din cei 1070,5 km ce aparțin sectorului românesc, doar 52,59% se putea clasifica ca având un “bun potențial ecologic”, în timp ce restul de 47,41% era considerat ca având doar un potențial moderat.²⁸

În anul 2012 evaluarea stării ecologice/potențialului ecologic al cursurilor de apă s-a efectuat pe baza rezultatelor obținute în secțiunile de monitorizare și aplicând metodologiile de evaluare conforme cu cerințele Directivei Cadru Apă 2000/60/EC, pe bazine hidrografice. Astfel, au fost monitorizați și evaluați din punct de vedere al stării ecologice / potențialului ecologic cca. 28894 km cursuri de apă, la care se adaugă cca. 2728 km pentru care s-a evaluat starea doar din punct de vedere al elementelor suport (fizico-chimice generale și poluanți specifici)²⁹.

- **bazinul hidrografic Tisa:** au fost evaluate pe baza monitorizării 16 corpuri de apă naturale -râuri însumând 989 km, din care, 897 km (90,70%) s-au încadrat în starea ecologică bună, iar 92 km (9,30%) în starea ecologică moderată. Pentru 2 corpuri de apă puternic modificate – râuri, însumând un număr de 104 km, în urma evaluării potențialului ecologic, a rezultat că acestea au atins obiectivul de calitate privind potențialul ecologic bun.
- **bazinul hidrografic Someș:** au fost evaluate 42 corpuri de apă naturale - râuri, însumând un număr de 2394 km. din care 1340km (55,97%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 1033 km (43,15%) în stare ecologică moderată și 21 km (0,88 %) s-au încadrat în starea ecologică proastă. Din 5 corpuri de apă puternic modificate – râuri însumând un număr de 302 km, în urma evaluării potențialului ecologic, 73 km (24,2%) s-au încadrat în potențialul ecologic bun și 229 km (75,8%) în potențial ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Crișuri:** au fost evaluate din punct de vedere al stării ecologice 55 corpuri de apă – râuri, însumând un număr total de 1396,77 km, din care 955,75 km (68,43 %) s-au încadrat în stare ecologică bună, iar 441,02 km (31,57 %) în stare ecologică moderată. Din 8 corpuri de apă puternic modificate – râuri, pe o lungime de 258,66 km pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, 243,54 km (94,15 %) s-au încadrat în potențial ecologic bun, 15,12 km (5,85 %) în potențial ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Mureș:** au fost evaluate din punct de vedere al stării ecologice 51 corpuri de apă – râuri, însumând 1927,32 km, din care 1454,07 km (75,45 %) în stare ecologică bună și 473,25 km (24,55 %) în stare ecologică moderată. Din 48 corpuri de apă puternic modificate – râuri, însumând un număr de 1901,68 km, pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, 1230,52 km (64,71 %) în potențial ecologic bun și 671,16 km (35,29 %) în potențial ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Aranca** a fost evaluat 1 corp de apă din categoria râuri – corp de apă puternic modificat (Aranca + afluenți), cu o lungime de 126,82 km, care s-a încadrat în clasa de potențial ecologic moderat.
- **bazinele hidrografice Bega – Timiș – Caraș:** au fost evaluate 25 corpuri de apă naturale – râuri, însumând 1005,89 km, din care 882,86 km (87,77 %) în stare ecologică bună și 123,03 km (12,23 %) în stare ecologică moderată. Din 13 corpuri de apă puternic modificate, însumând un număr de 478,91 km, pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, 257,56 km (53,78 %) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 221,35 km (46,22 %) în potențial ecologic moderat. S-a evaluat din punct de vedere al potențialului ecologic 1 corp de apă artificial (CAA), cu lungimea de 43,98 km; toți cei 43,98 km (100%) s-au încadrat în potențialul ecologic moderat.
- **bazinele hidrografice Nera – Cerna:** au fost evaluate 8 corpuri de apă naturale – râuri, pe o lungime de 493,78 km, care s-au încadrat în starea ecologică bună. Din 3 corpuri de apă puternic modificate însumând 45,51 km pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, 39,63 km (87,08 %) au potențial ecologic bun și 5,88 km (12,92 %) potențial ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Jiu:** au fost evaluate 41 de corpuri de apă naturale – râuri, însumând 1.293,7 km, din care 915,1 km (70,74%) în stare ecologică bună și 378,6 km (29,26%) în stare ecologică moderată. A fost evaluat un corp de apă puternic modificat din categoria râuri, cu o lungime de 9 km, care s-a încadrat în potențialul ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Olt:** au fost evaluate un număr de corpuri de apă 73 - râuri, însumând 2205 km, din care 1553 km (70,43%) în stare ecologică bună și 652 km (29,57%) în stare ecologică moderată. Din 12 corpuri de apă puternic modificate din categoria râuri, în lungime totală de lungime de 533,5 de km, 6 km (1,12 %) s-au încadrat în potențial ecologic maxim, 175,5 km (32,89 %) în potențial ecologic bun și 352 km (65,98 %) în potențial ecologic moderat. Cele 2 corpuri de apă artificiale, în lungime de 42 km, s-au încadrat ambele în potențial ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Argeș:** au fost evaluate 51 corpuri de apă naturale – râuri pe o lungime de 1576,59 km, din care 941,65 km (59,73%) în stare ecologică bună și 634,98 km (40,27%) în stare ecologică moderată. Din 9 corpuri de apă puternic modificate – râuri pe o lungime de 311,26 km, 52,50 km (16,87 %) s-au încadrat în potențialul ecologic bun, iar 258,76 km (83,13 %) în potențialul ecologic moderat. Cele 2 corpuri de apă artificiale, reprezentând un număr total de 24,66 km, s-au încadrat în potențialul ecologic bun.
- **bazinul hidrografic Vedea:** au fost evaluate 15 corpuri de apă naturale – râuri, pe o lungime de 819,33 km, din care 94,01 km (11,47%) în stare ecologică bună, 692,93 km (84,57 %) în stare ecologică moderată, 10,94 km (1,34 %) în stare

²⁷ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

²⁸ Sinteza calității apelor din România, 2011 elaborată de Administrația Națională “Apele Române”

²⁹ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională “Apele Române”

ecologică slabă și 21,45 km (2,62 %) în stare ecologică proastă. Corpul de apă artificial evaluat, reprezentând 5,04 km, s-a încadrat în potențialul ecologic moderat.

- **bazinul hidrografic Ialomița:** au fost evaluate 25 de corpuri de apă – râuri pe o lungime de 1008,00 km, din care 364,00 km (36,11%) în starea ecologică bună și 644,00 km (63,89%) în starea ecologică moderată. Cele 2 corpuri de apă puternic modificate – râuri, pe o lungime de 67,00 km, s-au încadrat în potențialul ecologic moderat. Cele 2 corpuri de apă artificiale, în lungime totală de 12,1 km, s-au încadrat în potențialul ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Siret:** au fost evaluate 51 corpuri de apă – râuri pe o lungime de 4160,15 km, din care 3426,31 km (82,36 %) s-au încadrat în stare ecologică bună și 733,84 km (17,64 %) în stare ecologică moderată. Pentru cele 5 corpuri de apă puternic modificate din categoria râuri, în lungime totală de lungime de 120,56 de km, 18,17 km (15,08 %) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 102,39 km (84,92 %) în potențial ecologic moderat.
- **sub-bazinul hidrografic Bârlad:** au fost evaluate 6 corpuri de apă naturale – râuri pe o lungime de 374,8 km, din care 171,48 km (45,75 %) în starea ecologică bună și 203,33 km (54,25 %) în starea ecologică moderată. Au fost evaluate și monitorizate din punct de vedere al potențialului ecologic 2 corpuri de apă puternic modificate – râuri, pe o lungime de 214,6 km, care s-au încadrat în potențialul ecologic moderat.
- **sub-bazinul hidrografic Buzău:** au fost evaluate 14 corpuri de apă – râuri pe o lungime de 585,5 km, din care 244,5 km (41,76 %) în starea ecologică bună și 341,0 km (58,23 %) în starea ecologică moderată. Cele 2 corpuri de apă puternic modificate - râuri au fost evaluate doar din punct de vedere al elementelor fizico – chimice suport (toate corpurile de apă se încadrează în tipologia RO20 - curs de apă nepermanent situat în zona de câmpie), pe o lungime de 47 km, s-au încadrat în potențialul ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Prut :** au fost evaluate și monitorizate 8 corpuri de apă naturale – râuri, însumând 498,05 km, din care 221,14 km (44,40 %) s-au încadrat în starea ecologică bună și 276,91 km (55,60 %) în starea ecologică moderată. Cele 6 corpuri de apă puternic modificate – râuri, pe o lungime de 628,12 km s-au încadrat în potențial ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Dunărea:** au fost evaluate 54 corpuri de apă - râuri (în afara corpurilor de apă localizate pe cursul principal al fluviului Dunărea și pe cele 3 brațe principale); din cei cca 715 km, 215 km (30,1%) s-au încadrat în stare ecologică bună și 500 km (69,9%) în stare ecologică moderată. Cei cca 242 km monitorizați și evaluați în raport cu potențialul ecologic s-au încadrat în potențial ecologic moderat.
- **bazinul hidrografic Litoral:** au fost evaluate din punct de vedere al stării ecologice, 12 de corpuri de apă naturale – râuri, însumând 295,6 km, din care 15,6 km (5,28 %) s-au încadrat în starea ecologică bună și 280 km (94,72 %) în starea ecologică moderată. Au fost evaluate 2 corpuri de apă artificiale - râuri, în lungime totală de 64,41 km, din care 9,60 km (14,9%) s-au încadrat în potențialul ecologic bun și 54,81 km (85,1%) în potențialul ecologic moderat.

Pe fluviul Dunărea au fost identificate și evaluate un număr total de 7 corpuri de apă (4 corpuri de apă pe cursul principal și 3 corpuri de apă pe cele 3 brațe, toate cu o lungime totală monitorizată de 1260 km). Cele 7 corpuri de apă au fost desemnate ca fiind: 2 corpuri de apă naturale și 5 corpuri de apă puternic modificate. În urma evaluării datelor obținute, a rezultat că toată lungimea monitorizată s-a încadrat în starea ecologică bună, respectiv potențialul ecologic bun.

Conform Ordinului comun nr.1552/743/2008 al Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile respectiv Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, referitor la prezența nitraților și a fosfaților în apele de suprafață, la nivelul întregii țări existau un număr de 1.963 de localități constituite în zone vulnerabile la poluarea cu nitrați, repartizate în cele 8 regiuni de dezvoltare economică, astfel: în regiunea 1 = 338; în regiunea 2 = 261; în regiunea 3 = 378; în regiunea 4 = 298; în regiunea 5 = 240; în regiunea 6 = 238; în regiunea 7 = 170 și în regiunea 8 = 40³⁰. În urma consultărilor cu Comisia Europeană pentru implementarea Directivei Nitrați, România a decis să aplice Programele de Acțiune și Codul de Bune Practici Agricole pe întreg teritoriul țării. Planul de acțiune pentru implementarea Directivei Pesticidelor 128/2009/EC va fi luat în considerare în următorul Plan de Management al bazinelor / spațiilor hidrografice.

Apele subterane³¹: În anul 2012, pentru cele 140 de corpuri de apă subterană monitorizate, din totalul celor 142 de corpuri existente, prin aplicarea criteriilor de evaluare, s-a constatat că 122 corpuri se află în stare chimică bună (87,14%), iar 18 de corpuri de apă subterană se află în stare chimică slabă (12,86%), după cum se observă și în tabelul 8. Conform datelor prezentate de Administrația Națională „Apele Române”, dintre factorii poluatori majori care pot afecta calitatea apei subterane fac parte: produsele chimice (îngrășăminte, pesticide) utilizate în agricultură (care provoacă o poluare difuză greu de depistat și prevenit), deșeurile menajere și deșeurile rezultate din zootehnie, metalele grele. De asemenea, calitatea apei subterane este afectată prin poluarea produsă ca urmare a necorelării creșterii capacităților de producție în agricultură și a dezvoltării urbane cu modernizarea lucrărilor de canalizare și realizarea stațiilor de epurare, exploatarea necorespunzătoare a stațiilor de epurare existente, lipsa unui sistem organizat de colectare, depozitare și gestionare a deșeurilor și nămolurilor de epurare a apelor industriale uzate.

Tabelul 8 Starea chimică a corpurilor de apă subterană în anul 2012 la nivelul Bazinelor / Spațiilor Hidrografice

Bazin / Spațiu Hidrografic	Număr corpuri de apă subterană (monitorizate)	Stare chimică		Corp de apă în stare chimică slabă	Indicatorii care determină încadrarea în starea chimică slabă
		Bună	Slabă		
S.H.SOMEȘ- TISA	14	14	0	-	-
B.H.CRIȘURI	9	9	0	-	-
B.H.MUREȘ	23	22	1	ROMU03	NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻

³⁰ Raport Național Privind Starea Mediului – Anul 2011, p. 77 http://www.anpm.ro/Mediu/raport_privind_starea_mediului_in_romania-15

³¹ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”

S.H. BANAT	20	18	2	ROBA01	NO ₃ ⁻
				ROBA02	NO ₃ ⁻ , Pb
B.H. JIU	8	6	2	ROJI05	NO ₃ ⁻
				ROJI06	NO ₃ ⁻
B.H. OLT	14	12	2	ROOT01	NO ₃ ⁻ , NH ₄ ⁺
				ROOT08	NO ₃ ⁻
S.H. ARGEȘ-VEDEA	11	10	1	ROAG08	NO ₃ ⁻
S.H. BUZĂU-IALOMIȚA	18	17	1	ROIL12	NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻ , Cl ⁻ , NO ₂ ⁻
B.H. SIRET	6	6	0	-	-
B.H. PRUT	7	3	4	ROPR03	NO ₃ ⁻
				ROPR04	NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻ , Cl ⁻
				ROPR06	NO ₃ ⁻
				ROPR07	NO ₃ ⁻
S.H. DOBROGEA LITORAL	10	5	5	RODL01	NO ₃ ⁻ , Cl ⁻
				RODL04	NO ₃ ⁻
				RODL07	NH ₄ ⁺ , NO ₂ ⁻ , PO ₄ ³⁻ , Cl ⁻
				RODL09	NO ₃ ⁻
				RODL10	NO ₃ ⁻ , NO ₂ ⁻
TOTAL	140	122	18		

Lacurile naturale și de acumulare

Evaluarea corpurilor de apă lacuri naturale din punct de vedere al stării ecologice a relevat faptul că din 51 corpuri de apă – lacuri naturale monitorizate din România pentru anul 2011, doar 4 atingeau obiectivul de mediu, iar din cele 47 lacuri naturale care nu atingeau obiectivul de mediu 2 avea stare de calitate slabă³². Numărul mare de lacuri naturale care nu atingeau obiectivul de calitate a fost explicat ca o cauză în primul rând a procesului de eutrofizare, proces favorizat de următoarele:

- majoritatea lacurilor naturale monitorizate sunt amplasate în zona de șes, au adâncimi mici (cca 3-7m) ceea ce favorizează în perioada de vară dezvoltarea rapidă a algelor, în special a cyanofitelor; în jurul acestor lacuri se desfășoară activități agricole, fapt ce duce la:
 - îmbogățirea apelor cu nutrienți;
 - popularea și creșterea intensivă a peștelui;
 - influența zonelor de agrement în proximitatea acestora;
 - îmbătrânirea lacului, ca fenomen natural.

În urma monitorizării realizate în 2011 asupra potențialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate – lacuri de acumulare și artificiale din România s-a concluzionat că din totalul de 106 corpuri de apă doar 53 atingeau obiectivul de mediu având o stare ecologică bună.

Situația lacurilor naturale și artificiale din România în anul 2012 se prezintă ca în tabelele de mai jos (sursa: Sinteza calității apelor din România, 2011 elaborată de Administrația Națională "Apele Române")

Tabelul 9 Evaluarea corpurilor de apă lacuri naturale, pe stări ecologice și bazine hidrografice³³

Bazin Hidrografic	Ating obiectivul de calitate	Nu ating obiectivul de calitate			Total Corpuri de apă – lacuri naturale
	Foarte Bună / Bună	Moderată	Slabă	Proastă	
Tisa	-	1	-	-	1
Someș	-	2	-	-	2
Mureș	1	-	-	-	1
Jiu	-	1	-	-	1
Olt	1	1	-	-	2
Argeș	-	1	-	-	1
Buzău	-	4	-	-	4
Ialomița	-	7	-	-	7
Siret	2	-	-	-	2
Prut	-	2	-	-	2
Dunăre	-	16	-	1	17
Litoral*	-	9	-	1	10
TOTAL	4	44	-	2	50

* include lacul tranzitoriu lacustru Sinoe

Tabelul 10 Evaluarea potențialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate – lacuri de acumulare, pe bazine hidrografice³⁴

Bazin Hidrografic	Ating obiectivul de calitate	Nu ating obiectivul de calitate	Total corpuri de apă (lacuri de acumulare)
	Maxim/ Bun	Moderat	
Tisa	-	1	1
Someș	4	5	9
Crișuri	3	4	7
Mureș	6	4	10
Bega-Timiș-Caraș	6	-	6
Nera-Cerna	2	-	2
Jiu	5	1	6
Olt	6	3	9
Argeș	5	8	13
Vedea	-	2	2
Ialomița	3	3	6
Siret	15	5	20
Prut	1	10	11
Dunăre	1	10	11
Litoral	-	-	-
TOTAL	57	56	113

Notă: include lacul artificial Ghioroc

³² Sinteza calității apelor din România, 2011 elaborată de Administrația Națională "Apele Române"

³³ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională "Apele Române"

³⁴ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională "Apele Române"

Marea Neagră și zona costieră

Marea Neagră are relevanță pentru POR în special în contextul axei prioritare 7: *Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului*. Astfel trebuie avute în vedere în primul rând acțiunile necesare implementării *Planului de protecție și reabilitare a țărmului românesc al Mării Negre împotriva eroziunii și promovării unui management integrat al zonei costiere* și ale Master Planului pentru Protecția și reabilitarea zonei costiere.

Planul de protecție și reabilitare a țărmului românesc al Mării Negre împotriva eroziunii și promovării unui management integrat al zonei costiere stabilește prioritățile pentru reabilitarea zonei costiere a litoralului românesc, conform recomandărilor europene în domeniu:

- elaborarea și reactualizarea cadrului juridic necesar utilizării turistice a plajelor și realizării unui management integrat al zonei costiere;
- elaborarea Planului de Management Integrat privind protecția eroziunii costiere a Mării Negre și stabilirea zonelor prioritare de reabilitare și protecție. În anul 2011 a fost realizată evaluarea strategică de mediu pentru Master Planul pentru Protecția și reabilitarea zonei costiere, prin parcurgerea etapelor stabilite prin H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe. Master Planul stabilește prioritățile pentru reabilitarea zonei costiere a litoralului românesc, punând accent pe:
 - restaurarea și îmbunătățirea mediului înconjurător;
 - dezvoltarea unui program și a lucrărilor de reabilitare aferente acestuia privind protecția coastei de efectele eroziunii costiere în vederea reabilitării și protejării liniei țărmului, a terenurilor adiacente și a ecosistemelor de uscat și marine;
 - protejarea infrastructurii economice și a obiectivelor sociale periclitate de procesele de eroziune marină, precum și pe implementarea unui program integrat de monitorizare a zonei costiere care să vina în sprijinul operațiunilor și lucrărilor de întreținere, pe termen mediu și lung (30 de ani);
 - pregătirea proiectelor, accesarea fondurilor necesare finanțării și realizarea lucrărilor de reabilitare și protecție împotriva eroziunii costiere a Mării Negre.

Eroziunea afectează zona costieră a României, extinzându-se de-a lungul a 240 km din partea nord-vestică a Mării Negre, reprezentând un risc potențial pentru mediu. În ultimele decenii, litoralul Mării Negre a fost afectat de serioase probleme de eroziune. Pe baza cercetărilor recente efectuate de Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Marină "Grigore Antipa", partea nordică a zonei costiere românești, care constituie Rezervația Biosferei Delta Dunării, este cea mai afectată (aproximativ 2400 ha suprafață de plajă au fost pierdute în ultimii 35 ani). Partea sudică este și aceasta în pericol acolo unde activitatea economică este puternică, incluzând și activități turistice. Eroziunea costieră nu numai că amenință activitatea turistică în sezonul de vară prin pierderea zonei de plajă, dar pune în pericol și siguranța locuințelor și bunăstarea publică.

Apa potabilă și alimentarea cu apă:

În contextual POR, apa potabilă prezintă relevanță din punct de vedere al stării de sănătate a populației, aspect pe care îl identificăm, cu precădere, în cadrul priorităților de investiții propuse în cadrul următoarelor axe prioritare:

- AXA PRIORITARĂ 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului
- AXA PRIORITARĂ 8: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale
- AXA PRIORITARĂ 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban
- AXA PRIORITARĂ 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale

Apă potabilă este apa destinată consumului uman și poate fi regăsită în:

- orice tip de apă în stare naturală sau după tratare, folosită pentru băut, la prepararea hranei ori pentru alte scopuri casnice, indiferent de originea ei și indiferent dacă este furnizată prin rețeaua de distribuție, din rezervor sau este distribuită în sticle ori în alte recipiente;
- orice tip de apă utilizată ca sursă în industria alimentară pentru fabricarea, procesarea, conservarea sau comercializarea produselor, ori substanțelor destinate consumului uman.

Asigurarea alimentării populației cu apă potabilă de calitate și în cantitate suficientă este una din direcțiile prioritare în politica și acțiunile statului în domeniul sănătății publice. Monitorizarea calității apei potabile, inspecția și autorizarea sanitară a sistemelor publice de aprovizionare cu apă și a fântânilor publice, se face de către Direcțiile de Sănătate Publică județene și a municipiului București, în conformitate cu HG 974/2004 pentru aprobarea Normelor de supraveghere, inspecție sanitară și monitorizare a calității apei potabile și a Procedurii de autorizare sanitară a producției și distribuției apei potabile, cu modificările și completările ulterioare.

Cu toate că accesul populației la serviciile de apă aproape s-a dublat în ultimii 25 de ani, în anul 2010 doar 56,5% din populația țării beneficia de servicii publice de alimentare cu apă³⁵, cca 65-70 % din apă provenind din ape de suprafață. Distribuția neuniformă a resurselor de apă la nivel național, gestionarea debitelor cursurilor de apă și poluarea semnificativă a râurilor interne influențează serviciile de alimentare cu apă. Perioadele secetoase din timpul verii sau temperaturile foarte scăzute iarna creează probleme în

³⁵ Raport privind sistemul național de benchmarking în sectorul serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare, ARA, decembrie 2012

cea ce privește distribuția apei, conducând fie la întreruperi ale alimentării cu apă care în anumite zone durează chiar și câteva zile, fie la reduceri semnificative de debit.

Conform Raportului Național privind Starea Mediului, la nivelul anului 2012, procentul populației aprovizionate în sistem centralizat în zone cu peste 5.000 de locuitori sau cu un volum de distribuție de peste 1.000 mc/zi a fost de 48%, iar sursa de apă distribuită în sistem centralizat a fost reprezentată de:

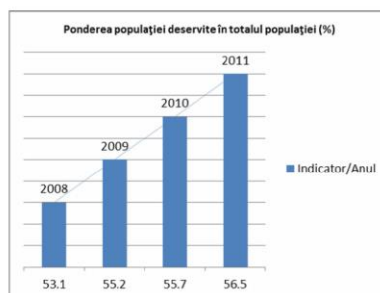
- apă de suprafață: 64,72 %;
- apă subterană : 32,48 %;
- alte surse: 2,8 %.

Tabelul 11 Principalele neconformități ale apei potabile înregistrate în anul 2012³⁶

Judet	Parametri neconformi (procent probe neconforme)						
	E.coli	Enterococi	Bacterii coliforme	Fier	Mangan	Nitrați	Turbiditate
Alba	0,19	0,29	0,58	21,38	1,24	1,19	0,78
Arad	0,27	0,22	0,35	1,96	2,58	4,82	-
Bacău	-	-	-	-	-	1,52	0,62
Bihor	0,9	1,12	0,92	1,85	27,27	-	0,23
Bistrița-Năsăud	0,14	0,31	4,24	-	-	-	0,38
Botoșani	0,42	0,50	4,68	-	-	-	-
Brăila	0,76	0,43	1,53	-	-	-	-
Brașov	-	-	1,50	-	-	-	-
București	-	-	-	0,07	-	-	0,04
Călărași	1,25	1,33	6,67	-	-	-	0,23
Caras-Severin	0,12	0,36	5,58	6,16	-	-	0,51
Cluj	0,56	0,30	0,48	1,09	-	-	0,03
Constanța	0,27	0,92	2,24	-	-	24,65	-
Covasna	0,37	0,65	1,55	69,44	-	-	0,38
Dâmbovița	0,22	0,15	0,62	-	56,9	-	-
Dolj	0,26	0,71	1,22	-	-	1,29	1,04
Galați	-	-	-	-	-	-	-
Harghita	0,35	0,17	0,86	-	-	-	-
Hunedoara	-	-	-	-	-	-	-
Ialomița	0,55	0,62	2,08	26,38	50,34	-	-
Iași	0,09	0,13	0,17	-	-	-	-
Maramureș	0,22	0,49	1,87	-	-	-	-
Mehedinți	-	-	-	-	-	-	-
Mureș	1,81	6,07	3,09	-	-	-	-
Olt	0,21	0,07	0,19	-	-	-	3,2
Prahova	0,31	0,15	0,85	-	-	-	1,22
Sălaj	-	-	2,7	-	-	-	0,07
Satu-Mare	2,21	1,08	15,17	5,45	22,30	-	14,64
Sibiu	0,21	0,21	5,11	11,72	-	-	0,91
Suceava	0,21	0,11	0,26	-	-	-	-
Timiș	0,05	0,05	0,05	-	-	-	-
Tulcea	-	-	0,34	-	-	-	0,2
Vâlcea	-	-	0,38	1,33	-	-	0,19
Vaslui	-	-	-	-	-	-	4,27
Vrancea	-	-	-	-	-	0,18	-

În anul 2011, Operatorii regionali acopereau 87,5% din populația care beneficia de alimentare cu apă. La nivelul aceluiași an, aproximativ jumătate din populație - 52% (în cea mai mare parte din zonele urbane) era conectată la marile sisteme centralizate de apă potabilă (care alimentează peste 5.000 locuitori sau care furnizează peste 1000 m³ / zi). Pe de altă parte, aproximativ 30% din populație se alimentează cu apă din surse individuale (fântâni publice sau individuale, puțuri).

Grafic 6 Ponderea populației care beneficiază de servicii publice de alimentare cu apă (%)³⁷

³⁶ Raportul Național privind Starea Mediului, anul 2012 ANPM

³⁷ Raport privind sistemul național de benchmarking în sectorul serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare, ARA, decembrie 2012

Conform Raportului Național privind Starea Mediului, anul 2012, principalele neconformități ale calității apei potabile s-au înregistrat la indicatorii de potabilitate chimici: nitrați, fier și la indicatorii microbiologici: bacili, *Escherichia coli*, așa cum se poate observa și din tabelul de mai jos.

Conform Directivei 98/83/CE Statele membre raportează la Comisia Europeană datele de calitate a apei potabile sub forma unor rapoarte publicate la fiecare trei ani. Următoarea perioadă de raportare va cuprinde anii 2011, 2012, 2013, iar raportul va fi transmis de Institutul Național de Sănătate Publică din România către Comisia Europeană la începutul anului 2015.

Apa de îmbăiere:³⁸ În contextul POR un subiect relevant este și cel al calității apei de îmbăiere. Raportul calității apei de îmbăiere pentru anul 2012 s-a referit la apele costiere (Marea Neagră), desemnate ca singurele zone de îmbăiere din România, care sunt monitorizate de Direcțiile de Sănătate Publică, conform Directivei 2006/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 februarie 2006 privind gestionarea calității apei pentru îmbăiere și de abrogare a Directivei 76/160/CEE. Pentru anul 2012 au fost raportate către Comisia Europeană 49 de zone de îmbăiere cu apă costieră din care 48 de zone din județul Constanța și o zonă de îmbăiere în județul Tulcea. **Calitatea apelor de îmbăiere din aceste zone a fost conformă cu prevederile legale în vigoare, astfel valoarea obligatorie a fost respectată într-un procent de 100%.** Conform cerințelor de raportare la Comisia Europeană, zonele de îmbăiere pot fi identificate și după coordonatele geografice iar, conform legislației în vigoare, zonele de îmbăiere aflate în administrare publică sau privată sunt supuse autorizării.

Apele uzate:

Calitatea apelor este influențată de evacuările de ape uzate, atunci când acestea nu sunt pre-epurate sau epurate necorespunzător înainte de evacuarea în resursele de apă.

- **ape uzate care nu necesită epurare** (ape convențional curate și ape geotermale): Conform datelor prezentate în "Sinteza calității apelor din România, 2012", elaborată de Administrația Națională "Apele Române", față de un volum total evacuat, în anul 2012, de 4985,141 milioane m³/an, 2787,700 milioane m³/an, respectiv 55,92% constituie apele care nu necesită epurare. Pe parcursul ultimilor ani (2010-2012), volumul de ape uzate evacuate ce nu necesită epurare a fost în scădere având o proporție de 60,28 % pentru anul 2010, 56,67 % în 2011, respectiv 55,92 % în anul 2012, din volumul total de ape uzate evacuate.

Apele uzate care necesită epurare, în anul 2012 au reprezentat 44,08% din volumul total de ape evacuate, respectiv 2197,440 milioane m³/an, se clasifică, în funcție de proveniența lor, astfel:

- **ape uzate menajere:** sunt evacuate după ce au fost folosite pentru nevoi gospodărești în locuințe și unități de folosință publică;
- **ape uzate urbane:** ape uzate menajere sau amestec de ape menajere cu ape uzate industriale și/sau ape meteorice;
- **ape uzate industriale:** sunt evacuate ca urmare a folosirii lor în procese tehnologice de obținere a unor produse finite industriale sau agro-industriale.

Din datele furnizate în Raportul pe anul 2012 al Administrației Naționale "Apele Române" se constată că, din volumul total de apă uzată care necesită epurare, evacuat în anul 2012, circa 30,3% nu s-a epurat, 40,11 % s-a epurat necorespunzător și doar 29,59 % s-a epurat corespunzător. Cea mai mare pondere în producerea acestei categorii de ape revine activității de captare și prelucrare apă pentru alimentarea populației, respectiv un procent de 55,02 % din volumul total de ape uzate evacuate epurate necorespunzător. A doua activitate ce prezintă, de asemenea, o pondere destul de ridicată este activitatea de producere a energiei electrice și termice, respectiv 35,11 %. Următoarele 2 activități ce au o pondere supraunitară sunt reprezentate de: prelucrări chimice – 3,64 % și industria metalurgică și construcții de mașini – 3,21 %. Conform aceluiași document, un procent important din cantitatea totală de ape uzate generate sunt evacuate, fără să fie epurate corespunzător, din industria zootehnică, activități economice neclasificate, transporturi, învățământ și sănătate, industria ușoară, piscicultură, cercetare-dezvoltare, industria mijloacelor de transport. Din totalul volumelor de ape uzate evacuate epurate necorespunzător, activitatea de transporturi contribuie, spre exemplu, cu un procent de 0,07%, zootehnia cu 3,64%, industria metalurgică și construcțiile de mașini cu 3,21%.

În ceea ce privește substanțele poluante și indicatorii de poluare în apele uzate, conform informațiilor prezentate în Rapoartele Naționale privind Starea Mediului, precum și în "Sinteza calității apelor din România în anul 2012 (extras)", Administrația Națională Apele Române, 2013, situația se prezintă astfel:

- **Pentru indicatorul CBO₅** se constată faptul că domeniul de activitate cu cel mai mare aport îl reprezintă *Colectarea și epurarea apelor uzate urbane*, urmat de *Energie electrică și termică*, *Prelucrări chimice* și *Zootehnie*. Din analiza datelor pe ultimii 3 ani (2010-2012) se observă că aportul a rămas aproape neschimbat pentru domeniul de activitate cu cea mai mare contribuție, a crescut pentru domeniul *Energie electrică și termică* și a scăzut pentru sectoarele *Prelucrări chimice* și *Zootehnie*
- **Pentru indicatorul CCO-Cr** se păstrează ordinea domeniilor de activitate identificate pentru indicatorul CBO₅, în ceea ce privește contribuția la cantitatea totală de poluant evacuat, însă pe parcursul celor 3 ani se constată o creștere pentru sectorul *Colectarea și epurarea apelor uzate urbane* și în același timp o scădere pentru sectorul *Energie electrică și termică*, la nivelul anului 2011 față de anii 2010 și 2012.

³⁸ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

- **Încărcarea cu materii în suspensie** provine din domeniile *Colectarea și epurarea apelor uzate urbane, Energie electrică și termică și Industria metalurgică și construcții de mașini*. Pentru fiecare an în parte din perioada analizată se constată o diferență în ceea ce privește aportul generat de al doilea domeniu de activitate: pentru anul 2010 este reprezentat de *Industria extractivă* (24 %), iar pentru anii 2011 și 2012 - *Energie electrică și termică* (27 %, respectiv 32,3 %). Sectoarele *Energie electrică și termică și Industria metalurgică și construcții de mașini* au contribuit din ce în ce mai mult pe parcursul celor 3 ani.

Impactul cel mai mare asupra apelor de suprafață, în special în ceea ce privește poluarea cu substanțe organice și nutrienți (azot și fosfor) îl au cele 22 aglomerări umane mari din România, cu o populație de peste 150.000 locuitori echivalenți (l.e.). În anul 2012, volumul total de apă ce necesită epurare ca urmare a aprovizionării cu apă a populației se cifrează la 1246,645 milioane m³. Din acest total, circa 19,01% nu se epurează, 38,9% se epurează necorespunzător, iar 42,9% se epurează corespunzător³⁹. Față de numărul total de 1637 de stații de epurare investigate în anul 2011, 500 de stații, reprezentând 30,5 %, au funcționat corespunzător, iar restul de 1137 stații, adică 69,5 %, necorespunzător⁴⁰.

Apele uzate fie epurate necorespunzător, fie neepurate din aglomerările umane (orașe și sate – zonele locuite cele mai concentrate) reprezintă una dintre presiunile ce afectează calitatea apelor de suprafață și subterane. Deși volumul de ape uzate municipale tratate corespunzător a crescut cu 14,6% în perioada 2007-2012, cantitatea de apă uzată netratată rămâne la un nivel ridicat.

Administrația Națională "Apele Române" elaborează raportul „*Stadiul realizării lucrărilor pentru epurarea apelor uzate urbane și a capacităților în execuție și puse în funcțiune pentru aglomerări umane*”. Astfel, la nivel național, nivelurile de colectare și epurare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane cu mai mult de 2.000 l.e. a crescut în ultimii ani. În anul 2012, valorile nivelurilor de colectare și epurare a încărcării organice biodegradabile au fost de 58,95 % pentru colectarea apelor uzate, respectiv 48,32% pentru epurarea apelor uzate, crescând cu cca. 12 % pentru colectarea apelor uzate față de anul 2007, respectiv cu cca. 11% pentru epurarea apelor uzate. Țintele de realizat pentru termenul de tranziție - anul 2013 - sunt cca. 69% pentru colectarea apelor uzate și cca.61% pentru epurarea apelor uzate, cu asigurarea conformării aglomerărilor umane cu mai mult de 10.000 l.e. în ceea ce privește colectarea apelor uzate.

3.1.4. Biodiversitatea, arii naturale protejate de interes național și comunitar

Subiectul biodiversitate este important în contextul POR, mai ales în legătură cu axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului și axa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală.

În cazul axei prioritare 6 investițiile propuse a se realiza se referă la reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene care asigură conectivitatea, directă sau indirectă, cu rețeaua TEN-T sau construirea unor noi segmente de drum județean pentru conectarea la autostrăzi, construcția / modernizarea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean ce vor face parte din drumul județean respectiv, construirea/realizarea de sensuri giratorii și alte elemente pentru creșterea siguranței circulației, construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/noduri rutiere. Toate acestea vor fi în zone urbanizate sau construite, astfel încât nu se așteaptă influențe suplimentare asupra biodiversității.

În cazul axei prioritare 7 principalele acțiuni care vor fi finanțate vizează în mare:

- reabilitarea/modernizarea infrastructurii rutiere, inclusiv utilitățile din corpul drumului, în stațiuni balneare, climatice și balneo – climatice;
- crearea / reabilitarea parcurilor balneare, parcuri – grădină în stațiuni balneare, climatice și balneo-climatice.
- dezvoltarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice;
- crearea / modernizarea și dotarea (inclusiv cu utilități) a bazelor de tratament din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice, inclusiv a salinelor terapeutice;
- crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente
- amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
- construirea / modernizarea punctelor (foișoarelor) de observare / filmare / fotografiere;
- construirea /modernizarea refugiilor montane;
- amenajarea posturilor Salvamont/ Salvamar, inclusiv construirea de noi posturi Salvamont/ Salvamar;
- marcarea traseelor montane;
- modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust pentru transport feroviar de interes turistic din zonele de deal și de munte;
- construirea de piste pentru cicloturism;
- activități de marketing și promovare turistică ale obiectivului finanțat.

³⁹ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională "Apele Române"

⁴⁰ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

Dacă se vor derula în arii naturale protejate de interes național sau comunitar, unele proiecte propuse în cadrul acestei axe prioritare pot să exercite anumite presiuni asupra biodiversității. Spre exemplu, astfel sunt proiectele care prevăd investiții în:

- crearea / reabilitarea parcurilor balneare, parcuri – grădini în stațiuni balneare, climatice și balneo-climatice.
- dezvoltarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice;
- crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente;
- amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
- modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust pentru transport feroviar de interes turistic din zonele de deal și de munte;
- construirea de piste pentru cicloturism;
- construirea /modernizarea refugiilor montane;
- amenajarea posturilor Salvamont, inclusiv construirea de noi posturi Salvamont;

Toate activitățile care ar putea avea un impact semnificativ asupra biodiversității, inclusiv cele prevăzute în cadrul POR, trebuie supuse evaluărilor specifice (evaluare de mediu pentru planuri și programe, evaluarea impactului asupra mediului pentru proiecte și evaluarea adecvată) și actul de reglementare se eliberează numai după ce se atestă, prin rapoartele întocmite de către firmele sau persoanele fizice acreditate de Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, că respectivele activități nu au impact semnificativ asupra mediului și asupra biodiversității.

Prin implementarea cerințelor de evaluare adecvată a efectelor potențiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, se asigură că niciun plan sau proiect nu poate afecta în mod semnificativ aria naturală protejată de interes comunitar, singur sau în combinație cu alte planuri/proiecte, care se află în procedură de reglementare sau sunt prevăzute în strategii de dezvoltare. De asemenea, se stabilesc și se urmăresc indicatorii de monitorizare ai speciilor și habitatelor pentru activitățile ce se desfășoară în arii protejate.

Biodiversitatea României este una dintre cele mai remarcabile din Europa. Aceasta este importantă la nivel global, regional, național și local. România a ratificat *Convenția privind Diversitatea Biologică*, semnată la Rio de Janeiro, în 5 iunie 1992, prin *Legea nr. 58/1994*.

La nivel național biodiversitatea este caracterizată printr-o mare diversitate de tipuri de habitate naturale, precum și specii de floră și faună. În scopul asigurării măsurilor speciale de protecție și conservare „in situ” a bunurilor patrimoniului natural, în România, în conformitate cu prevederile art.8, alin. (1) din OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea 41/2011, cu modificările și completările ulterioare, instituirea regimului de arie naturală protejată se face prin lege, hotărâre de guvern, ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului și prin hotărâri ale consiliilor județene sau locale, după caz. Astfel, sunt precizate următoarele categorii de arii naturale protejate:

- **de interes național, desemnate pe baza criteriilor IUCN:** rezervații științifice (79 - cu o suprafață totală de 100574 ha), parcuri naționale (13 – cu o suprafață totală de 315857 ha) , monumente ale naturii (109 – cu o suprafață totală de 18220 ha), rezervații naturale (671 – cu o suprafață totală de 136537 ha), parcuri naturale (15 – cu o suprafață totală de 737428 ha);
- **de interes comunitar sau situri "Natura 2000":** situri de importanță comunitară, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică, desemnate conform obligațiilor comunitare;
 - arii de protecție specială avifaunistică - 148 – cu o suprafață totală de 3554252 ha
 - situri de importanță comunitară – 382 – cu o suprafață totală de 3995252 ha, acceptate de către CE și care urmează a fi desemnate ca arii speciale de conservare
- **de interes internațional:**
 - **Rezervații ale biosferei**, desemnate pe baza criteriilor stabilite de Comitetul MAB/UNESCO – 3 – ocupând o suprafață totală de 664446 ha, Delta Dunării (1991), Retezat (1979), Pietrosul Rodnei (1979)
 - **Zone umede de importanță internațională**, desemnate pe baza criteriilor stabilite de Secretariatul Convenției de la Ramsar -12- ocupând o suprafață totală de 923597 ha: Delta Dunării (1991), Insula Mică a Brăilei (2001), Lunca Mureșului (2006), Complexul Piscicol Dâmbovița (2006), Lacul Techirghiol (2006), Parcul Natural Porțile de Fier (2011), Parcul Natural Comana (2011), Tinovul Poiana Stampei (2011), Confluența Olt-Dunăre (2012), Lacul Bistreț (2012), Lacul Iezer –Călărași (2012) și Lacul Suhaia (2012)
 - **Situri ale patrimoniului natural și cultural**, desemnate pe baza criteriilor stabilite de Convenția de la Paris - 1: Delta Dunării (1991)
- **de interes județean sau local:** stabilite numai pe domeniul public/privat al unităților administrative-teritoriale, după caz.

Suprafața ariilor naturale protejate de interes național, raportată la suprafața țării este de 7% (1663360 ha), iar suprafața totală a siturilor Natura 2000, raportată la suprafața țării este de 22,68% (5406000 ha)⁴¹.

⁴¹ Adresa MMSC nr. 16163/1.07.2014, ca urmare a grupului de lucru nr. 2, organizat în cadrul procedurii SEA

Managementul ariilor naturale protejate se realizează în conformitate cu prevederile OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată prin Legea 49/2011 și cu prevederile OM 1470/2013, cu modificările și completările ulterioare, privind aprobarea Metodologiei de atribuire a administrării ariilor naturale protejate și a Metodologiei de atribuire a custodiei ariilor naturale protejate.

Anul 2011 a înregistrat o îmbunătățire a managementului în ariile naturale protejate, prin organizarea de către Ministerul Mediului și Pădurilor a primelor sesiuni de atribuire în custodie și administrare a ariilor naturale protejate. În total, până la data prezentului raport au avut loc 5 sesiuni de atribuire în administrare și custodie a ariilor naturale protejate. Situația actualizată a contractelor de administrare și a convențiilor de custodie ale ariilor naturale protejate se află pe site-ul Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice, la adresa: http://mmediu.ro/new/?page_id=5178.

Capacitatea bio-productivă a biodiversității din România (2,17kg x ha/persoană) reprezintă doar jumătate din potențialul estimat. Discrepanța dintre potențialul real și cel existent este cauzată în principal de **insuficienta adoptare a principiilor dezvoltării durabile în politicile de dezvoltare existente la nivel de sector și regiune**. Industria farmaceutică, turismul, agricultura și silvicultura, piscicultura sunt doar câteva domenii ce pot fi dezvoltate în contextul unui management corespunzător și eficient al resurselor existente și al potențialului capitalului natural. Consecințele majore ale intensificării activităților economice ce exercită presiuni puternice asupra mediului se regăsesc într-o seamă de modificări semnificative de ordin calitativ și cantitativ în structura și funcționarea ecosistemelor.

Atât PNDR 2007 – 2013, cât și PNDR 2014 – 2020 (în prezent în forma de draft) sunt documentele în baza cărora se implementează măsuri în cadrul sectorului agricol și forestier care respectă principiile dezvoltării durabile, iar fondurile alocate măsurilor de mediu sunt substanțiale. De asemenea, prin Pilonul I PAC sunt aplicate măsuri (Codul pentru Bune Condiții Agricole și de Mediu - GAEC) care contribuie la dezvoltarea durabilă a sectorului agricol.

Deși s-au înregistrat progrese importante în unele domenii, de exemplu cu privire la finalizarea rețelei de zone protejate NATURA 2000 și în ceea ce privește reducerea poluării de la surse punctuale în corpurile de apă dulce, nu se poate afirma că obiectivul general de stopare a pierderii biodiversității până în 2011 a fost realizat.⁴² Până la 25% din speciile de animale sunt încă pe cale de dispariție și chiar speciile comune suferă în continuare din cauza lipsei de habitate corespunzătoare în afara zonelor protejate. Expansiunea urbană, dezvoltarea industrială și noile infrastructuri continuă să se răspândească într-un ritm rapid, adesea în detrimentul zonelor naturale rămase. Conversia terenurilor în scopul dezvoltării infrastructurii urbane, industriale, agricole, turistice sau transport, reprezintă cauza principala a pierderii de biodiversitate, ducând la degradarea, distrugerea și fragmentarea habitatelor și implicit la declinul populațiilor naturale.

Deși în scădere, impactul populației asupra mediului nu poate fi neglijat. Rata cu care oamenii **consumă resursele naturale** este direct proporțională cu standardul lor de viață. Creșterea nivelului de trai este asociată cu o presiune asupra resurselor neregenerabile (consum mai mare de apă), cu generarea unei cantități mai mari de deșeuri, cu extinderi ale zonelor locuite în zone cu potențial natural și deci cu un impact accentuat asupra mediului și implicit asupra biodiversității.⁴³

Turismul necontrolat practicat intens creează impact negativ asupra componentelor biodiversității, prin deteriorarea și degradarea florei sălbatice, perturbarea speciilor de animale, degradarea solurilor în pantă prin nerespectarea traseelor marcate, precum și prin câmpări și focuri deschise în locuri nepermise, aruncarea de deșeuri menajere în spațiile neamenajate în acest scop. Toate acestea au determinat o mare presiune asupra cadrului natural, ducând la degradarea acestuia, fiind necesară astfel implementarea conceptului de ecoturism, nu numai în ariile naturale protejate, ci și în afara acestora.⁴⁴

Presiuni antropice exercitate asupra biodiversității

În ceea ce privește presiunile antropice exercitate asupra biodiversității, acestea pot fi de 2 tipuri:

- Amenințări directe:

- pierderi de habitate și fragmentarea habitatelor din cauza urbanizării, dezvoltarea infrastructurii, exploatarea resurselor naturale;
- desecarea mlaștinilor sau utilizarea lor pentru culturi de specii alohtone (salcie energetică, plop euro-american de cultură, salcâm) în vederea obținerii profitului economic;
- abandonarea sistemelor tradiționale de folosire a terenurilor, în special în cazul pășunilor și fânețelor; arderea miriștilor; suprapășunatul;
- reducerea rezervelor de ape subterane, ca urmare a executării de lucrări hidrotehnice a determinat uscarea parțială sau totală a zeci de ha de pădure;
- supraexploatarea ecosistemelor și a speciilor: agricultura de tip industrial micșorează resursele solului și duc la eroziunea severă a versanților și la degradarea ecosistemelor;
- organizarea necorespunzătoare a activității de recoltare a fructelor de pădure și de vânătoare;
- pierderea de zone umede ca urmare a transformării acestora în terenuri agricole, folosirea neadecvată a zonelor umede, etc;

⁴² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

⁴³ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

⁴⁴ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

- pericolul plantelor invazive;
- poluarea: ploile acide afectează pădurile, iar eutrofizarea exercită o presiune negativă asupra zonelor umede;
- utilizarea apei de suprafață în sisteme tip microhidrocentrale, fără a menține debitul de servitute;
- defrișarea.

- **Amenințări indirecte:**

- depozitarea necontrolată de deșuri în zone protejate;
- parcurile eoliene: principalul impact pus în discuție pentru protejarea mediului este cel legat de impactul păsărilor zburătoare cu rotoarele turbinelor eoliene în mișcare, precum și perturbarea habitatului (la sol), dacă în areal se află colonii semnificative de păsări;
- existența unor conflicte între diverși utilizatori de terenuri: privatizarea pădurilor, slaba implementare și întărire a legislației privind protecția naturii, lipsa resurselor financiare și organizatorice ale instituțiilor implicate în conservarea biodiversității;
- slaba conștientizare a publicului;
- neacordarea atenției cuvenite educației ecologice în școli (Raportul Național privind starea mediului 2012, ANPM).

Ținând seama de importanța deosebită a capitalului natural și având în vedere dezvoltarea durabilă a colectivităților umane, este imperios necesară conservarea biodiversității, ca o condiție esențială pentru generațiile viitoare.

3.1.5. Zgomotul

Zgomotul în mediu afectează un număr mare de persoane, iar publicul îl consideră una dintre problemele majore de mediu. Acesta poate afecta populația atât fiziologic, cât și psihologic, fiind o componentă foarte importantă a factorului stres și poate crea nu doar disconfort, dar în timp se poate transforma și în factor de risc în producerea sau agravarea unor afecțiuni.

În studiul „Mediul European - Starea și Perspectiva SOER 2010” elaborat de Agenția Europeană de Mediu, se arată că aproximativ 40 % din populația care trăiește în cele mai mari orașe din UE- 27 pot fi expuse pe termen lung la zgomotul provenit de la traficul rutier, depășind 55 dB pe timp de zi, iar pe timp de noapte aproape 34 de milioane de persoane pot fi expuse la nivelurile medii de zgomot rutier de peste 50 dB. Ghidurile OMS pentru zgomotul de noapte pentru Europa recomandă ca oamenii să nu fie expuși la zgomotul de noapte mai mare de 40 dB, nivelul de zgomot de 55 dB fiind descris ca — pericol crescând pentru sănătatea publică.

Conform studiului privind “Impactul poluării sonore asupra stării de sănătate a populației”, efectuat în perioada 2010-2012 în cadrul programului de monitorizare a zgomotului urban⁴⁵, care a urmărit percepția subiectivă a disconfortului creat de zgomot, s-a constatat că pe primul loc se situează disconfortul sonor generat de zgomotul provocat de mijloacele de transport în comun (autobuze, auto, troleibuze, tramvaie) din traficul rutier (deranjând 84% din persoanele intervievate), urmat de traficul feroviar, aerian, naval. Conform studiului, prin măsurile privind reabilitarea termică a clădirilor de locuit, a crescut și confortul acustic, pe lângă cel termic, totuși în casele individuale resimt poluarea fonică cu o frecvență mai mare față de apartamentele din blocuri de locuit.

Problema zgomotului are relevanță destul de mare pentru POR, care prevede mai multe investiții care să contribuie la îmbunătățirea calității vieții și mediului. Astfel, în mod direct, prin activitățile prevăzute în cadrul:

- AXEI PRIORITARE 4 : Dezvoltare urbană durabilă
- AXEI PRIORITARE 6 : Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală

și în mod indirect, prin activitățile prevăzute în cadrul:

- AXEI PRIORITARE 3: Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice,

se urmărește o îmbunătățire a condițiilor de mediu referitoare la aspectul zgomotului.

Conform prevederilor Directivei nr. 2002/49/EC a Parlamentului și Consiliului European, transpusă în legislația națională prin HG 321/2005 privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiant, este necesară realizarea hărților strategice de zgomot, astfel:

- începând cu anul 2007 a început realizarea acestor hărți pentru: aglomerările cu mai mult de 250.000 de locuitori, drumurile principale care au un trafic mai mare de 6.000.000 de treceri de autovehicule pe an, căile ferate principale care au un trafic mai mare de 60.000 de treceri de trenuri pe an, aeroporturile civile care au un trafic mai mare de 50.000 de mișcări de aeronave pe an și porturi aflate în aglomerări cu mai mult de 250.000 de locuitori;
- începând cu anul 2012 a început realizarea acestor hărți pentru toate aglomerările, inclusiv pentru aeroporturile și porturile situate în interiorul acestora, precum și pentru drumurile principale și căile ferate principale.

Realizarea hărților strategice pentru infrastructura de transport este în sarcina unităților aflate în subordinea sau sub autoritatea autorității publice centrale pentru transporturi, care au în administrare infrastructuri rutiere, feroviare, aeroportuare și portuare aflate în administrarea lor. În baza informațiilor obținute din aceste hărți de zgomot se elaborează planurile de acțiune care includ măsurile de reducere și gestionare a zgomotului. Concluziile generale desprinse din informațiile furnizate de aceste hărți strategice de zgomot sunt:

⁴⁵ Ministerul Sănătății, Institutul Național de Sănătate Publică - Centrul Național de Monitorizare a Riscurilor din Mediul Comunitar

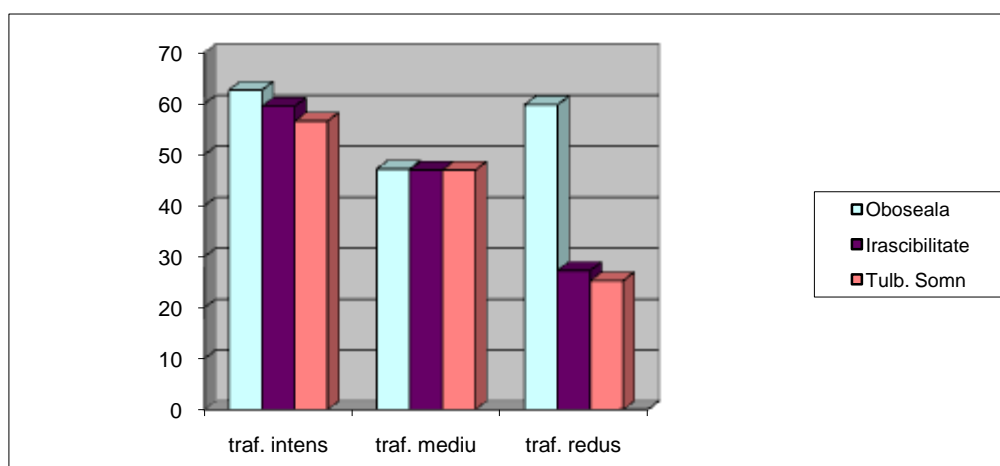
- sursa de zgomot care afectează zonele marilor aglomerări urbane este traficul rutier (inclusiv autovehiculele din transportul public) urmată de zonele industriale. Procentul persoanelor deranjate de zgomotul produs de traficul rutier din zone rezidențiale cu trafic intens este de două ori mai mare decât cel din zone rezidențiale cu trafic redus;
- zgomotul produs de traficul feroviar afectează populația prin expunerea la un nivel peste valoarea maxima admisă pe timp de zi și pe timp de noapte, în lungul căii de rulare, dar și în zona depourilor;
- populația este afectată de zgomotul produs de traficul aerian prin expunerea la un nivel de peste 60 db(A) în timpul zilei și de peste 50db(A) pe timp de noapte;
- nivelul de zgomot din porturi se resimte în special în incinta portuară, neavând impact asupra sănătății populației.

Astfel sectorul transporturi are o contribuție importantă la poluarea fonică, având în vedere rezultatele studiilor privind influența poluării sonore asupra sănătății populației realizate la nivel național, ceea ce este confirmat și de informațiile furnizate de hărțile strategice de zgomot.

În cadrul programului de monitorizare a zgomotului urban, efectuat de instituțiile de sănătate în anul 2012 s-au monitorizat 19 localități: Arad, Bacau, Baia-Mare, Botoșani, Brăila, Buzău, București, Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Ploiești, Pitești, Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara, conform cerințelor HG 321/2005 – privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiental, după criteriul populației cu peste 100.000 locuitori. Conform acestui studiu, așa cum s-a mai arătat și anterior pe primul loc se clasează disconfortul sonor generat de zgomotul provocat de traficul rutier atât de mijloacele de transport în comun (autobuze, troleibuze, tramvaie), cât și de autoturisme, fiind urmat de traficul feroviar, aerian, naval. Dintre localitățile luate în studiu în ordine descrescătoare, topul - celor mai zgomotoase orașe, pe nivel trafic, sunt prezentate în graficul de mai jos.

Conform datelor furnizate de Inspectoratul Național de Sănătate Publică, dintre afecțiunile întreținute și favorizate de zgomot, bolile cardio-vasculare au cea mai mare frecvență la persoanele adulte peste 60 ani (24%), iar bolile psihice declarate dețin o pondere mult mai mare la adulți cu vârsta peste 60 de ani (17,6%) față de adulții sub 60 ani. Pentru aceste afecțiuni zgomotul poate fi considerat ca un factor de risc, asociat cu rol de declanșare sau agravare în evoluția acestora. S-a evidențiat o frecvență mai mare a tulburărilor de auz (12,35%) la adulți cu vârsta >60 ani. În graficul de mai jos este prezentată situația simptomelor generate de diverse forme de trafic⁴⁶.

Grafic 7 Frecvența simptomelor pe categorii de trafic rutier⁴⁷

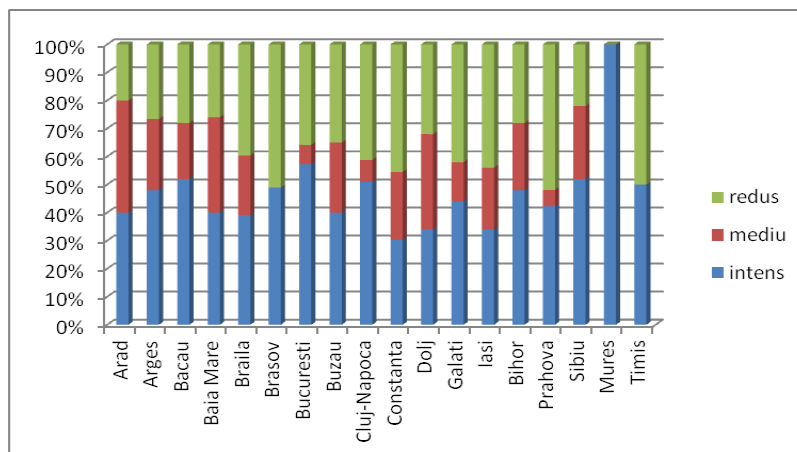
Procentul persoanelor deranjate de zgomotul produs de traficul rutier, din zone cu trafic intens, este de aproape 3 ori mai mare decât cel din zone rezidențiale cu trafic redus.

O altă activitate generatoare de zgomot, reclamată de circa o treime din locuitori se refră la disconfortul produs de activități de construcție și demolare ale clădirilor, precum și cu aceeași pondere, este reclamat zgomotul produs de activitățile comerciale.

POR vine astfel în întâmpinarea îndeplinirii cerințelor legislației europene din acest domeniu, în mod direct, prin Axele prioritare 4 și 6 și în mod indirect, prin axa prioritară 3, care prevede măsuri de reabilitare termică a clădirilor, care pot să contribuie la o mai bună izolare fonică și creșterea confortului din punct de vedere al zgomotului.

⁴⁶ Inspectoratul Național de Sănătate Publică

⁴⁷ Inspectoratul Național de Sănătate Publică

Grafic 8 Distribuția nivelului de zgomot produs de trafic pe județe⁴⁸

3.1.6. Starea de sănătate a populației

Starea de sănătate a populației parte integrantă a conceptului de dezvoltare durabilă. Sănătatea populației nu poate fi menținută fără existența unui mediu sănătos, fiind evidentă necesitatea de a reduce poluarea, îmbunătățind astfel calitatea vieții. Acțiunea mediului poluat asupra organismului uman este foarte variată și complexă și poate merge de la apariția unui simplu disconfort până la perturbări importante ale stării de sănătate. În capitolele anterioare a fost prezentată starea factorilor de mediu apă, aer, biodiversitate și consecințele alterării calității acestor factori de mediu asupra stării de sănătate a populației. Orice disfuncție a calității factorilor de mediu se poate reflecta în starea de sănătate a oamenilor.

În baza tratatului fondator, UE este obligată să garanteze că protecția sănătății populației este parte integrantă a tuturor politicilor sale și să coopereze cu statele membre pentru a ameliora sănătatea publică și pentru a preveni și elimina sursele de pericol la adresa sănătății fizice și mintale.

Pentru a-i proteja de presiunile exercitate asupra mediului și de riscurile asupra sănătății și bunăstării cetățenilor, UE a introdus măsuri menite:

- să garanteze furnizarea de apă potabilă și de îmbăiere curată;
- să amelioreze calitatea aerului și să reducă zgomotul
- să reducă sau să elimine efectele nocive ale produselor chimice;
- să reducă efectele gestionării incorecte a deșeurilor asupra sănătății oamenilor.

În strânsă corelare cu Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă – orizonturi 2013-2020-2030, care are ca obiectiv general promovarea unor servicii medicale de calitate în condiții de egalitate și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor la adresa sănătății, POR prevede în cadrul *axei prioritare 8 Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale, acțiuni menite să sporească creșterea accesibilității la serviciile medicale, deplasarea accentului către servicii preventive de sănătate și creșterea calității serviciilor medicale.*

Conform Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă – orizonturi 2013-2020-2030, va trebui continuată creșterea procesului de acoperire a populației cu servicii de baza cum ar fi asistența de urgență, creșterea cu 50% a accesului la servicii de asistență medico-sanitară (îngrijiri pe termen lung) a populației de vârstă a treia, creșterea acoperirii cu servicii paliative la 60% din necesar și cu servicii de asistență de psihiatrie comunitară la 70% din necesar.

Persista serioase diferențe în ceea ce privește accesul la serviciile medicale, atât sub aspect regional cât și social, cu o vulnerabilitate mai mare în rândul categoriilor defavorizate

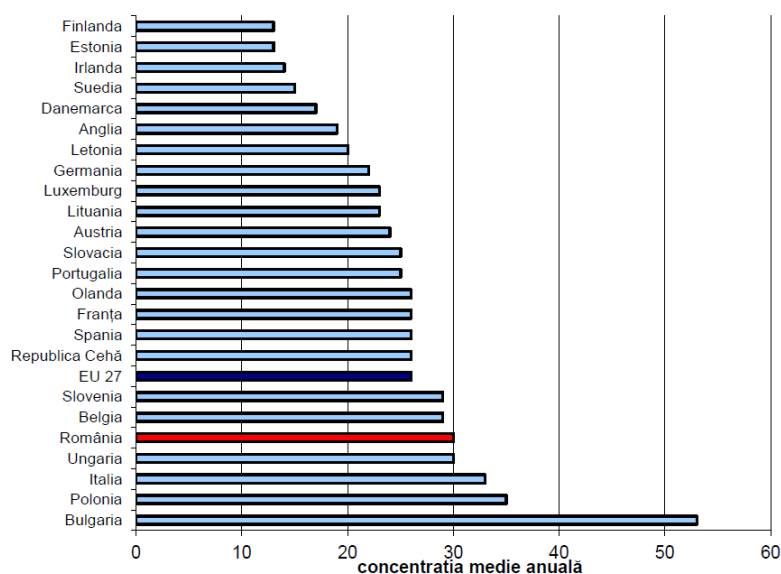
Conform Raportului “Profilul de sănătate pe baza indicatorilor comunitari ECHI EUROPEAN CORE HEALTH INDICATORS” realizat în anul 2011, pentru anul 2010 și dinamica 2001-2010 de către Institutul Național de Sănătate publică, starea de sănătate a populației a fost apreciată în baza a 88 indicatori de sănătate, grupați în 5 categorii:

- demografie și situație socio-economică
- stare de sănătate
- determinanți
- intervenții de sănătate: servicii
- intervenții de sănătate: promovare

⁴⁸ Inspectoratul Național de Sănătate Publică

În cadrul grupeii a III-a (Determinanți) este identificat indicatorul nr. 55 “Expuneri de mediu” care cuantifică expunerea medie anuală a populației urbane la poluare atmosferică (PM10). România se situează peste media UE 27, cu o expunere medie anuală de 30, față de 26 în EU, așa cum arată și graficul de mai jos⁴⁹.

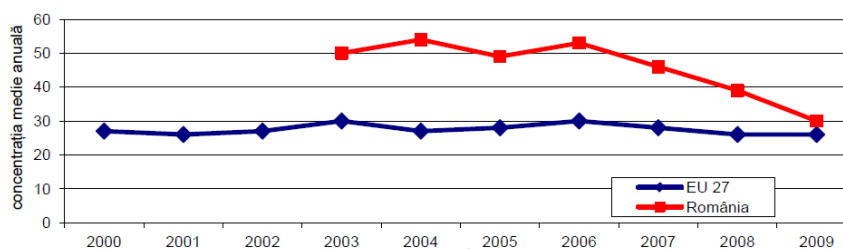
Grafic 9 Expunerea la PM10, populația urbană, UE, 2009

Sursă: ECHI – List of Indicators (http://ec.europa.eu/health/indicators/echi/list/index_en.htm)

Cu toate că datele în dinamică arată o scădere a poluării atmosferice în România, conform graficului de mai jos, situația prezentată, poate să fie viciată de lipsa datelor pentru perioada 2000-2003 pentru România.

Grafic 10 Expunerea la PM10, populația urbană, România, 2000-2009

Sursă: ECHI – List of Indicators (http://ec.europa.eu/health/indicators/echi/list/index_en.htm)

Conform documentului menționat mai sus, analiza stării de sănătate a populației României prin prisma indicatorilor ECHI și pe baza informațiilor din această bază de date a relevat **o stare de sănătate mai precară a populației României, comparativ cu nivelul UE 27**.⁵⁰ „Astfel, românii trăiesc mai puțin, au o natalitate mai redusă și o rată totală de fertilitate sub media UE. Cu toate acestea, fertilitatea este precoce la noi în țară, România având una dintre cele mai ridicate valori pentru născuții vii provenind din mame sub 20 de ani” spune Raportul “Profilul de sănătate pe baza indicatorilor comunitari ECHI EUROPEAN CORE HEALTH INDICATORS” 2011.

Prin prisma componentei negative a reproducerii, românii au o mortalitate peste medie, atât generală, cât și pe diferite cauze de boală. Prin prisma serviciilor de sănătate, **în România există mai puțină infrastructură** și mai puțin personal comparativ cu alte state din UE. **Sunt puțin reprezentate serviciile preventive**, în special serviciile de screening sau unele servicii intervenționale (ex. By-pass coronarian, PTCA), dar apare pe locuri fruntașe alte servicii medicale (ex. cezariana).

Sănătatea percepută de societatea civilă nu ne avantajează, România înregistrând procente ridicate pentru persoanele mulțumite și foarte mulțumite de sănătatea proprie (în opoziție cu indicatorii obiectivi) și ponderi foarte mici pentru problemele de sănătate autoraportate.

Analiza comparativă a determinantilor sănătății, inclusiv indicatorul de mediu, a relevat, niveluri de expunere mai mari comparativ cu UE, care au însă o tendință desrescătoare (ex. nivelul de poluare atmosferică urbană).

⁴⁹ ECHI – List of Indicators (http://ec.europa.eu/health/indicators/echi/list/index_en.htm)- Raportul “Profilul de sănătate pe baza indicatorilor comunitari ECHI EUROPEAN CORE HEALTH INDICATORS”

⁵⁰ Raportul “Profilul de sănătate pe baza indicatorilor comunitari ECHI EUROPEAN CORE HEALTH INDICATORS” 2011

Conform Raportului național de mediu 2012, elaborat de ANPM, România se situează printre țările cu cele mai scăzute valori pentru speranța de viață la naștere, din cele 27 de state membre ale UE (locul 22 pentru speranța de viață la bărbați și respectiv locul 25 la femei, în anul 2007).

Poluarea aerului și sănătatea populației

Poluarea aerului reprezintă modificarea calității aerului atmosferic, rezultată în urma apariției unor fenomene naturale, dar mai ales antropice, ce depășesc mecanismele de autoepurare ale aerului. Sursele de poluare ale aerului sunt de 2 tipuri:

- **Surse naturale:**
 - specifice anumitor zone (cunoscute și pentru care pot fi întreprinse măsuri de protecție ale populației, printr-o informare permanentă și un sistem de intervenție eficient): erupții vulcanice, incendii ale pădurilor, eroziunea solului produsă de curenții de aer, întinderile de deșert etc.;
 - fenomene naturale generale (care apar în anumite perioade, în funcție de condițiile atmosferice și hidrografice): descompunerea substanțelor organice cu degajarea unor gaze (CH₄, H₂S, NH₃, CO₂), deranjante prin miros și care se pot cumula uneori la valori periculoase.
- **Surse antropice:**
 - sistemele de încălzire locală;
 - activitățile industriale;
 - traficul.

În România, principalii poluanți atmosferici sunt particulele în suspensie (PM₁₀ și PM_{2,5}), oxizii de azot (NO_x), dioxidul de sulf (SO₂), monoxidul de carbon (CO), compușii organici volatili, benzenul și alte hidrocarburi nearse. În cazul poluanților atmosferici primul afectat este sistemul respirator, iar populația cea mai vulnerabilă face parte din categoria populației infantile și apoi a grupei de vârstă de peste 65 de ani.

Principalii indicatori de sănătate care pot fi influențați de poluarea aerului se referă la bolile respiratorii și cardiovasculare, mortalitatea fiind indicatorul cel mai fidel în evaluarea unui anumit proces. Mortalitatea standard prin bolile aparatului respirator, în anul 2010, la nivel european a înregistrat un nivel minim în Estonia 21,75 ‰ și unul maxim în Republica Moldova de 71,82 ‰. România s-a situat peste media europeană (45,74 ‰) și cea a Uniunii Europene (43,17 ‰) cu o mortalitate standard de 749,01 ‰⁵¹.

POR, prin axele prioritare:

- AXA PRIORITARĂ 3: Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice
- AXA PRIORITARĂ 4 : Dezvoltare urbana durabila
- AXA PRIORITARĂ 6 : Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală
- AXA PRIORITARĂ 8 : Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale

vine în sprijinul îndeplinirii cerințelor legislației europene din acest domeniu de a reduce impactul negativ asupra sănătății populației, generat de calitatea necorespunzătoare a aerului.

Poluarea apei și starea de sănătate a populației

Cele mai frecvente probleme de sănătate legate de calitatea necorespunzătoare a apei potabile sunt îmbolnăvirile datorate consumului de apă din fântâni contaminate cu nitrați și nitriți, peste pragurile de concentrație admise, manifestările fiind mai frecvente în cazul copiilor.

Cu toate că în cadrul POR nu sunt prevăzute activități care să aibă directă legătură cu acest domeniu, menționăm că unele proiecte, în special propuse în cadrul axei prioritare 2 *Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii (cu ambele priorități de investiții)* pot să constituie surse punctiforme de poluarea a apei. Nu sunt de neglijat nici investițiile menționate în cadrul axei 7 *Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului*, în situația în care nu sunt respectate toate reglementările privind asigurarea sistemelor de epurare a apelor uzate de la obiectivele turistice, acestea putând constitui surse punctiforme de poluare a freaticului în zonă.

Conform Raportului Național privind Starea Mediului, la nivelul anului 2012, procentul populației aprovizionate în sistem centralizat în zone cu peste 5.000 de locuitori sau cu un volum de distribuție de peste 1.000 mc/zi a fost de 48%. Parametrii monitorizați conform Legii 458/2002 republicate și conform H.G.R. nr. 974/2004, au fost *Escherichia coli*, Enterococi, Cianuri totale, Crom total, Cupru, Fluor, Nichel, Nitrați, Nitriți la ieșirea din stația de tratare, Nitriți în rețeaua de distribuție, Nitrat/Nitrit (NO₃-/ NO₂-), Plumb, Aluminiu, Amoniu, Bacterii coliforme, Cloruri, *Clostridium*, *perfringens*, Conductivitate, Culoare, Fier, Gust, Miros, Număr de colonii la 22°C și 37°C, Oxidabilitate, pH, Turbiditate. Neconformitățile identificate au fost prezentate în tabelul 11. Așa cum se vede și din acest tabel, în anul 2012, neconformități s-au înregistrat la indicatorii de potabilitate: *Escherichia coli*, Enterococi, bacterii coliforme, fier, mangan, nitrați și turbiditate.

⁵¹ Comparații internaționale privind statistica demografică și sanitară, Institutul Național de Sănătate Publică, Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică, 2012, p. 6 http://www.ccss.ro/public_html/sites/default/files/Comparatii%20internationale%202012_0.pdf

Cu toate acestea, în perioada 2011-2012 în România nu au fost raportate epidemii hidrice în rândul populației (infecțioase sau neinfecțioase).

Deșeurile și starea de sănătate a populației

Aspectele relevante pentru POR în legătura cu gestionarea deșeurilor sunt prezentate în capitolul de mai jos, 3.1.8. Totuși, în contextul stării de sănătate a populației, amintim că există 2 tipuri de riscuri referitoare la acest subiect:

- Riscurile directe - legate de prezența în deșeuri a organismelor patogene (bacterii, virusuri, protozoare, helminți), a substanțelor organice în descompunere cu formare de compuși intermediari rău mirositori și cu potențial toxic, și a substanțelor chimice toxice prin ele însele, generatoare de boli infecțioase și de intoxicații, frecvent cu caracter epidemic;
- Riscuri indirecte - se datorează impurificării surselor de apă și implicit a alimentelor, prin gospodărirea neigienică a deșeurilor.

Studiile despre modul în care cetățenii percep starea de sănătate în legătură cu subiectul deșeurilor, situează colectarea și eliminarea deșeurilor pe unul din primele locuri, imediat după alimentarea cu apă și energie electrică. Managementul deșeurilor municipale și asimilabile din comerț, industrie, instituții, deșeurile din construcții și demolări rezultate la nivelul țării, constituie o problemă din punct de vedere al impactului asupra factorilor de mediu (sol, ape de suprafață și ape subterane, fauna și floră) și implicit și asupra sănătății populației.

În prezent cele mai multe depozite de deșeuri au capacitățile de depozitare depășite și au avut termene de închidere, conform legislației în domeniul deșeurilor. Sistemele integrate de management a deșeurilor încă nu au fost puse în funcțiune la nivelul tuturor județelor, existând, în unele cazuri, serioase întârzieri.

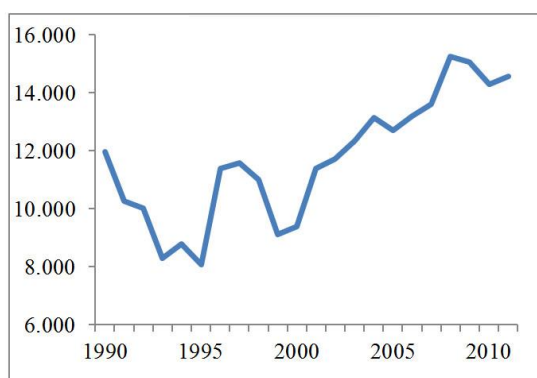
Conform SNDG 2013-2020, până în anul 2015 se prevede crearea a 30 sisteme integrate de gestionare a deșeurilor la nivel regional/județean, închiderea a 1.500 depozite mici situate în zone rurale și a 150 depozite vechi în zonele urbane, realizarea a 5 proiecte pilot pentru reabilitarea siturilor contaminate istoric; asigurarea unor servicii îmbunătățite de salubritate și management al deșeurilor pentru un număr de 8 milioane locuitori.

Prioritățile de investiții ale POR nu prevăd acțiuni directe legate de managementul sau gestionarea deșeurilor. Dacă însă vorbim de impactul activităților propuse de POR în cadrul axelor prioritare, se constată că fiecare axă prioritară, prin implementarea activităților din cadrul ei, poate să genereze un impact asupra mediului și asupra sănătății, dacă nu sunt luate măsuri corespunzătoare de gestionare a deșeurilor.

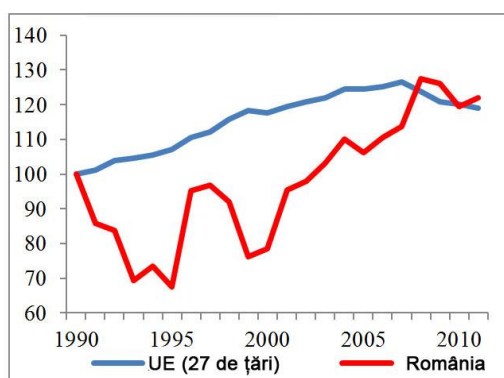
3.1.7. Transportul

În România, ca procent din emisiile totale de gaze cu efect de seră din toate sectoarele, sectorul transporturilor reprezintă 11,8 % (cifre din 2011). Deși acest procent este mai mic decât media UE de 20,2%, el crește mai repede decât aceasta. Această tendință ascendentă constantă de la începutul acestui secol este în special demnă de remarcat. Figurile de mai jos indică creșterile de-a lungul timpului, precum și comparația acestora cu UE-27. În cadrul diferitelor moduri de transport, transportul rutier este sursa mării majorități a emisiilor de gaze cu efect de seră din sectorul transporturilor, fiind răspunzător de 93 % din emisiile generate de transportul intern. Aceasta este o proporție similară cu media UE-27 de 94%⁵².

Grafic 11 Emisiile GES generate de transportul intern din România (1000 tone CO₂)

Grafic 12 Tendințele privind emisiile comparate cu UE 27 (2000=100)

Din totalul emisiilor de NO_x se apreciază că circa 38% se datorează transportului rutier. Alte tipuri de emisii provenite din sectorul transport sunt compușii organici, pulberile și metalele grele.

⁵² Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

Transportul public care include transportul feroviar (atât de marfă cât și de călători) este considerat a fi principalul mijloc de transport durabil alături de eforturile individuale dintre care principale sunt mersul pe bicicletă și mersul pe jos.

Deteriorarea transportului public și a transportului feroviar au accentuat utilizarea transportului rutier care reprezintă principala sursă de poluare în orașe. Actorii economici din România și-au manifestat preferința de a utiliza transportul rutier deși, din păcate, datorită drumurilor și străzilor care nu pot face față unei asemenea schimbări drastice economia suferă datorită blocajelor în trafic și indirect datorită poluării exacerbate de multiplicarea autovehiculelor. Transportul urban reprezintă o parte importantă a deplasărilor generale din cadrul sectorului de transport din România. Aproximativ 54 % din populația țării trăiește în orașe mici și mari, conform recensământului național din 2011.⁵³ Transportul în interiorul zonelor urbane reprezintă o parte vitală a funcționării acestor zone ca entități economice și sociale. Există nouă orașe în România cu peste 200.000 de locuitori, iar congestionarea constituie o problemă în creștere în mai multe orașe, pe măsură ce numărul autoturismelor în proprietate personală crește. Numărul utilizatorilor transportului public din multe orașe și orașe mici din România este în scădere, cu o creștere corespunzătoare a numărului de autoturisme în proprietate privată. De exemplu, în Ploiești, utilizatorii transportului public au scăzut de la 7 milioane de deplasări pe lună în 2011 la 6,7 milioane în 2012. Lipsa fondurilor rămâne o problemă serioasă pentru orașele care fac eforturi conjugate de a inversa această tendință prin modernizarea infrastructurii și a serviciilor. În ceea ce privește mersul cu bicicleta, există infrastructură pentru bicicliști în unele orașe, dar este în general neregulată, nu formează o rețea unitară și este de multe ori prost întreținută.

POR vine în întâmpinarea problemelor prezentate mai sus, în mod direct, prin măsuri concrete de îmbunătățire a acestui domeniu și cu efecte pozitive asupra mediului (diminuarea poluanților rezultați din trafic, îmbunătățirea calității aerului, reducerea zgomotului în aglomerările urbane etc), în cadrul mai multor axe prioritare:

- AXA PRIORITARĂ 6 : Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală,
- AXA PRIORITARĂ 4: Dezvoltare urbană durabilă, prioritatea de investiții 4.3 *Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului.*
- AXA PRIORITARĂ: Dezvoltare urbană durabilă, prioritatea de investiții 4.2 *Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor*

Cu toate acestea, prioritățile de investiții care presupun extinderea, modernizarea, dezvoltarea de capacități industriale, precum și cele care se referă la promovarea turismului pot avea un impact negativ asupra mediului ca urmare a creșterii traficului și generării unor emisii suplimentare.

Rețeaua rutieră asigură accesul în majoritatea localităților țării, densitatea rețelei fiind de 0,64 km/km²; lungimea rețelei este de 73.435 km (exclusiv ștradală), din care 16.552 km (20,1%) drumuri naționale, 35.221 km (42,8%) drumuri județene și 30.613 km (37,1%), drumuri comunale. Totodată, unele din drumurile naționale fac parte din categoria Drumurilor Europene, fiind 4.672km de drumuri Europene ce trec prin România, ele fiind : E58; E60; E68; E70; E79; E81; E85; E87 (Clasa A); E574; E576; E577; E578; E581; E583; E584; E671; E673; E675; E771 (clasa B).

Infrastructura feroviară acoperă, practic, întreg teritoriul țării, cu o densitate a liniilor de exploatare de 46,1km/1000km², asigurând legătura cu toate rețelele feroviare ale țărilor vecine; lungimea rețelei este de 10.981km, din care 2.965km (27,0%) linie dublă, 3.942km (35,9%) linie electrificată, majoritatea având ecartament standard de 1.435mm; rețeaua este deservită în teritoriu de 1.051 stații și halte feroviare, 50 depouri și remize de locomotive, 120 revizii de vagoane și ateliere de zonă și 106 secții de întreținere a liniilor, lucrărilor de artă și a instalațiilor de centralizare și telecomunicații. Rețeaua CFR fiind a patra ca mărime în Europa⁵⁴.

Principale porturi ale României⁵⁵:

- **porturi la Marea Neagră** - Constanța (cel mai mare port românesc), Mangalia, Midia-Năvodari și Sulina;
- **porturi la Dunăre** - Moldova Nouă, Orșova, Drobeta-Turnu Severin, Calafat, Corabia, Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Cernavodă, Hârșova, Măcin, Brăila, Galați, Tulcea;
- **porturi pe Canalul Dunăre-Marea Neagră**: Cernavodă, Medgidia, Basarabi, Agigea-Constanța Sud.

Rețeaua de căi navigabile se situează în întregime în partea de sud și sud-est a României cu o densitate de 6,5km/1000 km²; lungimea rețelei este de 1.779km din care 1.075km Dunărea navigabilă internațională, 524km brațele navigabile ale Dunării și 91km căi navigabile artificiale (Canalele Dunăre-Marea Neagră și Poarta Albă-Năvodari); în rețeaua de căi navigabile interioare și Marea Neagră sunt integrate 35 porturi, din care 3 porturi maritime, 6 porturi fluvio-maritime și 26 porturi fluvial.

Tipul de investiții propuse de POR în domeniul transportului sunt concentrate în cadrul axelor 4 și 6 și se referă la:

- reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene care asigura conectivitatea, directă sau indirectă cu rețeaua TEN - T. Principala acțiune propusă se referă la investiția de bază în structura căii de rulare, având drept scop mărirea vitezei de deplasare, creșterea portanței, îmbunătățirea sistemelor și marcajelor de semnalizare și siguranță rutieră etc. (axa 6)

⁵³ <http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/>

⁵⁴ <http://cfrsa.infofer.ro> și <http://www.mt.ro/web14/documente/statistici/statistici-feroviar.pdf>

⁵⁵ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

- realizarea de variante ocolitoare, cu statut de stradă urbană, în orașele mici și mijlocii care nu au șosele de centură, pentru devierea tranzitului auto și traficului greu (axa 4).
- construcția / modernizarea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean conexe cu drumul județean respectiv. Pentru localitățile aflate pe traseul drumului județean, cu un trafic intens, și unde situația din teren o permite, se pot construi variante ocolitoare sau moderniza drumuri locale (care devin parte a traseului de drum județean prin reclasificare) care să asigure devierea traficului în afara localităților respective, având drept beneficii creșterea vitezei de deplasare și mărirea gradului de siguranță al tuturor participanților la trafic. (axa 6)
- construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/noduri rutiere (construirea doar pentru asigurarea conectivității directe la autostrazi TEN T a drumurilor județene) și construirea pasarelelor pietonale. (axa 6)
- devierea și modernizarea rețelelor de apă, electricitate, gaze și canal, telefonie aflate în corpul/ampriza drumului. (axa 6)
- amenajări pentru protecția mediului (inclusiv perdele forestiere cu rol de protecție împotriva alunecărilor de teren, a înzăpezirii sau a poluării cu gaze sau fonice) pe lungimea drumului județean modernizat/reabilitat, stabilizări de structuri ale drumurilor județene în zone supuse pericolului de alunecare. (axa 6)
- planuri de mobilitate urbană durabilă pentru a limita emisiile gazelor cu efect de seră datorită transportului motorizat. (axa 4)
- achiziționarea de material rulant electric/vehicule ecologice pentru unitățile administrativ teritoriale. (axa 4)
- dezvoltarea parcului de mijloace de transport cu vehicule noi, nepoluante, cu facilități pentru persoanele cu mobilitate redusă și sisteme de supraveghere video (pentru creșterea gradului de siguranță al pasagerilor) va oferi oportunități îmbunătățite potențialilor pasageri noi, oferind o alternativă viabilă și confortabilă utilizării autoturismelor personale. (axa 4)
- modernizarea/ reabilitarea/ extinderea traseelor de transport electric (tramvai/troleu/autobuz electric sau hibrid), incluzând calea de rulare și spațiile conexe (rețeaua de străzi pe care operează mijlocul de transport, inclusiv trotuare/refugii/stații) și infrastructura tehnică aferentă. (axa 4)
- modernizarea materialului rulant electric existent (tramvaie) pentru unitățile administrativ teritoriale. (axa 4)
- realizarea de trasee separate exclusive pentru vehiculele de transport public, cu scopul creșterii frecvenței serviciilor atât în orele de vârf, cât și în afara lor. (axa 4)
- îmbunătățirea stațiilor de transport public existente, inclusiv realizarea de noi stații și terminale. (axa 4)
- realizarea de artere rutiere alternative subterane sau supraterane. (axa 4)

Alte măsuri, menite să reducă presiunea traficului asupra sănătății oamenilor și protecției mediului, propuse de ROP, constau în:

- construirea/amenajarea de piste pentru biciclete în intravilanul localităților traversate de drumul județean, construirea/amenajarea/reabilitarea traseelor pietonale (trotuare) în intravilanul localităților traversate. Pentru creșterea siguranței deplasărilor velo și pietonale se vor realiza (acolo unde situația din teren o permite) piste separate pentru bicicliști, precum și trotuare care să faciliteze deplasările pietonale în afara părții carosabile.
- crearea de zone și trasee pietonale.
- realizarea de sisteme de monitorizare video bazat pe instrumente inovative și eficiente de management al traficului.
- realizarea de sisteme de e - ticketing pentru călători și parcări.
- realizarea de perdele forestiere, alineamente de arbori (cu capacitate mare de retenție a CO₂)

3.1.8. Deșeurile

Deoarece orice activitate umană sau industrială au drept consecință generarea de deșeuri, acest aspect de mediu este relevant *pentru toate axele prioritare ale POR*. Deșeurile nu determină numai greutate și costuri ridicate de colectare, transport, valorificare, eliminare, ci și potențiale riscuri pentru sănătate. În plus, generarea de deșeuri este în strânsă legătură cu consumul de reurse naturale.

În anul 2010, Comisia Europeană a lansat Strategia *Europa 2020 – o strategie pentru creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*, cu scopul de a ghida dezvoltarea economică a UE în următorii zece ani. Noua strategie are ca obiectiv general transformarea UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, pentru a oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și pentru a asigura coeziunea economică, socială și teritorială a Uniunii.

Obiectivele strategiei sunt puse în aplicare printr-o serie de inițiative emblematice care abordează principalele priorități. Una dintre aceste inițiative emblematice este **„O Europă eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor”**, cu rolul de a transforma economiile Europei în economii mai solide și mai durabile prin utilizarea mult mai eficientă a tuturor resurselor naturale și a deșeurilor.

În anul 2012, Uniunea Europeană a publicat un raport-analiză cu privire la performanța managementului deșeurilor în statele membre UE. Scopul inițiativei a fost de a contura diferențele între statele membre UE cu privire la managementul deșeurilor. Analiza prezintă statele europene cu cele mai mici, respectiv cu cele mai mari lipsuri în implementarea politicilor de protecție a mediului înconjurător. Principalele elemente analizate rezumă implementarea practică a managementului deșeurilor, aplicarea instrumentelor economice și de reglementare în etapele de gestionare a deșeurilor, existența infrastructurii pentru prelucrare, calitatea planificării managementului deșeurilor, îndeplinirea obiectivelor și a procedurilor privind încălcarea dreptului comunitar.

Aceste elemente au fost evaluate cu ajutorul a **18 criterii pentru fiecare stat** membru, luând în considerare sursele UE, de la nivel național sau regional (baze de date EUROSTAT), iar statele membre au fost clasificate în 3 grupuri.

Conform acestui studiu România se află în cel de al treilea grup, cu cele mai mari lipsuri în implementare managementului deșeurilor, atingând un scor între **3 și 18 puncte (față de maximum de încadrare 31 și 39, puncte al primului grup)**. Grupul include, alături de România: Bulgaria, Cipru, Republica Cehă, Estonia, Grecia, Italia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia și Slovacia. Acest grup evidențiază deficiențe severe, la nivelul tuturor criteriilor incluzând politicile de prevenire a deșeurilor (exceptție face Polonia).

Performanța scăzută este reflectată de lipsa aplicării instrumentelor economice și de reglementare pentru a evita depozitarea deșeurilor și adaptarea insuficientă a infrastructurii la cerințele UE. Aceste state membre sunt extrem de dependente de depozitare, alte opțiuni de tratare sunt rareori aplicate. Depozitarea deșeurilor nu este limitată sau interzisă pentru deșeurile municipale și, prin urmare, o cantitate mare de deșeurii biodegradabile sunt eliminate în depozite. În jumătate din aceste state membre, rețeaua de colectare a deșeurilor municipale nu este suficient dezvoltată, astfel încât toate așezările, urbane sau rurale să fie deservite. Niciunul dintre aceste state membre nu a confirmat o prognoză privind tratarea deșeurilor. Prognozele realizate se limitează la estimările generării de deșeurii⁵⁶.

Cele mai importante probleme legate de gestionarea deșeurilor în relație cu POR sunt:

- Colectarea deșeurilor menajere de la populație se efectuează neselectiv; ajung pe depozite deșeurii amestecate ca atare, pierzându-se astfel o mare parte a potențialului lor util (hârtie, sticlă, metale, materiale plastice etc.).
- Managementul deșeurilor din construcții și demolări încă nu are o abordare unitară la nivelul întregii țări. Deși au existat mai multe propuneri de acte normative care să reglementeze acest domeniu, în strictă legătură cu eliberarea autorizațiilor de construire, încă nu a apărut un act normativ special pentru acest flux major de deșeurii.
- Exisă posibilitatea amplasării unor spații de stocare temporară a deșeurilor rezultate în urma unor activități POR în locuri sensibile (în apropierea locuințelor, a apelor de suprafață sau subterane, a zonelor de agrement).
- Dezvoltarea unor proiecte în zone turistice, fără asigurarea infrastructurilor corespunzătoare de deșeurii, va avea cu siguranță un impact negativ.
- Prin dezvoltarea unor capacități de producție vor fi generate cu siguranță cantități suplimentare de deșeurii. Luarea în considerare a legislației UE în domeniul deșeurilor, încă din faza de proiectare a produselor, ar putea reprezenta și un criteriu de selecție al proiectelor, în cadrul POR.
- Construirea de noi capacități de infrastructură medicală va avea drept consecință generarea de cantități suplimentare de deșeurii medicale, care trebuie gestionate în condiții de siguranță pentru om și mediu.
- Din construcții, reabilitări de clădiri, reabilitări ale instalațiilor termice și electrice vor rezulta cantități importante de deșeurii de construcții care trebuie gestionate conform reglementărilor în vigoare.

Deșeurile municipale

În anul 2010, cantitatea de deșeurii municipale colectată a fost de 7,07 milioane tone, din care 5,82 milioane tone au fost colectate prin intermediul serviciilor proprii specializate ale primăriilor sau ale firmelor de salubritate, înregistrând o scădere de aproximativ 16% față de cantitatea de deșeurii municipale generată în anul 2009. Din cantitatea totală de deșeurii municipale colectată, 78,5% este reprezentată de deșeurii menajere și asimilabile. Pentru populația care nu este deservită de servicii de salubritate, cantitatea totală de deșeurii generată (și necolectată) se calculează potrivit indicatorilor de generare stabiliți de Planurile Regionale de Gestionare a Deșeurilor, și anume: 0,9 kg/persoană/zi în mediul urban și 0,4 kg/persoană/zi în mediul rural⁵⁷.

Cantitatea de deșeurii municipale generate precum și metodele de tratare a acestora variază semnificativ între statele membre. În 2010, statele membre cu cea mai mare pondere a deșeurilor municipale depozitate au fost Bulgaria (100% din deșeurii tratate), România (99%), Lituania (94%) și Letonia (91%)⁵⁸.

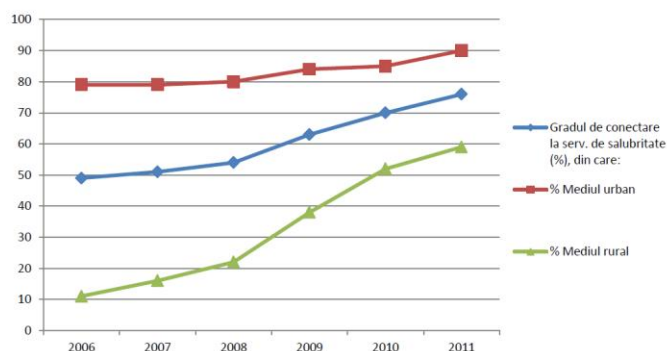
Trebuie menționat faptul că, în România, colectarea deșeurilor municipale nu este generalizată la nivelul țării. Conectarea la serviciul de salubritate a crescut an de an, ajungând în anul 2011 la un grad de conectare de 76% (90% în mediul urban și 59% în mediul rural).

În anul 2011, cantitatea de deșeurii municipale colectată prin intermediul serviciilor proprii specializate ale primăriilor sau ale firmelor de salubritate a fost de 5,085 milioane tone. Din cantitatea totală de deșeurii municipale colectată, 76,6% este reprezentată de deșeurii menajere și asimilabile.

⁵⁶ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

⁵⁷ Raportul național privind starea mediului 2011 (ANPM)

⁵⁸ Eurostat

Grafic 13 Evoluția gradului de conectare la serviciul de salubritate în perioada 2006-2011⁵⁹

În tabelul de mai jos sunt prezentate cantitățile de deșuri municipale colectate, pe principalele categorii de deșuri, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2011.

Tabelul 12 Cantitățile de deșuri municipale colectate, pe principalele categorii de deșuri, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2011 (mii tone)⁶⁰

Regiuni de dezvoltare	Total	Deșuri menajere și asimilabile	Deșuri din servicii municipale	Deșuri din construcții și demolări
Nord-Est	613,25	483,30	43,95	86
Sud-Est	852,43	692,90	127,03	32,5
Sud-Muntenia	645,45	490,83	64,27	90,35
Sud-Vest Oltenia	286,82	251,22	24,00	11,6
Vest	565,28	428,28	69,05	67,95
Nord-Vest	567,75	424,20	105,70	37,85
Centru	634,80	499,48	80,47	54,85
București-Ilfov	919,30	623,45	145,16	150,69
Total	5085,08	3893,66	659,64	531,78

În perioada 2004-2012 au sîstat activitatea de depozitare 190 depozite municipale neconforme, care trebuie să sisteze activitatea conform perioadelor de tranziție aprobate de UE (prevăzute în H.G. nr. 349/2005 privind depozitarea deșeurilor). În anul 2011 erau 31 depozite conforme în operare, iar în anul 2012 au fost autorizate 2 depozite conforme pentru deșuri municipale⁶¹. Concomitent cu sistarea depozitării pe depozitele neconforme, au fost realizate stații de transfer și sortare care au preluat deșeurile colectate din localitățile în care a fost sistată activitatea pe depozitele neconforme. Astfel în cursul anului 2012 au fost în operare un număr de 100 de stații de transfer și/sau sortare.

Din totalul cantității de deșuri municipale, cea mai mare parte o reprezintă deșeurile menajere și deșeurile asimilabile celor menajere (circa 72%), iar **aproximativ 45% din acestea o reprezintă deșeurile biodegradabile**. Conform datelor publicate în Raportul național privind starea mediului pe anul 2012 se observă o tendință descrescătoare a cantității de deșuri biodegradabile de cca 37%, față de anul 1995, în principal datorită aplicării mecanismului financiar prevăzut de legislația fondului de mediu din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu. Pe de altă parte, continuarea reducerii cantității de deșuri biodegradabile generate în anul 2011, comparativ cu anul 2010, se datorează extinderii colectării selective a deșeurilor de hârtie, carton și a deșeurilor biodegradabile din spațiile verzi, parcuri și alte zone. În anul 2012, la nivel național, erau autorizate circa 70 de instalații și platforme pentru compostarea deșeurilor biodegradabile municipale, iar circa 50 de instalații și platforme de compostare erau în diferite stadii de realizare și de reglementare din punct de vedere al protecției mediului.

Deșeurile industriale

În cursul anului 2011, cantitatea de deșuri generate de industria extractivă, energetică și prelucrătoare a fost de cca. 213 milioane tone, din care, cea mai mare parte (peste 90%) sunt deșuri rezultate din activitățile de extracție (minerit). Deșeurile periculoase, generate în anul 2011, în cantitate de 419.300 tone, au reprezentat circa 0,2% din totalul deșeurilor generate (inclusiv deșuri din industria extractivă). Majoritatea deșeurilor periculoase au fost eliminate prin depozitare, restul fiind valorificate sau eliminate prin co-incinerare sau incinerare în instalațiile proprii ale generatorilor sau în instalații specializate aparținând operatorilor privați.

În cursul anului 2012, au fost în operare 30 de depozite pentru deșuri industriale periculoase și nepericuloase, din care:

- 6 depozite pentru deșuri industriale periculoase, din care:
 - 4 depozite conforme ale operatorilor economici care își depozitează propriile deșuri;

⁵⁹ Agenția Națională pentru Protecția Mediului Raportul național privind starea mediului 2011

⁶⁰ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

⁶¹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

- 2 depozite zonale conforme, unul în județul Ialomița, operat de SC VIVANI SALUBRITATE SA Slobozia și unul în județul Prahova, operat de SC ECOMASTER Servicii Ecologice SRL.
- 24 depozite pentru deșeurile industriale nepericuloase, din care:
 - 10 depozite conforme pentru deșeurile industriale nepericuloase;
 - 12 depozite care utilizează instalații de "hidro-transport" a deșeurilor sau care depozitează deșeurile în stare lichidă și deșeurile cu proprietăți corozive, oxidante;
 - 2 iazuri de decantare.

Pentru incinerarea deșeurilor industriale, pe parcursul anului 2012 au funcționat:

- 8 instalații de incinerare/coincinerare aparținând la 8 operatori privați din industrie, care incinerează/coincinerează propriile deșeurile periculoase;
- 15 instalații existente pentru incinerarea deșeurilor periculoase aparținând operatorilor privați care incinerează pentru terți;
- 7 instalații de co-incinerare în cuptoare de ciment - autorizate pentru tratarea deșeurilor periculoase solide și lichide.

O altă importantă problemă de mediu este reprezentată de o serie de halde de steril și iazuri de decantare din industria minieră (unele fiind cuprinse în Tratatul de Aderare a României la Uniunea Europeană), care trebuie închise și ecologizate din cauza potențialului de risc ridicat. Până în prezent, din cauza fondurilor insuficiente, autoritățile au recurs doar la punerea lor în siguranță și conservare.

Fluxurile speciale de deșeurile, cum ar fi deșeurile de echipamente electrice și electronice, ambalajele, bateriile și acumulatorii, uleiurile sau vehiculele scoase din uz sunt reglementate prin acte normative dedicate acestor domenii.

Deșeurile medicale (relevante mai ales din perspective axei prioritare 8 *Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale*) sunt monitorizate prin intermediul Ministerului Sănătății, prin Institutul Național de Sănătate Publică București.

Cantitatea de deșeurile periculoase rezultate din activitatea medicală generată și raportată de către unitățile sanitare cu paturi publice și private înregistrează o tendință de scădere în perioada 2007-2012, ajungând de la 14080 tone/an în 2007 la 8926 tone/an în 2012. Trebuie menționat faptul că scăderea de 17% dintre anii 2010 și 2011 a fost cauzată de desființarea, comasarea și transformarea în cămine de bătrâni a unui anumit număr de spitale, în baza unor reglementări emise de Ministerul Sănătății.

La nivelul anului 2012, cantitatea de deșeurile periculoase rezultate din activitatea medicală, **incinerată** în incineratoare zonale este de **5811 tone/an**. Cantitatea de deșeurile periculoase rezultată din activitatea medicală **tratăată prin decontaminare termică la temperaturi scăzute** (în stații de neutralizare și în echipamente de neutralizare proprii unităților sanitare), pentru anul 2012 este de **2071 tone/an**. Din aceasta cantitate, 1740,57 tone/an este tratată prin decontaminare termică în stații de neutralizare ce funcționează în sistem centralizat, iar 330,26 tone/an în echipamente de neutralizare amplasate în unități sanitare. După tratare, prin sterilizare termică, în ambele cazuri, deșeurile sunt apoi depozitate în depozitul de deșeurile nepericuloase din regiunea respectivă.

Politicele UE privind gestionarea deșeurilor își propun să reducă impactul deșeurilor asupra mediului și sănătății și să îmbunătățească eficiența energetică a statelor membre UE. Pentru a fi eficient, acest impact trebuie redus în fiecare stadiu din durata de exploatare a resursei.

Obiectivul pe termen lung al acestor politici este de a reduce cantitatea de deșeurile generate și, atunci când generarea deșeurilor nu poate fi evitată, de a promova utilizarea acestora ca resursă și de a obține niveluri mai ridicate în ceea ce privește reciclarea și eliminarea lor în condiții de siguranță.

Directiva cadru privind deșeurile (2008/98/CE) a deschis deja drumul către o nouă gândire în ceea ce privește gestionarea deșeurilor. Aceasta stabilește o răspundere extinsă a producătorului și descrie factori puternici și inovatori de stimulare a unei producții sustenabile, ținând seama de întregul ciclu de viață al produselor.

Economia UE utilizează în fiecare an 16 tone de materiale pe cap de locuitor, din care 6 tone devin deșeurile, jumătate dintre acestea mergând la eliminare. În cazul în care aceste deșeurile nu pot fi evitate, Comisia Europeană îi îndeamnă pe cei implicați să le reutilizeze, să le recicleze și să le recupereze pe cele care pot fi o resursă valoroasă.

3.1.9. Solurile

În scopul utilizării durabile și valorificării superioare a solului, ca resursă, se impune asigurarea condițiilor naturale necesare printr-o abordare integrată a utilizării terenurilor, în cadrul tuturor documentelor programatice.

POR nu prevede acțiuni directe referitoare la îmbunătățirea calității solurilor, dar în cadrul axei prioritare 4 *Sprrijinirea dezvoltării urbane*, mai precis în cadrul priorității de investiții 4.3 *Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului*, sunt enumerate și posibile proiecte care să vizeze regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate pentru a facilita creșterea activității economice, reincluderea în circuitul social sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor, crearea condițiilor necesare pentru o dezvoltare durabilă urbană. Toate acestea se apreciază că vor avea efecte pozitive pentru îmbunătățirea calității solurilor din interiorul unor obiective abandonate sau în stare de deteriorare.

Eventuale presiuni cu caracter local asupra factorului de mediu sol pot să apară în cadrul activităților de construire prevăzute de:

- AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii
- AXA PRIORITARĂ 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală.

Solurile României sunt reprezentate printr-o gamă variată de tipuri, datorită complexității condițiilor naturale, ca factori pedogenetici. Marea varietate a solurilor din teritoriu, caracterizate prin proprietăți fizice și chimice diferite determină un comportament diferit față de poluanții cu care vin în contact, precum și față de acțiunea factorilor climatici.

În funcție de destinația lor, categoriile de terenuri la nivelul anului 2012 erau: terenurile agricole (61,39%), păduri și de alte terenuri cu vegetație forestieră (28,35%), alte categorii de folosință (2 – 4%).⁶²

În general, prin poluare, în domeniul protecției solurilor, se înțelege orice dereglare care afectează calitatea solurilor din punct de vedere calitativ și cantitativ. Această degradare este în strânsă legatură cu degradarea calității freaticului datorită migrării poluanților din sol.

Calitatea solurilor este afectată, în diferite grade de poluare, prin poluare industrială și agricolă, prin procese de pantă și alte procese fizice, respectiv prin alte procese naturale și /sau antropice (de exemplu construirea de infrastructură de transport, alte construcții sau depozitări de deșeuri industriale și menajere etc).⁶³

Conform Strategiei Naționale și Planului Național de Acțiune pentru Gestionarea siturilor contaminate din România, există un număr de 1.682 situri contaminate/potențial contaminate.⁶⁴ Numărul amplasamentelor potențial contaminate este însă mult mai redus, acesta fiind de 395 de situri. Costurile aferente reabilitării tuturor acestor amplasamente contaminate sunt estimate la aproximativ 10 miliarde de euro, respectiv circa 8 milioane de euro pentru siturile contaminate și 2 milioane de euro pentru cele potențial contaminate.

3.2. Rezumat al problemelor specifice de mediu existente

În tabelul de mai jos este prezentat sumarul problemelor de mediu existente relevante pentru POR.

Tabelul 13 Probleme de mediu existente, relevante pentru program

Nr.crt.	Domenii	Probleme de mediu relevante pentru POR
1	Calitatea aerului	Așa cum s-a prezentat în capitolul 3.1, în multe din aglomerările urbane, calitatea aerului este afectată de depășirea limitelor maxime admise la oxizi de azot, dioxid de sulf, pulberi etc. Calitatea aerului în localități este afectată de traficul congestionat, cauzat de creșterea numărului de autovehicule rutiere, infrastructura insuficientă, lipsa susținerii neformale a transporturilor publice sau a celor nemotorizate (trafic pietonal, biciclete etc). Este necesară regândirea, modernizarea, transportului public urban, creșterea infrastructurii pentru bicicliști, în scopul transformării într-un transport ecologic.
2	Schimbări climatice	Consumurile excesive de combustibili, datorate lipsei de eficiență energetică a obiectivelor publice, dar și a clădirilor rezidențiale, afectează calitatea aerului și astfel pot exista depășiri ale limitelor stabilite de normele legale pentru emisiile de poluanți din gazele de ardere. Infrastructurile de încălzire locale sunt de multe ori vechi (sistemele de producere și distribuție a energiei electrice sunt în stare de degradare). Randamentul global energetic al clădirilor este deficitar (lipsa izolațiilor, pierderi de energie, etc). Sursele de energie regenerabilă în instituții/infrastructuri publice și locuințe nu sunt suficient utilizate.
3	Biodiversitate	A fost identificată lipsa planurilor de management pentru cele mai multe din ariile protejate, îndeosebi a siturilor Natura 2000. Unele activități POR 2014-2020 pot să fie implementate în sau în apropierea ariilor protejate sau siturilor Natura 2000. Provocările în domeniul mediului, specifice turismului, includ, în principal, conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale și culturale, reducerea la minimum a utilizării resurselor și a poluării în cadrul destinațiilor turistice, inclusiv gestionarea corectă a deșeurilor rezultate. În prezent, datorită slabei gestionări, zonele protejate se confruntă cu mari presiuni din partea exploatării ilegale de resurse, turism și construcții necontrolate, ceea ce duce la pierderi ireversibile ale biodiversității în România. Ecosistemele de munte foarte sensibile sunt amenințate de formele necorespunzătoare ale dezvoltării turismului și infrastructurii. Pe de altă parte lucrările de infrastructură vor fi implementate în general pe vechile structuri, fără să existe astfel posibilitatea degradării antropogene, fragmentării habitatului/despăduriri. Suplimentar, în multe situații, dezvoltarea unor activități economice sau turismul au furnizat resurse economice importante pentru finanțarea activităților de conservare, protecție și restaurare a resurselor naturale.
4	Calitatea și	Realizarea unor obiective economice noi, modernizarea sau realizarea de noi obiective turistice și de agrement,

⁶² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

⁶³ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

⁶⁴ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

Nr.crt.	Domenii	Probleme de mediu relevante pentru POR
	gospodărirea apei	<p>industriale (întreprinderi mici și mijlocii), de învățământ, spitale, sociale, trebuie să se facă cu asigurarea sistemelor corespunzătoare de epurare a apelor uzate, astfel încât deversarea acestora în sistemele de canalizare sau apele de suprafață să se realizeze cu respectarea condițiilor de evacuare prevăzute de lege. Amplasarea de noi obiective trebuie să aibă în vedere eventuale expuneri la riscuri de inundații sau situații de accidente antropice.</p> <p>Eroziunea costieră nu numai că amenință activitatea turistică în sezonul de vară prin pierderea zonei de plajă, dar pune în pericol și siguranța locuințelor și bunăstarea publică.</p>
5	Sănătatea populației	<p>Lipsa unor soluții de infrastructură pentru ocolirea localităților, starea proastă a drumurilor care asigură conectivitatea secundară și terțiară etc, traficul congestionat generează zgomot, multe localități din mediul urban și rural fiind afectate, din acest punct de vedere. Lipsa alternativelor nemotorizate, a unor infrastructuri de tip pasaje/noduri rutiere sau cel puțin a spațiilor verzi și a aliniamentelor de protecție contribuie și mai mult la disconfortul locuitorilor. Este notabilă și lipsa accesibilității la serviciile sociale și medicale, la nivelul multor comunități. Zgomotul în mediu afectează un număr mare de persoane, iar publicul îl consideră una dintre problemele majore de mediu.</p>
6	Soluri	<p>În cadrul POR se prevede realizarea unor lucrări de infrastructură, construcții, modernizarea, extinderea sau înființarea unor noi capacități de producție. Abordarea incorectă a problemei deșeurilor, dar și construirea fără luarea măsurilor corespunzătoare de protecție a solului, pot constitui surse punctiforme de poluare a solului.</p>
7	Deșeuri	<p>Deși POR nu prevede acțiuni care să aibă legătură directă cu managementul deșeurilor, implementarea proiectelor propuse prin POR (cum ar fi, spre exemplu, reabilitarea infrastructurilor rezidențiale, publice, rutiere, precum și realizarea-modernizarea unor obiective) cu siguranță contribuie la generarea de deșeuri. Deșeurile de construcții reprezintă un flux major de deșeuri care nu este reglementat prin legislație specifică în România. În plus, dezvoltarea infrastructurii medicale trebuie să țină cont de legislația specifică în domeniul gestionării deșeurilor medicale.</p>
8	Producție și consum durabile	<p>În strânsă legătură cu generarea de deșeuri din activități economice (spre exemplu, ca urmare a creșterii unor capacități de producție sau dezvoltării unor tipuri noi de industrii), subiectul producției și consumului durabile se referă și la diminuarea emisiilor altor tipuri de poluanți rezultați din procesele tehnologice.</p> <p>Multe din tehnologiile de producție sunt învechite, puternic energoface și consumă cantități specifice mari de materii prime. POR conține, ca element orizontal dezvoltarea durabilă și promovarea doar acelor activități care stimulează competitivitatea prin utilizarea unor tehnologii și echipamente inovatoare și care să nu fie energofage sau intens consumatoare de resurse.</p> <p>Turismul poate avea efecte negative asupra zonelor de patrimoniu natural și cultural, valoroase și protejate din România și dacă este lăsat necontrolat sau este promovat în mod greșit poate conduce în continuare la pierderi de patrimoniu și biodiversitate. În prezent, multe din zonele protejate se confruntă cu mari presiuni ca urmare a exploatării ilegale de resurse.</p>
9	Peisaj și patrimoniu cultural	<p>Cartierele rezidențiale urbane necesită renovări substanțiale. Fostele zone industriale, abandonate în ultimii ani din cauza încetării activităților economice, nu au fost în totalitate reabilitate. Există de asemenea, spații publice neîntreținute, infrastructura este de multe ori depășită sau inexistentă, spațiile verzi sunt insuficiente sau pe cale de dispariție. Zonele istorice, monumentele istorice sau de arhitectură care pot constitui adevărate obiective turistice se află de multe ori în stare avansată de degradare.</p> <p>În urma schimbărilor economice și sociale, România a acumulat multe zone de infrastructură abandonate, terenuri cu construcții nefinalizate și unități de cazare abandonate. Nu sunt disponibile datele reale cu privire la aria acoperită de foste terenuri industriale. Zonele industriale dezafectate constituie pericole pentru mediu și de sănătate și, de asemenea, reduc atractivitatea țării chiar dacă luăm în calcul resursele naturale și cultural bogate. Numărul zonelor industriale dezafectate a crescut în mod dramatic și datorită tendințelor de a iniția dezvoltarea economică în zonele verzi. De foarte multe ori, fostele zone industriale sunt transformate în terenuri pentru depozitarea ilegală de deșeuri și, ca atare, reprezintă un aspect de mediu major. Deși se monitorizează continuu acest aspect anvergură și riscurile asociate nu sunt complet cunoscute.</p>
10	Conștientizare	<p>Abordarea neformală a conștientizării problemelor de mediu cu care se confruntă omenirea la nivel global, național și local este necesară la toate nivelurile societății. La toate nivelurile societății și în toate domeniile de mediu este necesară abordarea neformală a conștientizării problemelor de mediu cu care se confruntă omenirea la nivel global, național și local. Este nevoie de popularizare și conștientizare în domeniile generării și gestionării deșeurilor, conservării resurselor naturale cum ar fi apa (riscurile asociate cu generarea și gestiunea apei), biodiversitate (protecția pădurilor și habitatelor). Problemele legate de calitatea aerului (prin utilizarea transportului public sau a oricărui alt transport de tip ecologic și economisirea energetică), schimbările climatice (generate de consumul excesiv de combustibil, construcții nesustenabile, transportul nesustenabil etc) este necesar a fi aduse la cunoștința tuturor factorilor afectați și implicați, respectiv cetățeni, mediul privat, instituții, alte părți interesate.</p> <p>Procesul de înregistrare a proprietăților în zonele rurale trebuie să se realizeze prin acțiuni de conștientizare publică referitoare la înregistrarea terenurilor.</p>

4. OBIECTIVE DE MEDIU RELEVANTE PENTRU POR 2014-2020

În cadrul evaluării de mediu pentru POR 2014-2020, efectele implementării activităților propuse de program sunt raportate la obiectivele de referință privind mediul, pentru a putea determina modul în care investițiile propuse pot afecta mediul. Obiectivele relevante de mediu s-au stabilit în funcție de:

- componentele mediului și zonele ce pot fi afectate de implementarea programului,
- obiectivele naționale, regionale relevante stabilite în documentele/strategiile naționale în domeniul protecției mediului.

4.1. Documente de programare naționale relevante pentru POR

Dintre documentele/strategiile naționale în domeniul protecției mediului referitoare la obiectivele naționale, regionale relevante pentru POR amintim:

- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă. Orizonturi 2010–2020-2030
- Planul național de acțiune pentru protecția mediului 2008 – 2020
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013 – 2020
- Strategia Energetică a României (SER) 2007 – 2020, actualizare pentru perioada 2011– 2020
- Planul național de acțiune în domeniul eficienței energetice (PNAEE) 2010 – 2020
- Planul național de acțiune în domeniul energiei din surse regenerabile (PNAER) 2010 – 2020– 2030
- Strategia națională de conservare a biodiversității 2010 – 2020
- Strategia Națională pentru Gestionare a Deșeurilor (2014-2020), Planul național de gestionare a deșeurilor (2004-2017), Planurile Regionale de Gestionare a Deșeurilor
- Strategia și politica națională în domeniul gospodăririi apelor - obiective și acțiuni
- Master plan pentru protecția și reabilitarea zonei costiere 2011 – 2041
- Planurile de management ale bazinelor/spațiilor hidrografice
- Planul de amenajare a teritoriului național (PATN)

Aceste documente strategice sunt relevante atunci când stabilesc condiții și aspecte care trebuie să fie reflectate corespunzător în programul evaluat sau îl pot influența. Identificarea relațiilor dintre diferite documente strategice relevante și programul supus evaluării servește următoarelor scopuri:

- identificarea existenței eventualelor sinergii sau potențiale neconcordanțe și constrângeri;
- identificarea aspectelor care au fost deja tratate în alte politici, planuri, programe sau proiecte;
- verificarea informațiilor de mediu colectate pentru o SEA efectuată pentru alte politici, planuri, programe sau proiecte, care pot fi utilizate pentru SEA programului evaluat;
- considerarea efectelor cumulative asupra receptorilor cheie în urma implementării mai multor planuri/programe conectate, pentru a fundamenta evaluarea opțiunilor alternative și a formelor specifice de impact ale planului evaluat.

4.1.1. Strategia națională de dezvoltare durabilă a României

“Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă, Orizonturi 2013-2020-2030” stabilește modalități concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la un nou model de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural. Ca orientare generală, sunt stabilite următoarelor obiective strategice pe termen scurt, mediu și lung:

Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile, conform exigențelor UE, în ansamblul programelor și politicilor publice ale României.

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual (cu referință la cifrele anului 2006) al UE-27 potrivit indicatorilor de bază ai dezvoltării durabile.

Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

Domeniile Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României relevante pentru POR sunt:

- Schimbările climatice și energia curată;
- Transportul durabil;
- Producția și consumul durabile;
- Conservarea și gestionarea resurselor naturale;
- Sănătatea publică.

Se poate observa că toate investițiile prioritare cuprinse în cele 11 axe prioritare ale POR sunt corelate cu această strategie:

Axa prioritară 1 și 2: Promovarea transferului tehnologic/ Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii – sunt în strânsă legătură cu domeniul SNDR privind „Producția și consumul durabile”.

Axa prioritară 3: Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice – se referă în mod concret la domeniul SNDR „Schimbările climatice și energia curată”.

Axa prioritară 4: Dezvoltare urbană durabilă – promovează investiții care au legătura cu domeniul SNDR referitor la „Sănătatea publică”.

Axa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală – va aborda acțiuni din domeniul SNDR referitor la “Transportul durabil”.

Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului – investițiile susținute sunt în deplină concordanță cu domeniile „Producția și consumul durabile” și „Conservarea și gestionarea resurselor naturale”.

Axa prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale, precum și Axa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban – în mod evident va promova acțiuni care au legătura, ca și în cazul axei 4, cu domeniul SNDR referitor la „Sănătatea publică”.

Axa prioritară 11: Cadastru și înregistrarea proprietăților în zonele rurale din România- va contribui, prin măsurile propuse, la susținerea fiecărui domeniu în parte al SNDR.

4.1.2. Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020 (SNSC) și strategiile locale privind schimbările climatice (2013-2020)

SNSC 2013-2020 conține două direcții de acțiune: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de stocare a CO2 prin rezervoare naturale absorbante, respectiv adaptarea la efectele negative inevitabile ale schimbărilor climatice asupra sistemelor naturale și antropice. Strategia prezintă o serie de acțiuni de adaptare la nivel sectorial (industrie, agricultură și pescuit, turism, sănătate publică, construcții și infrastructură, transport, resurse de apă, păduri, energie, biodiversitate, asigurări, activități recreative și educație).

În România, Strategia națională privind schimbările climatice a fost adoptată mai întâi prin Hotărârea Guvernului nr. 645/2005, apoi a fost elaborată Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020 și adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 529/2013, strategie care în prezent se află în curs de operaționalizare⁶⁵ în vederea realizării tranziției către o strategie ce are în vedere o economie cu emisii reduse de carbon.

În contextul POR, aceste documente strategie se reflectă în special în cadrul axei prioritare 3- *Eficiența energetică în clădiri publice* prin care se are în vedere sprijinirea acțiunilor pentru creșterea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice. Cu o contribuție la susținerea acestei strategii vin și activitățile propuse în cadrul axei prioritare 6 *Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală* și toate prioritățile de investiții din cadrul axei prioritare 4 *Dezvoltare urbană durabilă*.

4.1.3. Strategia națională și planul de acțiune pentru conservarea biodiversității 2014-2020

Această strategie preia o serie de concepte cheie privind conservarea biodiversității, adoptate la nivel internațional și asumate la nivel comunitar. Acestea au în vedere abordarea ecosistemică, prioritizarea biodiversității prin includerea acesteia în toate politicile sectoriale, sau protecția și conservarea biodiversității în strânsă legătură cu satisfacerea nevoilor economice și sociale ale oamenilor (dezvoltarea durabilă).

În concordanță cu obiectivele strategiei sunt obiectivele specifice ale POR:

- Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului, din cadrul axei prioritare 7, care confirmă susținerea doar a acelor activități prin care nu sunt afectate ariile naturale protejate de interes național și comunitar.

4.1.4. Planul național de amenajare a bazinelor hidrografice în România și planurile de management ale bazinelor/spațiilor hidrografice

În prezent se aplică gospodărirea integrată și durabilă a apelor pe baza implementării legislației Uniunii Europene și în special a principiilor Directivei Cadru Apă 2000/60/CE și Directivei privind evaluarea și gestionarea riscului la inundații 2007/60/CE, care au fost transpuse prin Legea Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare. În acest context, instrumentele de realizare a politicii și strategiei în domeniul apelor includ schema directoare de amenajare și management a bazinelor hidrografice, managementul integrat al apelor pe bazine hidrografice și adaptarea capacității instituționale la cerințele managementului integrat.

Planul național de amenajare a bazinelor hidrografice are drept scop fundamentarea acțiunilor, măsurilor, opțiunilor, soluțiilor și lucrărilor necesare pentru: reabilitarea și menținerea echilibrului din cerințele de apă ale folosințelor și disponibilul de apă la surse, utilizarea potențialului apei, diminuarea efectelor negative ale fenomenelor naturale asupra vieții, sănătății, bunurilor și activităților umane, precum și mediului, sau determinarea cerințelor de mediu asupra resurselor de apă.

Acțiunile necesare pentru îmbunătățirea stării apelor de suprafață și a apelor subterane au fost stabilite în cadrul Planurilor de Management ale bazinelor/spațiilor hidrografice, ca parte a Planului de Management al districtului internațional al Dunării,

⁶⁵ Prin proiectul „Operaționalizarea strategiei naționale privind schimbările climatice și dezvoltarea componentei climatice a Programelor Operaționale 2014-2020”, cofinanțat din FEDR prin POAT și derulat de MMSM în parteneriat cu Banca Mondială pe o perioadă de doi ani (2013-2015). Pentru mai multe detalii, a se consulta: <http://www.worldbank.org/ro/country/romania/brief/romania-climate-change-and-low-carbon-green-growth-program>

Întocmit în conformitate cu prevederile Directivei Cadru privind Apa 2000/60/CE. Planurile de Management bazinale, precum și Planul Național de Management au fost aprobate prin HG 80/26.01.2011 pentru aprobarea Planului național de management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României. Prin implementarea și monitorizarea programelor de măsuri aprobate pentru sursele de poluare semnificative se vor atinge obiectivele de mediu pentru corpurile de apă, respectiv starea bună și potențialul ecologic bun.

Astfel au fost elaborate cele 11 planuri de management, pentru fiecare bazin hidrografic în parte, România aducându-și contribuția și la Planurile de management ale districtului Internațional al Dunării și al Tisei.

În cadrul planurilor de management ale bazinelor hidrografice este aplicat principiul cauză-efect, fiind identificate astfel cauzele poluării apelor și efectele acestora asupra stării apelor. Obiectivele de mediu stabilite se referă la:

- atingerea „stării bune” pentru corpurile de apă naturale,
- atingerea „potențialului ecologic bun” pentru corpurile de apă puternic modificate și artificiale,
- atingerea „stării cantitative și chimice bune” pentru corpurile de apă subterane
- „nedeteriorarea stării” corpurilor de apă
- atingerea obiectivelor pentru zonele protejate

Planurile de management stabilesc și excepții de la atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă și prevăd programe de măsuri pentru atingerea obiectivelor.

4.1.5. Strategia națională de gestionare a deșeurilor (2014-2020).

Scopul strategiei este acela de a prioritiza eforturile din domeniul gestionării deșeurilor, încurajând prevenirea generării deșeurilor prin dezvoltarea și extinderea sistemelor de colectare separate, reciclare și/ sau valorificarea cu randament ridicat de extragere și utilizare a materiei prime din deșeuri. De asemenea, această strategie susține recuperarea energiei din deșeuri pentru cele care nu pot fi reciclate, toate aceste acțiuni ducând la reducerea cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare.

Această strategie urmărește, în principal, reducerea semnificativă a ratei de generare a deșeurilor, prin încurajarea prevenirii și reutilizării acestora, precum și reducerea cantității de deșeuri care necesită o gestionare ulterioară și îmbunătățirea designului produselor și utilizării materialelor în scopul creșterii eficienței folosirii resurselor, prin îmbunătățirea proiectării produselor pentru reducerea cantității de materiale utilizate în procesul de fabricare și a utilităților, precum energie, apă, pe durata de viață a produsului etc.

În concordanță cu această strategie par să fie în special măsurile inovare propuse în cadrul acțiunilor din cadrul axelor prioritare 1 și 2.

4.2. Documente strategice la nivel comunitar/internațional considerate relevante pentru POR

4.2.1. Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 este o strategie pe 10 ani a Uniunii Europene, pentru o nouă viziune pentru economia Europei, prin coordonare politicilor economice și fiscal-bugetare, cu scopul principal de a crea condiții pentru creșterea economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Conform acestei strategii UE a stabilit 5 obiective esențiale pe care să le atingă în următorul deceniu, care acoperă următoarele domenii: ocuparea forței de muncă, educația, cercetarea și inovarea, incluziunea socială și reducerea sărăciei, energia și schimbările climatice.

De asemenea, strategia cuprinde 7 inițiative (programe pilot), care asigură cadrul prin care UE și autoritățile naționale își susțin reciproc eforturile în domenii prioritare pentru Strategia Europa 2020: inovarea, economia digitală, ocuparea forței de muncă, tineretul, politica industrială, combaterea sărăciei și eficiența energetică.

Documente UE pentru implementarea Strategiei sunt: Agenda Digitală pentru Europa, Uniunea Inovării, O politică industrială pentru era globalizării, Programul Orizont 2020.

Agenda Digitală pentru Europa reprezintă una dintre inițiativele emblematice ale Strategiei Europa 2020 pentru a îndeplini obiectivele pentru anul 2020. Europa are nevoie de un nou plan de acțiune pentru a utiliza la maximum tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) în scopul de a accelera redresarea economică și de a pune bazele unui viitor digital sustenabil. Noul plan de acțiune propune eliminarea obstacolelor actuale din calea utilizării la maximum a potențialului tehnologiei informației și comunicațiilor prin investiții pe termen lung pentru a reduce la minimum problemele pe viitor. Aproximativ 30% dintre cetățenii europeni nu au folosit niciodată internetul. Europa se situează în urma unor parteneri industriali precum SUA și Japonia în privința investițiilor în cercetarea în domeniul TIC și a implementării rețelelor ultrarapide. Numai 1% dintre cetățenii europeni au acces la rețelele de mare viteză prin fibră optică, față de 12% dintre japonezi și 15% dintre sud-coreeni. Bugetul UE pentru cercetare și dezvoltare în domeniul TIC reprezintă numai 40% din bugetul similar al SUA.

Europa trebuie să abordeze aceste provocări prin crearea unui „ciclu virtuos” în care TIC să stimuleze economia UE. Acest lucru se poate produce dacă se pun la dispoziție servicii atractive într-un mediu online fără frontiere, iar prezența și utilizarea acestora creează cererea de internet mai rapid. La rândul său, cererea de internet mai rapid va crea oportunități de investiții în rețele mai rapide. Odată introduse și utilizate pe scară largă, aceste rețele rapide deschid calea pentru servicii mai inovatoare.

Agenda definește șapte domenii prioritare de acțiune:

- crearea pieței unice digitale
- îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru interoperabilitatea dintre produsele și serviciile TIC
- sporirea încrederii în internet și a siguranței online
- asigurarea furnizării unui acces mult mai rapid la internet
- încurajarea investițiilor în cercetare și dezvoltare
- creșterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competențelor digitale și a incluziunii
- aplicarea TIC la soluționarea provocărilor pe plan social, precum schimbările climatice, creșterea costurilor îngrijirilor de sănătate și îmbătrânirea populației.

Inițiativa Comisiei Europene „**Uniunea inovării**” definește o abordare strategică a inovării susținută la cel mai înalt nivel politic. Uniunea inovării va concentra eforturile Europei – și cooperarea cu țări terțe – asupra unor provocări cum sunt schimbările climatice, siguranța aprovizionării cu energie și alimente, sănătatea și îmbătrânirea populației și va apela la intervenția sectorului public pentru stimularea sectorului privat și pentru eliminarea blocajelor din cauza cărora ideile nu ajung pe piață, blocaje care includ precaritatea finanțării, fragmentarea sistemelor de cercetare și a piețelor, subutilizarea achizițiilor publice pentru stimularea inovării și procesul lent de standardizare.

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 28 noiembrie 2010, intitulată „**O politică industrială integrată pentru era globalizării. Atribuirea celui mai important rol competitivității și viabilității**” (Nepublicată în Jurnalul Oficial) - propune o nouă abordare a politicii industriale, care atribuie competitivității și viabilității industriei Uniunii Europene (UE) un rol central. În acest sens, este esențial ca politica industrială să fie înțeleasă în sensul său mai larg, și anume înglobând acele politici care au un impact asupra costurilor, prețurilor și competitivității bazate pe inovare a industriei și a sectoarelor individuale, dar având în vedere și efectele asupra competitivității ale tuturor celorlalte inițiative politice care pot avea o influență marcantă asupra costurilor, prețurilor și competitivității bazate pe inovare. Acestea includ nu doar piața unică și politicile comerciale, ci și transporturile, energia, politicile de mediu sau sociale, precum și politicile de protecție a consumatorilor.

Inovarea reprezintă un motor-cheie pentru productivitate, pentru eficiența sporită în utilizarea energiei și a resurselor materiale, pentru performanța îmbunătățită a bunurilor și a serviciilor, precum și pentru generarea de noi piețe.

Programul **Orizont 2020** se concentrează pe atingerea a 3 priorități de finanțare în cercetare și inovare pentru 2014-2020:

- Generarea de rezultate care să conducă la *exelență în cercetarea științifică*, crescând gradul de competitivitate al sistemului de cercetare și inovare al UE
- Facilitarea *leadershipului în domeniul industrial*, pentru a accelera dezvoltarea de tehnologii care să susțină mediul de afaceri și inovarea
- *Gasirea de soluții la provocările societății*, astfel încât să se răspundă la prioritățile identificate în strategia Europa 2020 prin susținerea activităților care acoperă întregul lanț valoric, de la cercetare la comercializarea pe piață.

POR contribuie la realizarea priorităților acestei strategii prin intermediul acțiunilor propuse în cadrul a cel puțin 8 din cele 11 axe prioritare:

- Promovarea inovării, transferul de tehnologie și îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, ca factor pentru îndeplinirea obiectivului de creștere sustenabilă, aspect susținut de acțiunile propuse în cadrul de axelor prioritare 1 și 2;
- Reducerea emisiilor de dioxid de carbon, ca factor pentru îndeplinirea obiectivului de creștere sustenabilă, aspect susținut de acțiunile propuse în cadrul de axelor prioritare 3, 4, dar și 6;
- Interacțiuni eficiente între sistemul de asistență socială și cel de ocupare, aspect susținut de acțiunile propuse de acțiunile din cadrul axelor prioritare 8,9 și 10.

4.2.2. Agenda Lisabona reînnoită

POR 2014-2020 este în concordanță cu obiectivele Agendei Lisabona, referitoare la creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă. Asigurarea infrastructurii de bază în regiuni reprezintă o condiție prealabilă pentru dezvoltarea pe termen lung a mediului de afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă.

Astfel programul va contribui la atingerea obiectivelor și priorităților Agendei de la Lisabona prin următoarele aspecte:

- *Investiții în zonele urbane cu potențial crescut de dezvoltare.* Se previzionează o viitoare dezvoltare a afacerilor ca urmare a îmbunătățirii aspectului clădirilor, infrastructurii urbane, precum și prin conservarea valorii patrimoniului cultural și dezvoltării durabile a turismului (axele prioritare 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10);
- *Promovarea unei abordări integrate la nivel regional.* POR 2014-2020 ajută la realizarea acțiunilor de dezvoltare durabilă prin asigurarea faptului că factorii economici, sociali și de mediu sunt integrați în strategiile regionale și în planurile privind dezvoltarea infrastructurilor locale de transport, sanatate, educație, sociale etc (axele prioritare 6, 7, 8, 9, 10).
- *Mobilizarea resurselor suplimentare.* Acțiunile susținute de POR acționează ca o pârghie între resursele naționale suplimentare, atât publice, cât și private, în vederea utilizării lor în strategii de dezvoltare naționale și regionale coerente.

4.2.3. Al-7-lea Program de Acțiune pentru Mediu până în anul 2020, „O viața mai bună în limitele planetei noastre”

Programul are ca priorități:

- Capitalul natural
- Economia eficienței resurselor
- Mediu sănătos pentru cetățeni sănătoși
- Îmbunătățirea implementării legislației
- Creșterea informării în domeniul mediului
- Investiții sigure
- O mai bună integrare a politicilor de mediu în alte politici
- Dezvoltarea durabilă a orașelor
- Abordarea internațională a problemelor de mediu

Acțiunile propuse prin axa prioritară 3 a POR: Sprijinirea eficienței energetice în clădirile publice, *Prioritatea de investiții 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor*, precum și cele propuse prin axa prioritară 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, *cu toate cele 3 priorități de investiții*, au menirea să contribuie la dezvoltarea durabilă a orașelor și asigurarea unui mediu sănătos pentru cetățeni sănătoși. În timp ce axele prioritare 6,7, 8 și 9 propun acțiuni de integrare a politicilor specific în cele de protecția mediului, axele prioritare 1 și 2 vor promova acțiuni de inovare, transfer tehnologic și îmbunătățire a capacităților de producție pentru o mai bună folosire a resurselor, economii de energie în domeniul industrial.

4.2.4. Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă

În POR sunt reflectate prioritățile din Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă referitoare la gestionarea responsabilă a resurselor naturale și sănătatea umană. Acestea vor fi realizate prin atingerea standardelor de eficiență energetică, creșterea accesului populației la serviciile medicale și educaționale, promovarea unui transport durabil, îmbunătățire infrastructurii orașelor în domeniul transportului, reducerea poluării aerului în unele zone cu probleme.

4.2.5. Revizuirea politicii UE privind calitatea aerului și emisiile de GES

Conform “Comunicării Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor”, referitoare la Programul “Aer curat pentru Europa”- strategie tematică referitoare la poluarea aerului, Comisia Europeană intenționează să prezinte o revizuire completă a politicii europene în materie de calitate a aerului, cu noi obiective pe termen lung pentru perioada de după 2020. Comisia preconizează revizuirea foarte extinsă a următoarelor domenii:

- Strategia tematică privind poluarea atmosferică
- Consolidarea politicii UE privind sursele de emisii;
- Revizuirea Directivei privind plafoanele naționale de emisie (Directiva 2001/81/CE).
- **Revizuirea Protocolului de la Gothenburg;** Conform angajamentului României de reducere a emisiilor, în calitate de stat membru UE, prin ratificarea Protocolului Gothenburg revizuit, nivelul de reducere a emisiilor până în anul 2020 (exprimat procente de reducere a emisiilor pentru perioada 2005-2020) este de:
 - 77% pentru SO₂;
 - 45% pentru NO_x;
 - 13% pentru NH₃;
 - 25% pentru COV și, respectiv, de
 - 28% pentru pulberi (exprimate ca PM_{2,5}).

Având în vedere activitățile susținute de POR în special cele din cadrul axelor prioritare 3, 4 și 6, se poate afirma că programul este în deplină concordanță cu strategiile comunitare actuale și propuse în domeniul protecției calității aerului și emisii.

4.2.6. Pachetul Energie – Schimbări Climatice

Trebuie subliniat rolul semnificativ pe care îl va avea utilizarea energiei regenerabile pentru respectarea noilor prevederi legislative cuprinse în **Pachetul Energie – Schimbări Climatice**. **Ținta o reprezintă:** reducerea emisiilor totale de gaze cu efect de seră (GES) din UE, până în 2020 cu cel puțin 20%, în raport cu nivelurile din 1990. În acest context POR prevede măsuri și proiecte concrete, în special în cadrul axelor prioritare 3, 4.

Prin POR, în perioada 2014-2020, investițiile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport secundară vor asigura pe de o parte mobilitatea (populației și a bunurilor) la un nivel superior, dar în același se vor reduce costurile de transport de mărfuri și călători, crescându-se siguranța traficului. În același timp, aceste investiții vor duce la diversificarea și creșterea eficienței activităților economice, la economisirea de energie. Prin urmare, axa prioritară 6 va prezenta de asemenea relevanță pentru strategiile de energie și schimbări climatice.

4.2.7. Strategia UE pentru regiunea Dunării

Această strategie este un mecanism comunitar de cooperare a statelor din bazinul Dunării, destinat dezvoltării economice și sociale a macro-regiunii dunărene, prin consolidarea implementării în regiune a politicilor și legislației UE. Este a doua strategie macro-regională a UE, preluând modelul de cooperare dezvoltat prin Strategia UE pentru Marea Baltică (adoptată în 2009) cu adaptare la

specificul regiunii dunărene. Consiliul European a adoptat Strategia Dunării la 24 iunie 2011. Dintre prioritățile strategiei care sunt relevante pentru POR amănunt:

- protecția mediului
- creșterea prosperității în regiunea Dunării

Din punct de vedere al POR, aceasta strategie are relevanță în principal pentru axa prioritară 7, referitoare la dezvoltarea turismului durabil, aceasta însemnând că dezvoltarea locală prin turism va contribui la creșterea economică a unor zone aflate în declin economic, dar care dispun de un potențial turistic valoros, ducând la crearea și ocuparea de noi locuri de muncă printr-o economie diversificată, reducându-se astfel gradul de dependență față de ramuri economice consumatoare de resurse naturale și contribuind prin aceasta la diminuarea exploatarea ilegală de resurse, construcții necontrolate ca urmare a dezvoltării turismului și care pot avea și consecințe în pierderi ireversibile ale biodiversității în România.

4.3. Obiective de protecție a mediului relevante pentru POR 2014 – 2020

Pe parcursul derulării procedurii SEA pentru POR 2014 – 2020, împreună cu grupul de lucru constituit în conformitate art. 14 al HG 1076/2004, au fost analizate, și ulterior agreeate, domeniile și obiectivele de mediu relevante pentru POR.

Acestea sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 14 Obiective de mediu relevante pentru POR 2014 – 2020

Nr Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	Probleme de mediu identificate	Axa prioritară corespunzătoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzătoare priorității de investiții POR 2014-2020
1	SCHIMBĂRI CLIMATICE	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice, infrastructură energetică).	Consumurile excesive de combustibili, datorate lipsei de eficiență energetică a obiectivelor publice, dar și a clădirilor rezidențiale, afectează calitatea aerului și pot exista depășiri ale limitelor stabilite de normele legale pentru emisiile de poluanți din gazele de ardere. Infrastructurile de încălzire locale sunt de multe ori vechi. Randamentul global energetic al clădirilor este deficitar (lipsa izolațiilor, pierderi de energie etc). Sursele de energie regenerabilă în instituții/infrastructuri publice și locuințe nu sunt suficient utilizate.	3.Sprjinirea creșterii eficienței energetice în clădiri publice. <i>3.1 Sprjinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i>	Creșterea eficienței energetice în clădirile publice, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari
				4.Dezvoltare urbană durabilă <i>4.1 Sprjinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i> <i>4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor</i>	Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public Reducerea emisiilor de carbon în municipii prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă. Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit.
2	CALITATEA AERULUI	Îmbunătățirea calității aerului.	Calitatea aerului în localități este afectată de traficul congestionat, cauzat de creșterea numărului de autovehicule rutiere, infrastructura insuficientă, lipsa susținerii neformale a transporturilor publice sau a celor nemotorizate (trafic pietonal, biciclete etc). Este necesară regândirea, modernizarea, transportului public urban, creșterea infrastructurii pentru bicicliști, în scopul transformării într-un transport ecologic.	4.Dezvoltare urbană durabilă <i>4.1 Sprjinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i> <i>4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor</i> <i>4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea surselor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului</i>	Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public. Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă. Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit. Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane.
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală <i>6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T</i>	Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene
				9. Sprjinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban <i>9.1 Dezvoltare locală</i>	Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin măsuri integrate.

Nr Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	Probleme de mediu identificate	Axa prioritara corespunzătoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzătoare priorității de investii POR 2014-2020
				<i>plasată sub responsabilitatea comunității</i>	
3	SĂNĂTATEA POPULAȚIEI	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a factorilor de mediu prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitate și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	Lipsa unor soluții de infrastructură pentru ocolirea localităților, starea proastă a drumurilor secundare, terțiare etc, traficul congestionat generează zgomot, multe localități din mediul urban și rural fiind afectate, din acest punct de vedere. Lipsa alternativelor nemotorizate, a unor infrastructuri de tip pasaje/noduri rutiere sau cel puțin a spațiilor verzi și aliniamentelor de protecție contribuie și mai mult la disconfortul locuitorilor.	4.Dezvoltare urbană durabilă <i>4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i> <i>4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor</i> <i>4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea masurilor pentru reducerea zgomotului</i>	Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public Reducerea emisiilor de carbon în municipii prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă. Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit. Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane.
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală <i>6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T</i>	Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene.
			Lipsa accesibilității la serviciile sociale și medicale, la nivelul multor comunități.	8. Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale <i>8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate și promovând incluziunea socială prin îmbunătățirea accesului la serviciile sociale</i>	Creșterea speranței de viață sănătoasă prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora
4	PRODUȚIE ȘI CONSUM DURABILE	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/ Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	Creșterea unor capacități de producție, dar și dezvoltarea unor tipuri noi de industrii, pot duce la apariția/creșterea unor emisii de poluanți rezultați din procesele tehnologice. Pe de altă parte prin POR 2014-2020 sunt prevăzute a fi dezvoltate doar acele activități care stimulează competitivitatea prin utilizarea unor tehnologii și echipamente inovatoare și care să nu fie energofage.	2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii <i>2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</i> <i>2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor</i>	Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri
				1.Promovarea transferului tehnologic <i>1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, cluster.</i>	Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic
5		Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	Provocările în domeniul mediului, specifice turismului, includ, în principal, conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale și culturale, optimizarea utilizării resurselor și reducerea poluării în cadrul destinațiilor turistice, inclusiv producerea de deșeuri. Dezvoltarea sistemelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile turistice balneare,	7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului <i>7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</i>	Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia.

Nr Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	Probleme de mediu identificate	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare priorității de investii POR 2014-2020
			climatice și balneo – climatice trebuie să se facă cu luarea măsurilor corespunzatoare de protecție a acestor resurse împotriva poluării și de conservare a stării naturale.		
6	CALITATEA APEI/ GOSPODĂRIREA APELOR	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	Realizarea unor obiective economice noi, modernizarea sau realizarea de noi obiective turistice și de agrement, de învățământ, spitalicești, sociale, trebuie să se facă cu asigurarea sistemelor corespunzatoare de epurare a apelor uzate și de deversare a acestora în sistemele de canalizare sau apele de suprafață, cu respectarea valorilor maxim admise prevăzute de legislația în vigoare.	1.Promovarea transferului tehnologic <i>1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.</i>	Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic
				2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii <i>2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</i> <i>2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor</i>	Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor. Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri.
				7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului <i>7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</i>	Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia.
				8.Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale <i>8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate și promovând incluziunea socială prin îmbunătățirea accesului la serviciile sociale</i>	Creșterea speranței sănatoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora
7	SOLURI	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	Realizarea unor lucrări de infrastructură, abordarea incorectă a problemei deșeurilor generate de noi obiective economice/procese industriale, agricultura, turism, construcții, pot constitui surse punctiforme de poluare a solului.	1.Promovarea transferului tehnologic <i>1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.</i>	Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic.
				2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii <i>2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</i> <i>2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor</i>	Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor. Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri.
				7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului <i>7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</i>	Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia.
				9. Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban	Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin măsuri integrate

Nr Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	Probleme de mediu identificate	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare priorității de investii POR 2014-2020
				9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	
8	BIODIVERSITATE	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	Unele activități POR 2014-2020 pot să fie implementate în interiorul sau în vecinătatea ariilor protejate sau siturilor Natura 2000. Pe de altă parte lucrările de infrastructură vor fi implementate în general pe vechile structuri, fără să existe astfel posibilitatea degradării antropogene, fragmentării habitatului/despăduriri.	7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului 7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice	Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia.
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T	Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene.
9	DEȘEURI	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea coreșpunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	Implementarea activităților de reabilitare a infrastructurilor rezidențiale, publice, rutiere, precum și realizarea unor obiective noi pot conduce la generarea de deșeuri de construcții. Deșeurile din construcții reprezintă un flux major de deșeuri, care în prezent nu este reglementat printr-o legislație specifică.	1.Promovarea transferului tehnologic 1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere. 2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor 3.Sprrijinirea creșterii eficienței energetice în clădiri publice. 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor 8. Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale 8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale la serviciile prestate de colectivitățile locale 9. Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban 9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității 10. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale 10.1 Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare 6.Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T	Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic. Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor. Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri. Creșterea eficienței energetice în clădirile publice, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari. Creșterea speranței sănatoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora. Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin măsuri integrate. Creșterea gradului de participare în sistemul educațional. Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene.
10	MANAGEMENTUL	Creșterea gradului de	Realizarea unor obiective	1.Promovarea transferului tehnologic	Creșterea inovării în firme prin susținerea

Nr Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	Probleme de mediu identificate	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare priorității de investii POR 2014-2020
	RISCURILOR NATURALE ȘI ANTROPICE	siguranță în condiții de riscuri antropice și naturale	industriale trebuie să țină cont de amplasarea acestora în zone care nu prezintă risc la inundații (conform hărților de risc la inundații). De asemenea, dezvoltarea unor noi capacități industriale trebuie să țină cont de legislația privind riscurile referitoare la deținere și utilizarea de chimicale în procesul tehnologic.	1.1 <i>Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.</i>	entităților de inovare și transfer tehnologic.
				2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii 2.1 <i>Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</i> 2.2 <i>Sprrijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor</i>	Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor. Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri.
				4. Dezvoltare urbană durabilă 4.1 <i>Sprrijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i> 4.2 <i>Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor</i> 4.3 <i>Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului</i>	Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă. Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit. Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane.
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală 6.1 <i>Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T</i>	Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene care asigură conexiunile secundare și terțiare la rețea, în scopul reducerii timpului de deplasare și fluidizării traficului.
11	PEISAJ ȘI PATRIMONIUL CULTURAL	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	Zonele istorice, monumentele istorice sau de arhitectura care pot constitui adevărate obiective turistice se afla de multe ori în stare avansată de degradare. Cartierele rezidențiale urbane necesita renovări substanțiale. Fostele zone industriale, abandonate în ultimii ani din cauza încetării activităților, nu au fost în totalitate reabilitate. Exista de asemenea spații publice neîntreținute, infrastructura este depasita sau inexistentă, spațiile verzi sunt insuficiente sau pe cale de dispariție.	4. Dezvoltare Urbană Durabilă 4.1 <i>Sprrijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i> 4.2 <i>Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor</i> 4.3 <i>Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului</i>	Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public. Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă. Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit. Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane.
12		Revitalizarea zonelor degradate.			
13		Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.		5 Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural 5.1 <i>Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului</i>	Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în vederea consolidării identității culturale și utilizării eficiente ale acestuia.

Nr Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	Probleme de mediu identificate	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare priorității de investii POR 2014-2020
14	CONȘTIENȚIZARE	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	Insuficientă cunoaștere și grad scăzut de implicare a societății civile în rezolvarea problemelor de mediu.	<i>cultural</i> Toate axele	

4.4. Evaluarea impactului obiectivelor specifice și investițiilor prioritare propuse în cadrul axelor prioritare, în raport cu obiectivele de mediu relevante

Evaluarea impactului obiectivelor specifice ale POR s-a făcut față de obiectivele de mediu relevante identificate și prezentate în cadrul capitolului 4.4 al prezentului raport.

Evaluarea impactului fiecărui obiectiv specific, respectiv a fiecărei priorități de investiții, a fost realizată pe baza modelului matricii, utilizată pentru fiecare obiectiv specific în parte.

Criteriile de evaluare au fost stabilite în concordanță cu cerințele din ghidurile de implementare a procedurii SEA, respectiv au fost luate în considerare următoarele:

- Dacă impactul asupra mediului poate să fie direct sau indirect
- Care este durata impactului pozitiv sau negativ (pe termen lung, scurt sau nu are impact)
- Care este scara impactului (la nivel național, local sau nu are impact)
- Care este probabilitatea impactului pozitiv sau negativ (des, rar sau nu se aplică)
- Dacă impactul se poate cumula cu alte activități

Acestor criterii au fost ponderate, conform tabelului de mai jos:

Tabelul 15 Criterii stabilite în evaluare, scor și pondere

Criteriu	Pondere %	Scor	Observații
Impact direct	40	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	Acest criteriu s-a considerat cel mai important și din acest motiv a fost ponderat cu 40%.
Impact indirect	10	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	
Durata impactului	10	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	
Scara impactului	10	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	
Probabilitatea	10	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	
Cumulativ negativ sau pozitiv	20	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	S-a considerat ca impactul negativ sau pozitiv cumulat poate să influențeze în mare măsură evoluția stării mediului, prin urmare acest criteriu a fost considerat al doilea ca pondere în evaluare.

Pentru determinarea impactului, pentru fiecare obiectiv relevant de mediu au fost stabilite întrebări dirijate, așa cum se vede și în tabelul de mai jos.

Tabelul 16 Lista întrebărilor dirijate, orientative, pentru fiecare obiectiv relevant de mediu în parte

Nr. crt.	Factor/aspect de mediu	Obiectiv relevant de mediu	Întrebări orientative
1	Schimbări climatice	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	- vor crește emisiile de CO2? -se va reduce consumul de energie electrică și combustibil pentru încălzire? -se reduce consumul de gaze/energie pentru a contribui la la reducerea emisiilor de CO2?
2	Calitatea aerului	Îmbunătățirea calității aerului	-se vor reduce concentrațiile de pulberi măsurate în aerul atmosferic? -se vor reduce emisiile de poluanți cu caracter acidifiant? -se vor reduce consumurile de combustibil/ pasager km si tonă/km?
3	Sănătate publică	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	-va facilita îmbunătățirea sănătății publice? -se va îmbunătăți confortul cetățenilor din punct de vedere al zgomotului și vibrațiilor? -vor fi mai puțin expuși locuitorii zonei respective la poluanți proveniți din trafic sau industrie?
4	Producție și consum durabile	Promovarea unor practici de consum si producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	-se va face economie de resurse naturale neregenerabile? -se va reduce consumul de energie? -se vor micșora cantitățile de deșeurii? -pot să fie generați poluanți în fctorii de mediu? -vor depăși aceștia limitele maxime admise? -se pot produce degradări ale mediului natural? -există posibilitatea consumului nedurabil de resurse?
5		Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	- vor fi afectate siturile de interes național sau comunitar? -se vor avea în vedere măsuri de conservare a resurselor naturale sau de protecție sanitară a unor obiective? -se va asigura infrastructura corespunzătoare pentru ngestionarea corectă a deșeurilor?
6	Calitatea/gospodărirea apelor	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	-pot fi evacuate ape uzate în cursurile de apă de suprafață sau sisteme de canalizare fără asigurarea condițiilor de descărcare prevăzute de lege? -pot fi afectate corpurile de apă de suprafață și subterane? -va exista infrastructura corespunzătoare pentru realizarea activităților propuse?
7	Soluri	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	-există activități industriale/ agricole generatoare de poluare a solului? -poate fi afectată structura solului prin depozitari necontrolate de deșeurii sau ca urmare a realizării de construcții noi?
8	Biodiversitate	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei si habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	-construcția unor drumuri, infrastructură educațională, socială, sanitară, modernizarea unor stațiuni turistice/obiective turistice se va face cu luarea măsurilor de protejare a habitatelor naturale? -se vor fragmenta habitatele? -se vor lua măsuri corespunzătoare de conservare?
9	Deșeurii	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-va fi luat în considerare, în cazul lucrărilor de infrastructură, o abordare corectă a managementului deșeurilor? -vor fi luate în considerare tehnologii de minimizare a deșeurilor la sursă?
10	Managementul riscurilor naturale și antropice	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	-ce fel de măsuri se vor aplica pentru evitarea unor accidente în care sunt implicate substanțe chimice periculoase?
11	Peisaj și moștenire culturală	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	-se vor reabilita zone degradate? -vor fi afectate suprafețele ocupate cu spatii verzi? -se va îmbunătăți aspectul general al peisajului și al oarșelor?
12		Revitalizarea zonelor degradate.	-se vor considera masuri de reconstrucție ecologică pentru fostele zone industriale?
13		Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	-vor fi afectate clădiri, monumente istorice, clădiri cu arhitectură deosebită?
14	Conștientizare	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare si cunoaștere.	-vor contribui investițiile la îmbunătățirea conștientizării în randul cetățenilor, firmelor private, altor părți interesate și autorităților referitor la impactul pe care îl au activitățile antropice asupra mediului?

În cele ce urmează va fi evaluată fiecare axă proritară și prioritate de investiții în funcție de criteriile, ponderile, punctajele prezentate mai sus .

AXA PRIORITARĂ 1: Promovarea transferului tehnologic
OT 1 - consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării
Prioritate de investiții 1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.
OBIECTIV SPECIFIC 1.1 – Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic
Acțiuni care vor fi sprijinite: <ul style="list-style-type: none"> - crearea, modernizarea și extinderea entitățile de inovare și transfer tehnologic, inclusiv dotarea cu echipamente a acestora - servicii tehnologice specifice - crearea unei infrastructuri viabile de inovare și transfer tehnologic - dotarea entităților de transfer tehnologic prin achiziționarea de bunuri, servicii și dotări independente în vederea creșterii capacității acestora de a realiza servicii tehnologice specifice de calitate - studii de investiții tehnologice; - asistență și consultanță tehnică de specialitate la aplicarea / achiziționarea de tehnologii; - evaluare tehnologică și audit tehnologic; - veghe tehnologică, informare tehnologică, asistență la restructurarea/retehnologizarea și dimensionarea agenților economici; - dezvoltarea de activități economice inovative în vederea reconversiei forței de muncă în zonele cu probleme accentuate cu șomajul; - urmărirea dezvoltării tehnologice în plan intern și internațional; - transfer tehnologic și validare tehnologică; - prognoza, evaluare tehnologică; - audit tehnologic; - analize statistice și indicatori ai eficienței inovării; - crearea, dezvoltarea și întreținerea de bănci de date specializate.

Tabelul 17 Evaluarea priorității de investiții 1.1 din axa prioritară 1

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	1	0	0	0	0	0.1
2	Îmbunătățirea calității aerului.	0	1	0	0	0	0	0.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	1	1	2	2	1	1	1.2
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	0	0	0	0	0	0.0
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	1	0	0	0	0	0.1
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	0	0	0	0	0	0.0
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	0	0	0	0	0	0.0
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	0	1	0	0	0	0	0.1

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice.	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	1	0	0.9
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	0	0	0	0	0	0.0
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	1	0	1.0
TOTAL IMPACT							0.3	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 1.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, observându-se că pentru niciunul din obiectivele relevante de mediu considerate nu se așteaptă vreun impact negativ. Efectele priorității de investiții sunt în general indirect pozitive.

AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	
OT 3 - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii	
Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatarea economică a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri	
OBIECTIV SPECIFIC 2.1 – Consolidarea poziției de piață a microîntreprinderilor	
Ațiuni care vor fi sprijinite:	
<ul style="list-style-type: none"> - construirea/modernizarea și dezvoltarea producției / serviciilor IMM-urilor, inclusiv dotarea cu active corporale și necorporale - crearea/modernizarea și dezvoltarea de incubatoare de afaceri/ acceleratoare, incluzând dezvoltarea de afaceri și servicii cu firme conexe - cumpărarea de echipament IT, cititoare de coduri, sisteme de înregistrare electronică etc - echipamente de control, inclusiv software aferent, echipament de controlul operațiunilor - furnizarea de echipamente de birou pentru derularea afacerilor - site-uri de prezentare a produselor și afacerilor - activitățile de achiziționare de instalații și echipamente specifice în scopul obținerii unei economii de energie sau sisteme care utilizează surse regenerabile sau alternative de energie, pentru eficientizarea activităților desfășurate - amenajare sau dotarea spațiilor de prezentare, servicii de marketing etc 	

Tabelul 18 Evaluarea priorității de investiții 2.1 din axa prioritară 2

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	-1	1	-1	-1	2	-1	-0.5
2	Îmbunătățirea calității aerului	0	-1	0	0	0	0	-0.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a	0	-1	0	0	0	0	-0.1

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
	poluării fonice și împotriva vibrațiilor.							
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	1	1	2	2	2	1	1.3
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	0	0	0	0	0	0.0
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	-1	1	-1	-1	-1	0	-0.6
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	1	0	0	0	0	0.1
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	1	-1	-1	1	-1	-0.6
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	-1	0	0	0	0	-0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	2	1	1.2
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	1	0	1.0
TOTAL IMPACT							0.11	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 2.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, observându-se că, pentru obiectivele relevante de mediu 1, 2, 3, 6, 7, 9, 10 considerate, se așteaptă și impacturi negative. Acest lucru se datorează specificului priorității de investiții, recunoscut fiind faptul că, în general, dezvoltarea activităților economice implică un impact negativ asupra mediului. Cu toate acestea, conform strategiei programului vor fi susținute doar acele investiții care vor fi orientate spre dezvoltare durabilă, care își propun eficiență economică și energetică, consum și producție sustenabile.

AXA PRIORITARĂ 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii
OT 3 - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii
Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor
OBIECTIV SPECIFIC 2.2 – Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri
Acțiuni care vor fi sprijinite: (prioritatea este destinată IMM-urilor cu o vechime mai mare de 3 ani)
<ul style="list-style-type: none"> - construcția/modernizarea și dezvoltarea producției serviciilor, inclusiv dotarea cu active corporale și necorporale - activități pentru completarea și implementarea certificării produselor, servicii sau procese specifice diverse, implementarea de sisteme de management de mediu, calitate sau integrate - promovarea produselor sau serviciilor, webdesign - investiții în echipament pentru obținerea de economie de energie, utilizarea de energie alternativă sau pentru realizarea de activități într-o manieră mai eficientă

Tabelul 19 Evaluarea priorității de investiții 2.2 din axa prioritară 2

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	-1	1	-1	-1	2	-1	-0.5
2	Îmbunătățirea calității aerului	0	-1	0	0	0	0	-0.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	1	1	2	1	2	1	1.2
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	0	0	0	0	0	0.0
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-0.9
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din arile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	0	0	0	0	0	0.0
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	1	-1	-1	-1	-1	-0.8
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	-1	0	0	0	0	-0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	2	1	1.2
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor	1	1	2	2	1	0	1.0

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
	prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.							
TOTAL IMPACT							0.07	

Concluzie: Prioritatea de investiții 2.2 poate avea un impact negativ asupra mediului pentru obiectivele relevante de mediu 1, 2, 3, 6,7, 9, 10 considerate, dar per total, se estimează un impact pozitiv pe o scară de la -1.3 la 1.3, cu condiția acordării promovării proiectelor care au un caracter sustenabil, orientate spre dezvoltare durabilă, care își propun eficiență economică și energetică, consum și producție sustenabile. În plus activitățile suținute de program, vizând certificarea calității sau implementarea sistemelor de management de mediu sau integrate, pot să contribuie pozitiv la îmbunătățirea calității factorilor de mediu.

AXA PRIORITARĂ 3: Sprijinirea eficienței energetice în clădirile publice	
OT 4 - sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele	
<i>Prioritate de investiții 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i>	
OBIECTIV SPECIFIC 3.1 - Creșterea eficienței energetice în clădirile publice, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari	
Acțiuni care vor fi sprijinite:	
<ul style="list-style-type: none"> - măsuri de eficiență energetică având ca scop reabilitarea energetică completă (deep renovation), inclusiv izolarea termică, reabilitarea sistemelor de încălzire și a rețelelor, iluminat și sistemul de management al clădirii (măsuri de eficiență energetică tipice). - îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acestora; - reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a ventilării și climatizării; - implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice; - utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum; - înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață. 	

Tabelul 20 Evaluarea priorității de investiții 3.1 din axa prioritară 3

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	1	1	2	2	2	1	1.3
2	Îmbunătățirea calității aerului	1	1	2	2	2	1	1.3
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	1	1	2	2	0	1	1.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului	1	1	2	2	2	1	1.3

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
	dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.							
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	0	0	0	0	0	0.0
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	1	0		0	0	0.1
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din arile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	1	0	0	0	0	0.1
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	0	-1	-1	-1	0	-0.7
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	2	1	1.2
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	2	1	1.3
TOTAL IMPACT							0.49	

Concluzie: Prioritatea de investiții 3.1 poate să aibă un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, observându-se că pentru un singur obiectiv relevant de mediu considerat se așteaptă impact negativ. Aceasta se referă la generarea de deșuri de construcții din activitățile prevăzute.

AXA PRIORITARĂ 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile

Prioritate de investiții 4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor

OBIECTIV SPECIFIC 4.1 - Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public din zonele urbane

Acțiuni care vor fi sprijinite: (prioritatea este destinată proiectelor care sunt parte a strategiilor de dezvoltare urbană)

- îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acesteia;
- reabilitarea termică a sistemului de încălzire (reabilitarea instalației de distribuție, montarea de robinete termostatați, repararea/inlocuirea cazanului și/sau arzătorului din centrala termică de bloc/scara etc.)
- achiziționarea și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile – panouri solare termice, panouri solare electrice, pompe de caldura și/sau centrale termice pe biomasa;
- implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice;
- înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață;
- extinderea sistemului de iluminat public în localitățile urbane;
- înlocuirea iluminatului cu incandescență cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător.

Tabelul 21 Evaluarea priorității de investiții 4.1 din axa prioritară 4

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	1	1	2	2	2	1	1.3
2	Îmbunătățirea calității aerului	1	1	2	2	2	1	1.3
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	1	1	2	2	0	1	1.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	1	1	2	2	2	1	1.3
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	0	0	0	0	0	0.0
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	1	0	0	0	0	0.1
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	1	0	0	0	0	0.1
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-0.9
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	1	1	0	0	0	0	0.5
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	0	1	0	0	0	0	0.1
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	1	0	1.0
TOTAL IMPACT							0.41	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 4.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, doar pentru un singur obiectiv relevant de mediu considerat, se așteaptă să existe impact negativ. Posibilul impact negativ se referă la generarea de deșeurile de construcții din activitățile prevăzute. De menționat că axa prioritară 4 apare ca fiind generatoarea de cel mai important impact pozitiv asupra mediului, prin investițiile propuse care vor avea ca efect reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, îmbunătățirea calității vieții și conservarea resurselor.

AXA PRIORITARĂ 4: Dezvoltare urbană durabilă	
Prioritate de investiții 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor	
OBIECTIV SPECIFIC 4.2.1 –Reducerea emisiilor de carbon în orașe în special prin investiții prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă	
OBIECTIV SPECIFIC 4.2.2 Reducerea emisiilor de carbon în orașe medii și de mici dimensiuni, în special prin investiții în infrastructură pentru mobilitate nemotorizată și trafic de tranzit	
Acțiuni care vor fi sprijinite : (prioritatea este destinată proiectelor care sunt parte a strategiilor de dezvoltare urbană)	
<ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea parcului de mijloace de transport cu vehicule noi, nepoluante, cu facilități pentru persoanele cu mobilitate redusă și sisteme de supraveghere video; - transportul urban electric; - modernizarea parcului de material rulant existent, prin îmbunătățirea sistemelor existente la bordul acestora, realizarea echipamentelor pentru accesul persoanelor cu dizabilități etc va asigura un transport civilizat și eficient din punct de vedere energetic, încurajând utilizarea transportului public de către locuitorii marilor aglomerări urbane; - modernizarea/înlocuirea stațiilor și substațiilor de redresare și a rețelelor electrice; - realizarea de trasee separate exclusive pentru vehiculele de transport public; - dezvoltarea unei infrastructuri rutiere prietenoase cu utilizatorii de biciclete; - realizarea sistemelor de e – ticketing; - realizarea sistemelor de tip Park and Ride; - realizarea de planuri de mobilitate urbană durabilă; - realizarea de perdele forestiere, alineamente de arbori (cu capacitate mare de retenție a CO₂) pe terenurile publice din imediata vecinătate a rețelelor de străzi sau pe coridoarele majore de transport precum șoselele ocolitoare; - achiziționarea de material rulant vehicule electrice / ecologice; - modernizarea/reabilitarea/extinderea liniilor de transport electric; - modernizarea tramvaielor; - modernizare/reabilitare cladirilor de transport public și a infrastructurii tehnice aferente; - îmbunătățirea stațiilor de transport public existente, inclusiv crearea de noi stații și terminale pentru transportul public; - construirea/modernizarea/reabilitarea de benzi/ piste pentru bicicliști; - crearea de zone și alei pietonale, inclusiv măsurile de reducere a traficului auto în anumite zone - crearea de sisteme de monitorizare video bazat pe instrumente inovatoare și eficiente de management al traficului; - crearea sistemelor de e-ticketing pentru pasageri și locuri de parcare; - construirea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii rutiere (coridoare deservite de transportul public) pentru a crește siguranța și eficiența în mișcarea și funcționarea rețelei de transport; - realizarea de variante ocolitoare, cu statut de stradă urbană, în orașele mici și mijlocii care nu au șosele de centură, pentru devierea tranzitului auto și traficului greu. 	

Tabelul 22 Evaluarea priorității de investiții 4.2 din axa prioritară 4

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	1	0	2	2	2	1	1.2
2	Îmbunătățirea calității aerului	1	-1	2	2	2	1	1.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	1	1	2	2	1	0	1.0
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	1	0	0	0	0	0.1
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	1	-1	2	2	2	0	0.9
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	0	0	0	0	0	0.0

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	1	0	0	0	0	0.1
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	0	-1	-1	-1	0	-0.7
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	0	1	0	0	0	0	0.1
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	0	1	2	2	2	1	0.9
TOTAL IMPACT							0.33	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 4.2 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, pentru două obiective relevante de mediu considerate, se așteaptă să existe impact negativ (7 și 9). Așa cum a mai fost precizat, axa prioritară 4 apare ca fiind generatoarea de cel mai semnificativ impact pozitiv asupra mediului, prin investițiile propuse care vor avea ca efect reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, îmbunătățirea calității vieții și conservarea resurselor.

AXA PRIORITARĂ 4: Dezvoltare urbană durabilă

Prioritate de investiții 4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea calității mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea de măsuri pentru reducere a zgomotului

OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor

OBIECTIV SPECIFIC 4.3 – Creșterea calității spațiului public în zonele urbane

Acțiuni care vor fi sprijinite: (prioritatea este destinată proiectelor care sunt parte a strategiilor de dezvoltare urbană)

- activități privind construcția și reabilitarea clădirilor pentru a găzdui diferite activități sociale și comunitare, culturale, agrement, odihnă și sport etc;
- crearea/modernizarea/reabilitarea spațiilor publice urbane (străzi nemodernizate, utilități publice nefuncționale sau în stare avansată de degradare, zone verzi neamenajate, etc.) care să conducă la reintegrare și să favorizeze accesul general al populației;
- regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate poate facilita creșterea activității economice;
- reincluderea în circuitul social sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor;
- crearea condițiilor necesare pentru o dezvoltare durabilă urbană.

Tabelul 23 Evaluarea priorității de investiții 4.3 din axa prioritară 4

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	0	0	0	0	0	0.0
2	Îmbunătățirea calității aerului	1	1	2	1	2	1	1.2
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	1	1	2	2	2	1	1.3
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	0	0	0	0	0	0.0
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	1	-1	2	1	2	0	0.8
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	1	1	2	1	2	1	1.2
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	1	1	2	1	2	0	1.0
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	1	0	0	0	0	0.1
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	0	1	0	0	0	0	0.1
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	1	1	2	1	2	0	1.0
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	2	0	1.0
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	1	1	2	1	2	0	1.0
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	2	1	1.3
TOTAL IMPACT							0.67	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 4.3 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3. Această prioritate de investiții se estimează să aibă cel mai important impact pozitiv asupra factorilor de mediu dintre toate prioritățile de investiții propuse de program, datorită în primul rând faptului că, activitățile susținute se așteaptă să nu fie generatoare de impact negativ, pentru niciun obiectiv relevant de mediu.

AXA PRIORITARĂ 5: Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural
OT 6 - protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
Prioritate de investiții 5.1 Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural (se aplică pentru toate regiunile de dezvoltare din România, inclusiv regiunea București Ilfov)
OBIECTIV SPECIFIC: Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în vederea consolidării identității culturale și utilizării eficiente ale acestuia
Acțiuni care vor fi sprijinite: -activități precum restaurarea, protecția și conservarea obiectivelor de patrimoniu care să conducă spre salvarea acestora de la o dispariție iminentă și la reducerea nivelului de degradare
Investiții specifice obiectivelor de patrimoniu cultural, cum ar fi: - restaurarea, protecția, conservarea și realizarea picturilor interioare, frescelor, picturilor murale exterioare; - restaurarea și remodelarea plasticii fațadelor; - dotări interioare (instalații, echipamente și dotări pentru asigurarea condițiilor de climatizare, siguranță la foc, antiefracție); - dotări pentru expunerea și protecția patrimoniului cultural mobil și imobil; - activități de marketing și promovare turistică a obiectivului restaurat, în cadrul proiectului. - restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice.

Tabelul 24 Evaluarea priorității de investiții 5.1 din axa prioritară 5

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	0	0	0	0	0	0.0
2	Îmbunătățirea calității aerului	0	0	0	0	0	0	0.0
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	0	0	0	0	0	0.0
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	0	0	0	0	0	0.0
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	0	0	0	0	0	0.0
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	0	0	0	0	0	0.0
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-0.9
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	1	1	2	1	2	0	1.0

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	2	1	1.2
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	1	1	2	2	2	1	1.3
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	2	1	1.3
TOTAL IMPACT							0.28	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 5.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3. Posibilul impact negativ este legat doar de generarea de deșeurii pe perioada activităților propuse de proiect.

AXA PRIORITARĂ 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	
OT 7 - promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore	
Prioritate de investiții 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T	
OBIECTIV SPECIFIC 6.1 - Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene care asigură conexiunile secundare și terțiare la rețea, în scopul reducerii timpului de deplasare și fluidizării traficului și a siguranței traficului.	
Acțiuni care vor fi sprijinite: Principala acțiune propusă se referă la investiția de bază în structura căii de rulare, având drept scop mărirea vitezei de deplasare, creșterea portanței, îmbunătățirea sistemelor și marcajelor de semnalizare și siguranță rutieră etc. O altă acțiune propusă o reprezintă construirea/amenajarea de piste pentru biciclete în intravilanul localitatilor traversate de drumul județean, construirea/amenajarea/reabilitarea traseelor pietonale (trotoare) în intravilanul localitatilor traversate. Sunt preconizate și amenajări pentru protecția mediului (inclusiv perdele forestiere cu rol de protecție împotriva alunecărilor de teren, a inzăpezirii sau a poluării cu gaze sau fonice) pe lungimea drumului județean modernizat/reabilitat, operațiuni pentru stabilizarea structurii drumului în zone supuse pericolului de alunecare.	
Acțiuni orientative care vor fi sprijinite:	
<ul style="list-style-type: none"> - reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene care asigură conectivitatea, directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T, construirea unor noi segmente de drum județean pentru conectarea la autostrăzi. - construcția / modernizarea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean ce vor face parte din drumul județean respectiv, construirea/realizarea de sensuri giratorii și alte elemente pentru creșterea siguranței circulației. - construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/noduri rutiere (construirea doar pentru asigurarea conectivității directe la autostrăzi TEN T a drumurilor județene) și construirea pasarelelor pietonale. 	

Tabelul 25 Evaluarea priorității de investiții 6.1 din axa prioritară 6

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	1	0	0	0	0	0.1
2	Îmbunătățirea calității aerului	-1	1	2	2	2	1	0.5

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	1	0	0	0	0	0.1
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	0	0	0	0	0	0.0
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	-1	0	-1	-1	-1	0	-0.7
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	0	1	0	0	0	0	0.1
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	1	0	0	0	1	0.3
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	0	1	0	0	0	0	0.1
TOTAL IMPACT							0.05	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 6.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, în special ca rezultat al îmbunătățirii infrastructurii de transport, prin reducerea poluării aerului, nivelului de zgomot etc. Posibilul impact negativ este legat de deșeurile generate din activitățile din construcții, afectarea unor areale naturale sau a solului. Conform POR, investițiile propuse se vor realiza în mare parte pe structurile deja existente.

AXA PRIORITARĂ 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului
OT 8 - promovarea ocupării forței de muncă sustenabile și de calitate și sprijinirea mobilității forței de muncă
Prioritate de investiții 7.1- Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice
OBIECTIV SPECIFIC 7.1.1 - Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia
Acțiuni care vor fi sprijinite:
<ul style="list-style-type: none"> - valorificarea atracțiilor turistice din diferitele zone ale țării; - investiții în turismul balnear; - reabilitarea/modernizarea infrastructurii rutiere, inclusiv utilitățile din corpul drumului, în stațiuni balneare, climatice și balneo – climatice;

- crearea / reabilitarea parcurilor balneare, parcuri – grădină în stațiuni balneare, climatice și balneo-climatice.
- dezvoltarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice;
- crearea / modernizarea și dotarea (inclusiv cu utilități) a bazelor de tratament din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice, inclusiv a salinelor terapeutice;
- crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente
- amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
- construirea / modernizarea punctelor (foișoarelor) de observare / filmare / fotografiere;
- construirea / modernizarea refugiilor montane;
- amenajarea posturilor Salvamont/ Salvamar, inclusiv construirea de noi posturi Salvamont/ Salvamar;
- marcarea traseelor montane;
- modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust pentru transport feroviar de interes turistic din zonele de deal și de munte;
- construirea de piste pentru cicloturism;
- activități de marketing și promovare turistică ale obiectivului finanțat.

Tabelul 26 Evaluarea priorității de investiții 7.1 din axa prioritară 7

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	0	0	0	0	0	0.0
2	Îmbunătățirea calității aerului	0	-1	0	0	0	0	-0.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	1	1	2	2	-1	0	0.8
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	-1	-1	-1	-1	-1	0	-0.8
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	-1	-1	-1	-1	-1	0	-0.8
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	-1	-1	-1	-1	-1	0	-0.8
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-0.9
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	1	1	2	1	2	0	1.0
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	2	1	1.2
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	1	1	2	2	2	1	1.3

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	2	1	1.3
TOTAL IMPACT							0.15	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 7.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, în special ca rezultat al investițiilor în domeniul infrastructurii de agrement cu potențiale efecte asupra calității vieții. Impactul negativ este legat de potențiale surse de poluare punctiforme pentru ape și sol, dar și de problema gestionării corecte a deșeurilor generate din activitățile din construcții, turism etc. Afectarea unor areale naturale este de asemenea posibilă având în vedere faptul că multe activități turistice se pot dezvolta în zona ariilor naturale protejate. Această prioritate de investiții se estimează să aibă, prin urmare și un posibil impact negativ, vis-a-vis de unele obiective relevante de mediu, în special cele legate de provocările în domeniul protecției mediului ale turismului.

AXA PRIORITARĂ 8: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale

OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei

Prioritate de investiții 8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale

OBIECTIV SPECIFIC: Creșterea speranței sănătoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora

Acțiuni care vor fi sprijinite:

- construirea unor spitale regionale de urgență;
- reabilitarea/ modernizarea/ dotare cu echipamente a spitalelor județene de urgență;
- reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea infrastructurii de servicii medicale (ambulatorii, unități de primiri urgențe);
- construirea/reabilitarea/modernizarea/extinderea dotarea centrelor comunitare de intervenție integrată;
- reabilitare/ modernizarea/ extinderea dotarea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi, centre „respiro”, centre de consiliere psihosocială, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu etc.);
- sprijinire, prin componenta infrastructurală, a tranziției de la serviciile sociale furnizate în sistem instituționalizat (centre sociale rezidențiale) la serviciile furnizate în cadrul comunității. Aceasta va presupune investiții în căsuțe și apartamente de tip familial, în locuințe protejate etc. precum și în dotările aferente.

Tabelul 27 Evaluarea priorității de investiții 8.1 din axa prioritară 8

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	0	0	0	0	0	0.0
2	Îmbunătățirea calității aerului	0	1	0	0	0	0	0.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și	1	1	2	2	2	1	1.3

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
	de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.							
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	0	0	0	0	0	0.0
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	0	0	0	0	0	0.0
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	-1	0	-1	-1	-1	0	-0.7
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	0	0	0	0	0	0.0
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	0	0	0	0	0	0.0
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	0	-1	-1	-1	0	-0.7
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	0	0	0	0	0	0.0
12	Revitalizarea zonelor degradate.	0	1	0	0	0	0	0.1
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	0	0	0	0	1	0.2
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	2	1	1.3
TOTAL IMPACT							0.11	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 8.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3, datorită în primul rând, îmbunătățirii calității vieții. Ca în cazul tuturor investițiilor în construcții, există posibilitatea generării unui impact negativ, legat de deșeuri. Activitățile medicale ridică și problema gestionării corecte și în condiții de siguranță pentru mediu și oameni a deșeurilor rezultate din această activitate, precum și cea a epurării adecvate a apelor rezultate din astfel de obiective.

AXA PRIORITARĂ 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban

OT 9 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei

OT 10 - promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei

Prioritate de investiții 9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității

OBIECTIV SPECIFIC - Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin măsuri integrate

Acțiuni care vor fi sprijinite:

Investițiile finanțabile în cadrul acestei axe prioritare vor viza zonele urbane.

- investițiile în locuințe și infrastructură, inclusiv componente ce vizează locurile de muncă, educația copiilor și a adulților, servicii de salubritate, cursuri de educație parentală, planificare familială, hrană caldă pentru copii, dezvoltarea abilităților de viață (cel puțin în cazul adolescenților),

combaterea discriminării și autonomizarea comunității, dar și orice alte activități sociale, medicale sau culturale necesare persoanelor din comunitate;

- investițiile în infrastructura de locuire - construirea/reabilitare/modernizare locuințelor sociale;
- investiții în infrastructura de sănătate, educație și servicii sociale – construirea/reabilitarea/modernizare centrelor integrate de intervenție medico-socială, precum și reabilitare/modernizare de unități de învățământ preuniversitar
- investiții în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate;
- stimularea ocupării, prin intermediul activităților de economie socială (construirea de infrastructură de economie socială).

Tabelul 28 Evaluarea priorității de investiții 9.1 din axa prioritară 9

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	1	0	0	0	0	0.1
2	Îmbunătățirea calității aerului	1	1	2	1	2	1	1.2
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	1	1	2	2	2	0	1.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	1	0	0	0	0	0.1
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	1	0	0	0	0	0.1
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	1	0	0	0	0	0.1
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	0	0	0	0	0	0.0
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	-1	1	-1	-1	2	0	-0.3
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	0	0	0	1	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	1	1	2	1	2	0	1.0
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	0	0	0	0	1	0.2

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	2	1	1.3
TOTAL IMPACT							0.35	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 8.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1.3. Acțiunile care vor fi finanțate se referă la îmbunătățirea calității vieții, dar și a condițiilor locale de mediu pentru comunitățile defavorizate din mediul urban, aceasta conducând, per total la un posibil impact pozitiv.

AXA PRIORITARĂ 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	
OT 10 - investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții	
Prioritate de investiții 10.1 Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare	
OBIECTIV SPECIFIC - Creșterea gradului de participare în sistemul educațional.	
Acțiuni care vor fi sprijinite:	
<ul style="list-style-type: none"> - investiții în infrastructura educațională; - investiții în infrastructura educațională adiacentă (facilități de cazare, cantină, bibliotecă, ateliere speciale, săli de sport); - centre comunitare pentru învățarea pe tot parcursul vieții de la nivel local și regional care își desfășoară activitatea în cadrul liceelor tehnologice și școlilor profesionale prin investiții în construcția, reabilitarea, modernizarea, extinderea, dotarea acestora; - dezvoltarea și modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ superior (terțiar) și a resurselor relevante; - dezvoltarea capacităților de cercetare – inovare prin punerea la dispoziție a infrastructurii necesare, respectiv dotarea laboratoarelor didactice și de cercetare; - investiții în consolidarea și modernizarea spațiilor de studiu și rezidență, în alte tipuri de infrastructură a campusurilor universitare, precum și în dotarea acestora; - construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale antepreșcolare (creșe); - construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale preșcolare (grădinițe); - construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul general obligatoriu (școli I - VIII); - reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii școlilor profesionale și tehnice / liceelor tehnologice; - reabilitarea/modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale universitare. 	

Tabelul 29 Evaluarea priorității de investiții 10.1 din axa prioritară 10

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	1	0	0	0	0	0.1
2	Îmbunătățirea calității aerului	0	1	0	0	0	0	0.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de	1	1	2	2	2	1	1.3

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
	măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.							
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	1	0	0	0	0	0.1
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	1	1	2	1	2	1	1.2
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	1	-1	0	0	2	0	0.5
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	1	0	0	0	0	0.1
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	0	-1	0	0	0	0	-0.1
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	1	1	1	1	2	0	0.9
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	2	2	1	0	0.6
12	Revitalizarea zonelor degradate.	0	1	2	2	1	0	0.6
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	1	1	1	1	2	0	0.9
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	1	0	1.0
TOTAL IMPACT							0.49	

Concluzie: Se poate aprecia că prioritatea de investiții 10.1 va avea un impact total pozitiv asupra mediului pe o scară de la -1.3 la 1 și doar pentru obiectivele relevante referitoare la deșeuri (rezultate din construcția sau modernizarea infrastructurilor) sau eventual cele de asigurare a infrastructurii corespunzătoare de alimentare cu apă și canalizare ar putea genera posibile impacturi negative.

AXA PRIORITARĂ 11: Cadastru și înregistrarea proprietăților în zonele rurale din România
OT 11 – consolidarea capacității instituționale și o administrației publice eficiente
Prioritate de investiții 11.1 Îmbunătățirea cadastrală și a înregistrării proprietăților în zonele rurale din România
OBIECTIV SPECIFIC 11.1 - Creșterea gradului de acoperire geografică și de înregistrare a proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară
Acțiuni care vor fi sprijinite: <ul style="list-style-type: none"> - integrarea datelor existente și extinderea înregistrării sistematice în zonele rurale; - servicii îmbunătățite de publicitate imobiliară; - susținerea de politici, strategii și management; Proiectul se va concentra asupra a 2.794 de comune astfel: <ul style="list-style-type: none"> - Pentru 1000 de comune, în perioada 2014 - 2023 se va extinde procesul de înregistrare sistematică conform metodologiei actualizate a proiectului CESAR - Pentru 1794 de comune se va realiza planul vectorial de bază utilizat ulterior în simplificarea proceselor de înregistrare sporadică și sistematică. - Prin proiecte pilot, utilizând planul vectorial de bază, se va stabili și se va extinde cel mai eficient proces de înregistrare a proprietăților în eTerra.

Tabelul 30 Evaluarea priorității de investiții din axa prioritară 11

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	0	1	0	0	0	0	0.1
2	Îmbunătățirea calității aerului	0	1	0	0	0	0	0.1
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	0	1	0	0	0	0	0.1
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	0	1	0	0	0	0	0.1
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	1	0	0	0	0	0.1
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	0	1	0	0	0	0	0.1
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	0	1	0	0	0	0	0.1
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	1	1	2	2	2	1	1.3
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	0	0	0	0	0	0	0.0
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	1	0	0	0	0	0.1
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	1	0	0	0	0	0.1
12	Revitalizarea zonelor degradate.	0	1	0	0	0	0	0.1
13	Protejarea și conservarea patrimoniului	0	1	0	0	0	0	0.1

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	Impact direct	Impact indirect	Durata impactului	Scara impactului	Probabilitatea	Cumulativ negativ	Total
	Punctaj	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-1 negativ 0 fără +1 pozitiv	-2 negativ pe termen lung -1 negativ pe termen scurt 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv pe termen scurt +2 pozitiv pe termen lung	-2 negativ la nivel național -1 negativ la nivel local 0 nu se aplică sau nu are impact +1 pozitiv la nivel local +2 pozitiv la nivel național	-2 în general -1 negativ rar 0 fără impact în general +1 pozitiv rar +2 pozitiv în general	-1 cumulativ negativ 0 nu se cumulează +1 cumulativ pozitiv	
	Pondere %	40	10	10	10	10	10	20
	istoric și arhitectonic al regiunilor.							
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	1	1	2	2	2	1	1.3
TOTAL IMPACT							0.25	

Concluzie: Toate proiectele suținute de axa prioritară 11 se așteaptă să aibă indirect doar impacturi pozitive asupra factorilor de mediu.

5. POSIBILE EFECTE SEMNIFICATIVE ALE POR 2014-2020 ASUPRA MEDIULUI

5.1. Evaluarea efectelor cumulative ale POR în raport cu obiectivele de mediu relevante

Conform evaluării realizate, în baza metodologiei de mai sus, efectul cumulativ POR 2014-2020 asupra mediului, este obținut prin medierea tuturor impactelor priorităților de investiții.

Tabelul 31 Impactul cumulativ al investițiilor propuse de toate axele prioritare

Nr crt.	Prioritate de investiții	Impact
1	Prioritate de investiții 1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.	0.3
2	Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploataării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri.	0.11
3	Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor	0.07
4	Prioritate de investiții 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor	0.49
5	Prioritate de investiții 4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor	0.41
6	Prioritate de investiții 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptării.	0.33
7	Prioritate de investiții 4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea calității mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea de măsuri pentru reducere a zgomotului	0.67
8	Prioritate de investiții 5.1 Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural	0.28
9	Prioritate de investiții 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T	0.05
10	Prioritate de investiții 7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice	0.15
11	Prioritate de investiții 8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale	0.11
12	Prioritate de investiții 9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	0.35
13	Prioritate de investiții 10.1 Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare	0.49
14	Prioritate de investiții 11.1 Îmbunătățirea cadastrală și a înregistrării proprietăților în zonele rurale din România	0.25
	Total impact	0.29

Evaluarea strategică de mediu a relevat faptul că, având în vedere natura POR 2014-2020 și obiectivul său general "creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunilor, capabile să gestioneze în mod eficient resursele, să valorifice potențialul lor de inovare și de asimilare a progresului tehnologic", programul poate genera, în mare, doar indirect efecte negative asupra mediului.

Abordarea strategică a programului oferă un mare potențial pentru impacturi pozitive. Astfel axele 3, 4 cu prioritățile de investiții aferente, sunt în mod evident concentrate pe probleme de protecție a mediului:

Prioritate de investiții 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor

Prioritate de investiții 4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor

Prioritate de investiții 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor.

Prioritate de investiții 4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea calității mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea de măsuri pentru reducere a zgomotului

Prioritățile de investiții menționate mai sus sunt în strânsă legătură cu politicile și strategiile de reducere a emisiilor de carbon, economia mediului și eficiența resurselor. Prin promovarea unor astfel de acțiuni, alte câteva domenii importante de mediu sunt legate direct sau indirect, prin inducerea unor efecte pozitive asupra mediului.

Sustenabilitatea activităților POR este invocată ca principiu orizontal în cadrul tuturor axelor prioritare. Cea mai concretă și evidentă raportare la acest principiu se face în cadrul acțiunilor axei prioritare 4, care combină propuneri de activități și investiții în cadrul obiectivului tematic 4 (economie cu emisii de carbon scăzute) și obiectivului tematic 6 (protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor).

Axa prioritară 2, dedicată îmbunătățirii competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, pe lângă efectele pozitive asupra mediului poate să genereze și efecte directe și indirecte negative, ca urmare a dezvoltării unor capacități de producție. În schimb, axa prioritară 1, în care sunt propuse acțiuni specifice de inovare și transfer tehnologic, în interrelație cu axa prioritară 2, poate genera efecte pozitive asupra mediului, atât prin propriile acțiuni, cât și prin cele eventual în conexiune cu axa prioritară 2.

Activitățile care au ca obiectiv concret reducerea emisiilor de carbon din cadrul axei prioritare 4, cele referitoare la inovare și promovarea unor tehnologii avansate, care să fie prietenoase cu mediu (dezvoltate în cadrul axelor prioritare 1 și 2), precum și activitățile de protecție a patrimoniului cultural propuse în cadrul axei prioritare 5, se așteaptă de asemenea, să contribuie la dezvoltarea durabilă a regiunilor.

Întregul program arată un mare potențial de a mări beneficiile pentru mediu prin utilizarea legăturii și consistenței între acțiunile propuse de diferite axe.

Dezvoltarea infrastructurii de transport va contribui la optimizarea / fluidizarea traficului, drumurile de ocolire reducând nivelul de poluare, în special în interiorul orașelor.

Promovarea unor alternative de transport pentru mașinile particulare, modernizarea parcului auto destinat transportului public vor conduce la reducerea emisiilor de carbon în aglomerările urbane. Planurile de mobilitate urbană durabilă vor fi realizate în scopul de a limita emisiile de gaze cu efect de seră cauzate de transport.

POR 2014-2020 ia în considerare provocările specifice ale turismului, în cadrul acțiunilor propuse de axa prioritară 7, cum ar fi conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale. Angajamentul pentru dezvoltarea durabilă trebuie susținut de măsuri de minimizare a utilizării resurselor și a poluării în zonele turistice.

Regenerarea și revitalizarea spațiilor urbane ruinate și abandonate pot contribui la crearea condițiilor necesare pentru o dezvoltare urbană durabilă prin creșterea activităților economice, reincluderea terenurilor în circuitul sociale, sau, în cazul orașelor, ca rezerve pentru investiții viitoare. "Dezvoltarea durabilă" este inclus în Programul ca un principiu orizontal.

POR 2014-2020 pune un accent pe activități inovatoare, incluzând domeniul protecției mediului, industriei și serviciilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon, protecția resurselor naturale și dezvoltarea durabilă.

În concluzie, POR 2014-2020, prin obiectivul general și obiectivele specifice, poate contribui la crearea unui cadru de participare echilibrată a tuturor regiunilor la procesul de dezvoltare socio-economică, concomitent cu valorificarea potențialului local/regional constituie în continuare componente esențiale ale dezvoltării regionale în România.

5.2. Impactul transfrontalier

Programul evaluat este destinat dezvoltării regionale în România, având la bază anumite nevoi de dezvoltare, identificate și prioritizate ca fiind cele mai relevante în contextul stadiului actual de dezvoltare socio-economică a regiunilor României, precum și a principalelor direcții de acțiune strategică menționate de Comisia Europeană în *Documentul de Poziție pentru România (2012)*.

Acțiunile propuse în cadrul axelor prioritare, așa cum a fost prezentat și în capitolele anterioare, se așteaptă să aibă în general efecte pozitive asupra mediului și sănătății populației.

O sinteză a axelor prioritare, cu prioritățile de investiții aferente, pentru care s-a evaluat un posibil impact negativ asupra mediului este prezentată în tabelul de mai jos, în vederea analizării posibilului impact negativ transfrontalier.

Tabelul 31.1 Prioritățile de investiții care pot genera un posibil impact negativ și analiza acestuia în context transfrontalier

Nr. crt.	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	Axa prioritară/Prioritate de investiții identificate cu posibil impact negativ față de obiectivul de mediu relevant, conform capitolului 5.1	Posibil impact transfrontalier
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice, infrastructură energetică).	<p>Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</p> <p>Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor</p>	<p>Acțiunile propuse în cadrul priorității de investiții vizează:</p> <ul style="list-style-type: none"> -construirea/modernizarea și dezvoltarea producției / serviciilor IMM-urilor, inclusiv dotarea cu active corporale și necorporale -crearea/modernizarea și dezvoltarea de incubatoare de afaceri/acceleratoare, incluzând dezvoltarea de afaceri și servicii cu firme conexe -cumpărarea de echipament IT, cititoare de coduri, sisteme de înregistrare electronică etc -echipamente de control, inclusiv software aferent, echipament de controlul operațiunilor -furnizarea de echipamente de birou pentru derularea afacerilor -site-uri de prezentare a produselor și afacerilor -activitățile de achiziționare de instalații și echipamente specifice în scopul obținerii unei economii de energie sau sisteme care utilizează surse regenerabile sau alternative de energie, pentru eficientizarea activităților desfășurate -amenajare sau dotarea spațiilor de prezentare, servicii de marketing etc <p>Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.</p> <p>Acțiunile sprijinite în cadrul priorității de investiții vizează:</p> <ul style="list-style-type: none"> -construcția/modernizarea și dezvoltarea producției serviciilor, inclusiv dotarea cu active corporale și necorporale -activități pentru completarea și implementarea certificării produselor, servicii sau procese specifice diverse, implementarea de sisteme de management de mediu, calitate sau integrate -promovarea produselor sau serviciilor, webdesign -investiții în echipament pentru obținerea de economie de energie, utilizarea de energie alternativă sau pentru realizarea de activități într-o manieră mai eficientă <p>Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.</p>
2	Îmbunătățirea calității aerului.	<p>Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</p> <p>Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor</p> <p>Prioritate de investiții 7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</p>	<p>Idem ca la punctul 1.1</p> <p>Idem ca la punctul 1.2</p> <p>Acțiunile sprijinite în cadrul priorității de investiții vizează:</p> <ul style="list-style-type: none"> -valorificarea atracțiilor turistice din diferitele zone ale țării; -investiții în turismul balnear; -reabilitarea/modernizarea infrastructurii rutiere, inclusiv utilitățile din corpul drumului, în stațiuni balneare, climatice și balneo – climatice; -crearea / reabilitarea parcurilor balneare, parcuri – grădină în stațiuni balneare, climatice și balneo-climatice. -dezvoltarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice; -crearea / modernizarea și dotarea (inclusiv cu utilități) a bazelor de tratament din stațiunile balneare, climatice și balneo – climatice, inclusiv a salinelor terapeutice; -crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente -amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică; -construirea / modernizarea punctelor (foișoarelor) de observare / filmare / fotografiere; -construirea /modernizarea refugiilor montane; -amenajarea posturilor Salvamont/ Salvamar, inclusiv construirea de noi posturi Salvamont/ Salvamar; -marcarea traseelor montane; -modernizarea căilor ferate cu ecartament îngust pentru transport feroviar de interes turistic din zonele de deal și de munte; -construirea de piste pentru cicloturism; -activități de marketing și promovare turistică ale obiectivului finanțat. <p>Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.</p>
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a factorilor de mediu prin implementarea de măsuri	<p>Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin</p>	<p>Idem ca la punctul 1.1</p>

	care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluarii fonice și împotriva vibrațiilor.	<i>incubatoare de afaceri</i> Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor	Idem ca la punctul 1.2
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/ Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	Prioritate de investiții 7.1 - Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice	Idem ca la punctul 2.3
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	Prioritate de investiții 7.1 - Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice	Idem ca la punctul 2.3
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatarea economică a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri	Idem ca la punctul 1.1
		Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor	Idem ca la punctul 1.2
		Prioritate de investiții 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor	Tipuri de acțiuni care vor fi sprijinite de POR: -dezvoltarea parcului de mijloace de transport cu vehicule noi, nepoluante, cu facilități pentru persoanele cu mobilitate redusă și sisteme de supraveghere video; -transportul urban electric; -modernizarea parcului de material rulant existent, prin îmbunătățirea sistemelor existente la bordul acestora, realizarea echipamentelor pentru accesul persoanelor cu dizabilități etc va asigura un transport civilizat și eficient din punct de vedere energetic, încurajând utilizarea transportului public de către locuitorii marilor aglomerări urbane; -modernizarea/inlocuirea stațiilor și substațiilor de redresare și a rețelelor electrice; -realizarea de trasee separate exclusive pentru vehiculele de transport public; -dezvoltarea unei infrastructuri rutiere prietenoase cu utilizatorii de biciclete; -realizarea sistemelor de e – ticketing; -realizarea sistemelor de tip Park and Ride; -realizarea de planuri de mobilitate urbană durabilă; -realizarea de perdele forestiere, alineamente de arbori (cu capacitate mare de retenție a CO ₂) pe terenurile publice din imediata vecinătate a rețelelor de străzi sau pe coridoarele majore de transport precum șoselele ocolitoare; -achiziționarea de material rulant vehicule electrice / ecologice; -modernizarea/reabilitarea/extinderea liniilor de transport electric; -modernizarea tramvaielor; -modernizare/reabilitare cladirilor de transport public și a infrastructurii tehnice aferente; -îmbunătățirea stațiilor de transport public existente, inclusiv crearea de noi stații și terminale pentru transportul public; -construirea/modernizarea/reabilitarea de benzi/ piste pentru bicicliști; -crearea de zone și alei pietonale, inclusiv măsurile de reducere a traficului auto în anumite zone -crearea de sisteme de monitorizare video bazat pe instrumente inovatoare și eficiente de management al traficului; -crearea sistemelor de e-ticketing pentru pasageri și locuri de parcare; -construirea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii rutiere (coridoare deservite de transportul public) pentru a crește siguranța și eficiența în mișcarea și funcționarea rețelei de transport; -realizarea de variante ocolitoare, cu statut de stradă urbană, în orașele mici și mijlocii care nu au șosele de centură, pentru devierea tranzitului auto și traficului greu. Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.
Prioritate de investiții 8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate în ceea ce privește starea de sănătate,	Tipuri de acțiuni care vor fi sprijinite POR: -costruirea unor spitale regionale de urgență; -reabilitarea/ modernizarea/ dotare cu echipamente a spitalelor județene de urgență; -reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea infrastructurii de		

		<i>precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale</i>	servicii medicale (ambulatorii, unități de primiri urgențe); -construirea/reabilitarea/modernizarea/extinderea dotarea centrelor comunitare de intervenție integrată; -reabilitare/ modernizarea/ extinderea dotarea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială (centre de zi, centre „respiro”, centre de consiliere psihosocială, centre de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu etc.); sprijinire, prin componenta infrastructurală, a tranziției de la serviciile sociale furnizate în sistem instituționalizat (centre sociale rezidențiale) la serviciile furnizate în cadrul comunității. Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	Prioritate de investiții 2.1 <i>Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploataării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</i>	Idem ca la punctul 1.1
		Prioritate de investiții 6.1 <i>Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T</i>	Acțiuni propuse prin POR: -reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene care asigura conectivitatea, directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T, construirea unor noi segmente de drum județean pentru conectarea la autostrăzi. -construcția / modernizarea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean ce vor face parte din drumul județean respectiv, construirea/realizarea de sensuri giratorii și alte elemente pentru creșterea siguranței circulației. construirea/ modernizarea/ reabilitarea de pasaje/noduri rutiere (construirea doar pentru asigurarea conectivității directe la autostrazi TEN T a drumurilor județene) și construirea pasarelelor pietonale. Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.
		Prioritate de investiții 7.1- <i>Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</i>	Idem ca la punctul 2.3
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	Prioritate de investiții 6.1 <i>Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T</i>	Idem ca la punctul 7.2
		Prioritate de investiții 7.1- <i>Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</i>	Idem ca la punctul 2.3
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	Prioritate de investiții 2.1 <i>Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploataării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri</i>	Idem ca la punctul 1.1
		Prioritate de investiții 2.2 <i>Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor</i>	Idem ca la punctul 1.2
		Prioritate de investiții 3.1 <i>Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i>	Acțiuni propuse în cadrul POR: -măsurile de eficiență energetică având ca scop reabilitarea energetică completă (deep renovation), inclusiv izolarea termică, reabilitarea sistemelor de încălzire și a rețelelor, iluminat și sistemul de management al clădirii (măsurile de eficiență energetică tipice). -îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acestora; -reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a ventilației și climatizării; -implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice; -utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum; -înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață. Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.
		Prioritate de investiții 4.1 <i>Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor</i>	Acțiuni propuse în cadrul POR: -îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirii (pereți exteriori, ferestre, tâmplărie, planșeu superior, planșeu peste subsol), inclusiv măsuri de consolidare a acestora; -reabilitarea termică a sistemului de încălzire (reabilitarea instalației

		<p>de distribuție, montarea de robinete termostatați, repararea/inlocuirea cazanului si/sau arzătorului din centrala termica de bloc/scară etc.)</p> <p>-achiziționarea și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile – panouri solare termice, panouri solare electrice, pompe de caldura si/sau centrale termice pe biomasa;</p> <p>-implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice;</p> <p>-înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață;</p> <p>-extinderea sistemului de iluminat public în localitățile urbane;</p> <p>-înlocuirea iluminatului cu incandescentă cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiență energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător.</p> <p>Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.</p>
		<p>Prioritate de investiții 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor</p> <p>Idem ca la punctul 6.3</p>
		<p>Prioritate de investiții 5.1 Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural</p> <p>Acțiuni propuse în cadrul POR:</p> <ul style="list-style-type: none"> -restaurarea, protecția, conservarea și realizarea picturilor interioare, frescelor, picturilor murale exterioare; -restaurarea și remodelarea plasticii fațadelor; -dotări interioare (instalații, echipamente și dotări pentru asigurarea condițiilor de climatizare, siguranță la foc, antifracție); -dotări pentru expunerea și protecția patrimoniului cultural mobil și imobil; -activități de marketing și promovare turistică a obiectivului restaurat, în cadrul proiectului. -restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice. <p>Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.</p>
		<p>Prioritate de investiții 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T</p> <p>Idem ca la punctul 7.2</p>
		<p>Prioritate de investiții 7.1- Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice</p> <p>Idem ca la punctul 2.3</p>
		<p>Prioritate de investiții 8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale</p> <p>Idem ca la punctul 6.4</p>
		<p>Prioritate de investiții 9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității</p> <p>Acțiuni propuse în cadrul POR:</p> <ul style="list-style-type: none"> -investițiile în locuințe și infrastructură, inclusiv componente ce vizează locurile de muncă, educația copiilor și a adulților, servicii de salubritate, cursuri de educație parentală, planificare familială, hrană caldă pentru copii, dezvoltarea abilităților de viață (cel puțin în cazul adolescenților), combaterea discriminării și autonomizarea comunității, dar și orice alte activități sociale, medicale sau culturale necesare persoanelor din comunitate; -investițiile în infrastructura de locuire - construirea/reabilitare/modernizare locuințelor sociale; -investiții în infrastructura de sănătate, educație și servicii sociale – construirea/reabilitare/modernizare centrelor integrate de intervenție medico-socială, precum și reabilitare/modernizare de unități de învățământ preuniversitar -investiții în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate; stimularea ocupării, prin intermediul activităților de economie socială (construirea de infrastructură de economie socială). <p>Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.</p>
		<p>Prioritate de investiții 10.1 Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare</p> <p>Acțiuni propuse în cadrul POR:</p> <ul style="list-style-type: none"> -investiții în infrastructura educațională; -investiții în infrastructura educațională adiacentă (facilități de cazare, cantină, biblioteci, ateliere speciale, săli de sport); -centre comunitare pentru învățarea pe tot parcursul vieții de la nivel local și regional care își desfășoară activitatea în cadrul liceelor tehnologice și școlilor profesionale prin investiții în construcția,

			reabilitarea, modernizarea, extinderea, dotarea acestora; -dezvoltarea și modernizarea infrastructurii instituțiilor de învățământ superior (terțiar) și a resurselor relevante; -dezvoltarea capacităților de cercetare – inovare prin punerea la dispoziție a infrastructurii necesare, respectiv dotarea laboratoarelor didactice și de cercetare; -investiții în consolidarea și modernizarea spațiilor de studiu și rezidență, în alte tipuri de infrastructură a campusurilor universitare, precum și în dotarea acestora; -construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale antepreșcolare (creșe); -construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale preșcolare (gradinițe); -construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul general obligatoriu (școli I - VIII); -reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii școlilor profesionale și tehnice / liceelor tehnologice; -reabilitarea/modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale universitare. Niciuna din aceste acțiuni propuse nu pot să genereze un impact transfrontalier.
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri antropice și naturale	Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatarea economică a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor	Idem ca la punctul 1.1 Idem ca la punctul 1.2
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	Nicio prioritate de investiții nu va genera impact negativ în raport cu acest obiectiv relevant de mediu	Nu e cazul
12	Revitalizarea zonelor degradate.	Nicio prioritate de investiții nu va genera impact negativ în raport cu acest obiectiv relevant de mediu	Nu e cazul
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	Nicio prioritate de investiții nu va genera impact negativ în raport cu acest obiectiv relevant de mediu	Nu e cazul
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	Nicio prioritate de investiții nu va genera impact negativ în raport cu acest obiectiv relevant de mediu	Nu e cazul

În concluzie, acțiunile susținute prin POR vor contribui la reducerea emisiilor de poluanți din zonele care intră sub incidența programului. Deși acțiunile propuse prin POR se vor desfășura la nivel național, așa cum se arată și în tabelul 31.1, cele care pot să genereze un impact negativ în raport cu obiectivele relevante de mediu nu se pune problema să aibă un impact transfrontalier, prin urmare POR nu intră sub incidența art. 34 , secțiunea 5 din HG 1076/2004. Cu toate acestea, pentru programele, planurile, proiectele pentru care este aplicabilă legislația SEA/EIA, vor fi urmate procedurile corespunzătoare care să asigure faptul că nu pot să existe efecte transfrontaliere.

5.3. Măsurile preconizate de prevenire, reducere și compensare a posibilelor efecte semnificative asupra mediului

Chiar dacă, așa cum se vede și din capitolul de evaluare, se estimează ca implementarea POR să genereze un efect global pozitiv pentru starea mediului în România, unele proiecte pot avea impacte locale potențial negative asupra mediului. Parcurgerea procedurilor de reglementare prevăzute de legislația națională și europeană privind evaluarea impactului asupra mediului și evaluarea adecvată, în cazul proiectelor cu impact semnificativ asupra mediului, dau posibilitatea identificării proiectelor care vor avea cele mai reduse impacturi negative pentru mediu și a celor care pot să aibă cele mai mari beneficii pentru mediu.

Măsurile pentru prevenirea, reducerea și, pe cât posibil, contracararea oricăror efecte negative asupra mediului care pot fi generate de implementarea POR pot fi împărțite în măsuri generale și măsuri specifice.

5.3.1. Măsurile generale se aplică tuturor axelor prioritare și priorităților de investiții, respectiv acțiunilor propuse în cadrul POR. Aceste măsuri vor trebui să asigure și se referă, în principal la:

- Introducerea în ghidul solicitantului a unui criteriu de eligibilitate privind respectarea aspectelor legate de mediu.
- Cererea de finanțare va cuprinde informații privind respectarea principiilor dezvoltării durabile.

- Activitățile întreprinse în cadrul POR trebuie să corespundă măsurilor cuprinse în strategiile și planurile naționale privind schimbările climatice, calitatea aerului, calitatea apei (Planurile de Management ale bazinelor hidrografice), managementul deșeurilor, protejarea biodiversității.
- Toate acțiunile POR care generează proiecte care ar putea avea un impact semnificativ asupra mediului, trebuie supuse evaluărilor specifice (evaluare de mediu pentru planuri și programe, evaluarea impactului asupra mediului pentru proiecte și evaluarea adecvată).
- Proiectele de investiții propuse a fi realizate, cu impact potențial asupra mediului (în înțelesul dat de Ordinul 863/2002 privind aprobarea ghidurilor metodologice aplicabile etapelor procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului), vor trebui evaluate din punct de vedere al impactului asupra mediului.
- Prin implementarea cerințelor de evaluare adecvată a efectelor potențiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes național și comunitar, se asigură că niciun plan sau proiect nu poate afecta în mod semnificativ aria naturală protejată de interes comunitar, singur sau în combinație cu alte planuri/proiecte, care se află în procedură de reglementare sau sunt prevăzute în strategii de dezvoltare. De asemenea, se stabilesc și se urmăresc indicatorii de monitorizare ai speciilor și habitatelor pentru activitățile ce se desfășoară în arii protejate.
- Trebuie să se asigure faptul că se vor implementa efectiv măsurile și condițiile conținute în deciziile emise de autoritatea competentă de protecția mediului privind evaluarea impactului asupra mediului, evaluarea adecvată. Astfel, în timpul realizării proiectelor, investitorul beneficiarul trebuie să asigure un control efectiv al implementării măsurilor relevante pentru proiectul respectiv.
- Implementarea priorităților de investiții POR ce prevăd utilizarea resurselor naturale de ape de suprafață sau subterane trebuie coordonată cu planurile de management și planurile de amenajare ale bazinelor hidrografice în privința eligibilității în raport cu obiectivele de mediu și măsurile planificate de realizare a stării bune a apei (stabilite prin obiectivele planurilor de management).
- Implementarea unor acțiuni din cadrul priorităților de investiții din cadrul POR referitoare la captări de apă din corpuri de apă de suprafață sau subterane supuse autorizării conform legislației de ape, vor fi permise cu condiția respectării condițiilor prevăzute de legislația în vigoare și a reglementărilor subsecvente aplicabile.
- Soluțiile de proiectare pentru construcția, rețehnologizarea și reconstrucția amplasamentelor ce urmează a fi construite trebuie să țină cont de condițiile impuse în :
 - o Rezultatele studiilor geologice, geotehnice și hidrogeologice;
 - o Cerințele legislației de ape privind zonele de protecție sanitară din jurul surselor de apă și instalațiilor de alimentare cu apă potabilă și surselor de ape minerale utilizate în scopuri terapeutice, profilactice, potabile și de igienă
- Atunci când este necesară realizarea unor lucrări în zonele de protecție sanitară se vor lua măsuri de prevenire și eliminare a oricăror forme de impact negativ asupra stării cantitative și calitative a apei aflate în apropierea instalațiilor de captare.
- În cazul în care sistemul de monitorizare indică efecte negative neașteptate asupra mediului, generate de implementarea unor proiecte realizate în cadrul POR, se vor propune de măsuri corective.
- În situații de urgență (cutremure, inundații, poluări accidentale) trebuie impuse și respectate măsurile de reducere și atenuare a efectelor negative prevăzute în legislație.

5.3.2. Măsuri specifice

Măsurile specifice pentru prevenirea, reducerea și compensarea oricăror efecte negative asupra mediului ale implementării programului decurg din evaluarea priorităților de investiții ale fiecărei axe prioritare.

Tabelul 32 Măsuri specifice priorităților de investiții

Nr. crt.	Prioritate de investiții	Măsuri specifice
1	Prioritate de investiții 1.1 <i>Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.</i>	- Promovarea și dezvoltare de activități economice inovative, inclusiv în domeniul tehnologiilor de protecția mediului sau al altor procese inovative, care au o componentă credibilă de sustenabilitate, cum ar fi eficiență energetică, reducerea consumului de materii prime și utilități, minimizarea deșeurilor la sursă, îmbunătățirea sistemelor de epurare a apelor uzate etc

2	Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri.	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea de obiective economice noi, extinderea capacităților de producție, modernizarea sau realizarea de noi obiective turistice și de agrement, de învățământ, spitalicești, sociale etc trebuie să se facă cu asigurarea sistemelor corespunzătoare de epurare a apelor uzate și cu asigurarea parametrilor de calitate pentru deversare a acestora în sursele de apă de suprafață, cu respectarea valorilor maxim admise pentru indicatorii prevăzuți de legislația în vigoare.
3	Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor	<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea infrastructurii rutiere corespunzătoare pentru noile capacități de producție, școli, spitale etc se va realiza astfel încât să nu fie generate noxe suplimentare prin aglomerarea traficului. - Amplasarea unor noi obiective industriale trebuie făcute cu respectarea distanțelor de protecție sanitară prevăzute de reglementările în vigoare. - Măsuri de prevenire a afectării unor suprafețe de teren poluate și a apleor de suprafață ca urmare a creșterii debitelor masice de poluanți evacuați.
4	Prioritate de investiții 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor	<ul style="list-style-type: none"> - Măsuri de minimizare la sursă a deșeurilor generate și colectare selectivă a deșeurilor rezultate din activitatea de construcții și demolări, monitorizarea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor în acest domeniu, conform cerințelor legislației europene.
5	Prioritate de investiții 4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor	
6	Prioritate de investiții 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptărilor.	
7	Prioritate de investiții 4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea calității mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea de măsuri pentru reducere a zgomotului	
8	Prioritate de investiții 5.1 Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural	
9	Prioritate de investiții 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea unor măsuri specifice de protecție a solului, refacerea suprafețelor afectate de construcții de drumuri, depozitari temporare de materiale de construcție sau remediere a unor suprafețe de teren poluate ca urmare a creșterii debitelor masice de poluanți evacuați. - Impunerea unor măsuri vizând amenajări pentru protecția mediului cum ar fi perdele forestiere cu rol de protecție împotriva alunecărilor de teren, a înzăpezirii sau a poluării cu gaze sau fonice. - Măsurile de protecție la zgomot, dacă este cazul, trebuie incluse în proiecte adiționale, individuale, ce conțin componente acustice arhitecturale și constructive. - Activitățile de implementare se vor limita exclusiv la suprafețele analizate, iar utilizarea drumurilor de acces existente va trebui aplicată ori de câte ori va fi posibil.

10	Prioritate de investiții 7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice	<ul style="list-style-type: none"> - Pentru a preveni efectele negative asupra corpurilor de apă și zonelor de protecție a apei, vor fi respectate măsurile din planurile de management ale bazinelor/spațiilor hidrografice . - Nu ar trebui aprobate proiecte sau noi situri turistice ale căror implementare ar afecta negativ calitatea apei datorită lipsei sistemului de canalizare sau datorită unei epurări sau evacuări necorespunzătoare apelor uzate generate. - Cerințele legislației privind protecția apelor trebuie respectate pentru fiecare propunere de investiții care prevede utilizarea și/sau captarea apei dintr-un corp de apă de suprafață sau subterană sau evacuarea unor ape tehnologice sau menajere în corpuri de apă de suprafață care ar putea conduce la: <ul style="list-style-type: none"> o nerealizarea unei bune stări ecologice a apelor de suprafață sau a unui bun potențial ecologic al corpurilor de apă puternic modificate sau prevenirea deteriorării ca urmare a noilor modificări ale caracteristicilor fizice ale corpului de apă de suprafață și a noilor activități de dezvoltare durabilă a populației cu impact socio-economic; o deteriorarea de la stare foarte bună la starea bună a corpului de apă de suprafață ca rezultat al noilor activități de dezvoltare; o nerealizarea unei stări bune a apei subterane sau deteriorarea acesteia ca rezultat al unei modificări a nivelului cursului de apă. - Dezvoltarea pachetelor turistice trebuie să țină cont de faptul că unele activități precum excursii tip „safari”, trasee „nerutiere”, observarea unor specii de animale rare sau amenințate nu sunt admise și conduc la pagube semnificative pentru mediu și biodiversitate. - Monitorizarea cerințelor de evaluare adecvată a efectelor potențiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, cu asigurarea condițiilor ca niciun plan sau proiect să nu afecteze în mod semnificativ aria naturală protejată de interes comunitar.
11	Prioritate de investiții 8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale	<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea condițiilor și infrastructurii necesare gestionării corecte a deșeurilor medicale în vederea limitării factorilor de risc pentru mediu și om. - Asigurarea condițiilor necesare pentru gestionarea conform prevederilor legale a apelor uzate rezultate de la unitățile spitalicești.
12	Prioritate de investiții 9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	Nu e cazul.
13	Prioritate de investiții 10.1 Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare	<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea condițiilor necesare pentru gestionarea conform prevederilor legale a apelor uzate rezultate de la unitățile de învățământ și educație. - Materialele și deșeurile de construcții vor fi eliminate numai în locurile destinate acestui scop.
14	Prioritate de investiții 11.1 Îmbunătățirea cadastrală și a înregistrării proprietăților în zonele rurale din România	Nu e cazul.

6. ANALIZA VARIANTELOR PROPUSE

6.1. Alternativa zero

Evoluția stării mediului în cazul neimplementării POR 2014-2020

Analiza stării mediului în condițiile neimplementării POR 2014-2020 (cu alte cuvinte așa numita alternativă „0”) reprezintă o cerință atât a Directivei SEA⁶⁶ (art. 5 și anexa I-b) cât și a Hotărârii Guvernului nr. 1076/2004⁶⁷ (art.15).

Scopul analizei este de a evalua modul în care, prin obiectivele sale specifice, POR 2014-2020 răspunde nevoilor și cerințelor stării mediului de pe teritoriul României și a tendințelor sale de evoluție.

Prin POR sunt propuse atât investiții în diferitele tipuri de infrastructuri, cât și în servicii, diferențiate în funcție de gradul de dezvoltare și specificul regiunilor, formulând astfel un set de priorități și măsuri adecvate pentru optimizarea raportului nevoi - resurse și identificarea mijloacelor necesare realizării obiectivelor propuse.

La modul general, în situația lipsei/neimplementării programului ar putea apărea efecte, cum ar fi:

⁶⁶ Directiva CE nr. 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului

⁶⁷ HG nr. 1076/2006 de stabilire a procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe

- Adoptarea unor măsuri locale necoordonate cu măsuri adoptate la nivel regional sau național;
- Distribuirea neechilibrată și cheltuirea inefficientă a fondurilor, prin direcții antagonice de acțiune datorită lipsei unei viziuni unitare la toate nivelurile;
- Neimplementarea unor tehnologii noi, cu efecte pozitive asupra dezvoltării socio-economice, inclusiv asupra mediului.

În tabelul de mai jos sunt prezentate concluziile analizei posibilei evoluții a stării mediului, în cazul neimplementării POR.

Tabelul 33: Evoluția posibilă a stării mediului în situația neimplementării POR 2014-2020

Nr. crt.	Aspecte de mediu relevante POR	Evoluția posibilă în situația neimplementării POR 2014-2020	Impact estimat în cazul implementării POR
1	Schimbări climatice	Consumul de combustibili convenționali, slaba eficiență energetică în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor, fără implementarea de măsuri privind utilizarea energiilor regenerabile și creșterea eficienței energetice pot menține un aport semnificativ la emisiile de gaze cu efect de seră.	Potențial impact pozitiv.
2	Calitatea aerului	Respectarea angajamentelor României privind reducerea emisiilor de poluanți atmosferici și îmbunătățirea calității aerului în zonele urbane până în 2020 se poate realiza doar prin acțiuni coordonate la toate nivelurile decizionale și în toate sectoarele. În cazul nerealizării POR, nu se vor putea atinge țintele de reducere a emisiilor de poluanți menținându-se sau chiar crescând poluarea generată de traficul urban și de sistemele învechite și ineficiente de încălzire sau iluminat. Zonele urbane vor fi în continuare străbătute de rețele rutiere naționale aceasta generând în continuare disconfort, poluare atmosferică și zgomot. Pe de altă parte, nerealizarea, în special a acțiunilor propuse în cadrul priorităților de investiții 2.1 și 2.2, ar însemna menținerea situației actuale de emisii în apă, aer, sol sau de generare de deșuri, ca urmare a păstrării situației actuale ale întreprinderilor, atât din punct de vedere al tehnologiilor de producție, cât și din punct de vedere al capacităților de producție. În acest caz, deși producția nu ar crește (și implicit nici emisiile), procesele tehnologice ar fi depășite, cu consumuri energetice, de utilități și materii prime mari, și, în consecință din ce în ce mai poluatoare.	Potențial impact pozit, dar și potențial impact negativ.
3	Sănătatea populației	Prin neimplementarea acțiunilor prevăzute în POR, în special în cadrul axei prioritare 8, se pot menține diferențe în ceea ce privește accesul la serviciile medicale, atât la nivel regional cât și social, cu o vulnerabilitate mai mare în rândul categoriilor defavorizate. Vor persista dificultăți în promovarea unor servicii medicale de calitate în condiții de egalitate și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor la adresa sănătății. Sperața de viață se va menține la nivelul actual sau va scădea. De asemenea consumul de combustibil datorat sistemelor neperformante de încălzire și iluminat, traficul congestionat, inexistența arterelor de ocire a localităților (toate acțiuni prevăzute în cadrul axei prioritare 3, 4 sau 6) vor contribui la degradarea calității vieții în zonele urbane, prin creșterea concentrațiilor de poluanți în atmosferă.	Potențial impact pozitiv.
4	Producție și consum durabile	Problema sustenabilității întreprinderilor este în strânsă legătură cu protecția mediului. Nerealizarea unei politici coerente de promovare a activităților care utilizează tehnologii și echipamente inovatoare, care nu sunt energofage și nu consumă excesiv resurse poate avea un impact negativ asupra mediului. Nerealizarea acțiunilor propuse de POR va duce la păstrarea sau înrăutățirea situație actuale de consumuri de materii prime, resurse și utilități, în cadrul unor procese tehnologice învechite.	Potențial impact pozitiv.
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	Prin nerealizarea POR, se va menține situația actuală în domeniul turismului, aceasta însemnând nerealizarea unor investiții în sectorul balnear, în modernizarea unor capacități turistice existente sau realizarea altora noi, în infrastructura aferentă etc. Nerealizarea POR va însemna, pe de o parte, păstrarea actualei infrastructuri turistice deficitare și de multe ori cu probleme de poluare a mediului (inexistența sistemelor corespunzătoare de tratare a apelor, probleme de gestionare a deșeurilor, exploate nedurabilă a resurselor etc), iar pe de altă parte, va însemna limitarea aportului unor poluări suplimentare ale mediului în cadrul destinațiilor turistice, ca urmare a nerealizării de noi obiective. Dezvoltarea sistemelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic și benefic pentru sănătate (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice, gaze terapeutice, factorii sanogeni de la nivelul grotelor și salinelor) din stațiunile turistice balneare, climatice și balneo – climatice nu va avea loc.	Potențial impact negativ asupra mediului, dar potențial impact pozitiv asupra sănătății cetățenilor.

Nr. crt.	Aspecte de mediu relevante POR	Evoluția posibilă în situația neimplementării POR 2014-2020	Impact estimat în cazul implementării POR
6	Calitatea apei/gospodărirea apelor	Neimplementarea unor acțiuni propuse, în special în cadrul axelor prioritare 2, 7 și 8, va însemna reducerea riscului de a avea contribuții suplimentare la poluarea apelor de suprafață sau subterane. Nu vor exista consumuri suplimentare de ape în procese tehnologice noi, dar nici nu vor fi reduse consumurile de apă în procese tehnologice existente. Pentru procese tehnologice existente nu va exista opțiunea de inovare a procesului sau reducere a consumurilor de apă prin re tehnologizare. Nu se poate asigura faptul că vor fi doar evoluții pozitive privind îmbunătățirea calității corpurilor de apă de suprafață și subterană, prin neimplementarea activităților susținute de POR.	Potențial impact negativ.
7	Soluri	Factorul de mediu sol poate fi puțin afectat de acțiunile propuse în cadrul POR. Axa prioritară cu cel mai posibil impact negativ asupra solului ar fi axa 6, care prevede realizarea unor proiecte de construcții sau reabilitări de drumuri. De asemenea, dezvoltarea unor capacități de producție, acțiuni propuse în cadrul axei prioritare 2, pot să influențeze negativ solul, fie punctiform prin posibile deversări locale, fie prin creșterea unor debite de poluanți în atmosferă și afectarea suprafețelor de teren. Aceste situații sunt totuși puțin probabile, iar neimplementarea POR poate să contribuie negativ la menținerea unor suprafețe de teren degradate sau abandonate.	Potențial impact pozitiv.
8	Biodiversitate	Unele probleme legate de biodiversitate pot să apară în cazul implementării acțiunilor din cadrul axelor prioritare 7 și 6 ale POR, ca urmare a dezvoltării unor activități în domeniul turismului sau de infrastructură de transport în arii naturale protejate de interes național sau comunitar sau în apropierea acestora. Acțiunile propuse prin POR în domeniul turismului au ca și componentă principală sustenabilitatea, conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale și culturale, reducerea la minimum a utilizării resurselor și a poluării în cadrul destinațiilor turistice, inclusiv producerea de deșeuri, gestionarea schimbării în interesul bunăstării comunității. De asemenea, acțiunile prevăzute în cadrul axei prioritare 6, referitoare la realizarea sau modernizarea infrastructurii pentru interconectivitate, se așteaptă să aibă loc doar pe infrastructuri existente, fără afectarea altor areale. Prin urmare, prin neimplementarea POR nu se poate garanta o mai bună conservare a biodiversității.	Nu e cazul.
9	Deșeuri	Implementarea politicilor de management al deșeurilor prevede necesitatea promovării investițiilor în inovare și cercetare, pentru reducerea cantității de deșeuri generate și creșterea utilizării acestora ca resursă. Astfel axa prioritară 1 și 2 pot avea un impact pozitiv asupra mediului prin promovarea unor astfel de acțiuni. Nerealizarea POR ar însemna diminuarea acestor oportunități. Implementarea activităților de reabilitare a infrastructurilor rezidențiale, publice, rutiere, precum și realizarea unor obiective noi pot conduce la generarea de deșeuri de construcții. Deșeurile din construcții reprezintă un flux major de deșeuri, care în prezent nu este reglementat printr-o legislație specifică și prin urmare, implementarea acestor acțiuni ale POR poate genera potențiale efecte negative, locale și pe termen scurt. În lipsa acestora, situația referitoare la gestionarea deșeurilor din construcții s-ar menține ca până în prezent.	Potențial impact pozitiv, dar și potențial impact negativ.
10	Managementul riscurilor naturale și antropice	POR, prin axa prioritară 2 prevede realizarea unor obiective industriale sau modernizarea celor existente. Unele din acestea pot să intre sub incidența legislației privind accidentele majore în care sunt implicate substanțe chimice periculoase, dar și sub incidența legislației privind riscurile naturale (riscurile la inundații). Prin neimplementarea POR, cel puțin referitor la aceste tipuri de acțiuni propuse de POR, riscul unor accidente antropice poate fi diminuat. În general acțiunile de reabilitare a clădirilor, prevăzute de axele prioritare 3, 4, 8 și 9 vor contribui în mod pozitiv la reducerea riscului la posibilele dezastre naturale sau antropice, astfel încât neimplementarea POR ar putea avea efecte negative pe termen lung din acest punct de vedere. Neimplementarea acțiunilor prevăzute în cadrul axei prioritare 6 a POR, referitoare la reabilitarea infrastructurilor de interconectare va avea un impact negativ asupra mediului, dar și asupra cetățenilor, ca urmare a menținerii situației actuale referitoare la timpul de intervenție în situații de urgență.	Potențial impact pozitiv.
9-13	Peisajul și patrimoniul cultural	Implementarea POR poate să contribuie la asigurarea unei viziuni integrate privind identificarea și localizarea obiectivelor de patrimoniu cultural față de zonele vulnerabile la poluare, facilitând astfel implementarea unor măsuri de protecție a acestora.	Potențial impact pozitiv.

Nr. crt.	Aspecte de mediu relevante POR	Evoluția posibilă în situația neimplementării POR 2014-2020	Impact estimat în cazul implementării POR
		<p>Investițiile și acțiunile propuse în cadrul axelor prioritare 4 și 5 pot să contribuie la reabilitarea fostelor zone industriale, abandonate în ultimii ani din cauza încetării activităților, precum și la întreținerea corespunzătoare a spațiilor publice, spațiilor verzi etc.</p> <p>Neimplementarea măsurilor referitoare la peisaj și patrimoniul cultural din cadrul POR va conduce cu siguranță la degradarea situației actuale și pierderea oportunităților oferite de program.</p>	
14	Creșterea gradului de conștientizare asupra problemelor de mediu	Prin neimplementarea POR se pot reduce oportunitățile de responsabilizare a autorităților locale și antreprenorilor, a conștientizării populației privind necesitatea economisirii resurselor energetice, a utilizării resurselor energetice regenerabile, încurajarea utilizării unor tehnologii noi etc.	Potențial impact pozitiv.

Alternativa "0" a fost comparată cu Prioritățile de Investiții selectate pentru fiecare axă prioritară.

Prin compararea alternativei "0", respectiv cea în care nu se realizează POR, cu cea a programului în forma prezentată, rezultă că, oricare dintre acțiunile propuse în cadrul axelor, inclusiv acele acțiuni care pot implica cu potențial impact negativ asupra mediului (cum ar fi dezvoltarea de noi capacități de producție sau construcții de infrastructură), aduc mai multe beneficii mediului (+) decât alternativa "0". În tabelul de mai jos s-a notat cu "+" posibilul impact pozitiv, cu "-" posibilul impact negativ și cu "0" situația în care obiectivul de mediu nu este relevant pentru prioritatea de investiții.

Tabelul 34: Comparție între alternativa "0" și cazul implementării axelor prioritare

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	AP1	AP2	AP2	AP3	AP4	AP4	AP4	AP5	AP6	AP7	AP8	AP9	AP10	AP11	Total
		PI1	PI1	PI2	PI1	PI1	PI2	PI3	PI1	PI1	PI1	PI1	PI1	PI1	PI1	
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	+	0	-	+	+	+	+	0	+	+	0	+	0	0	6+
2	Îmbunătățirea calității aerului	+	0	-	+	+	+	+	0	+	-	0	0	0	0	4+
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	0	0	-	+	+	+	+	0	+	+	+	+	0	0	8+
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	+	+	-	+	+	+	+	0	0	-	0	0	0	0	4+
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.	0	0	0	0	+	+	+	0	+	-	0	0	0	0	3+
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	+	0	-	0	0	0	+	0	0	-	-	+	+	+	2+
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	+	0	-	-	0	0	+	0	-	-	0	0	+	+	0
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale protejate și din siturile Natura 2000.	0	0	0	0	+	+	+	0	-	-	0	0	0	+	2+
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și	+	+	-	0	0	0	0	0	-	-	-	0	+	+	0

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	AP1	AP2	AP2	AP3	AP4	AP4	AP4	AP5	AP6	AP7	AP8	AP9	AP10	AP11	Total
		PI1	PI1	PI2	PI1	PI1	PI2	PI3	PI1	PI1	PI1	PI1	PI1	PI1	PI1	
	sănătății umane.															
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	0	-	-	+	+	+	+	0	+	0	+	+	+	+	7+
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	0	0	0	0	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	6+
12	Revitalizarea zonelor degradate.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	13+
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	0	0	0	+	4+
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	14+

„Opțiunea 0”, adică de nerealizare a POR, este asociată cu următoarele dezavantaje:

- Menținerea unui nivel crescut de emisii de gaze cu efect de seră.
- Creșterea nivelului de poluare la nivelul zonelor urbane.
- Dificultăți în atingerea țintelor României referitoare la protecția calității aerului.
- Pierderea unor oportunități de modernizare a unor procese tehnologice învechite, mari consumatoare de resurse și energie.
- Pierderea unui important număr de locuri de muncă.
- Menținerea situației actuale de transfer limitat al rezultatelor cercetării în piață și a unui nivel scăzut de asimilare a inovării în companii.
- Păstrarea sectorului IMM-urilor insuficient dezvoltat, cu impact negativ asupra competitivității economiilor regionale.
- Pierderea unor investiții în domeniul infrastructurii și serviciilor.
- Consumuri energetice nesustenabile și potențial de economisire ridicat în infrastructurile publice, inclusiv clădiri publice, precum și la nivelul clădirilor rezidențiale.
- Valorificarea slabă a patrimoniului de resurse culturale.
- Valorificarea slabă a potențialului turistic.
- Atractivitate scăzută și investiții extrem de reduse, în anumite zone, datorate gradului scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale țării.
- Menținerea condițiilor actuale de dezvoltare a capitalului uman, ca urmare a subdimensionării actuale a infrastructurii medicale și a inegalității de șanse pentru toată populația României.
- Pierderea oportunităților realizării înregistrărilor cadastrale, afectându-se astfel implementarea politicilor privind dezvoltarea socio-economică a comunităților locale.

Conform evaluării din tabelul 34, unde este analizată situația implementării POR în raport cu cazul nerealizării POR, rezultă că cele mai mari beneficii ale implementării activităților propuse de POR vor fi aduse următoarelor obiective relevante de mediu:

- obiectivul nr. 12 „Revitalizarea zonelor degradate”,
- obiectivul nr. 10 “Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice”
- obiectivul nr. 14 “Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere”
- obiectivul nr. 3 “Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și impotriva vibrațiilor”

În concluzie se poate afirma că, în absența implementării programului, problemele de mediu relevante pentru POR și analizate în acest raport vor persista, datorită lipsei finanțării pentru rezolvarea lor, conducând la agravarea efectelor directe și indirecte asupra mediului.

6.2. Alternativa selectată

Evaluarea strategică de mediu s-a derulat pe întreaga perioadă a dezvoltării programului. Discuțiile purtate în cadrul GL au contribuit la clarificarea unor aspecte importante ale POR, referitoare la impactul asupra mediului în cazul implementării programului. De asemenea, a fost analizat modul în care acțiunile din cadrul axelor prioritare pot să inducă beneficii mai mari pentru mediu. Situațiile concrete în care unele investiții propuse în cadrul priorităților axelor pot să aibă efecte negative asupra mediului au fost discutate în cadrul GL.

Trebuie remarcat faptul că, încă de la primul draft al POR, s-a putut identifica **viziunea durabilă**, cu considerarea aspectelor de protecție a mediului în cadrul fiecărei axe și a fiecărei priorități de investiții. Cu alte cuvinte, față de varianta inițială au fost destul de puține modificări ale POR, astfel încât, nu se poate afirma că au existat și alte alternative, iar alternativa selectată, cea corespunzătoare versiunii POR iulie 2014, cea prezentată în acest raport de mediu, este cu mult mai favorabilă mediului

Înconjurator, față de variantele intermediare. Este însă adevărat că procesul de elaborare a programului s-a construit în jurul conceptului de dezvoltare durabilă, permițând astfel îmbunătățirea permanentă a conținutului acțiunilor propuse.

Toate capitolele și secțiunile au fost analizate în timpul evaluării strategice de mediu, acordându-se atenție acelor capitole care oferă indicații privind posibilele efecte asupra mediului, ca rezultat al proiectelor care vor fi finanțate în cadrul priorităților POR. O atenție specială fost acordată afirmațiilor de ordin strategic ale POR, reprezentate de obiectivul global, obiectivele specifice, axele prioritare și prioritățile de investiții.

Pentru fiecare prioritate de investiții, în mod individual, dar și în corelație cu restul axelor prioritare, au fost efectuate evaluări bazate pe analiza consecvenței cu obiectivele de mediu relevante – dacă și cum pot exista impacturi pozitive sau negative asupra atingerii, pe viitor, a obiectivelor de mediu relevante stabilite. În urma evaluărilor succesive au fost propuse și discutate reformulări ale obiectivelor de mediu relevante pentru POR, astfel încât acestea să fie cât mai cuprinzătoare în raport cu strategiile, politicile și planurile naționale și comunitare din domeniul protecției mediului.

În cadrul GL, pe parcursul derulării procedurii SEA, nu au fost formulate propuneri pentru modificarea axelor prioritare sau priorităților de investiții, dar au fost sugerate și propuse condițiile pentru implementarea acestora, astfel încât să fie maximizat posibilul impact pozitiv asupra mediului și redus, cât mai mult, posibilul impact negativ. În cadrul acestei evaluări au fost abordate în mod special aspectele legate de sănătatea umană și biodiversitate, respectiv arii naturale protejate de interes național și comunitar.

POR a fost evaluat în raport cu obiectivele relevante de mediu, stabilite și agreeate cu GL, pentru versiunea inițială, respectiv cea din faza de depunere a documentației de emiteră a avizului de mediu la Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și pentru versiunile din iunie 2014 și respectiv din iulie 2014 (cea finală, selectată).

Deși, așa cum relatam și anterior, nu au fost modificări substanțiale ale POR din punct de vedere al activităților propuse în cadrul axelor prioritare și priorităților de investiții, totuși au fost realizate redenumiri ale unor priorități de investiții, obiective specifice sau axe prioritare, care au avut menirea de a accentua caracterul de sustenabilitate al programului.

Dintre acestea amintim:

- AXA PRIORITARĂ 1: „Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării” în **„Promovarea transferului tehnologic”**
- AXA PRIORITARĂ 3: „Eficiență energetică în clădirile publice” în **„Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice”**
- AXA PRIORITARĂ 4: „Sprijinirea dezvoltării urbane în **„Dezvoltare urbană durabilă”**
- OBIECTIV SPECIFIC 4.1– **„Îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public” în „Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public din zonele urbane”**
- OBIECTIV SPECIFIC 4.2.1 și 4.2.2 – **„Dezvoltarea unui transport public urban ecologic, în special electric și stimularea deplasărilor nemotorizate în oraș în Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții în transportul public urban”, respectiv în „Reducerea emisiilor de carbon în orașe în special prin investiții prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă” și „Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit”**
- PRIORITATE DE INVESTIȚII a axei prioritare 4: 4.3 **„Acțiuni pentru îmbunătățirea mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea măsurilor pentru reducerea zgomotului” în „Acțiuni pentru îmbunătățirea calității mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea de măsuri pentru reducerea zgomotului”**
- OBIECTIV SPECIFIC 4.3 – **Promovarea regenerării și revitalizării zonelor urbane în scopul creșterii atractivității mediului urban în „ Creșterea calității spațiului public în zonele urbane”**
- AXA PRIORITARĂ 5: „Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului” în **„Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural” și, ulterior, introducerea unei noi axe dedicate în mod special turismului.**
- OBIECTIV SPECIFIC 5.1: **„Valorificarea economică durabilă a potențialului turistic cultural și natural al regiunilor pentru impulsivizarea diversificării activităților economice, a creșterii competitivității și atractivității regiunilor” în „Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în vederea consolidării identității culturale și utilizării eficiente ale acestuia”**
- PRIORITATE DE INVESTIȚII 1 a axei prioritare 9: 9.1 **„Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban și rural” în „Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității”**
- OBIECTIV SPECIFIC 10.1 – **„Îmbunătățirea condițiilor infrastructurii educaționale pentru asigurarea premiselor materiale necesare unui proces educațional la nivel european și creșterea participării populației școlare și a adulților la procesul educațional” în „Creșterea gradului de participare în sistemul educațional”**

Pe parcursul derulării procedurii SEA s-a notat și faptul că ultima versiune a POR a introdus o nouă axă prioritară, special dedicată promovării turismului, axa prioritară 7: „Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului”. Posibilele efecte

negative asupra mediului pe care le-ar avea implementarea acțiunilor cuprinse în această axă se referă la modul de gestionare a resurselor naturale și posibila poluare generată de turism (ape uzate menajere, dezvoltarea unor infrastructuri în apropierea ariilor naturale protejate de interes național sau comunitar, producerea de deșeuri, afectarea unor habitate naturale etc). Prin introducerea în POR a unei axe speciale pentru turism, acțiunile propuse a fi susținute în cadrul acestei axe au devenit mai clare, iar identificarea posibilelor impacte negative și pozitive s-a realizat mai ușor. Ca urmare a sublinierii caracterului durabil al acțiunilor susținute prin această axă, a fost îmbunătățit echilibrul dintre posibilul impact negativ și cel pozitiv, iar rezultatul evaluării în raport cu obiectivele relevante de mediu, s-a schimbat în beneficiul protejării mediului.

Un alt aspect important în evoluția POR l-a constituit definirea și clarificarea indicatorilor. O mare parte din indicatorii de rezultat specifici programului, pe obiectiv specific sau a celor de realizare comuni și specifici programului sunt formulați, în versiunea finală a POR, așa încât, în mod real să poată măsura efectele POR asupra mediului. Acest aspect este deosebit de important și dovedește încă o dată orientarea neformală a POR spre îmbunătățirea calității mediului și a sănătății populației. Dintr-un alt punct de vedere acest lucru constituie și un avantaj prin faptul că sistemul de monitorizare de mediu poate fi integrat în sistemul general de monitorizare al programului.

Conform evaluărilor realizate pentru versiunea inițială și ce intermediară din iunie 2014 ale POR (prezentate de altfel și în cadrul grupurilor de lucru), s-a putut observa o îmbunătățire a rezultatelor evaluărilor, pentru anumite priorități de investiții, așa cum reiese și din tabelul comparativ de mai jos.

Tabelul 35: Rezultate comparative ale evaluării versiunilor POR, impactul cumulativ al investițiilor propuse de toate axele prioritare

Nr crt.	Prioritate de investiții	Impact POR varianta selectată	Impact POR varianta inițială	Impact POR varianta iunie 2014
1	Prioritate de investiții 1.1 Promovarea investițiilor de afaceri în inovare și cercetare, dezvoltarea legăturilor și a sinergiilor între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și de educație, în special dezvoltarea produselor și serviciilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere.	0.3	0.3	0.3
2	Prioritate de investiții 2.1 Promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatării economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri.	0.11	0.04	0.07
3	Prioritate de investiții 2.2 Sprijinirea creării și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor	0.07	-0.1	-0.1
4	Prioritate de investiții 3.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor	0.49	0.49	0.49
5	Prioritate de investiții 4.1 Sprijinirea eficienței energetice și utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv clădiri publice și în sectorul locuințelor	0.41	0.3	0.3
6	Prioritate de investiții 4.2 Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru atenuarea adaptării.	0.33	0.33	0.33
7	Prioritate de investiții 4.3 Acțiuni pentru îmbunătățirea calității mediului urban, revitalizarea orașelor, regenerarea și decontaminarea siturilor poluate și promovarea de măsuri pentru reducere a zgomotului	0.67	0.5	0.5
8	Prioritate de investiții 5.1 Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural	0.28	0.1	0.1
9	Prioritate de investiții 6.1 Stimularea mobilității regionale prin conectarea infrastructurilor rutiere regionale la infrastructura TEN - T	0.05	0.05	0.05
10	Prioritate de investiții 7.1 Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice	0.15	0.07 (în cadrul axei prioritare 5)	0.07 (în cadrul axei prioritare 5)
11	Prioritate de investiții 8.1 Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate în ceea ce privește starea de sănătate, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale	0.11	0.11	0.11
12	Prioritate de investiții 9.1 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	0.35	0.2	0.2
13	Prioritate de investiții 10.1 Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și formare	0.49	0.49	0.49

14	Prioritate de investiții 11.1 Îmbunătățirea cadastrală și a înregistrării proprietăților în zonele rurale din România	0.25	0.25	0.25
Total impact		0.29	0.22	0.22

În concluzie, în urma analizei realizate și prezentate în tabelele 34 și 35, alternativa implementării POR în varianta actuală (iulie 2014) este superioară, din punct de vedere al modului în care răspunde obiectivelor de mediu relevante stabilite, atât alternativei "0", cât și variantei POR propuse inițial (la momentul depunerii documentației la MMSC), dar și variantelor intermediare (realizate pe măsura dezvoltării programului). Prin această variantă finală se asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și promovarea dezvoltării durabile.

Pentru a justifica cele precizate mai sus, alternativa selectată a fost evaluată și din punct de vedere al compatibilității obiectivelor specifice ale POR cu obiectivele relevante de mediu stabilite. Metoda de evaluare este prezentată în tabelul 36. În fiecare căsuță se arată dacă obiectivul specific POR este compatibil sau nu cu obiectivul relevant de mediu, cu ajutorul unui simbol desemnat. Au fost utilizate următoarele simboluri:

+ - dacă simbolurile sunt compatibile

? - atunci când compatibilitatea este incertă

X - în caz de incompatibilitate

În cazul în care nu există nicio legătură între două obiective considerate, căsuța este lăsată goală.

Tabelul 36: Compatibilitatea obiectivelor specifice POR cu obiectivele de mediu relevante

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	OS1.1	OS2.1	OS2.2	OS3.1	OS4.1	OS4.2.1	OS4.2.2	O4.3	OS5.1	OS6.1	OS7.1	O8.1	OS9.1	OS10.1	OS11.1
1	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	+	?	?	+	+	+	+	+		+	?	+	+		+
2	Îmbunătățirea calității aerului	+	?	?	+	+	+	+	+		+	?	+	+		+
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a calității mediului urban prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	?	?	?	+	+	+	+	+	?	+	+	+	+	+	+
4	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/Decuplare a creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	+	+	?	+	+	+	+	+		+	+	+		+	
5	Promovarea turismului care asigură un grad înalt de protecție a mediului.				?	?	+	+	+	+	+	+	+			+
6	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.		?	?					+			?	+	+	+	+
7	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.		?	?				+	+		?	?		+	+	+
8	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile naturale				?	?	?	+	+	?	?	?		+	+	+

Nr. crt.	Obiectiv de mediu relevant	OS1.1	OS2.1	OS2.2	OS3.1	OS4.1	OS4.2.1	OS4.2.2	O4.3	OS5.1	OS6.1	OS7.1	O8.1	OS9.1	OS10.1	OS11.1
	protejate și din siturile Natura 2000.															
9	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	+	?	?	?	?		+			?	?		+	+	+
10	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri naturale și antropice	?	?	?	+	+	+	+	+		+		+	+		+
11	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.				+	+	+	+	+	?	+	+	+			+
12	Revitalizarea zonelor degradate.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
13	Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
14	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

- **OS1.1** Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic
- **OS2.1** Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor
- **OS2.2** Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri
- **OS3.1** Creșterea eficienței energetice în clădirile publice
- **OS4.1** Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public
- **OS4.2.1** Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă
- **OS4.2.2** Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit
- **OS4.3** Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane
- **OS5.1** Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în vederea consolidării identității culturale și utilizării eficiente ale acestuia
- **OS6.1** Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene
- **OS7.1** Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia
- **OS8.1** Creșterea speranței sănătoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora
- **OS9.1** Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin măsuri integrate
- **OS10.1** Creșterea gradului de participare în sistemul educațional
- **OS11.1** Creșterea gradului de acoperire geografică și înregistrare a proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară

Așa cum se vede și din tabelul 36, se poate aprecia că toate obiectivele relevante de mediu sunt susținute prin unul sau mai multe obiective specifice POR, prin urmare, se poate concluziona că varianta propusă și selectată a POR satisface obiectivele și cerințele de mediu.

7. ASPECTE PRIVIND MONITORIZAREA

7.1. Obiective și mijloace de monitorizare

Monitorizarea implementării POR 2014-2020 din punct de vedere al protecției mediului are două obiective majore:

1. Evitarea oricărui efecte negative asupra mediului;
2. Estimarea efectelor (efectele pozitive propuse sunt atinse, iar cele negative eliminate/diminuate)

Prin urmare, măsurile de monitorizare au scopul de a:

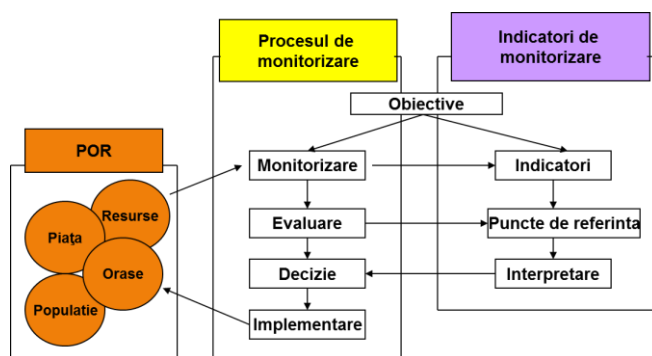
- a) valida concluziile evaluării realizate în cadrul Raportului de Mediu
- b) verifica dacă au fost propuse și luate măsurile corespunzătoare pentru compensarea efectelor negative și optimizarea efectelor pozitive
- c) identifica și propune dacă sunt necesare modificări ale POR în vederea reducerii impactului asupra mediului sau creșterii beneficiilor pentru mediu.

În mod uzual se folosesc două metode generale de monitorizare:

- i. Monitorizarea prin studii calitative și/sau cantitative specializate;
- ii. Monitorizarea prin indicatori.

Figură de mai jos reprezintă în mod schematic rolul monitorizării de mediu, în implementarea POR.

Figura 14 Reprezentarea schematică a rolului monitorizării

Studiile specializate sunt metode adecvate de monitorizare, în situații complexe, mai ales când se cunosc prea puține lucruri pentru a putea formula indicatori.

De obicei, studiile de acest fel depășesc limita unei simple monitorizări, urmărind, de asemenea, evaluarea acțiunilor realizate, interpretarea acestora, discuții asupra deciziilor, analize etc.

Totuși, cele mai uzuale și convenabile instrumente de monitorizare sunt indicatorii.

POR 2014-2020 are unele obiective direct legate de protejarea mediului și dezvoltarea durabilă și de aceea sistemul de monitorizare de mediu trebuie să fie complet integrat sistemului general de monitorizare al programului.

Pe de altă parte ar trebui ca monitorizarea să fie orientată în special către componentele de mediu posibil a fi afectate negativ.

Cel mai însemnat aspect în acest context este faptul că monitorizarea nu se face doar ca să fie făcută, ci ca să folosească drept instrument de management, de corectare a cursului unei acțiuni și prin folosirea informațiilor ca bază de luare a deciziei, după cum se poate vedea în figura de mai jos.

7.2. Organizarea unui sistem de monitorizare

În conformitate cu Directiva privind Evaluarea Strategică de Mediu, art. 10, efectele semnificative asupra mediului generate de implementarea planurilor și programelor trebuie să fie monitorizate pentru a se identifica într-un stadiu incipient efectele adverse neprevăzute și pentru a face posibilă întreprinderea unor acțiuni corespunzătoare de remediere.

În conformitate cu prevederile art. 18 din HG 1076/2004, elaboratorii atestați ai raportului de mediu, împreună cu experții angajați, după caz, analizează efectele semnificative asupra mediului ale alternativelor propuse de titularul planului sau programului și stabilesc măsurile de prevenire, reducere, compensare și monitorizare a efectelor semnificative ale impactului asupra mediului pentru fiecare alternativă a planului sau programului, făcând recomandări în acest sens.

7.2.1. Eficiență și eficacitate

Sistemul de monitorizare trebuie să-și atingă scopul într-un mod eficient și eficace, de ex. trebuie să producă rezultate semnificative cu resurse financiare și timp scăzute, sau, mai exact, adecvate. Metodele prin care se pot realiza aceste cerințe se referă la:

- selectarea doar a indicatorilor pentru aspectele importante;
- selectarea doar a indicatorilor relevanți;
- selectarea unor indicatori pentru care există informații disponibile, sau care pot oricum să fie stabiliți.

În general, la stabilirea indicatorilor este nevoie de o abordare pragmatică. De exemplu, în unele situații, pentru anumiți indicatori, pot fi folosite estimările experților în locul măsurătorilor care sunt prea complicate și/sau imprecise. De asemenea, acolo unde impactul este dificil de măsurat, pot fi identificați indicatori substituiți.

7.2.2. Stabilirea nivelului de monitorizare

Se pune întrebarea la ce nivel trebuie să fie calculat un anumit indicator, și anume:

- la nivelul unui proiect individual;
- la nivel național/regional sau sectorial

Se pune deseori problema determinării relației cauzale dintre intervențiile programului și schimbările survenite la un nivel de bazin hidrografic, oraș, unei regiuni, la nivel național etc. Este important să se cunoască modificările la nivel de sector sau nivel de resursă de mediu, ca bază de decizie și să se estimeze impactul cumulativ al proiectelor individuale.

7.2.3. Frecvența monitorizării

Frecvența de monitorizare necesară depinde de problema ce trebuie rezolvată; în timp ce în anumite situații instituirea unei singure măsurători poate fi suficientă, în alte cazuri, în special în procesele dinamice, este necesară o monitorizare regulată și de durată.

7.3. Propunerea unui set de indicatori de monitorizare a posibilului impact asupra mediului al POR

În elaborarea propunerii privind sistemul de monitorizare POR, informațiile au fost corelate cu rezultatele din raportul de evaluare ex-ante, referitoare la acest subiect, precum și cu rezultatul evaluării priorităților de investiții în raport cu obiectivele relevante de mediu. Indicatorii de monitorizare vor fi folosiți pentru a se monitoriza efectele asupra mediului, în funcție de caracteristicile proiectelor selectate pentru finanțare. Criteriile de mediu folosite în cadrul evaluării și selecției proiectelor vor fi folosite în continuare pentru monitorizarea acestora. Estimarea efectelor generale asupra principalilor factori de mediu va fi posibilă în urma monitorizării efectelor fiecărui proiect în parte și în urma elaborării unei sinteze a rezultatelor monitorizării.

Pentru proiectele care au urmat procedura de Evaluare a Impactului de Mediu – EIA sau Evaluarea adecvata (EA) - pentru care beneficiarii au responsabilitatea să monitorizeze intensitatea efectelor generate de proiect asupra componentelor de mediu afectate - datele privind indicatorii de monitorizare trebuie să fie furnizate de către sistemele de monitorizare stabilite prin evaluare.

Tabelul 37 Indicatori de mediu propuși

Nr. Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	INDICATORI	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare prioritatii de investitii POR 2014-2020	Observații Indicatori POR de realizare sau rezultat
1	SCHIMBĂRI CLIMATICE	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de sera prin atingerea unui nivel crescut în privința eficienței energetice în sectorul locuințelor, clădirilor publice și infrastructură energetică.	- Consum de energie finală în clădirile publice Mtep - indicator POR	3. Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice	<i>Creșterea eficienței energetice în clădirile publice, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari</i>	-Scaderea consumului de energie primară în clădirile publice - Reducerea consumului de energie finală în clădirile publice -Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră
-Consum de energie finală în iluminatul public (GWh)-indicator POR -Număr de proiecte implementate dedicate reducerii CO2 în orașe- indicator POR -Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră (echivalent tone CO ₂)-indicator POR -Reducerea emisiilor CO ₂ (mii tone CO ₂ /an)-indicator POR			4. Dezvoltare Urbană Durabilă	<i>Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public</i> <i>Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă</i> <i>Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit</i> <i>Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane</i>	-Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie -Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră -Numărul unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat -Număr pasageri transportați în transportul public urban în România -Reducerea emisiilor CO ₂ - Lungime totala a liniilor noi sau îmbunătățite de tramvai/troleibuz -Planurile de mobilitate cu proiecte implementate prin POR -Strategii dedicate reducerii CO2 in orase cu proiecte implementate prin POR - Suprafata spații deschise / clădiri create sau reabilitate în zonele urbane	

Nr. Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	INDICATORI	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare prioritatii de investitii POR 2014-2020	Observații Indicatori POR de realizare sau rezultat
2	CALITATEA AERULUI	Îmbunătățirea calității aerului.	<p>- Emisii măsurate în stațiile de monitorizare din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (sau indicii specifici de calitate a aerului)/un an de zile) – pentru orașele în care se implementează proiectele</p> <p>- dioxid de sulf (SO2)</p> <p>- dioxid de azot (NO2)</p> <p>- monoxid de carbon (CO)</p> <p>- pulberi în suspensie (PM10)</p>	4. Dezvoltare Urbană Durabilă	<p><i>Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public</i></p> <p><i>Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă</i></p> <p><i>Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit</i></p> <p><i>Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane</i></p>	<p>-Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie</p> <p>-Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră</p> <p>-Numărul unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat</p> <p>-Număr pasageri transportați în transportul public urban în România</p> <p>-Reducerea emisiilor GES</p> <p>- Lungime totala a liniilor noi sau imbunatatite de tramvai/troleibuz</p> <p>-Număr de planuri de mobilitate cu proiecte implementate</p> <p>-Număr de proiecte implementate dedicate reducerii CO2 în orașe</p> <p>-Spații deschise create sau reabilitate în zonele urbane</p> <p>-Clădiri publice construite sau renovate în zonele urbane</p>
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	<p><i>Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene</i></p>	<p>-Economii de timp realizate</p> <p>-Lungime infrastructură regională reabilitată/ modernizată conectată la TEN-T</p> <p>-Lungime infrastructură regională nou construită conectată la TEN-T</p>
				9. Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban	<p><i>Reducerea concentrării spațiale a sărăciei, prin măsuri integrate</i></p>	<p>-Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială</p> <p>-Nr. de persoane care trăiesc în zone unde s-au implementat strategii integrate de dezvoltare locală</p>
3	SĂNĂTATEA POPULAȚIEI	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației și a factorilor de mediu prin implementarea de măsuri care să vizeze asigurarea dotărilor edilitare și de prevenire a poluării, inclusiv a poluării fonice și împotriva vibrațiilor.	<p>-Număr de proiecte implementate dedicate reducerii CO2 în orașe-indicator POR</p> <p>-Creșterea speranței de viață sănătoase la naștere, femei și bărbați-indicator POR</p>	4. Dezvoltare Urbană Durabilă	<p><i>Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public</i></p> <p><i>Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă</i></p> <p><i>Promovarea de măsuri pentru reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit</i></p> <p><i>Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane</i></p>	<p>-Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie</p> <p>-Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră</p> <p>-Numărul unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat</p> <p>-Număr pasageri transportați în transportul public urban în România</p> <p>-Reducerea emisiilor GES</p> <p>- Lungime totala a liniilor noi sau imbunatatite de tramvai/troleibuz</p> <p>-Număr de planuri de mobilitate cu proiecte implementate</p> <p>-Număr de proiecte implementate dedicate reducerii CO2 în orașe</p> <p>- Suprafata spații deschise / clădiri create sau reabilitate în zonele urbane</p>
				8. Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale	<p><i>Creșterea speranței sănătoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora</i></p>	<p>-Beneficiari de infrastructură medicală construită/reabilitată/modernizată/extinsă</p> <p>-Creșterea speranței de viață sănătoasă la naștere, femei și bărbați</p>
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	<p><i>Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene</i></p>	<p>-Populație deservită de o infrastructură secundară modernizată care asigură accesul la coridoarele TEN-T</p> <p>-Lungime infrastructură regională reabilitată/ modernizată conectată la TEN-T</p> <p>-Lungime infrastructură regională nou construită conectată la TEN-T</p>

Nr. Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	INDICATORI	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare prioritatii de investitii POR 2014-2020	Observații Indicatori POR de realizare sau rezultat
4	PRODUCȚIE ȘI CONSUM DURABILE	Promovarea unor practici de consum și producție sustenabile/ Decuplarea creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată.	-Număr proiecte prin care se reduc consumurile de materii prime și/sau utilități sau dezvoltă tehnologii în domeniul utilizării durabile a resurselor	1. Promovarea transferului tehnologic 2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	<i>Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic</i> <i>Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor</i> <i>Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri</i>	-Număr firme inovative -Numărul de entități de transfer tehnologic sprijinite -Rata de supraviețuire a IMM-urilor la 3 ani de la înființare -Număr de IMM-uri care beneficiază de sprijin -Productivitatea muncii în IMM-uri
5		Promovarea turismului care asigura un grad înalt de protecție a mediului.	Este relevant indicatorul de la „Biodiversitate”: -Numar proiecte dezvoltate în arii naturale protejate sau în situri Natura 2000	7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	<i>Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia</i>	- Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în turism
6	CALITATEA APEI/ GOSPODĂRIREA APELOR	Prevenirea poluării punctiforme și difuze a corpurilor de apă și menținerea calității și stării apelor de suprafață.	Este relevant indicatorul de la „Producție și consum durabile”: -Număr proiecte prin care se reduc consumurile de materii prime și/sau utilități sau dezvoltă tehnologii în domeniul utilizării durabile a resurselor	1. Promovarea transferului tehnologic 2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	<i>Creșterea i inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic</i> <i>Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor</i> <i>Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri</i>	- Număr firme inovative - Numărul de entități de transfer tehnologic sprijinite -Rata de supraviețuire a IMM-urilor la 3 ani de la înființare -Număr de IMM-uri care beneficiază de sprijin -Productivitatea muncii în IMM-uri
				7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	<i>Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia</i>	- Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în turism
				8. Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale	<i>Creșterea speranței sănatoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora</i>	-Beneficiari de infrastructură medicală construită/reabilitată/modernizată/extinsă -Creșterea speranței de viață sănătoasă la naștere, femei și bărbați
7	SOLURI	Prevenirea poluării solului din surse punctiforme și difuze.	-Spații deschise create sau reabilite în zonele urbane-indicator POR Este relevant și indicatorul de la „Producție și consum durabile”: -Număr proiecte prin care se reduc consumurile de materii prime și/sau utilități sau dezvoltă tehnologii în domeniul utilizării durabile a resurselor	1. Promovarea transferului tehnologic 2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	<i>Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic</i> <i>Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor</i> <i>Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri</i>	- Număr firme inovative - Numărul de entități de transfer tehnologic sprijinite -Rata de supraviețuire a IMM-urilor la 3 ani de la înființare -Număr de IMM-uri care beneficiază de sprijin -Productivitatea muncii în IMM-uri
				7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	<i>Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii conexe acestuia</i>	- Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în turism
				8. Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale	<i>Creșterea speranței sănătoasă de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora</i>	-Beneficiari de infrastructură medicală construită/reabilitată/modernizată/extinsă -Creșterea speranței de viață sănătoasă la naștere, femei și bărbați
8	BIO DIVE	Menținerea și conservarea diversității naturale, a faunei, florei și habitatelor din ariile	-Numar proiecte dezvoltate în arii naturale protejate sau în situri Natura 2000	7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a	<i>Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin turism și domenii</i>	- Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în turism

Nr. Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	INDICATORI	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare prioritatii de investitii POR 2014-2020	Observații Indicatori POR de realizare sau rezultat
		naturale protejate si din situarile Natura 2000.		turismului	<i>conexe acestuia</i>	
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	<i>Cresterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale si urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor judetene</i>	- Populație deservită de o infrastructură secundară modernizată care asigură accesul la coridoarele TEN-T -Lungime infrastructură regională reabilitată/ modernizată conectată la TEN-T -Lungime infrastructură regională nou construită conectată la TEN-T
9	DEȘEURI	Minimizarea la sursă a deșeurilor generate și susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor și gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane.	Este relevant indicatorul de la „Producție și consum durabile”: -Număr proiecte prin care se reduc consumurile de materii prime și/sau utilități sau dezvoltă tehnologii în domeniul utilizării durabile a resurselor	3. Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădirile publice	<i>Creșterea eficienței energetice în clădirile publice, îndeosebi a celor care înregistrează consumuri energetice mari</i>	-Reducerea consumului de energie finală în clădiri publice -Scăderea consumului primar anual de energie al clădirilor publice -Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră
				1. Promovarea transferului tehnologic	<i>Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic</i>	- Număr firme inovative - Numărul de entități de transfer tehnologic sprijinite -Rata de supraviețuire a IMM-urilor la 3 ani de la înființare -Număr de IMM-uri care beneficiază de sprijin -Productivitatea muncii în IMM-uri
				2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	<i>Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor</i> <i>Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri</i>	
				8.Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale	<i>Creșterea speranței sănatoase de viață prin sporirea accesibilității serviciilor medicale și sociale acordate și îmbunătățirea calității acestora</i>	-Beneficiari de infrastructură medicală construită/reabilitată/modernizată/extinsă -Creșterea speranței de viață la naștere, femei și bărbați
				10. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	<i>Creșterea gradului de participare în sistemul educațional</i>	- Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară - Capacitatea infrastructurii de educație care beneficiază de sprijin
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	<i>Cresterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale si urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor judetene</i>	-Economii de timp realizate -Lungime infrastructură regională reabilitată/ modernizată conectată la TEN-T -Lungime infrastructură regională nou construită conectată la TEN-T
10	MANAGEMENTUL RISCURILOR NATURALE ȘI ANTROPICE	Creșterea gradului de siguranță în condiții de riscuri antropice și naturale	-Număr de planuri de mobilitate cu proiecte implementate-indicator POR -Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră (echivalent tone CO ₂)-indicator POR, amintit și la „Schimbări climatice”	1. Promovarea transferului tehnologic	<i>Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic</i>	- Număr firme inovative - Numărul de entități de transfer tehnologic sprijinite -Rata de supraviețuire a IMM-urilor la 3 ani de la înființare -Număr de IMM-uri care beneficiază de sprijin -Productivitatea muncii în IMM-uri
				2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	<i>Consolidarea poziției pe piață a microîntreprinderilor</i> <i>Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri</i>	
				4. Dezvoltare Urbană Durabilă	<i>Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public</i> <i>Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă</i> <i>Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și</i>	-Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie -Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră -Numărul unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat -Număr pasageri transportați în transportul public urban în România -Reducerea emisiilor CO ₂ - Lungime totală a liniilor noi sau îmbunătățite de tramvai/troleibuz -Număr de planuri de mobilitate cu proiecte implementate -Strategii dedicate reducerii CO ₂ în orașe cu proiecte implementate prin POR

Nr. Crt	Domeniu	Obiective de mediu relevante POR 2014-2020	INDICATORI	Axa prioritara corespunzatoare POR 2014-2020	Obiective specifice corespunzatoare prioritatii de investitii POR 2014-2020	Observații Indicatori POR de realizare sau rezultat
					<i>traficului de tranzit</i> <i>Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane</i>	-Suprafata spații deschise / clădiri create sau reabilitate în zonele urbane
				6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală	<i>Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin reabilitarea și modernizarea drumurilor județene</i>	- Populație deservită de o infrastructură secundară modernizată care asigură accesul la coridoarele TEN-T -Lungime infrastructură regională reabilitată/ modernizată conectată la TEN-T -Lungime infrastructură regională nou construită conectată la TEN-T
11	PEISAJ ȘI PATRIMONIUL CULTURAL	Conservarea și valorificarea zonelor de agrement, armonizarea cadrului natural cu cel construit.	- Suprafata spații deschise / clădiri create sau reabilitate în zonele urbane -indicator POR -Obiective de patrimoniu cultural reabilitate-indicator POR	4. Dezvoltare Urbană Durabilă	<i>Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale și sistemele de iluminat public</i> <i>Reducerea emisiilor de carbon în municipii în special prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă</i> <i>Reducerea emisiilor de carbon în orașele de dimensiuni medii și mici, în special prin investiții în infrastructura destinată deplasărilor nemotorizate și traficului de tranzit</i> <i>Creșterea calității spațiilor publice în zonele urbane</i>	-Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie -Scădere anuală estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră -Numărul unități administrativ-teritoriale care beneficiază de sistem de iluminat public modernizat -Număr pasageri transportați în transportul public urban în România -Reducerea emisiilor CO ₂ - Lungime totala a liniilor noi sau imbutatate de tramvai/troleibuz -Număr de planuri de mobilitate cu proiecte implementate -Număr de Strategii dedicate reducerii CO ₂ în orașe cu proiecte implementate prin POR -Suprafata spații deschise / clădiri create sau reabilitate în zonele urbane
12		Revitalizarea zonelor degradate.				
13		Protejarea și conservarea patrimoniului istoric și arhitectonic al regiunilor.				
14	CONȘTIENȚARE	Creșterea responsabilității autorităților locale, antreprenorilor și a cetățenilor prin facilitarea accesului la informare și cunoaștere.	Nu e cazul	Toate axele		

8. CONCLUZII

Ca urmare a parcurgerii procedurii de evaluare strategică de mediu a POR 2014-2020, pe baza analizei și evaluării efectelor potențiale ale activităților prevăzute în cadrul axelor prioritare, concluzia echipei de experți independenți este că programul va determina un impact pozitiv consistent asupra mediului și sănătății umane la nivel național deoarece majoritatea acțiunilor țin direct sau indirect de îmbunătățirea stării mediului, a calității vieții și sănătății umane.

- Investițiile ce vor fi sprijinite în cadrul POR referitoare la **creșterea eficienței energetice, a infrastructurilor publice și a clădirilor rezidențiale din România (în cadrul axelor prioritare 3 și 4)**, prin potențialul semnificativ de eficientizare energetică al clădirilor existente, în special a celor de tip bloc, este semnificativ și vor contribui în mare măsură la îndeplinirea țintei României privind economiile de energie până în anul 2020, în conformitate cu Strategia *Europa 2020*. Măsurile de eficiență energetică contribuie la reducerea consumului de căldură și conduce la crearea de locuri de muncă din activități directe și indirecte. Reducerea consumului de energie are un rol important și în promovarea siguranței aprovizionării cu energie, în dezvoltarea tehnologiei și în crearea de oportunități pentru ocuparea forței de muncă și de dezvoltare regională. Prin urmare măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice poate să reprezinte unul dintre mijloacele care ar putea contribui la creșterea economică sustenabilă, deoarece este o modalitate de a stimula direct și imediat industria de construcții și de menținere și crearea de locuri de muncă, dar și protecția mediului înconjurător.

- Pe de altă parte, în cadrul Uniunii Europene, cel de-al șaselea Program de acțiune privind mediul are drept obiectiv atingerea unor niveluri de calitate a aerului care să nu determine impact inacceptabil și riscuri asupra sănătății umane și a mediului. Tot la nivel european, prin Strategia Tematică a Calității Aerului se atrage atenția cu privire la **impactul transportului asupra calității aerului din orașe și schimbarea comportamentului zilnic al cetățenilor**. Scopul esențial al dezvoltării transportului public urban durabil (**măsuri propuse în cadrul axei prioritare 4**) este acela de a îmbunătăți condițiile de mediu și calitatea vieții în principalele aglomerări urbane ale țării. Măsurile propuse prin POR vor fi axate în principal pe crearea unui transport **public mai eficient și mai rapid, cu un consum de energie scăzut, construcția unei infrastructuri dedicate rețelelor de transport public și introducerea de vehicule prietenoase mediului în transportul public**. Combinarea acestor tipuri de măsuri cu cele dedicate traficului nemotorizat (pietonal și ciclist) va asigura împărțirea echilibrată dorită între modurile de transport (cu o reducere a transportului auto individual) și va reduce impactul asupra mediului.
- Prin POR 2007-2013 au fost reabilitați circa 2200 km drumuri județene (din cei 26000 km ce ar necesita modernizare sau reabilitare). **Acțiunile propuse prin POR 2014-2020 (axa prioritară 6) urmăresc continuarea acestei direcții atât de importante pentru siguranța rutieră** (deși preiau mai puțin de un sfert din traficul total, pe aceste drumuri se înregistrează peste o treime din totalul accidentelor, iar victimele bicicliști sunt în proporție de peste 80% în mediul rural), **dar și pentru îmbunătățirea calității aerului în interiorul localităților**. Astfel circa 14.000 de km din totalul de 23.000 km de drumuri județene care asigură conectivitatea ar avea nevoie de modernizări și reabilitări.
- **Dezvoltarea durabilă a turismului (axa prioritară 7)** este în deplină concordanță cu prevederile din strategiile de protecție a mediului, întrucât implementarea acestei priorități va contribui la creșterea calității vieții, la protecția și conservarea mediului înconjurător. Ca și activitate, turismul reprezintă o alternativă viabilă pentru stimularea dezvoltării în zonele rurale și cele sărace, a căror economie se baza exclusiv pe activități agricole sau exploatarea resurselor naturale (inclusiv lemn), furnizând avantaje ambivalente, reprezentate de creșterea locurilor de muncă și a veniturilor, concomitent cu promovarea tradițiilor și patrimoniului cultural, dar și cu o mai bună protejare a mediului înconjurător.
- În România, fenomenul sărăciei, rata riscului de sărăcie și excluziune socială se situa, în anul 2011, la nivelul de 40,3% (sărăcia relativă), ceea ce clasează țara noastră pe locul al doilea în topul Statelor Membre ai căror locuitori sunt expuși riscului de sărăcie. Printr-un studiu la Banca Mondială (2014) au fost identificate zone marginalizate (sărace) în mediul urban la nivelul tuturor regiunilor și județelor din România⁶⁸. De asemenea, lipsa unor intervenții coordonate și focalizate a condus la apariția unor cartiere defavorizate la nivelul orașelor românești (în general cartierele periferice, dar în unele cazuri și în zonele centrale), cu un fond construit în stare precară, cu infraționalitate ridicată, cu abandon școlar etc., care accentuează fenomenul de segregare socio-spațială în orașe, dar contribuie și la înrăutățirea factorilor de mediu prin aportul de deșeuri generate în aceste zone, aple uzate menajere necolectate sau epurate corespunzător sau prin sisteme de încălzire improprie care generează poluarea atmosferei. **Luarea unor măsuri corespunzătoare, prevăzute în principal în cadrul axei prioritare 9, vor contribui cu siguranță la îmbunătățirea condițiilor de mediu.**
- Nu în ultimul rând, investițiile în infrastructurile sanitare propuse de axa prioritară 8, cum ar fi **rețele de spitale regionale, echiparea rețelei de spitale județene, dezvoltarea sistemului de îngrijire primară și crearea centrelor comunitare de intervenție integrată** vor contribui la îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

9. REZUMAT NON TEHNIC

Strategia POR 2014-2020 se fundamentează pe analize socio-economice detaliate, care evidențiază actualitatea celor mai multe priorități de dezvoltare regională identificate pentru perioada de programare 2007-2013, dar și priorități noi, menite să conducă la creșterea capacității inovative la nivel regional și local. Sunt încă de actualitate, și pentru perioada de programare 2014-2020, nevoile de dezvoltare a anumitor tipuri de infrastructuri – de transport, educațională, de sănătate – completate cu priorități noi, impuse de necesitatea modernizării economiilor regionale românești, în concordanță cu politica de coeziune a UE și cu țintele de atins în contextul *Strategiei Europa 2020*, privind investițiile în tehnologii moderne, servicii și creșterea competitivității.

Conform POR 2014-2020⁶⁹ (versiunea iulie 2014), viziunea strategică are la bază următoarele **nevoi de dezvoltare**, identificate și prioritizate ca fiind cele mai relevante în contextul stadiului actual de dezvoltare socio-economică a regiunilor României:

- Transfer limitat al rezultatelor cercetării în piață și nivel scăzut de asimilare a inovării în firme
- Sector al IMM-urilor insuficient dezvoltat, cu impact negativ asupra competitivității economiilor regionale
- Consumuri energetice nesustenabile și potențial de economisire ridicat în infrastructurile publice, inclusiv clădiri publice, precum și la nivelul clădirilor rezidențiale
- Nivel de poluare ridicat la nivelul zonelor urbane
- Resurse de patrimoniului cultural, dar slab valorificate
- Potențial turistic valoros, echilibrat distribuit teritorial – alternativă pentru revigorarea zonelor mai puțin dezvoltate / izolate

⁶⁸ Studiul Banca Mondială, "Elaborarea strategiilor de integrare pentru zone sărace și comunități defavorizate", 2014

⁶⁹ POR 2014-2020, versiunea iulie 2014

- Gradul scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale țării, care are drept consecință o atractivitate scăzută și investiții extrem de reduse
- Infrastructurile educaționale, de sănătate și de servicii sociale subdimensionate împiedică incluziunea socială și dezvoltarea capitalului uman
- Nivel scăzut al înregistrărilor cadastrale, care afectează implementarea politicilor privind dezvoltarea socio-economică a comunităților locale
- Orașe cu funcții urbane insuficient dezvoltate cu impact negativ asupra creșterii economice la nivel regional

Evaluarea Strategică de Mediu pentru POR 2014-2020 a fost lansată și realizată în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe, care transpune Directiva 2001/42/CE. Aceasta a fost o componentă importantă a exercițiului de evaluare ex-ante, pe parcursul căruia evaluatorii au sprijinit procesul, inclusiv cu elaborarea raportului de mediu și organizarea consultării publice.

Activitățile desfășurate în cadrul procedurii SEA au fost:

- Evaluarea situației actuale de mediu care include: definirea zonei acoperite de SEA, colectare de informații de bază mediu privind starea mediului și a resurselor naturale ale zonei, interacțiunile dintre acestea și obiectivele principale de dezvoltare susținute de POR;
- Identificarea strategiilor și planuri naționale, europene sau a altor programe, relevante pentru axele POR și prioritățile de investiții, respectiv activități;
- Stabilirea obiectivelor de mediu relevante pentru POR, identificarea indicatorilor de monitorizare a posibilelor efecte asupra mediului ale POR și a măsurilor de prevenire a posibilelor efecte negative și dezvoltarea obiectivelor de mediu și de sustenabilitate ale POR;
- Participarea la cele patru întâlniri ale grupului de lucru și integrarea observațiilor și comentariilor reprezentanților grupului de lucru în raportul de mediu;
- Revizuirea POR în conformitate cu politicile și legislația de mediu relevantă la nivel regional, național și european;
- Evaluarea implicațiilor de mediu ale priorităților de dezvoltare propuse de POR și a gradului de integrare a obiectivelor relevante de mediu în cadrul obiectivelor specifice ale POR.

Mai precis, pașii urmați în cadrul definitivării POR și a raportului de mediu au fost:

- Evaluarea situației de mediu, care a însemnat: definirea zonei acoperite de SEA, colectarea de informații de bază privind starea mediului și a resurselor naturale și stabilirea interacțiunilor dintre factorii de mediu și obiectivele principale de dezvoltare susținute de program;
- Revizuirea obiectivelor și priorităților programului în concordanță cu strategiile și politicile naționale și comunitare de mediu și principiile dezvoltării durabile;
- Evaluarea implicațiilor de mediu ale priorităților de dezvoltare în cadrul POR și a gradului de integrare a mediului în obiectivele, prioritățile și indicatorii POR;
- Identificarea efectelor pozitive și negative prin punerea în aplicare a măsurilor propuse de POR;
- Identificarea eventualelor alternative și asigurarea că obiectivele și prioritățile de mediu sunt integrate pe deplin în proiectul POR;
- Compararea versiunii finale a POR cu versiunile succesive și cu așa-numitele "alternativă 0" (cea în care POR nu s-ar pune în aplicare);
- Identificarea măsurilor de prevenire, minimizare și eliminare a posibilului impact negativ asupra mediului, care poate apărea prin implementarea POR;
- Identificarea unor măsuri de monitorizare a impactului asupra mediului.
- Integrarea rezultatele SEA în procesul de elaborare a POR final.

Obiectivele grupului de lucru au fost definite ca fiind următoarele:

- Identificarea principalelor elemente ale POR 2014-2020;
- Stabilirea aspectelor de mediu care urmează să fie evaluate, identificarea obiectivelor de mediu relevante și a criteriilor de mediu pentru evaluare;
- Analiza cadrului propus pentru raportul de mediu;
- Propunerea de indicatori de mediu pentru monitorizarea impactului asupra mediului a POR.

Raportul SEA subliniază că implementarea obiectivelor și axelor prioritare, respectiv ale priorităților de investiții ale POR 2014-2020 vor avea, cel mai probabil, efecte pozitive asupra mediului, dar recomandă și acordarea unei atenții deosebite selectării de măsuri adecvate de reducere a impactului pentru compensarea posibilelor efecte negative ale axelor prioritare care pot genera astfel de efecte.

Conform procedurii de evaluare și având în vedere natura POR 2014-2020 și obiectivul său general **“creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a condițiilor infrastructurale și a serviciilor, care să asigure o dezvoltare sustenabilă a regiunilor, capabile să gestioneze în mod eficient resursele, să valorifice potențialul lor de inovare și de asimilare a progresului tehnologic”**, impactul total al POR a fost apreciat ca fiind pozitiv, respectiv egal cu 0.29 pe o scară de la -1.3 la 1.3.

Axele 3, 4 cu prioritățile de investiții aferente, sunt în mod evident concentrate pe probleme de protecție a mediului. Prioritățile de investiții menționate în cadrul acestor axe prioritare sunt în strânsă concordanță cu politicile și strategiile naționale și europene de reducere a emisiilor de carbon, economia mediului și eficiența resurselor.

Ca principiu orizontal, în cadrul tuturor axelor prioritare, este invocată dezvoltarea sustenabilă, fie că este vorba de acțiuni referitoare la reducerea consumurilor de energie, transport, dezvoltare urbană, activități economice, turism, servicii medicale sau măsuri ce vizează educația și incluziunea socială. Cea mai concretă și evidentă raportare la acest principiu se face în cadrul acțiunilor axei prioritare 4, care combină propuneri de activități și investiții în cadrul obiectivului tematic 4 (economie cu emisii de carbon scăzute) și obiectivului tematic 6 (protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor).

Axa prioritară 2, dedicată îmbunătățirii competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, pe lângă efetele pozitive asupra mediului poate să genereze și efecte directe și indirecte negative, ca urmare a dezvoltării unor capacități de producție. În schimb, **axa prioritară 1**, în care sunt propuse acțiuni specifice de inovare și transfer tehnologic, în interrelație cu axa prioritară 2, poate genera efecte pozitive asupra mediului, atât prin propriile acțiuni, cât și prin cele eventual în conexiune cu axa prioritară 2. POR 2014-2020 ia în considerare provocările specifice de turismului, în cadrul acțiunilor propuse de **axa prioritară 7**, cum ar fi conservarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale. Angajamentul pentru dezvoltarea durabilă trebuie susținut de măsuri de minimizare a utilizării resurselor și a poluării în zonele turistice.

„Opțiunea 0”, adică de nerealizare a POR, ar putea fi asociată cu o serie de dezavantaje pentru calitatea mediului, care se referă în special la menținerea unui nivel crescut de emisii de gaze cu efect de seră, creșterea nivelului de poluare la nivelul zonelor urbane, pierderea unor oportunități de modernizare a unor procese tehnologice învechite, mari consumatoare de resurse și energie, consumuri energetice nesustenabile și potențial de economisire ridicat în infrastructurile publice, inclusiv clădiri publice, precum și la nivelul clădirilor rezidențiale, valorificarea slabă a potențialului turistic sau dezvoltarea nesustenabilă a turismului.

Recomandările experților SEA și măsurile de reducere a impactului propuse pentru POR 2014-2020 se refră la modul general la:

- Toate planurile, programele, proiectele care decurg din implementarea POR, care ar putea avea un impact semnificativ asupra mediului, trebuie să urmeze procedurile evaluărilor specifice (evaluare de mediu pentru planuri și programe, evaluarea impactului asupra mediului pentru proiecte și evaluarea adecvată pentru proiectele aflate în ariile naturale protejate de interes național sau comunitar sau în apropierea acestora).
- Deciziile emise de autoritatea competentă de protecția mediului în procedura de evaluare a impactului asupra mediului, evaluarea adecvată, care conțin măsuri de reducere a impactului, trebuie urmărite și monitorizate pentru asigurarea implementării efective a acestor măsuri pentru fiecare proiect în parte. Beneficiarul investițiilor trebuie să asigure un control al implementării măsurilor relevante.
- Dintre măsurile specifice de diminuare a potențialului impact negativ asupra mediului pentru axele pentru care, conform evaluării, s-a estimat că acesta ar putea avea loc, amintim:
 - o Susținerea cu prioritate a investițiilor care promovează cele mai bune tehnologii disponibile, minimizarea consumurilor de energie, apă/unitate de produs, creșterea eficienței energetice sau promovează reutilizarea resurselor naturale sau reducerea la sursă a cantităților de deșeuri generate.
 - o Proiectele care încurajează utilizarea și dezvoltarea transportului public trebuie să fie prioritare.

În plus, un program de monitorizare a mediului a fost propus pentru a fi integrat în sistemul de monitorizare generală a POR. Acest program de monitorizare va ajuta la semnalarea eventualelor probleme privind mediul ce pot rezulta din proiectele propuse în cadrul POR și care nu au fost identificate în timpul evaluării ex-ante și va permite implementarea promptă a măsurilor de corectare.

Atât POR, cât și raportul de mediu, au fost supuse consultării publice. Documentele au fost făcute publice și ușor accesibile pe site-ul MDRAP. Publicul a fost anunțat prin intermediul mass media despre oportunitatea de a-și exprima opiniile asupra documentelor în decursul a 45, respectiv 48 de zile de la publicarea anunțurilor. În luna octombrie 2014 va fi organizată o dezbatere publică la sediul MDRAP.

10. CONSULTAREA PUBLICULUI

Primul pas al consultării publice în cadrul procedurii SEA a fost realizat cu ocazia depunerii notificării și primei versiuni a POR 2014-2020 la Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice. Au fost astfel publicate cele două anunțuri în ziar, prevăzute de procedură, în data de 10 și, respectiv, 13 februarie 2014.

Prin adresa MMSC nr. 11488, 115049/18.03.2014 a fost comunicată decizia autorității de mediu care conduce procedura de avizare de a continua cu etapa de definitivare a proiectului de program și realizare a raportului de mediu și cea de analiză a calității raportului de mediu.

Necesitatea realizării evaluării strategice de mediu a fost motivată de MMSC prin încadrarea POR 2014-2020 în prevederile art. 5, alineatul 2 din H.G. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe.

Au fost stabilite și realizate 4 întâlniri ale grupului de lucru cu reprezentanții desemnați de autoritățile/instituțiile relevante.

În cadrul ultimului GL a fost propuse data și locul desfășurării dezbaterii publice (a doua săptămână a lunii octombrie 2014, după realizarea demersurilor corespunzătoare privind informarea publicului de către beneficiarul POR).

10.1. Lista părților interesate

MMSC a indicat prin adresa nr. 11488, 115049/18.03.2014 lista autorităților și instituțiilor care au relevanță pentru POR și care să participe în cadrul grupurilor de lucru.

Acestea sunt:

- Ministerul Sănătății, Institutul Național de Sănătate Publică
- Ministerul Economiei
- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
- Ministerul Transporturilor
- Ministerul Afacerilor Interne
- Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
- Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice (Direcția Generală de Schimbări Climatice, Direcția de Dezvoltare Durabilă și Protecția Naturii, Direcția Gestiunea Deșeurilor și Substanțe Periculoase, Administrația Națională Apele Române, Departamentul pentru Ape, Păduri și Piscicultură, prin Direcțiile: Direcția Generală de Politici, Strategii, Proiecte și Control pentru Ape, Silvicultură, Piscicultură, Direcția de Management al Resurselor de Apă și Piscicole, Direcția de Management al Resurselor Forestiere și Cinegetice).

Toate aceste autorități/instituții au participat prin reprezentanții desemnați la toate întâlnirile grupului de lucru, conform listei de participare, anexată prezentului raport.

10.2. Observații reacții sugesii formulate de factorii interesați

Pe parcursul derulării procedurii SEA, până la data depunerii raportului de mediu nu au existat observații sesizări sau reclamații din partea publicului sau a altor părți interesate.

În cadrul celor 4 întâlniri ale grupului de lucru au fost formulate mai multe observații și propuneri concrete, acestea fiind prezentate pe larg în minutele întâlnirilor.

Prima întâlnire a grupului de lucru a avut loc în data de 4 aprilie 2014, cu această ocazie fiind prezentat programul, obiectivele, axele sale prioritare și prioritățile de investiții. A fost supusă discuției structura raportului de mediu. Au fost agreeate cu reprezentanții autorităților/instituțiilor desemnate în cadrul grupului de lucru, potențialele efecte ale POR asupra mediului, în vederea identificării obiectivelor relevante de mediu pentru POR. Observațiile fiecărei instituții participante în GL sunt prezentate pe larg în minuta primei întâlniri a grupului de lucru. Aceste observații au fost luate în considerare în cursul procesului de elaborare a raportului de mediu și definitivării POR.

A doua întâlnire a grupului de lucru a avut loc în data de 23 mai 2014, cu ocazia căreia a fost prezentată noua versiune a POR 2014-2020 și principalele modificări realizate. Nu au existat modificări esențiale față de versiunea anterioară, fiind doar redenumite unele priorități de investiții, obiective specifice sau axe prioritare. Modificările survenite au avut menirea de a evidenția caracterul sustenabil al activităților propuse în cadrul unor axe prioritare, având astfel ca efect mărirea beneficiilor pentru mediu al unor investiții propuse prin POR. Tot în cadrul celei de a doua întâlniri a grupului de lucru au fost prezentate obiectivele de mediu relevante pentru POR, ca urmare a analizării POR în raport cu obiectivele naționale de mediu și starea actuală a mediului. Obiectivele relevante de mediu în raport cu POR au fost agreeate împreună cu grupul de lucru și se referă la domeniile: schimbări climatice, protecția atmosferei, sănătatea populației, protecția apelor, biodiversitate, producție și consum durabile, gestionarea unor fluxuri speciale de deșuri industriale, patrimoniu cultural, conștientizare în domeniul protecției mediului. În raport cu aceste obiective relevante de mediu, echipa de experți SEA a prezentat evaluarea POR (versiunea din luna martie 2014). Rezultatele evaluării au fost discutate cu membrii grupului de lucru, iar observațiile acestora sunt prezentate pe larg în minuta celei de a doua întâlniri a GL. Cele mai importante efecte pozitive asupra mediului ale POR (versiunea din luna martie 2014) se așteaptă a avea loc ca urmare a susținerii activităților din cadrul axelor prioritare 3, 4, 10 ale POR. Discuțiile purtate pentru clarificarea acțiunilor propuse în cadrul axei prioritare 8 (Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban), actuala axă prioritară 9, au dus la concluzia că această axă trebuie reevaluată în raport cu obiectivele relevante de mediu, potențialele efecte pozitive generate asupra mediului prin implementarea acțiunilor aferente sunt mai mari, conform observațiilor participanților la întâlnire.

A treia întâlnire a grupului de lucru a avut loc în data de 27 iunie 2014, când a fost prezentată evaluarea noii versiuni din iunie a POR. Noua abordare strategică a POR, rezultat al procesului de programare derulat, a luat în considerare observațiile membrilor grupului de lucru. În procesul de definitivare a POR au fost reanalizate unele acțiuni propuse, fiind discutate aspectele de mediu, în special cele referitoare la axele prioritare identificate ca putând avea posibile efecte negative asupra mediului: axa prioritară 2, care propune acțiuni de creștere, modernizare a capacităților de producție existente sau înființare de noi capacități de producție și axa prioritară 5, actualmente 7, referitoare la dezvoltarea turismului. Posibilele efecte asupra mediului generate de activitățile industriale și tursim au fost dezbătute și au fost sugerate măsuri de prevenire corespunzătoare și indicatori prin care să poată fi urmărite eventuale efecte negative. Principalii indicatori de mediu propuși de echipa de experți au fost prezentați membrilor GL. Observațiile participanților sunt descrise pe larg în minuta celei de a treia întâlniri.

A patra întâlnire a grupului de lucru a avut ca scop prezentarea draftului raportului de mediu, a măsurilor propuse pentru a mări beneficiile pentru mediu ale investițiilor și acțiunilor propuse POR sau pentru a diminua, preveni, micșora eventualele efecte

negative. A fost solicitată de asemenea analizarea posibilelor efecte ale POR în context transfrontalier. Observațiile formulate de reprezentanții instituțiilor participante la GL au fost preluate în cadrul proiectului de raport de mediu.

Concluzia generală a evaluării de mediu este aceea că programul va determina în principal un impact pozitiv consistent asupra mediului și sănătății umane la nivel național, regional și local, majoritatea acțiunilor vizând în mod direct sau indirect îmbunătățirea calității vieții și sănătății umane și a stării mediului.

11. ANEXE

- Anunțuri în ziar, în cadrul procedurii
- Corespondența cu Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice pe durata derulării procedurii SEA
- Minutele ședințelor grupului de lucru și înregistrările aferente
- Lista de participanți la înălțirile grupului de lucru
- Procesul verbal al dezbaterii publice
- Alte documente relevante pentru procedură

12. BIBLIOGRAFIE

- ¹ Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- ² Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- ³ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM) http://www.anpm.ro/upload/116008_RSM-2012.pdf
- ⁴ www.mmediu.ro
- ⁵ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM)
- ⁶ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM)
- ⁷ Raport național privind starea mediului pe anul 2012 (ANPM)
- ⁸ Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- ⁹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ¹⁰ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ¹¹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ¹² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ¹³ Raportul național privind starea mediului 2012 (MMSC/ANPM)
- ¹⁴ Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013-2020
- ¹⁵ Raportul privind inventarul național al emisiilor de gaze cu efect de seră INEGES 2009-2011
- ¹⁶ Raport național privind starea mediului 2012
- ¹⁷ Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013-2020
- ¹⁸ Agenția Internațională pentru Energie (Statistică AIE © OCDE/AIE, <http://www.iea.org/stats/index.asp>), Statistici și bilanțuri energetice pentru țările care nu sunt membre OCDE.
- ¹⁹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ²⁰ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ²¹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ²² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ²³ Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- ²⁴ Sursa: Administrația Națională „Apele Române” din Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ²⁵ Planul Național de Management – Sinteza Planurilor de Management la nivel de bazine/spații hidrografice
- ²⁷ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ²⁸ Sinteza calității apelor din România, 2011 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”
- ²⁹ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”
- ³⁰ Raport Național Privind Starea Mediului – Anul 2011, p. 77 http://www.anpm.ro/Mediu/raport_privind_starea_mediului_in_romania-15
- ³¹ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”
- ³² Sinteza calității apelor din România, 2011 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”
- ³³ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”
- ³⁴ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”
- ³⁵ Raport privind sistemul național de benchmarking în sectorul serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare, ARA, decembrie 2012
- ³⁶ Raport privind sistemul național de benchmarking în sectorul serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare, ARA, decembrie 2012
- ³⁷ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ³⁸ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ³⁹ Sinteza calității apelor din România, 2012 elaborată de Administrația Națională „Apele Române”
- ⁴⁰ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁴¹ Adresa MMSC nr. 16163/1.07.2014, ca urmare a grupului de lucru nr. 2, organizat în cadrul procedurii SEA
- ⁴² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁴³ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁴⁴ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)

- ⁴⁵ Ministerul Sănătății, Institutul Național de Sănătate Publică - Centrul Național de Monitorizare a Riscurilor din Mediul Comunitar
- ⁴⁶ Inspectoratul Național de Sănătate Publică
- ⁴⁷ Inspectoratul Național de Sănătate Publică
- ⁴⁸ Inspectoratul Național de Sănătate Publică
- ⁴⁹ ECHI – List of Indicators (http://ec.europa.eu/health/indicators/echi/list/index_en.htm)- Raportul “Profilul de sănătate pe baza indicatorilor comunitari ECHI EUROPEAN CORE HEALTH INDICATORS”
- ⁵¹ Raportul “Profilul de sănătate pe baza indicatorilor comunitari ECHI EUROPEAN CORE HEALTH INDICATORS” 2011
- ⁵² Comparații internaționale privind statistica demografică și sanitară, Institutul Național de Sănătate Publică, Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică, 2012, p. 6 http://www.ccss.ro/public_html/sites/default/files/Comparatii%20internationale%202012_0.pdf
- ⁵³ Raportul de sinteză „Rezumat al Evaluărilor sectoriale rapide și al Recomandărilor de includere a măsurilor privind schimbările climatice în Programele operaționale sectoriale 2014-2020” elaborat în cadrul acordului pentru servicii de consultanță încheiat între Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- ⁵⁴ <http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/>
- ⁵⁵ <http://cfrsa.infofer.ro> și <http://www.mt.ro/web14/documente/statistici/statistici-feroviar.pdf>
- ⁵⁶ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁵⁷ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁵⁸ Raportul național privind starea mediului 2011 (ANPM)
- ⁵⁹ Eurostat
- ⁶⁰ Agenția Națională pentru Protecția Mediului Raportul național privind starea mediului 2011
- ⁶¹ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁶² Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁶³ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁶⁴ Raportul național privind starea mediului 2012 (ANPM)
- ⁶⁵ Proiectul „Operaționalizarea strategiei naționale privind schimbările climatice și dezvoltarea componentei climatice a Programelor Operaționale 2014-2020”, cofinanțat din FEDR prin POAT și derulat de MMSC în parteneriat cu Banca Mondială pe o perioadă de doi ani (2013-2015). <http://www.worldbank.org/ro/country/romania/brief/romania-climate-change-and-low-carbon-green-growth-program>
- ⁶⁶ Directiva CE nr. 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului
- ⁶⁷ HG nr. 1076/2006 de stabilire a procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe
- ⁶⁸ Studiul Banca Mondială, “Elaborarea strategiilor de integrare pentru zone sărace și comunități defavorizate”, 2014
- ⁶⁹ POR 2014-2020, versiunea iulie 2014